

Euroopa Liidu Teataja

L 27

Eestikeelne väljaanne

Õigusaktid

53. aastakäik
30. jaanuar 2010

Sisukord

IV	<i>EÜ asutamislepingu, ELi lepingu ja Euratomi asutamislepingu kohaselt enne 1. detsembrist 2009 vastu võetud õigusaktid</i>	
★	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 66/2010, 25. november 2009, ELi ökomärgise kohta ⁽¹⁾	1
★	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 67/2010, 30. november 2009, millega kehtestatakse ühenduse rahalise abi andmise üldeeskirjad üleeuroopaliste võrkude valdkonnas	20
★	Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/144/EÜ, 30. november 2009, põllu- või metsamajanduslike ratastraktorite teatavate osade ja omaduste kohta ⁽¹⁾	33

⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

Hind: 8 EUR

ET

Aktid, mille pealkiri on trükitud harilikus trükikirjas, käsitlevad põllumajandusküsimuste igapäevast korraldust ning nende kehtivusaeg on üldjuhul piiratud.

Kõigi ülejäänud aktide pealkirjad on trükitud poolpaksus kirjas ja nende ette on märgitud tärn.

IV

(EÜ asutamislepingu, ELi lepingu ja Euratomi asutamislepingu kohaselt enne 1. detsembrist 2009 vastu võetud õigusaktid)

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EÜ) nr 66/2010,

25. november 2009,

ELi ökomärgise kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 175 lõiget 1,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuli 2000. aasta määruse (EÜ) nr 1980/2000 (ühenduse muudetud ökomärgise andmise süsteemi kohta) ⁽⁴⁾ eesmärk oli luua vabatahtlik ökomärgise andmise süsteem kogu olelusringi jooksul keskkonda vähem mõjutavate toodete propageerimiseks ja tarbijatele toodete keskkonnamõju kohta täpse, usaldusväärse ja teaduslikult põhjendatud teabe andmiseks.

(2) Määruse (EÜ) nr 1980/2000 rakendamise käigus saadud kogemused on näidanud, et ökomärgise süsteemi mõjususe suurendamiseks ja toimimise tõhustamiseks on vaja koorealust ökomärgise süsteemi muuta.

⁽¹⁾ ELT C 120, 28.5.2009, lk 56.

⁽²⁾ ELT C 218, 11.9.2009, lk 50.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 2. aprilli 2009. aasta arvamus (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 26. oktoobri 2009. aasta otsus.

⁽⁴⁾ EÜT L 237, 21.9.2000, lk 1.

(3) Muudetud süsteemi (edaspidi „ELi ökomärgise süsteem“) rakendamisel tuleks järgida aluslepingute sätteid, sealhulgas eelkõige EÜ asutamislepingu artikli 174 lõikes 2 sätestatud ettevaatuspõhimõtet.

(4) Vajalik on tagada kooskõla ELi ökomärgise süsteemi ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiivi 2009/125/EÜ (mis käsitleb raamistiku kehtestamist energiamõjuga toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks) ⁽⁵⁾ raames kehtestatavate nõuete vahel.

(5) ELi ökomärgise süsteem on osa ühenduse säästva tarbimise ja tootmise poliitikast, mille eesmärk on vähendada tarbimise ja tootmise negatiivset mõju keskkonnale, tervisele, kliimale ja loodusvaradele. Süsteemi eesmärk on propageerida ELi ökomärgise kasutamise kaudu tooteid, mille keskkonnatoime on kõrgel tasemel. Selleks on asjakohane nõuda, et kriteeriumid, millele tooted peavad ELi ökomärgise saamiseks vastama, põhineksid ühenduse turul olemasolevatel parima keskkonnatoimega toodetel. Need kriteeriumid peaksid olema kergesti mõistetavad ja kasutatavad ning tuginema teaduslikele tõenditele, võttes arvesse uusimaid tehnoloogia arenguid. Need kriteeriumid peaksid olema turule orienteeritud ja piirduma toodete kõige olulisema keskkonnamõjuga kogu nende olelusringi jooksul.

(6) Keskkonnamärgiste süsteemide paljususe vältimiseks ja keskkonnatoime parandamiseks kõikides valdkondades, kus keskkonnamõju on tarbijate valikut mõjutav tegur, tuleks ELi ökomärgise kasutamise võimalust laiendada. Toidu ja sööda tooterühmade osas tuleks siiski teha uuring, et

⁽⁵⁾ ELT L 285, 31.10.2009, lk 10.

- tagada kriteeriumid, mis on rakendatavad, ja kindlustada liisandväärtuse loomine. Toidu ja sööda, aga ka töötlemata põllumajandussaaduste puhul, mis jäävad nõukogu 28. juuni 2007. aasta määruse (EÜ) nr 834/2007 (mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise kohta) ⁽¹⁾ reguleerimisalasse, tuleks tarbijate segadusse ajamise vältimiseks kaaluda võimalust, et ELi ökomärgise võivad saada ainult mahepõllumajanduslikuks tunnustatud tooted.
- (7) ELi ökomärgise eesmärk peaks olema ohtlike ainete asendamine ohutumate ainetega, kui see on tehniliselt võimalik.
- (8) Selleks, et avalikkus ELi ökomärgise süsteemi omaks võtaks, on oluline, et valitsusvälised keskkonnaorganisatsioonid ja tarbijaorganisatsioonid etendaksid tähtsat rolli ja osaleksid aktiivselt ELi ökomärgise kriteeriumide väljatöötamisel ja kehtestamisel.
- (9) Soovitav on, et ELi ökomärgise kriteeriumide väljatöötamist või läbivaatamist võib juhtida iga asjast huvitatud isik, tingimusel et järgitakse ühtseid menetluseeskirju ja protsessi koordineerib komisjon. Ühenduse tegevuse üldise sidususe tagamiseks on asjakohane nõuda, et ELi ökomärgise kriteeriumide väljatöötamisel ja läbivaatamisel arvestataks ühenduse viimaste strateegiliste eesmärkidega keskkonnas, nagu keskkonnavalitsuse tegevusprogrammid, säästva arengu strateegiad ja kliimamuutuste programmid.
- (10) ELi ökomärgise süsteemi lihtsustamiseks ning ELi ökomärgise kasutamisega seotud halduskoormuse vähendamiseks tuleks hindamis- ja kontrollimenetlused ühtlustada.
- (11) Asjakohane on sätestada ELi ökomärgise kasutamistingimused ning nende tingimuste järgimise tagamiseks ette näha, et pädevad asutused tegeleksid kontrollimisega ja keelaksid ELi ökomärgise kasutamise, kui kasutamistingimusi ei ole järgitud. Samuti on asjakohane ette näha, et liikmesriigid kehtestaksid eeskirjad käesoleva määruse rikkumise korral kohaldatavate karistuste jaoks ja tagaksid nende rakendamise.
- (12) ELi ökomärgise laialdasema kasutuse tagamiseks ja selleks, et julgustada neid, kelle toode vastab ELi ökomärgise kriteeriumidele, tuleks vähendada ELi ökomärgise kasutamise kulusid.
- (13) Avalikkust tuleks teavitada ja ELi ökomärgise tuntust tuleks suurendada edendusmeetmete ning teavitamise ja harimise kampaaniate abil kohalikul, riigi ja ühenduse tasandil, et tarbijad teaksid, mida ELi ökomärgis tähendab, ja saaksid langetada teadlikke valikuid. See on vajalik ka selleks, et muuta süsteem tootjatele ja jaemüüjatele atraktiivsemaks.
- (14) Liikmesriigid peaksid kaaluma keskkonnahoidlike riigihangete riikliku tegevuskava kehtestamisel suuniste koostamist ja nad võiksid kaaluda eesmärkide püstitamist keskkonnahoidlike toodete ostmiseks riigihangete kaudu.
- (15) Liikmesriigi ja ühenduse tasandi keskkonnamärgiseid kandvate toodete turustamise soodustamiseks, ettevõtetele, eriti VKEdele, langeva lisatöö piiramiseks ja tarbijates segaduse tekitamise vältimiseks on vaja parandada ka ELi ökomärgise süsteemi ja liikmesriikide ökomärgiste süsteemide sidusust ja ühtlustamist ühenduses.
- (16) Selleks, et märgise andmise süsteemi ning ELi ökomärgise kasutamise kontrollimist ja sellealast järelevalvet kohaldataks ühenduse kõikides osades ühetaoliselt, peaksid pädevad asutused vahetama teavet ja kogemusi.
- (17) Käesoleva määruse rakendamiseks vajalikud meetmed tuleks võtta vastu vastavalt nõukogu 28. juuni 1999. aasta otsusele 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlused ⁽²⁾.
- (18) Komisjonile tuleks eelkõige anda volitus võtta vastu kriteeriumid, millele tooted peaksid vastama, et ELi ökomärgist saada, ning muuta käesoleva määruse lisasid. Kuna need on üldmeetmed ja nende eesmärk on muuta käesoleva määruse vähemolulisi sätteid, muu hulgas täiendades seda uute vähemoluliste sätetega, tuleb need vastu võtta vastavalt otsuse 1999/468/EÜ artiklis 5a sätestatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.
- (19) Selguse ja õiguskindluse huvides tuleks määrus (EÜ) nr 1980/2000 asendada käesoleva määrusega.
- (20) Tuleks ette näha asjakohased üleminekusätted, et tagada sujuv üleminek määruselt (EÜ) nr 1980/2000 käesolevale määrusele,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Sisu

Käesoleva määrusega sätestatakse ELi ökomärgise vabatahtliku süsteemi kehtestamise ja kohaldamise eeskirjad.

⁽¹⁾ ELT L 189, 20.7.2007, lk 1.

⁽²⁾ EÜT L 184, 17.7.1999, lk 23.

Artikkel 2

Reguleerimisala

1. Käesolevat määrust kohaldatakse mis tahes kaupade või teenuste suhtes, mida tarnitakse levitamiseks, tarbimiseks või kasutamiseks ühenduse turul tasu eest või tasuta (edaspidi „tooted“).
2. Käesolevat määrust ei kohaldata inimtervishoius kasutatavate ravimite suhtes, mis on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. novembri 2001. aasta direktiivis 2001/83/EÜ (inimtervishoius kasutatavate ravimite käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta), ⁽¹⁾ ega veterinaarias kasutatavate ravimite suhtes, mis on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. novembri 2001. aasta direktiivis 2001/82/EÜ (veterinaarravimite käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta), ⁽²⁾ ega mis tahes tüüpi meditsiini-seadmete suhtes.

Artikkel 3

Mõisted

Määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „tooterühm” – kaupade või teenuste kogum, mida kasutatakse samalaadsetel eesmärkidel ning mis on kasutamise seisukohast samalaadsed, või millel on samalaadsed funktsionaalsed omadused, ning mis on tarbijate arusaamade kohaselt samalaadsed;
- 2) „ettevõtja” – tootja, maaletooja, teenuseosutaja, hulgimüüja või jaemüüja;
- 3) „keskkonnamõju” – keskkonna mis tahes muutus, mis on täielikult või osaliselt põhjustatud toote poolt selle olelusringi jooksul;
- 4) „keskkonnatoime” – keskkonnamõju tekitavate tooteomaduste tootjapoolse juhtimise tulemus;
- 5) „kontrollimine” – menetlus, mille eesmärk on kinnitada, et toode vastab ELi ökomärgise kriteeriumidele.

Artikkel 4

Pädevad asutused

1. Iga liikmesriik määrab käesolevas määruses sätestatud ülesannete täitmise eest vastutava(d) asutuse(d) (edaspidi „pädev asutus” või „pädevad asutused”), kes tegutseb(vad) ministeeriumide haldusalas või väljaspool ministeeriume, ja tagab nende toimimise. Kui on määratud rohkem kui üks pädev asutus, määrab liikmesriik kindlaks nende pädevuse ja nende suhtes kehtivad kooskõlastamisnõuded.
2. Pädevate asutuste ülesehitus peab tagama nende sõltumatu- ja erapooletuse ning nende töökord peab tagama nende tegevuse läbipaistvuse ja kõikide huvitatud isikute kaasamise.

⁽¹⁾ EÜT L 311, 28.11.2001, lk 67.

⁽²⁾ EÜT L 311, 28.11.2001, lk 1.

3. Liikmesriigid tagavad, et pädevad asutused vastavad V lisas sätestatud nõuetele.

4. Pädevad asutused tagavad, et kontrollitavast ettevõtjast sõltumatu isik viib kontrollimenetluse läbi järjepideval, erapooletul ja usaldusväärsel viisil, tuginedes toote sertifitseerimissüsteemidega tegelevaid asutusi käsitlevatele rahvusvahelistele, Euroopa või liikmesriigi nõuetele ja menetlustele.

Artikkel 5

Euroopa Liidu ökomärgise komisjon

1. Komisjon moodustab Euroopa Liidu ökomärgise komisjoni (EUEB), kuhu kuuluvad kõikide liikmesriikide artiklis 4 osutatud pädevate asutuste esindajad ja muud huvitatud osalised. EUEB valib oma esimehe vastavalt oma töökorrale. EUEB aitab kaasa ELi ökomärgise kriteeriumide väljatöötamisele ja läbivaatamisele ning ELi ökomärgise süsteemi elluviimise igale ülevaatamisele. Samuti nõustab ja abistab see komisjoni nendes valdkondades ning eelkõige annab soovitusi keskkonnatoime miinimumnõuete kohta.

2. Komisjon tagab, et EUEB järgib oma tegevuses igast konkreetsest tooterühmast huvitatud isikute (nt pädevad asutused, tootjad, jaemüüjad, teenuseosutajad, hulgimüüjad, maaletoojad, eelkõige VKEd, keskkonnaorganisatsioonid ja tarbijaorganisatsioonid) tasakaalustatud osaluse põhimõtet.

Artikkel 6

Üldnõuded ELi ökomärgise kriteeriumide jaoks

1. ELi ökomärgise kriteeriumid põhinevad toodete keskkonnatoimel, võttes arvesse ühenduse viimaseid strateegilisi eesmärke keskkonna valdkonnas.

2. ELi ökomärgise kriteeriumidega määratakse kindlaks keskkonnatoimed, millele toode ELi ökomärgise saamiseks peab vastama.

3. ELi ökomärgise kriteeriumid määratakse kindlaks teaduslikul alusel, võttes arvesse toodete kogu olelusringi. Kriteeriumide kindlaksmääramisel võetakse arvesse järgmist:

- a) kõige olulisem keskkonnamõju, eelkõige mõju kliimamuutustele, loodusele ja bioloogilisele mitmekesisusele, energia ja ressursside tarbimine, jäätmete tekkimine, heitmed igasugusesse keskkonda, füüsilisest mõjust tingitud saaste ning ohtlike ainete kasutamine ja keskkonda paiskamine;

- b) ohtlike ainete asendamine ohutumate ainete või alternatiivsete materjalide või alternatiivse disainiga, kui see on tehniliselt teostatav;
- c) toodete vastupidavuse ja taaskasutatavuse võime vähendada keskkonnamõju;
- d) netotasakaal keskkonnakasu ja -koormuse (sh tervise ja ohutuse aspektid) vahel konkreetse toote olelusringi eri etappidel;
- e) vajadusel sotsiaalsed ja eetilised aspektid, nt viidates asjakohastele rahvusvahelistele konventsioonidele ja lepingutele, nagu asjakohased Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) nõuded ja tegevusjuhendid;
- f) koostoime suurendamiseks tooterühma puhul samale tooterühmale kohaldatavad teised olemasolevad ning eelkõige riigi või piirkonna tasandi ametlikult tunnustatud EN ISO 14024 tüüp I keskkonnamärgiste kriteeriumid;
- g) niivõrd kui võimalik, loomkatsete vähendamise põhimõte.

4. ELi ökomärgise kriteeriumid sisaldavad nõudeid, mis peavad tagama, et ELi ökomärgist kandev toode täidab oma otstarvet piisaval määral.

5. Komisjon teostab enne ELi ökomärgise mis tahes kriteeriumide väljatöötamist toidu ja sööda osas, nagu need on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2002. aasta määruses (EÜ) nr 178/2002 (millega sätestatakse toiduvalmistamise õigusnormide üldised põhimõtted ja nõuded, asutatakse Euroopa Toiduohutusamet ja kehtestatakse toidu ohutusega seotud menetlused), ⁽¹⁾ hiljemalt 31. detsembriks 2011 uuringu, milles selgitatakse selliste toodete, sealhulgas kalandus- ja vesiviljelussaaduste kogu olelusringi hõlmava keskkonnatoime usaldusväärsuse kriteeriumide kehtestamise teostatavust. Uuringus tuleks erilist tähelepanu pöörata sellele, millist mõju avaldavad ELi ökomärgise kriteeriumid toiduainetele ja söödale, aga ka töötlemata põllumajandussaadustele, mis jäävad määruse (EÜ) nr 834/2007 reguleerimisalasse. Ühtlasi tuleks uuringus vaadelda võimalust, et ELi ökomärgise võivad saada ainult mahepõllumajanduslikuks tunnistatud tooted, et vältida tarbijate eksitamist.

Komisjon otsustab vastavalt artikli 16 lõikes 2 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele uuringu tulemuste ja EUEB arvamuse põhjal, milliste toidu ja sööda tooterühmade puhul, kui üldse, on ELi ökomärgise kriteeriumide väljatöötamine asjakohane.

6. ELi ökomärgist ei anta kaupadele, mis sisaldavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembril 2008. aasta määruse (EÜ) nr 1272/2008 (mis käsitleb ainete ja segude klassifitseerimist,

märgistamist ja pakendamist) ⁽²⁾ tähenduses mürgiseks, keskkonnale ohtlikuks, kantserogeenseks, mutageenseks või reproduktiivtoksiliseks klassifitseeritud aineid, valmistisi või segusid, ega Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembril 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1907/2006 (mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ning millega asutatakse Euroopa Kemikaaliamet) ⁽³⁾ artiklis 57 osutatud aineid sisaldavatele kaupadele.

7. Lõikes 6 osutatud aineid sisaldavate teatavate kaupade puhul ja ainult juhul, kui nende ainete asendamine või alternatiivse materjali või alternatiivse kasutamine ei ole tehniliselt teostatav, või toodete puhul, mille üldine keskkonnatoime on teiste sama kategooria toodetega võrreldes märgatavalt suurem, võib komisjon võtta meetmeid lõikes 6 sätestatud korrast erandite tegemiseks. Erandeid ei tehta ainete suhtes, mis vastavad määruse (EÜ) nr 1907/2006 artiklis 57 sätestatud kriteeriumidele, on kindlaks määratud kõnealuse määruse artikli 59 lõikes 1 kirjeldatud menetluse kohaselt ja mille kontsentratsioon segus või (kompleks-)tootes (või selle homogeenses osas) on üle 0,1 massiprotsendi. Kõnealused meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva määruse vähemolulisi sätteid, võetakse vastu vastavalt artikli 16 lõikes 2 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

Artikkel 7

ELi ökomärgise kriteeriumide väljatöötamine ja läbivaatamine

1. Pärast EUEBiga konsulteerimist võivad komisjon, liikmesriigid, pädevad asutused ja muud sidusrühmad algatada ELi ökomärgise kriteeriumide väljatöötamise ja läbivaatamise ning seda juhtida. Kui kriteeriumide väljatöötamise juhtimine tehakse ülesandeks muudele sidusrühmadele, peavad nad tõendama oma ekspertteadmisi asjaomases tootevaldkonnas ning samuti võimet juhtida tegevust erapooletult ja kooskõlas käesoleva määruse eesmärkidega. Siinkohal eelistatakse rohkem kui ühest huvirühmast koosnevaid konsortsiume.

ELi ökomärgise kriteeriumide väljatöötamise või läbivaatamise algatanud ja seda juhtiv isik koostab vastavalt I lisa A osas sätestatud menetlusele alljärgnevad dokumendid:

- eelaruanne,
- kriteeriumide ettepaneku eelnõu,
- kriteeriumide ettepaneku eelnõu toetav tehniline aruanne,
- lõpparuanne,
- käsiraamat ELi ökomärgise võimalikele kasutajatele ja pädevatele asutustele,
- käsiraamat riigihankelepinguid sõlmivatele asutustele.

Need dokumendid esitatakse komisjonile ja EUEB-le.

⁽¹⁾ EÜT L 31, 1.2.2002, lk 1.

⁽²⁾ ELT L 353, 31.12.2008, lk 1.

⁽³⁾ ELT L 396, 30.12.2006, lk 1.

2. Kui mõne ELi ökomärgise kriteeriumideta tooterühma jaoks on mõne teise, EN ISO 14024 tüübi I kohastele keskkonnamärgistele vastava ökomärgise süsteemi jaoks kriteeriumid välja töötatud, siis võib iga liikmesriik, kus seda teist ökomärgise süsteemi tunnustatakse, pärast komisjoni ja EUEBiga konsulteerimist pakuda need kriteeriumid välja kriteeriumide väljatöötamiseks ELi ökomärgise süsteemi raames.

Sellistel juhtudel võib kohaldada I lisa B osas sätestatud kriteeriumide väljatöötamise lühimenetlust, tingimusel et pakutud kriteeriumid on välja töötatud kooskõlas I lisa A osaga. Seda menetlust juhib kas komisjon või liikmesriik, kes vastavalt esimesele lõigule on pakkunud välja kriteeriumide väljatöötamise lühimenetluse.

3. Kui tekib vajadus kriteeriume vähemolulisel määral muuta, võib selleks kohaldada I lisa C osas sätestatud kriteeriumide läbivaatamise lühimenetlust.

4. 19. veebruar 2011 lepivad EUEB ja komisjon kokku töökaavas, mis hõlmab strateegiat ja mittetäielikku tooterühmade loetelu. Kavas arvestatakse muude ühenduse meetmetega (nt keskkonnanahoidlik riigihange) ning seda võib ajakohastada vastavalt ühenduse viimastele strateegilistele eesmärkidele keskkonna valdkonnas. Seda kava ajakohastatakse korrapäraselt.

Artikkel 8

ELi ökomärgise kriteeriumide kehtestamine

1. Esialgsed ELi ökomärgise kriteeriumid töötatakse välja I lisa kehtestatud menetluse kohaselt ning võttes arvesse töökaava.

2. Komisjon võtab hiljemalt üheksa kuud pärast EUEBiga konsulteerimist vastu meetmed ELi ökomärgise konkreetsete kriteeriumide kehtestamiseks iga tooterühma jaoks. Need meetmed avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Oma lõplikus ettepanekus võtab komisjon arvesse EUEBi märkusi ning tõstab selgelt esile ja dokumenteerib mis tahes muudatused, mis ta on pärast EUEBiga konsulteerimist lõplikus ettepanekus teinud võrreldes ettepaneku eelnõuga, ning selgitab nende põhjuseid.

Kõnealused meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva määruse vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 16 lõikes 2 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

3. Lõikes 2 osutatud meetmetega komisjon:

- a) kehtestab konkreetsete toodete ELi ökomärgise kriteeriumidele vastavuse hindamise nõuded („hindamise nõuded”);
- b) täpsustab iga tooterühma puhul kolm peamist keskkonnanäitajat, mille võib ära märkida vabatahtliku tekstiväljaga ökomärgisel vastavalt II lisale;

c) täpsustab iga tooterühma jaoks kriteeriumide ja hindamisnõuete kehtimise aja;

d) määrab punktis c nimetatud kehtimisajal toodete lubatud varieeruvuse astme.

4. ELi ökomärgise kriteeriumide kehtestamisel hoidutakse meetmetest, mille rakendamine võib põhjustada VKEdele ebaproportsionaalset haldus- ja finantskoormust.

Artikkel 9

ELi ökomärgise andmine ning selle kasutamistingimused

1. Ettevõtja, kes soovib ELi ökomärgist kasutada, pöördub taotlusega artiklis 4 osutatud pädeva asutuse poole järgmiste eeskirjade kohaselt:

- a) kui toode pärineb ühest liikmesriigist, esitatakse taotlus selle liikmesriigi pädevale asutusele;
- b) kui toode pärineb samal kujul mitmest liikmesriigist, esitatakse taotlus ühe asjaomase liikmesriigi pädevale asutusele;
- c) kui toode pärineb väljastpoolt ühendust, esitatakse taotlus pädevale asutusele ükskõik millises liikmesriigis, kus toodet kavatakse turustada või turustatakse.

2. ELi ökomärgisel on II lisas näidatud kuju.

ELi ökomärgist võib kasutada vaid nende toodete puhul, mis vastavad asjaomaste toodete suhtes kohaldatavatele ELi ökomärgise kriteeriumidele ja millele on antud ELi ökomärgis.

3. Taotluses esitatakse ettevõtja täielikud kontaktandmed, täpsustatakse asjaomane tooterühm ja tuuakse ära toote täielik kirjeldus ning pädeva asutuse poolt nõutav mis tahes muu teave.

Taotlusele lisatakse kõik asjakohased dokumendid, mida on täpsustatud komisjoni asjaomases meetmes, millega kõnealuse tooterühma jaoks on kehtestatud ELi ökomärgise kriteeriumid.

4. Pädev asutus, kellele esitatakse taotlus, nõuab lõivu või tasu vastavalt III lisale. ELi ökomärgist võib kasutada tingimusel, et lõiv või tasu on makstud õigel ajal.

5. Kahe kuu jooksul pärast taotluse saamist kontrollib asjaomane pädev asutus, kas dokumentatsioon on täielik ja teavitab sellest ettevõtjat. Pädev asutus võib taotluse tagasi lükata, kui ettevõtja jätab kuue kuu jooksul pärast nimetatud teavitamist täiendavad dokumendid esitamata.

Kui esitatud dokumentatsioon on täielik ja pädev asutus on kontrollinud, et toode vastab vastavalt artiklile 8 avaldatud ELi ökomärgise kriteeriumidele ning hindamise nõuetele, omistab pädev asutus tootele registreerimisnumbri.

Ettevõtjad kannavad ELi ökomärgise kriteeriumidele vastavuse testimise ja hindamise kulud. Ettevõtjatel võib nõuda reisi- ja majutuskulude tasumist, kui vajalikuks osutub kohapealne kontroll väljaspool pädeva asutuse asukohaks olevat liikmesriiki.

6. Kui ELi ökomärgise andmise kriteeriumid näevad ette, et tootmisrajatised peavad vastama teatavatele nõuetele, peavad kriteeriumidele vastama kõik rajatised, kus ELi ökomärgist kandvat toodet valmistatakse. Vajaduse korral teeb pädev asutus kontrollkäigu kohapeale või määrab selle ülesande täitmiseks volitatud esindaja.

7. Pädevad asutused tunnustavad eelistatavalt katseid, mis on akrediteeritud vastavalt ISO-normile 17025, ja kontrolli, mida on teinud asutused, mis on akrediteeritud vastavalt EN-normile 45011 standardile või samaväärsele rahvusvahelisele standardile. Pädevad asutused teevad koostööd, et tagada hindamis- ja kontrollimenetluste tõhus ja pidev rakendamine, eelkõige artiklis 13 osutatud tööühikute abil.

8. Pädev asutus sõlmib iga ettevõtjaga ELi ökomärgise kasutamistingimuste lepingu (sealhulgas ELi ökomärgise kasutamise lubamise ja loa tühistamise sätted, eelkõige pärast kriteeriumide läbivaatamist). Selleks kasutatakse tüüplepingut vastavalt IV lisas esitatud vormile.

9. Ettevõtja võib tootele panna ELi ökomärgise alles pärast lepingu sõlmimist. Ettevõtja paneb ELi ökomärgist kandvale tootele ka registreerimisnumbri.

10. Pädev asutus, kes on andnud tootele ELi ökomärgise, teavitab sellest komisjoni. Komisjon loob ühtse registri ja ajakohastab seda regulaarselt. Register avaldatakse ELi ökomärgise veebisaidil.

11. ELi ökomärgist võib kasutada toodetel, millele on antud ELi ökomärgis, ja nendega seotud reklaammaterjalidel.

12. ELi ökomärgise andmine ei mõjuta ühenduse või riikide keskkonna- või muude nõuete kohaldamist toote olemusliku eri etappidele.

13. ELi ökomärgise kasutamise õigus ei laiene ELi ökomärgise kasutamisele kaubamärgi osana.

Artikkel 10

Turujärelevalve ja ELi ökomärgise kasutamise kontroll

1. Keelatud on igasugune vale või eksitav reklaam või ELi ökomärgist meenutava märgise või logo kasutamine.

2. Pädev asutus kontrollib korrapäraselt, et toode, millele ta on andnud ELi ökomärgise, vastab artikli 8 kohaselt avaldatud ELi ökomärgise kriteeriumidele ja hindamise nõuetele. Pädev asutus teeb vajaduse korral kontrolli ka kaebuse põhjal. Selline kontrollimine võib tähendada kohapealset pistelist kontrolli.

Tootele ELi ökomärgise andnud pädev asutus teatab ELi ökomärgise kasutajale ELi ökomärgist kandva toote kohta esitatud kaebustest ja võib nõuda, et kasutaja neile vastaks. Pädev asutus võib kaebaja isikut kasutaja eest varjata.

3. ELi ökomärgise kasutaja peab lubama tootele ELi ökomärgise andnud pädeval asutusel teha kõiki uurimistoiminguid, mis on vajalikud, et kontrollida tooterühma kriteeriumide ja artikli 9 jätkuvat täitmist kasutaja poolt.

4. ELi ökomärgise kasutaja lubab tootele ELi ökomärgise andnud pädeva asutuse esindajate nõudmise korral neil siseneda ruumidesse, kus kõnealust toodet valmistatakse.

Nõudmise võib esitada mis tahes mõistlikul ajal ja ilma ette teatamata.

5. Kui mis tahes pädev asutus, olles andnud ELi ökomärgise kasutajale võimaluse esitada oma vastuväited, leiab, et ELi ökomärgisega toode ei vasta kõnealuse tooterühma kriteeriumidele või et ELi ökomärgist ei kasutata vastavalt artiklile 9, keelab ta ELi ökomärgise kasutamise kõnealusel tootel või, juhul kui ELi ökomärgise on andnud muu pädev asutus, teavitab ta asjaomast pädevat asutust. ELi ökomärgise kasutajal ei ole õigust artikli 9 lõikes 4 osutatud lõivu või tasu osalisele ega täielikule tagasimaksmisele.

Pädev asutus teavitab kõnealusest keelust viivitamatult kõiki teisi pädevaid asutusi ja komisjoni.

6. Tootele ELi ökomärgise andnud pädev asutus ei avalda teavet, mille ta on saanud, hinnates artiklis 9 sätestatud ELi ökomärgise kasutamise eeskirjade täitmist ELi ökomärgise kasutaja poolt, ega kasuta seda teavet ELi ökomärgise kasutamise lubamisega mitteseotud otstarbel.

Pädev asutus rakendab mõistlikud abinõud talle esitatud dokumentide kaitsmiseks võltsimise ja seadusevastase omastamise eest.

*Artikkel 11***Liikmesriikide ökomärgistamise süsteemid**

1. Kui ELi ökomärgise kriteeriumid on mingi tooterühma jaoks avaldatud, võib liikmesriigi või piirkonna ametlikult tunnustatud, EN ISO 14024 tüübi I kohaseid ökomärgistamise süsteeme, mis seda tooterühma avaldamise ajal ei hõlma, laiendada sellele tooterühmale ainult juhul, kui nende süsteemide kriteeriumid on vähemalt sama ranged kui ELi ökomärgise kriteeriumid.

2. Euroopa ökomärgistamise süsteemide (EN ISO 14024 tüüp I) kriteeriumide ühtlustamise eesmärgil võetakse ELi ökomärgise kriteeriumide puhul ühtlasi arvesse liikmesriikide ametlikult tunnustatud ökomärgise süsteemide raames välja töötatud olemasolevaid kriteeriume.

*Artikkel 12***ELi ökomärgise propageerimine**

1. Liikmesriigid ja komisjon lepivad koostöös EUEBiga kokku konkreetse tegevuskava osas, et propageerida ELi ökomärgise kasutamist:

- a) teadlikkuse tõstmise ürituste ning avalikkuse teavitamise ja harimise kampaaniatega, mis on suunatud tarbijatele, tootjatele, hulgimüüjatele, teenuseosutajatele, avalik-õiguslikele ostjatele, kauplajatele, jaemüüjatele ja avalikkusele;
- b) süsteemi kasutuselevõtmise ergutamisega, eriti VKEde hulgas,

toetades nii süsteemi arengut.

2. ELi ökomärgise propageerimine võib toimuda ELi ökomärgise veebisaidi kaudu, mis pakub põhiteavet ja reklaammaterjale ELi ökomärgise kohta ning teavet selle kohta, kust ELi ökomärgist kandvaid tooteid saab osta, ning seda kõigis ühenduse keeltes.

3. Liikmesriigid soodustavad riigihankelepinguid sõlmivatele asutustele mõeldud käsiraamatu kasutamist vastavalt I lisa A osa punktile 5. Selleks kaaluvad liikmesriigid näiteks kõnealusel käsiraamatus täpsustatud kriteeriumidele vastavate toodete puhul ostueesmärkide kehtestamist.

*Artikkel 13***Teabe ja kogemuste vahetamine**

1. Määruse järjekindla rakendamise soodustamiseks vahetavad pädevad asutused korrapäraselt teavet ja kogemusi, eelkõige artiklite 9 ja 10 kohaldamise kohta.

2. Komisjon moodustab sellel eesmärgil pädevate asutuste töörühma. Töörühm tuleb kokku vähemalt kaks korda aastas. Reiskulud katab komisjon. Töörühm valib oma esimehe ja võtab vastu oma töökorra.

*Artikkel 14***Aruanne**

Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule ühenduse ELi ökomärgise süsteemi rakendamise aruande hiljemalt 19. veebruaril 2015. Aruandesse märgitakse ka süsteemi osad, mis võidakse üle vaadata.

*Artikkel 15***Lisade muutmise**

Komisjon võib muuta lisasid, sealhulgas III lisas sätestatud lõivude ja tasude ülemmäära, võttes arvesse, et lõivud ja tasud peaksid täielikult katma süsteemi haldamise kulud.

Kõnealusel meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva määruse vähemolulisi sätteid, võetakse vastu vastavalt artikli 16 lõikes 2 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

*Artikkel 16***Komiteemenetlus**

1. Komisjoni abistab komitee.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikli 5a lõikeid 1 kuni 4 ja artiklit 7, võttes arvesse selle otsuse artikli 8 sätteid.

*Artikkel 17***Karistused**

Liikmesriigid kehtestavad eeskirjad käesoleva määruse sätete rikkumise korral kohaldatavate karistuste kohta ja võtavad kõik vajalikud meetmed nende rakendamise tagamiseks. Ettenähtud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Liikmesriigid teatavad need sätted viivitamata komisjonile, samuti teatavad nad viivitamata komisjonile sätete igast järgnevast muudatusest.

*Artikkel 18***Kehtetuks tunnistamine**

Määrus (EÜ) nr 1980/2000 tunnistatakse kehtetuks.

*Artikkel 19***Üleminekusätted**

Määrust (EÜ) nr 1980/2000 kohaldatakse jätkuvalt selle artikli 9 kohaselt sõlmitud lepingute suhtes kuni kõnealustes lepingutes sätestatud lõppkuupäevani, välja arvatud kõnealuse määruse lõivu ja tasu käsitlevad sätted.

Kõnealustele lepingutele kohaldatakse käesoleva määruse artikli 9 lõiget 4 ja III lisa.

*Artikkel 20***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 25. novembri 2009. aasta

Euroopa Parlamendi nimel
president
J. BUZEK

Nõukogu nimel
eesistuja
Å. TORSTENSSON

I LISA

ELI ÖKOMÄRGISE KRITERIUMIDE VÄLJATÖÖTAMISE JA LÄBIVAATAMISE KORD**A. Tavamenetlus**

Koostatakse järgmised dokumendid:

1. Eelaruanne

Eelaruanne sisaldab järgmisi osi:

- tooterühmaga seotud võimaliku keskkonnakasu kvantitatiivne näitaja, sh võrrelduna keskkonnakasuga, mis saadakse teistest sarnastest Euroopa ja riigi või piirkonna tasandi EN ISO 14024 tüübi I kohase ökomärgistamise süsteemidest,
- tooterühma valiku ja ulatuse põhjendus,
- võimalike kaubandusprobleemide käsitlemine,
- teiste keskkonnamärgiste kriteeriumide analüüs,
- kehtivad õigusaktid ja õigusloome algatused, mis on seotud selle tooterühma sektoriga,
- ohtlike ainete ohutumate ainetega asendamise või alternatiivse materjali ja alternatiivse disaini kasutamise võimaluste analüüs, kui see on tehniliselt teostatav, eelkõige määruse (EÜ) nr 1907/2006 artiklis 57 osutatud väga ohtlike ainete puhul,
- andmed sektori ühendusesisese turu kohta (sh müügiimahud ja käive),
- ELi ökomärgist kandvate toodete praegune ja tulevane turuhõlvamise potentsiaal,
- tooterühma keskkonnamõju ulatus ja üldine tähtsus olelusringi uute või olemasolevate hindamisuuringute alusel. Kasutada võib ka muud teaduslikku tõendusmaterjali. Kriitilise tähtsusega ja vastuolulisi küsimusi käsitletakse üksikasjalikult ja antakse nende kohta hinnang,
- viited aruande koostamisel kogutud ja kasutatud andmetele ja teabele.

Eelaruanne avaldatakse komisjoni ELi ökomärgise veebisaidil, kus sellega saab kriteeriumide väljatöötamise ajal tutvuda ja seda kommenteerida.

Toidu ja sööda tooterühmadele kohaldatavate kriteeriumide väljatöötamisel peab eelaruanne, viidates artikli 6 lõike 5 kohaselt teostatavale uuringule, näitama järgmist:

- valitud toote jaoks ELi ökomärgise kriteeriumide väljatöötamisel on tõeline keskkonnavaluline lisandväärtus;
- ELi ökomärgise puhul on võetud arvesse toote kogu olelusringi ja
- ELi ökomärgise kasutamine valitud toote puhul ei põhjusta segiajamist toidu muu märgistusega.

2. Kriteeriumide ettepaneku eelnõu ja sellega seotud tehniline aruanne

Pärast eelaruande avaldamist koostatakse ettepaneku eelnõu ja seda toetav tehniline aruanne.

Kavandatud kriteeriumid peavad vastama järgmistele nõuetele:

- need põhinevad kogu olelusringi jooksul ühenduse turul kättesaadavatel parima keskkonnatoimega toodetel ja moodustavad nende vastuvõtmise ajal soovituslikult 10–20 % ühenduse turul kättesaadavatest parima keskkonnatoimega toodetest;
- vajaliku paindlikkuse lubamiseks määratakse täpne määr protsentides kindlaks igal üksikul juhul eraldi, et tagada kõige keskkonnahoidlikumate toodete edendamine ja võimaldada tarbijatele piisav valik;
- nende puhul võetakse arvesse keskkonna netotasakaalu keskkonnakasu ja -koormuse (sh tervise ja ohutuse aspektid) vahel; vajaduse korral võetakse arvesse ka sotsiaalseid ja eetilisi aspekte, nt viidates asjakohastele rahvusvahelistele konventsioonidele ja lepingutele, nagu asjakohased Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) nõuded ja tegevusjuhendid;
- nende aluseks on toote kõige olulisem keskkonnamõju, need on väljendatud nii palju kui võimalik toote keskkonnatoime oluliste tehniliste näitajatena ja need sobivad hindamiseks käesoleva määruse sätete kohaselt;
- nende aluseks on tõendatud andmed ja teave, mis käivad võimaluse korral kogu ühenduse turu kohta;
- nende aluseks on olelusringi andmed ja kvantitatiivne keskkonnamõju, mis vastavad võimaluse korral Euroopa olelusringi kontrollandmete süsteemis (ELCD) olevatele andmetele;
- nendes arvestatakse kõikide konsultatsiooniprotsessis osalenud huvitatud isikute arvamusi;
- need tagavad tooterühmale kohaldatavate õigusaktide ühtlustamise mõistete, katsemeetodite ning tehnilise ja haldusdokumentatsiooni osas;
- nendes arvestatakse ühenduse asjaomaseid poliitikavaldkondi ja seotud tooterühmadega seoses tehtud tööd.

Kriteeriumide ettepaneku eelnõu koostatakse nii, et see on kõigile, kes seda kasutada soovivad, lihtsalt mõistetav. Selles põhjendatakse iga kriteeriumi ja selgitatakse iga kriteeriumiga kaasnevat keskkonnakasu. Eelnõus tuuakse esile olulisematele keskkonnanäitajatele vastavad kriteeriumid.

Tehniline aruanne sisaldab vähemalt järgmisi osi:

- iga nõude ja kriteeriumi teaduslik selgitus,
- üldise keskkonnatoime kvantitatiivsed näitajad, mida kriteeriumidega soovitakse saavutada, võrrelduna turul olevate keskmiste toodetega,
- kõikide kriteeriumide loodetava keskkonna-, majandusliku ja sotsiaalse mõju hinnang,
- eri kriteeriumide hindamise testimismeetodid,
- testimiskulude kalkulatsioon,
- iga kriteeriumi osas teave kõikide testide, aruannete ja muu dokumentatsiooni kohta, mida kasutajad peavad esitama pädeva asutuse nõudmisel vastavalt artikli 10 lõikele 3.

Kriteeriumide ettepaneku eelnõu ja tehniline aruanne avaldatakse tagasiside saamiseks komisjoni ELi ökomärgise veebisaidil. Tooterühma väljatöötamist juhtiv isik edastab eelnõu ja aruande kõikidele huvitatud isikutele.

Kriteeriumide eelnõu üle peetakse vähemalt kaks töörühma avatud koosolekut, kuhu kutsutakse osalema kõiki huvitatud isikuid (pädevad asutused, tööstus (sh VKEd), ametiühingud, jaemüüjad, maaletoojad ning keskkonna- ja tarbijaorganisatsioonid). Koosolekutel osaleb ka komisjon.

Kriteeriumide ettepaneku eelnõu ja tehniline aruanne peavad olema kättesaadavad vähemalt üks kuu enne esimest töörühma koosolekut. Iga järgnev kriteeriumide ettepaneku eelnõu peab olema kättesaadav vähemalt üks kuu enne järgmist koosolekut. Järgnevates eelnõudes esitatud muudatuste tagamaid selgitatakse põhjalikult ja need dokumenteeritakse seoses töörühmade avatud koosolekutel toimunud arutelu ja avalikkuselt saadud tagasisidega.

Kõikidele kriteeriumide väljatöötamise protsessi jooksul saadud kommentaaridele vastatakse, kas need aktsepteeritakse või mitte ja miks.

3. Lõpparuanne ja kriteeriumide eelnõu

Lõpparuanne sisaldab järgmisi osi:

Selged vastused kõikidele kommentaaridele ja ettepanekutele, näidates, kas need aktsepteeritakse või mitte ja miks. Euroopa Liidus ja sellest väljaspool asuvaid huvitatud isikuid koheldakse võrdselt.

See sisaldab ka järgmisi osi:

- üheleheküljeline kokkuvõte pädevate asutuste toetusest kavandatavatele kriteeriumidele,
- kõikide selliste dokumentide loetelu, mis edastati kriteeriumide väljatöötamise ajal, koos iga dokumendi edastamise kuupäeva, dokumendi saanud isikute nimede ja dokumendi koopiaga,
- nende huvitatud isikute loetelu, kes osalesid töös, kellega peeti nõu või kes avaldasid arvamust, ja nende kontaktandmed,
- lühikokkuvõte,
- tooterühma kolm peamist keskkonnanäitajat, mille võib ära märkida vabatahtliku tekstiväljaga ökomärgisel vastavalt II lisale,
- ettepanek tooterühma turustamis- ja kommunikatsioonistrateegia kohta.

Kõik lõpparuande kohta saadud tähelepanekud arutatakse läbi ja soovi korral edastatakse teave kommentaaridele järgnenud meetmete kohta.

4. Käsiraamat ELi ökomärgise võimalikele kasutajatele ja pädevatele asutustele

Käsiraamat koostatakse selleks, et aidata ELi ökomärgise võimalikel kasutajatel ja pädevatel asutustel hinnata toodete vastavust kriteeriumidele.

5. Käsiraamat riigihankelepinguid sõlmivatele asutustele

Koostatakse ELi ökomärgise kasutamise käsiraamat riigihankelepinguid sõlmivatele asutustele.

Komisjon koostab võimalikele kasutajatele ja pädevatele asutustele mõeldud käsiraamatu ning riigihankelepinguid sõlmivatele asutustele mõeldud käsiraamatu mallid, mis tõlgitakse kõigisse ühenduse ametlikesse keeltesse.

B. Lühimenetlus teiste EN ISO 14024 tüübi I kohaste ökomärgistamise süsteemide raames väljatöötatud kriteeriumide korral

Komisjonile esitatakse üks aruanne. Aruandes näidatakse, et A osas sätestatud tehnilised ja konsulteerimise nõuded on täidetud; samuti esitatakse kriteeriumide ettepaneku eelnõu, käsiraamat ELi ökomärgise võimalikele kasutajatele ja pädevatele asutustele ning käsiraamat riigihankelepinguid sõlmivatele asutustele.

Kui komisjon leiab, et aruanne ja kriteeriumid vastavad A osas sätestatud nõuetele, avaldatakse aruanne ja kriteeriumide ettepaneku eelnõu komisjoni ELi ökomärgise veebisaidil, kus sellega saab tutvuda ja selle kohta tagasisidet anda kahe kuu jooksul.

Kõikidele avaliku arutelu ajal saadud kommentaaridele vastatakse, kas need aktsepteeritakse või mitte ja miks.

Võttes arvesse avaliku arutelu jooksul tehtud muudatusi, võib komisjon vastavalt artiklile 8 kriteeriumid vastu võtta, kui ükski liikmesriik ei taotle tooterühma avatud koosolekut.

Kui mõni liikmesriik seda soovib, korraldatakse kriteeriumide eelnõu osas töörühma avatud koosolek, kus osalevad kõik huvitatud isikud (pädevad asutused, tööstusharu (sh VKEd), ametiühingud, jaemiüjad, maaletoojad ning keskkonna- ja tarbijaorganisatsioonid). Koosolekul osaleb ka komisjon.

Võttes arvesse avaliku arutelu jooksul või töörühma koosoleku ajal tehtud muudatusi, võib komisjon vastavalt artiklile 8 kriteeriumid vastu võtta.

C. Lühimenetlus kriteeriumide vähemolulise läbivaatamise korral

Komisjon koostab aruande, mis sisaldab järgmisi osi:

- selgitus, miks puudub vajadus kriteeriumide täieliku läbivaatamise järele ja miks piisab vaid kriteeriumide ja nende rangusastme ajakohastamisest,
- tehniline osa, mis ajakohastab kriteeriumide kehtestamise aluseks võetud turuandmeid,
- muudetud kriteeriumide ettepaneku eelnõu,
- üldise keskkonnatoime kvantitatiivsed näitajad, mida muudetud kriteeriumidega soovitakse saavutada, võrrelduna turul olevate keskmiste toodetega,
- muudetud käsiraamat ELi ökomärgise võimalikele kasutajatele ja pädevatele asutustele ning
- muudetud käsiraamat riigihankelepinguid sõlmivatele asutustele.

Aruanne ja kriteeriumide ettepaneku eelnõu avaldatakse komisjoni ELi ökomärgise veebisaidil, kus sellega saab tutvuda ja selle kohta tagasisidet anda kahe kuu jooksul.

Kõikidele avaliku arutelu ajal saadud kommentaaridele vastatakse, kas need aktsepteeritakse või mitte ja miks.

Võttes arvesse avaliku arutelu jooksul tehtud muudatusi, võib komisjon vastavalt artiklile 8 kriteeriumid vastu võtta, kui ükski liikmesriik ei taotle töörühma avatud koosolekut.

Kui mõni liikmesriik seda soovib, korraldatakse muudetud kriteeriumide eelnõu osas töörühma avatud koosolek, kus osalevad kõik huvitatud isikud (pädevad asutused, ettevõtjad (sh VKEd), ametiühingud, jaemiüjad, maaletoojad ning keskkonna- ja tarbijaorganisatsioonid). Koosolekul osaleb ka komisjon.

Võttes arvesse avaliku arutelu jooksul või töörühma koosoleku ajal tehtud muudatusi, võib komisjon vastavalt artiklile 8 kriteeriumid vastu võtta.

—

II LISA

ELI ÖKOMÄRGISE KUJU

ELi ökomärgisel on alltoodud kuju.

Märgis:

Vabatahtlik tekstiväljaga märgis (ettevõtja võib kasutada seda tekstivälja ja kasutatav tekst on täpsustatud vastava tooterühma kriteeriumides):

Tootel peab olema ka ELi ökomärgise registreerimisnumber. See esitatakse järgmisel kujul:

EU Ecolabel: xxxx/yyyy/zzzz

xxxx tähistab registreerimisriiki, yyyy tähistab tooterühma ja zzzz pädeva asutuse poolt antud registreerimisnumbrit.

Märgis, vabatahtlik tekstiväljaga märgis ja registreerimisnumber trükitakse kas kahevärvilisena (Pantone 347 roheline lille lehtede ja varre, sümboli €, veebiaadressi ja akronüümi EU jaoks ning Pantone 279 muude elementide, teksti ja piirjoonte jaoks) või musta värviga valgel taustal või valge värviga mustal taustal.

III LISA

LÕIVUD JA TASUD

1. Taotluse menetlemise tasu

Pädev asutus, kellele taotlus esitatakse, nõuab tasu, mis vastab taotluse menetlemise tegelikele halduskuludele. Nimetatud tasu ei või olla väiksem kui 200 eurot ja mitte suurem kui 1 200 eurot.

Väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate ⁽¹⁾ ning arenguriikide ettevõtjate puhul ei tohi maksimaalne taotluse menetlemise tasu olla suurem kui 600 eurot.

Mikroettevõtjate ⁽¹⁾ puhul on maksimaalne taotluse menetlemise tasu 350 eurot.

Ühenduse keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemis (EMAS) registreeritud ja/või ISO-normi 14001 alusel sertifitseeritud taotlejate taotluse menetlemise tasu vähendatakse 20 % võrra. Tasu vähendamise tingimus on, et taotleja kohustub selgesõnaliselt oma keskkonnapoliitikas tagama, et tema ELi ökomärgisega toode vastab täielikult ökomärgise kriteeriumidele lepingu kehtivusaja jooksul ja et see kohustus kajastub nõuetekohaselt üksikasjalikes keskkonnavalastes eesmärkides. ISO 14001 alusel sertifitseeritud taotlejad peavad igal aastal tõendama selle kohustuse täitmist. EMASis registreeritud taotlejad edastavad oma igal aastal kontrollitud keskkonnavaliste koopia.

2. Aastatasu

Pädev asutus võib nõuda igalt taotlejalt, kellele on antud ELi ökomärgis, märgise kasutamise eest kuni 1 500 euro suuruse aastatasu maksmist.

Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ning arenguriikide ettevõtjate puhul ei tohi maksimaalne aastatasu olla suurem kui 750 eurot.

Mikroettevõtjate puhul on maksimaalne aastatasu 350 eurot.

Tasu arvestusperiood algab taotlejale ELi ökomärgise andmise kuupäevast.

⁽¹⁾ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ määratletud VKEd ja mikroettevõtjad (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

IV LISA

ELI ÖKOMÄRGISE KASUTAMISTINGIMUSTE TÜÜPLEPING

PREAMBUL

Pädev asutus (täielik nimetus), edaspidi „pädev asutus”,

registrisse kantud (täielik aadress), mida käesoleva lepingu allkirjastamiseks esindab (vastutava isiku nimi), ja (valdaja täielik nimi), kes on tootja, maaletooja, teenuseosutaja, hulgemüüja või jaemüüja, kelle ametlik registreeritud aadress on (täielik aadress), edaspidi „valdaja”, keda esindab (vastutava isiku nimi), on vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. november 2009 määrusele (EÜ) nr 66/2010 ELi ökomärgise kohta ⁽¹⁾ (edaspidi „ELi ökomärgise määrus”) ELi ökomärgise kasutamise osas kokku leppinud järgmises:

1. ELI ÖKOMÄRGISE KASUTAMINE

1.1. Pädev asutus annab valdajale õiguse kasutada ELi ökomärgist toodetel, mis vastavad lisatud tehnilisele kirjeldusele ja asjaomasele tooterühmale seatud kriteeriumidele, mis kehtivad ja on kinnitatud Euroopa Ühenduste Komisjoni poolt (kuupäev), avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas* (täielik viide) ning lisatud käesolevale lepingule.

1.2. ELi ökomärgist kasutatakse ainult ELi ökomärgise määruse II lisas sätestatud kujul.

1.3. Valdaja tagab, et märgistatav toode vastab kogu lepingu kehtivusaja jooksul kõikidele selles lepingus ettenähtud kasutamistingimustele ja ELi ökomärgise määruse artikli 9 sätetele. Uut taotlust ei ole vaja esitada, kui toote omadused muutuvad nii, et need ei mõjuta ökomärgise andmise kriteeriumide täitmist. Valdaja peab pädevat asutust tähtselt kirjaga siiski nendest muudatustest teavitama. Pädev asutus võib viia läbi asjakohase kontrolli.

1.4. Pädeva asutuse nõusolekul võib lepingut laiendada algsest suuremale tootevalikule tingimusel, et tooted kuuluvad samasse tooterühma ja vastavad kõnealuse rühma kriteeriumidele. Pädev asutus võib kontrollida, kas need tingimused on täidetud. Tehnilist kirjeldust sisaldavat lisa muudetakse sellele vastavalt.

1.5. Valdaja ei reklaami, ei tee avaldusi ega kasuta märgiseid või logosid viisil, mis on ebaõige või eksitav või mis võib põhjustada segiajamist või seada kahtluse alla ELi ökomärgise usaldusvärsuse.

1.6. Käesoleva lepingu järgi vastutab valdaja ELi ökomärgise kasutamise eest oma toodetel, eelkõige seoses reklaamiga.

1.7. Pädev asutus, sh pädeva asutuse poolt selleks volitatud esindaja, võib korraldada vajaliku uurimise, et jälgida, kas valdaja järgib pidevalt tooterühma kriteeriume ning käesolevas lepingus ettenähtud kasutamistingimusi ja sätteid kooskõlas ELi ökomärgise määruse artiklis 10 sätestatud korraga.

2. PEATAMINE JA TÜHISTAMINE

2.1. Kui valdajale selgub, et ta ei täida enam kasutamistingimusi või käesoleva lepingu punkti 1 sätteid, teatab ta sellest pädevale asutusele ja hoidub ELi ökomärgise kasutamisest, kuni kasutamistingimused ja sätted on täidetud ning pädevale asutusele sellest teatatud.

2.2. Kui pädev asutus leiab, et valdaja on rikkunud käesolevas lepingus ettenähtud kasutamistingimusi või selle sätteid, on pädeval asutusel õigus valdajale antud ELi ökomärgise kasutamise õigus peatada või tühistada ning võtta vajalikke meetmeid, sh ELi ökomärgise määruse artiklites 10 ja 17 ettenähtud meetmed, et takistada valdajal ELi ökomärgise edasist kasutamist.

(¹) ELT L 27, 30.1.2010, lk 1.

3. VASTUTUSE PIIRAMINE JA KAHJU HÜVITAMINE
- 3.1. Valdaja ei kasuta ELi ökomärgist ühegi käesoleva lepingu punktis 1.1 nimetatud toote garantii või tagatise osana.
- 3.2. Pädev asutus, sh selle volitatud esindajad, ei vastuta kahjumi või kahju eest, mille valdajale põhjustab ELi ökomärgise saamine ja/või selle kasutamine.
- 3.3. Pädev asutus, sh selle volitatud esindajad, ei vastuta kahjumi või kahju eest, mille kolmandale isikule põhjustab ELi ökomärgise saamine ja/või selle kasutamine, sh reklaam.
- 3.4. Valdaja hüvitab pädevale asutusele ja selle volitatud esindajatele igasuguse kahju ja kulud, mille pädevale asutusele või selle volitatud esindajatele on põhjustanud valdajapoolne lepingu rikkumine või valdaja esitatud teave või dokumendid, mida pädev asutus on heauskselt kasutanud, sealhulgas kolmanda isiku esitatud nõuded.
4. TASUD
- 4.1. Taotluse esitamisel makstava tasu ja aastatasu suurus määratakse kindlaks vastavalt ELi ökomärgise määruse III lisale.
- 4.2. ELi ökomärgise kasutamise eelduseks on kõikide asjakohaste lõivude ja tasude õigeaegne tasumine.
5. LEPINGU KESTUS JA KOHALDATAV ÕIGUS
- 5.1. Välja arvatud punktides 5.2, 5.3 ja 5.4 ettenähtud juhud, kehtib käesolev leping allkirjutamise kuupäevast kuni (...) või kuni kehtivad tooterühmale seatavad kriteeriumid, olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem.
- 5.2. Kui valdaja on rikkunud käesolevas lepingus ettenähtud kasutamistingimusi või selle sätteid punkti 2.2 tähenduses, on pädeval asutusel õigus käsitleda seda lepingu rikkumisena, mis annab talle õiguse valdajale saadetud tähitud kirjaga leping lõpetada enne punktis 5.1 nimetatud kuupäeva (ajavahemiku määrab kindlaks pädev asutus), ilma et see piiraks punkti 2.2 kohaldamist.
- 5.3. Valdaja võib lepingu lõpetada, teatades sellest kolm kuud ette pädevale asutusele saadetud tähitud kirjaga.
- 5.4. Kui punktis 1.1 nimetatud tooterühmale seatud kriteeriumide kehtivust pikendatakse teatavaks ajaks ilma muudatuseta ja kui pädev asutus ei ole lepingu lõpetamisel kirjalikult teavitanud vähemalt kolm kuud enne tooterühmale seatud kriteeriumide ja käesoleva lepingu kehtivuse lõppemist, teavitab pädev asutus valdajat vähemalt kolm kuud ette, et leping pikeneb automaatselt seni, kuni kehtivad tooterühmale seatud kriteeriumid.
- 5.5. Pärast käesoleva lepingu lõppemist ei või valdaja kasutada ELi ökomärgist käesoleva lepingu punktis 1.1 ja lisa märgitud toote märgistamisel ega reklaamimisel. ELi ökomärgis võib jääda pärast lepingu lõppemist kuueks kuuks toodetele, mis on valdaja või muude isikute ladudes ja mis on valmistatud enne lepingu lõppemist. Viimati nimetatud sätet ei kohaldata, kui leping on lõpetatud punktis 5.2 sätestatud põhjustel.
- 5.6. Käesolevast lepingust tulenevate pädeva asutuse ja valdaja vaheliste vaidluste või ühe lepinguosalise poolt teise vastu esitatud nõuete suhtes, mille osas lepinguosalisel ei ole jõudnud vabatahtlikule kokkuleppele, kohaldatakse õigust, mis määratakse kindlaks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määrusele (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma I) ⁽¹⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määrusele (EÜ) nr 864/2007 lepinguväliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma II) ⁽²⁾.
- Järgmised lisad on käesoleva lepingu osa:
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. november 2009. aasta määruse (EÜ) nr 66/2010 (ELi ökomärgise kohta) tekst (ühes või mitmes asjakohases ühenduse keeles),
 - toote tehniline kirjeldus, milles esitatakse üksikasjalikult vähemalt nimed ja/või tootja siseviitenumbrid, tootmis- kohad ja seonduva ELi ökomärgise registreerimisnumber või -numbrid,
 - komisjoni otsuse..... tekst (mis käsitleb tooterühmale seatud kriteeriume).

⁽¹⁾ ELT L 177, 4.7.2008, lk 6.

⁽²⁾ ELT L 199, 31.7.2007, lk 40.

Sõlmitud (koht) (kuupäev)

.....

(Pädev asutus)

Esindaja

.....

(Õiguslikult siduv allkiri)

.....

(Valdaja)

Esindaja

.....

(Õiguslikult siduv allkiri)

V LISA

PÄDEVATELE ASUTUSTELE ESITATAVAD NÕUDED

1. Pädev asutus on sõltumatu organisatsioonist või tootest, mida ta hindab.

Asutust, mis kuulub ettevõtjate ühendusse või kutseliitu, mis esindab ettevõtjaid, kes on seotud pädeva asutuse poolt hinnatavate toodete disaini või projekteerimise, valmistamise, tarnimise, monteerimise, kasutamise või hooldamisega, võib määrata pädevaks asutuseks tingimusel, et tema sõltumatus ja huvide konflikti puudumine on tõendatud.

2. Pädev asutus, selle juhtkond ja vastavushindamisülesannete täitmise eest vastutavad töötajad ei tohi olla hinnatava toote projekteerija, tootja, tarnija, paigaldaja, ostja, omanik, kasutaja, hooldaja ega ühegi nimetatud isiku volitatud esindaja. See ei välista pädeva asutuse tegevuseks vajalike hinnatud toodete kasutamist ega nende toodete kasutamist isiklikuks otstarbeks.

Pädev asutus, selle juhtkond ja vastavushindamisülesannete täitmise eest vastutavad töötajad ei tohi olla otsesel viisil seotud nimetatud toodete disaini või projekteerimise, valmistamise või ehitamise, turustamise, paigaldamise, kasutamise või hooldusega ega esindada ühtegi isikut, kes nimetatud tegevustega tegeleb. Nad ei tohi osaleda üheski tegevuses, mis võib olla vastuolus nende otsuste sõltumatuse ja aususega vastavushindamistoimingutes, mille teostamiseks nad on määratud. See kehtib eelkõige nõustamisteenuste puhul.

Pädevad asutused tagavad, et nende tütarettevõtjate või alltöövõtjate tegevus ei mõjuta nende vastavushindamistoimingute konfidentsiaalsust, objektiivsust ja erapooletust.

3. Pädevad asutused ja nende töötajad teostavad vastavushindamistoiminguid suurima erialase usaldusväärsuse ja nõutava erialase tehnilise pädevusega ning on vabad igasugustest surveavaldustest ja ahvatlustest, eelkõige rahalistest, mis võivad nende otsuseid või vastavushindamistoimingute tulemusi mõjutada, eriti isikute või isikute rühmade suhtes, kes on huvitatud nimetatud toimingute tulemustest.
4. Pädev asutus peab olema võimeline teostama kõiki vastavushindamistöid, mis talle käesoleva määrusega on määratud, seda nii tööde teostamise puhul pädeva asutuse enda poolt, kui tööde teostamise puhul tema nimel ja vastutusel.

Pädeva asutuse käsutuses on alati ja kõigi talle määratud vastavushindamismenetluste ja toodete iga tüübi või kategooria jaoks vajalikud:

- a) tehnilised teadmised ning piisav ja asjakohane kogemus vastavushindamisülesannete täitmiseks;
- b) menetluste kirjeldused, mille kohaselt vastavushindamist teostatakse, tagades läbipaistvuse ning nende menetluste kordamise võime. Asutusel on asjakohased tegevuspõhimõtted ja menetlused, milles eristatakse ülesandeid, mida ta täidab pädeva asutusena, ja muid tegevusi;
- c) tegevusteks vajalikud menetlused, mis võtavad arvesse ettevõtja suurust, tegutsemisvaldkonda, tema struktuuri, kõnealuse tootetehnoloogia keerukuse astet ning seda, kas tegemist on mass- või seeriatootmisega.

Tal on vajalikud vahendid vastavushindamistoimingute nõuetekohase teostamisega seotud tehniliste ja haldusülesannete täitmiseks ning juurdepääs kogu vajalikule varustusele ja vahenditele.

5. Vastavushindamistoimingute teostamise eest vastutavatel töötajatel on järgmised pädevused:
 - a) põhjalikud teadmised kõigist vastavushindamistoimingutest, mille tarvis on pädev asutus määratud;
 - b) võime koostada sertifikaate, registreid ja aruandeid, mis tõendavad hindamiste teostamist.

6. Tagatakse pädevate asutuste, nende juhtkonna ja hindamistöötajate erapooletus.

Pädeva asutuse juhtkonna ja hindamistöötajate tasu suurus ei sõltu teostatud hindamiste arvust ega nimetatud hindamiste tulemustest.

7. Pädevad asutused osalevad asjakohases standardiseerimistegevuses ja käesoleva määruse artiklis 13 osutatud pädevate asutuste töörihma tegevuses või tagavad, et nende hindamistöötajaid on sellest teavitatud, ning kohaldavad kõnealuse töörihma töö tulemusel koostatud haldusotsuseid ja -dokumente üldiste suunistena.
-

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EÜ) nr 67/2010,

30. november 2009,

millega kehtestatakse ühenduse rahalise abi andmise üldeeskirjad üleeuroopaliste võrkude valdkonnas

(kodifitseeritud versioon)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 156,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

pärast konsulteerimist Regioonide Komiteega,

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras ⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Nõukogu 18. septembri 1995. aasta määrust (EÜ) nr 2236/95, millega kehtestatakse ühenduse rahalise abi andmise üldeeskirjad üleeuroopaliste võrkude valdkonnas ⁽³⁾ on korduvalt oluliselt muudetud ⁽⁴⁾. Selguse ja otsustatavuse huvides tuleks kõnealune määrus kodifitseerida.

(2) Asutamislepingu artiklis 155 sätestatakse, et ühendus kehtestab suunised, mis hõlmavad üleeuroopaliste võrkude valdkonnas kavandatud meetmete eesmärgi, prioriteete ja üldmeetmeid, ja et ta võib üleeuroopaliste võrkude valdkonnas toetada liikmesriikide rahastatavaid ühist huvi pakkuvaid projekte. Kõnealuse artikli alusel võib ühenduse toetust anda ühist huvi pakkuvatele projektidele, mis on kindlaks määratud nimetatud suuniste raames.

(3) Tuleks kehtestada üleeuroopaliste võrkude ühendusepoolset rahastamist käsitlevad üldeeskirjad, tehes seeläbi võimalikuks artikli 155 kohaldamise.

(4) Üleeuroopaliste võrkude rahastamisel tuleks suurendada erakapitali osakaalu ning arendada riikliku ja erasektori koostööd.

(5) Ühenduse toetust võib eelkõige anda teostatavusuuringute, laenukoostiste või intressitoetustena. Nimetatud

toetused ja tagatised on eelkõige seotud Euroopa Investeeringupangalt või muudelt riiklikelt või erarahaasutustelt saadava rahalise toetusega. Teatavatel nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib kaaluda investeeringute otsustatavuse andmist.

(6) Euroopa Investeeringufond ja muud rahaasutused peaksid andma laenukoostise kaudu ühenduse rahaline abi võib katta nende tagatiste saajate makstavad tagatissummad tervelt või osaliselt.

(7) Ühenduse abi on peamiselt mõeldud projekti käivitusjärgus tekkida võivate finantstakistuste ületamiseks.

(8) On vaja määrata ühenduse abi piir investeeringu kogumaksumuse suhtes. Sellest hoolimata tuleks tagada suurem ühenduse abimäär, et edendada esmatähtsate projektide piiriüleste ühenduste lõpuleviimist.

(9) Avaliku ja erasektori partnersuhete (või avaliku ja erasektori vahelise muude koostöövormide) kehtestamine nõuab institutsionaalsetel investoritel kindlat rahalist kohustust, mis on erakapitali suurendamiseks piisavalt ligiõmbav. Ühenduse rahalise abi andmine mitmeaastasel alusel kõrvaldaks ebaselguse, mis aeglustab projekti arengut. Seetõttu tuleb võtta meetmeid rahalise abi andmiseks mitmeaastase õigusliku kohustuse alusel välja valitud projektidele.

(10) Ühenduse abi tuleks anda projektidele selle alusel, mil määral nad aitavad kaasa asutamislepingu artikli 154 eesmärkide ja muude asutamislepingu artiklis 155 nimetatud suuniste eesmärkide ja prioriteetide saavutamisele. Tuleks arvesse võtta ka muid asjaolusid, nagu ergutav mõju avalikele ja erafinantseeringutele, projektide otsesed ja kaudsed sotsiaal-majanduslikud mõjud, eelkõige tööhõive osas, ja keskkonnamõjud.

(11) Sellest rahastamisvormist kogemuste saamiseks on asjakohane lubada riskikapitali osalust kuni ühe protsendini ajavahemiku 2000-2006 kogusummast investeeringufondides, mis esmajoones pakuvad riskikapitali üleeuroopalise võrgu projektidele. Seda määra võib suurendada kahe protsendini pärast selle vahendi toimimise ülevaatamist. Samuti on asjakohane uurida selle võimalikku edaspidist laiendamist.

(1) 10. juuni 2009. aasta arvamus (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).

(2) Euroopa Parlamendi 24. novembri 2009. aasta arvamus (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 26. novembri 2009. aasta otsus.

(3) EÜT L 228, 23.9.1995, lk 1.

(4) Vt lisa II.

(12) Läbipaistvuse suurendamiseks ja pikaajaliste oluliste finantsvajadustega projektide või projektirühmade ootuste täitmiseks on soovitatav koostada teatavate sektorite või alade jaoks mitmeaastased sihtprogrammid: Nendes programmides peaks märkima iga-aastase abi ja abi kogusumma suuruse, mis antakse kindlaksmääratud ajavahemikul sellisele projektile või projektirühmale, ja mis peaks olema aluseks iga-aastastele otsustele anda rahalist abi iga-aastaste eelarveassigneeringute raames, kui need järgivad asjakohaseid soovituslikke mitmeaastasi programme. Nendes programmides märgitud iga-aastased summad ei tekita siiski eelarvelisi kohustusi.

(13) Komisjon peab hoolikalt hindama projektide potentsiaalset majanduslikku elujõulisust kulude-tulude analüüsi ja muude asjakohaste kriteeriumide alusel, samuti nende rahalist tasuvust.

(14) Vastavalt asutamislepingu artikli 155 lõike 1 esimese lõigu kolmandale taandele antav ühenduse rahaline abi peab olema kooskõlas ühenduse poliitikaga eelkõige võrkude osas ning keskkonnakaitse, konkurentsi ja riigihankelepingute sõlmimise suhtes. Keskkonnakaitse peaks sisaldama keskkonnamõju hindamist.

(15) On vaja välja selgitada liikmesriikide ja komisjoni finantskontrolli alased õigused ja kohustused.

(16) Komisjon peab tagama kõikide üleeuroopalisi võrke mõjutavate ühenduse toimingute nõuetekohase kooskõlastamise, eelkõige üleeuroopaliste võrkude rahastamise kooskõlastamise struktuuri- ja ühtekuuluvusfondide, Euroopa Investeeringufondi ja Euroopa Investeeringuspanga kaudu toimuva rahastamisega.

(17) Tuleks ette näha ühenduse abi sobivad hindamis-, järelevalve- ja kontrollimeetodid.

(18) Tuleks tagada rahastatavaid toiminguid käsitlev asjakohane teave, nende toimingute avalikustamine ja läbipaistvus.

(19) Arvestades üleeuroopaliste võrkude tähtsust, on asjakohane lisada käesolevasse määrusesse eelarvemenetluse parandamist ja eelarvedistsipliini käsitleva Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahelise 6. mai 1999. aasta institutsioonidevahelise kokkulepe⁽¹⁾ punkti 33 tähenduses finantsraamistik 4 874 880 000 eurot määruse rakendamiseks ajavahemikul 2000- 2006.

(20) On asjakohane, et nõukogu vaatab üle, kas jätkata või muuta käesolevale määrusele vastavaid meetmeid üksikasjaliku aruande alusel, mille komisjon esitas enne 2006. aasta lõppu.

(21) Käesoleva määruse rakendamiseks vajalikud meetmed tuleks vastu võtta vastavalt nõukogu 28. juuni 1999. aasta otsusele 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlused⁽²⁾,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Mõisted ja reguleerimisala

Käesolev määrus määratleb tingimused ja korra, et anda asutamislepingu artikli 155 lõike 1 esimese lõigu kolmanda taande alusel ühenduse abi ühist huvi pakkuvatele üleeuroopalistele projektidele telekommunikatsiooni infrastruktuuri võrkude valdkonnas ning ühist huvi pakkuvatele üleeuroopalistele projektidele transpordi- ja energeetika infrastruktuuri võrkude valdkonnas, millele viidatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2007. aasta määruse (EÜ) nr 680/2007 (millega kehtestatakse ühenduse rahalise abi andmise üldeeskirjad üleeuroopaliste transpordi- ja energiavõrkude valdkonnas)⁽³⁾ artikli 20 kolmandas lõigus.

Artikkel 2

Abikõlblikkus

Ühenduse abi võib anda ainult ühist huvi pakkuvatele projektidele (edaspidi „projektid“), mis on kindlaks määratud asutamislepingu artikli 155 lõike 1 esimese lõigu esimeses taandes nimetatud suunistes.

Abikõlblikud on ka projektide osad, kui need on tehniliselt ja finantsiliselt iseseisvad.

Artikkel 3

Abi vormid

1. Ühenduse abi võib projektidele anda ühes või enamas järgmises vormis:

- projektidega seotud uuringute kaasfinantseerimine, sealhulgas eel-, teostatavus- ja hindamisuuringud ja muud nende uuringutega seotud tehnilised toetusmeetmed. Ühenduse osalus ei või üldiselt ületada 50 % uuringu kogumaksumusest. Nõuetekohasel põhjendatud erandjuhtudel võib ühenduse osalus komisjoni algatusel ja asjaomase liikmesriigi nõusolekul olla suurem kui 50 % kogumaksumusest;
- Euroopa Investeeringuspangast või muudest avalikest või erafinantsasutustest saadav laenude intressitoetus. Üldjuhul ei tohi intressitoetuse kestus ületada viit aastat;

⁽¹⁾ EÜT C 172, 18.6.1999, lk 1.

⁽²⁾ EÜT L 184, 17.7.1999, lk 23.

⁽³⁾ ELT L 162, 22.6.2007, lk 1.

- c) toetus Euroopa Investeeringufondi või muude finantsasutuste laenu tagatiste tasude tasumiseks;
- d) nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel investeeringute otsetoetused;
- e) riskikapitali osalus investeeringufondides või samaväärsetes finantseerimisasutustes, mis esmajoones pakuvad riskikapitali üleeuroopalistele võrguprojektidele ja mis hõlmavad olulist erasektori investeeringut; selline riskikapitali osalus ei ületa 1 % artikli 19 kohastest eelarvelistest vahenditest. Artikli 18 lõikes 2 ette nähtud korras võib seda määra suurendada 2 protsendini alates aastast 2003 sõltuvalt selle vahendi toimimise ülevaatest, mille komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Osaluse võib teha otse fondi või samaväärsesse finantseerimisasutusse või sama fondi haldurite hallatavasse ühisinvesteeringuvahendisse. Selle riskikapitali osaluse täpsem kord on sätestatud I lisas.

2. Lõikes 1 nimetatud ühenduse abi ühendatakse vajaduse korral omavahel, et võimalikult ökonoomselt kasutatavate eelarvevahendite mõju oleks maksimaalne.

3. Lõikes 1 nimetatud ühenduse abi vorme kasutatakse valikuliselt, et oleks võimalik arvesse võtta asjaomaste eri tüüpi võrkude eriomadusi ja tagada, et abi ei põhjustaks asjaomase sektori ettevõtjate vahel konkurentsimoonutusi.

4. Transpordi infrastruktuuri projektide rahastamist artiklis 19 nimetatud ajavahemiku jooksul tuleks kasutada nii, et vähemalt 55 % antakse raudteeprojektidele (kaasa arvatud kombineeritud vedu) ja kuni 25 % maanteeprojektidele.

5. Komisjon toetab eriti erafinantseerimisallikate kasutamist käesoleva määruse alusel rahastatavate projektide puhul, kui ühenduse rahastamisvahendi mitmekordistavat mõju saab suurendada avaliku sektori ja erasektori koostöös. Komisjon vaatab iga juhtumi eraldi läbi, võttes vajaduse korral arvesse võimalikku alternatiivi, mida rahastatakse täielikult riigi vahenditest. Iga projekti puhul on asutamislepingu kohaselt nõutav asjaomase liikmesriigi toetus.

Artikkel 4

Ühenduse abi andmise tingimused

1. Ühenduse abi antakse põhimõtteliselt ainult siis, kui projekti rakendamisel esineb finantsilisi takistusi.
2. Ühenduse abi ei või ületada projekti käivitamiseks vajalikuks peetavat miinimumsummat.

3. Käesoleva määruse kohaselt antava ühenduse abi kogusumma ei tohi ületada 10 % investeeringute üldmaksumusest, olenemata valitud sekkumise vormist. Siiski võib ühenduse abi kogusumma moodustada erandkorras kuni 20 % investeeringute üldmaksumusest järgmistel juhtudel:

- a) satelliitsidel põhinevaid asukoha määramise ja navigatsioonisüsteeme puudutavad projektid, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 1996. aasta otsuse nr 1692/96/EÜ (üleeuroopalise transpordivõrgu arendamist käsitlevate ühenduse suuniste kohta) ⁽¹⁾ artiklis 17;
- b) esmatähtsad energiavõrguprojektid;
- c) ühist üleeuroopalist huvi pakkuvate projektide osad eeldusel, et projektid käivitatakse enne 2010. aastat, mis on määratletud otsuse nr 1692/96/EÜ III lisas eesmärgiga kõrvaldada kitsaskohad ja/või täita puuduvad lõigud, kui sellised lõigud on piiriülesed või loodustökete ülesed, ning aitavad kaasa siseturu lõimimisele laienuv ühenduses, edendavad ohutust, tagavad riiklike võrkude koostalitlusvõime ja/või aitavad oluliselt kaasa tasakaalustamatuse vähendamisele transpordiliikide vahel kõige keskkonnahoidlikumate liikide kasuks. Nimetatud määrad diferentseeritakse vastavalt teiste riikide, eriti naaberliikmesriikide tulude järgi.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 1997. aasta otsuse nr 1336/97/EÜ (üleeuroopalise telekommunikatsioonivõrke käsitlevate suuniste kohta) ⁽²⁾ I lisas määratletud ühist huvi pakkuvate projektide puhul võib ühenduse poolt käesoleva määruse alusel antava abi kogusumma ulatuda 30 %ni investeeringute üldmaksumusest.

4. Käesoleva määrusega ettenähtud rahalisi vahendeid ei tohi põhimõtteliselt eraldada projektidele või projektijärkudele, mis saavad toetusi muudest ühenduse rahastamisallikatest.

5. Lõikes 3 nimetatud projektide korral on käesoleva määruse piires õiguslik kohustus mitmeaastane ning eelarvelised kulukohustused täidetakse aastamaksetena.

Artikkel 5

Ühenduse mitmeaastane sihtprogramm

1. Piiramata artikli 6 kohaldamist ja selleks et tõhustada ühenduse tegevust, võib komisjon artikli 18 lõikes 2 viidatud korras koostada sektorite kaupa mitmeaastase sihtprogrammi (edaspidi „programm”) asutamislepingu artikli 155 lõikes 1 nimetatud suuniste alusel. Programm põhineb vastavalt artiklile 8 esitatud rahalise abi taotlustel ja selles tuleb muu hulgas arvesse võtta liikmesriikide antud teavet, eelkõige artiklis 9 loetletud andmeid.

⁽¹⁾ EÜT L 228, 9.9.1996, lk 1.

⁽²⁾ EÜT L 183, 11.7.1997, lk 12.

2. Programm koosneb eranditult ühist huvi pakkuvatest projektidest ja/või ühist huvi pakkuvate projektirühmadest, mis on eelnevalt kindlaks määratud asutamislepingu artikli 155 lõikes 1 nimetatud suuniste raames; konkreetsed valdkonnad vajavad pikaajalist märkimisväärset rahastamist.

3. Igale projektile või projektirühmale määrab programm rahalise abi andmise soovitusliku summa eelarvepädevate institutsioonide iga-aastaste otsuste kohaselt. Mitmeaastasteks sihtprogrammideks ei kasutata üle 75 % artikli 19 kohastest eelarvelistest vahenditest.

4. Programm on võrdlusaluseks iga-aastaste otsuste tegemisel, millega määratakse ühenduse abi projektidele iga-aastaste eelarveassigneeringute piires. Komisjon teatab korrapäraselt artikli 18 lõikes 1 nimetatud komiteele programmide edenemisest ja kõigist otsustest, mis komisjon võtab nendele projektidele ühenduse abi jagamise kohta. Komisjoni esialgse eelarveprojekti tõendavate dokumentide hulgas on aruanne iga mitmeaastase sihtprogrammi rakendamise edenemise kohta vastavalt nõukogu 25. juuni 2002. aasta määrusele (EÜ, Euratom) nr 1605/2002, mis käsitleb Euroopa ühenduste üldeelarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust ⁽¹⁾.

Programm tuleb üle vaadata, tehes vähemalt vahekokkuvõtte või arvestades projektide või projektirühmade tõhusat edenemist, ja seda vajaduse korral muuta artikli 18 lõikes 2 viidatud korras.

Programmis märgitakse ära ka teised kõnealuste projektide rahastamise allikad, eriti muud ühenduse vahendid ja Euroopa Investeeringuspank.

5. Juhul kui projektide või projektirühmade rakendamises tehakse olulisi muudatusi, teatab asjaomane liikmesriik sellest viitamata komisjonile.

Nende muudatuste tõttu vajalikuks osutuda võivate muudatuste üle programmiga projektidele kehtestatud soovituslikes kogusummas otsustatakse artikli 18 lõikes 2 viidatud korras.

Artikkel 6

Projektide valikukriteeriumid

1. Projekte toetatakse vastavalt sellele, mil määral nad aitavad kaasa asutamislepingu artikli 154 eesmärkide ja asutamislepingu artiklis 155 lõikes 1 nimetatud suuniste eesmärkide ja prioriteetide saavutamisele.

⁽¹⁾ EÜT L 248, 16.9.2002, lk 1.

2. Käesoleva määruse rakendamisel tagab komisjon oma ühenduse abi andmise otsuste vastavuse prioriteetidele, mis on sätestatud eri sektorite kohta asutamislepingu artikli 155 lõike 1 kohaselt kehtestatud suunistes. See hõlmab vastavust kõigile nõuetele, mille need suunised võivad sätestada kogu ühenduse abi osatähtsuse kohta.

3. Ühenduse abi eraldatakse projektidele, mis eeldatavalt on majanduslikult elujõulised, aga mille rahalist tasuvust peetakse taotluse esitamise ajal ebapiisavaks.

4. Ühenduse abi andmise otsuses tuleks arvestada ka:

- a) projekti küpsust,
- b) ühenduse sekkumise ergutavat mõju avalikele ja erafinantseeringutele,
- c) finantsraamistiku usaldatavust,
- d) otseseid ja kaudseid sotsiaalmajanduslikke mõjusid, eelkõige tööhõive osas,
- e) keskkonnamõjusid.

5. Eelkõige piiriüleste projektide puhul arvestatakse ka projekti eri osade ajakava kooskõlastamisega.

Artikkel 7

Vastavus

Käesoleva määruse kohaselt rahastatavad projektid peavad olema kooskõlas ühenduse õigusega ja ühenduse poliitikaga, eelkõige keskkonnakaitse, konkurentsi ja riigihankelepingute sõlmimise osas.

Artikkel 8

Rahalise abi taotluste esitamine

Rahalise abi taotlusi esitavad komisjonile asjaomased liikmesriigid või liikmesriigi/liikmesriikide nõusolekul otseselt asjaga seotud avalik-õiguslikud või eraettevõtjad või asutused.

Komisjon teeb kindlaks asjaomaste liikmesriikide nõusoleku.

Artikkel 9

Taotluste hindamiseks ja identifitseerimiseks vajalikud andmed

1. Kõik rahalise abi taotlused peavad sisaldama kogu teavet, mida on vaja projekti uurimiseks vastavalt artiklitele 4, 6 ja 7, eelkõige:

- a) kui taotlus käsitleb projekti:
 - i) projekti elluviimise eest vastutav asutus;

- ii) kõnealuse projekti kirjeldus ja ühenduse kavandatava abi vorm;
 - iii) projekti kulude-tulude analüüsi tulemused, sealhulgas eeldatava majandusliku elujõulisuse ja rahalise tasuvuse analüüsi tulemused;
 - iv) projekti suunistejärgne asend transpordivõrgu teljjoonete ja sõlmpunktide suhtes;
 - v) vastavus regionaalplaneeringule;
 - vi) keskkonnamõju kokkuvõtlik kirjeldus nõukogu 27. juuni 1985. aasta direktiivi 85/337/EMÜ teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta ⁽¹⁾ kohaselt toimunud hindamiste alusel;
 - vii) kinnitus, et on uuritud muid avalikke ja erafinantseerimise võimalusi, sealhulgas Euroopa Investeeringufondist ja Euroopa Investeeringupangast;
 - viii) eurodes või omavääringus esitatud rahastamiskava, kus on loetletud kõik finantsplaani osad, sealhulgas ühendusele taotletud rahaline abi mitmesugustes artikli 3 lõikes 1 nimetatud vormides ning kohalike, piirkondlike või riiklikelt valitsusasutustelt, samuti eraviisilistest allikatest taotletud ning juba saadud abi;
- b) uuringutega seotud taotluse korral uuringute siht ja eesmärk ning kavandatud meetodid ja võtted;
 - c) tööde esialgne ajakava;
 - d) meetmete kirjeldus, mida asjaomased liikmesriigid kasutavad taotletud rahaliste vahendite kasutamise kontrollimiseks.

2. Taotlejad esitavad komisjonile kogu nõutava asjakohase lisateabe, nagu parameetrid, suunised ja oletused, millel põhineb kulude-tulude analüüs.

3. Komisjon võib taotluste hindamiseks paluda erialast nõu, sealhulgas Euroopa Investeeringupanga arvamust.

Artikkel 10

Rahalise abi andmine

Komisjon otsustab asutamislepingu artikli 274 kohaselt anda käesoleva määruse alusel rahalist abi hinnangu põhjal, mille ta annab taotlusele vastavalt valikukriteeriumidele. Artikli 5 kohaselt koostatud asjakohases mitmeaastases sihtprogrammis esitatud projektide puhul teeb komisjon igal aastal otsuse anda abi selles programmis ettenähtud soovituslike summade piires. Muude

⁽¹⁾ EÜT L 175, 5.7.1985, lk 40.

projektide puhul võetakse meetmed artikli 18 lõikes 2 viidatud korras. Komisjon teavitab oma otsusest vahetult abisaajaid ja liikmesriike.

Artikkel 11

Finantssätted

1. Ühenduse abi võib katta üksnes projektiga seotud kuludid, mida abisaajad või projekti elluviimise eest vastutavad kolmandad isikud kannavad.

2. Kulutusi, mis on tehtud enne kuupäeva, mil komisjon sai rahalise abi taotluse, ei kaeta.

3. Artikli 10 alusel tehtud komisjoni rahalise abi andmise otsused on siduvad kui kohustused eelarves määratud kulutuste tegemiseks.

4. Üldjuhul tehakse maksed ettemaksetena, vahemaksetena ja lõppmaksena. Ettemakse, mis tavaliselt ei ületa 50 % esimesest iga-aastasest osarahast, makstakse siis, kui abitaotlus on rahuldatud. Vahemaksed tehakse maksetaotluste alusel, võttes arvesse projekti rakendamisel või uuringute tegemisel saavutatud edu ja vajaduse korral arvestades rahastamiskavasid, mis on rangelt ja läbipaistvuse põhimõtet järgides läbi vaadatud.

5. Maksete puhul tuleb arvesse võtta asjaolu, et infrastruktuuri projekte viiakse ellu mitme aasta jooksul ning seetõttu tuleb ette näha ka mitmeaastane finantseerimine.

6. Komisjon teeb lõppmaksed pärast seda, kui on heaks kiitnud abisaaja esitatud projekti või uuringu lõpparuande, kus on loetletud kõik tegelikud kulutused.

7. Komisjon kehtestab vastavalt artikli 18 lõikes 2 viidatud korrale raamistiku intressitoetuste, laenu tagatistoetuste ning riskikapitali osaluse maksmise korrale, ajakavale ja määrale investimisfondide või samaväärsete finantseerimisvahendite jaoks, kes esmajoones pakuvad riskikapitali üleeuroopaliste võrguprojektidele.

Artikkel 12

Finantskontroll

1. Selleks et tagada käesoleva määruse alusel rahastatud projektide edukas lõpuleviimine, võtavad liikmesriigid ja komisjon oma pädevusalas vajalikud meetmed, et:

a) kontrollida korrapäraselt, et ühenduse rahastatud projektid ja uuringud on korrektselt teostatud;

b) vältida eeskirjade eiramist ja võtta meetmeid selle vastu;

c) vastavalt komisjoni vastuvõetud eeskirjadele tagasi nõuda summad, mis on kaotatud eeskirjade eiramise tõttu, sealhulgas viivised hilinenud tagasimaksetelt. Kui liikmesriik ja/või korraldav ametiasutus ei tõenda, et nad ei ole eeskirjade eiramise eest vastutavad, vastutab liikmesriik alusetult makstud summade tagasimaksmise eest.

2. Liikmesriigid teatavad komisjonile võetud meetmetest ja edastavad komisjonile projektide ja uuringute tõhusa rakendamise tagamiseks loodud juhtimis- ja kontrollsüsteemi kirjelduse.

3. Liikmesriigid teevad komisjonile kättesaadavaks kõik projektide kontrollimisega seotud asjakohased siseriiklikud aruanded.

4. Ilma et see piiraks liikmesriikide poolt vastavalt siseriiklikele õigus- ja haldusnormidele võetud kontrollimeetmete kohaldamist, ning ilma et see piiraks asutamislepingu artikli 246 kohaldamist või asutamislepingu artikli 279 alusel võetud kontrollimeetmete kohaldamist, võivad komisjoni ametnikud või teenistujad teha käesoleva määruse kohaselt rahastatud projektide suhtes kohapealset kontrolli, sealhulgas pistelist kontrolli, ja läbi vaadata kontrollisüsteemi ja meetmed, mille on kehtestanud riigiasutused, kes teatavad komisjonile selleks võetud meetmetest.

5. Enne kohapealset kontrollimist teatab komisjon sellest asjaomasele liikmesriigile, et saada vajalikku abi. Komisjoni kohapealne etteteatamata kontrollimine korraldatakse vastavalt kokkulepetele, mis on saavutatud vastavalt määruse (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 sätetele. Asjaomase liikmesriigi ametnikud või teenistujad võivad niisugustest kontrollimisest osa võtta.

Komisjon võib asjaomaselt liikmesriigilt nõuda kohapealset kontrolli, et kontrollida maksetaotluste nõuetekohasust. Komisjoni ametnikud või teenistujad võivad kontrollimisest osa võtta ja peavad seda tegema, kui asjaomane liikmesriik seda nõuab.

Komisjon tagab, et kõik kontrollimised tehakse kooskõlastatult, selleks et vältida samal ajavahemikul samasisulisi korduvkontrolli. Asjaomane liikmesriik ja komisjon vahetavad viivitamata asjakohast teavet kontrollimise tulemuste kohta.

6. Kui ühenduse abi antakse otseselt kaasatud avalik-õiguslikele või eraettevõtjatele või asutustele, rakendab komisjon kontrollimeetmeid koostöös liikmesriikidega asjakohasel viisil.

7. Vastutavad organid või ametiasutused ja otseselt kaasatud avalik-õiguslikud või eraettevõtjad või asutused hoiavad komisjoni jaoks alles kõik projekti kulutusi tõendavad dokumendid viie aasta jooksul pärast vastava projekti raames tehtud viimast väljamakset.

Artikkel 13

Abi vähendamine, peatamine ja tühistamine

1. Kui toimingu elluviimine ei õigusta osa või kogu eraldatud rahalist abi, vaatab komisjon juhtumi läbi, nõudes eelkõige seda, et liikmesriik või liikmesriigi poolt toimingu elluviimiseks määratud ametiasutused või asutused esitaksid omapoolsed märkused kindlaksmääratud aja jooksul.

2. Pärast lõikes 1 nimetatud uurimist võib komisjon asjakohasele toimingule antavat abi vähendada, selle peatada või tühistada, kui uurimise käigus tuleb ilmsiks eeskirjade eiramine või abi andmise otsusega ettenähtud tingimuse täitmata jätmine, või mis tahes oluline muudatus, mis avaldab mõju projekti olemusele või rakendamisele ja mille kohta ei taotletud komisjoni heakskiitu.

Põhjendamatult makstud liigsed summad tuleb tagasi maksta.

3. Komisjon tühistab abi projektidele, mida ei ole alustatud kahe aasta jooksul pärast abi andmise otsuses märgitud projekti alguse kuupäeva, välja arvatud komisjonile nõuetekohaselt põhjendatud juhul.

4. Iga alusetult makstud summa makstakse komisjonile tagasi.

5. Kui 10 aasta jooksul pärast rahalise abi andmist ei ole kõnealust tegevust lõpule viidud, võib komisjon nõuda väljamakstud abi tagastamist, tuginedes proportsionaalsuse põhimõttele ning võttes arvesse kõiki asjakohaseid tegureid.

Artikkel 14

Kooskõlastamine

Komisjon tagab vastavalt käesolevale määrusele ettevõetud projektide ja artikli 5 lõikes 1 nimetatud programmide ning ühenduse eelarve, Euroopa Investeeringupanga, Euroopa Investeeringufondi ja teiste rahastamisvahendite toetusel ettevõetud projektide vahelise kooskõla ja vastavuse.

Artikkel 15

Eelhindamine, järelevalve ja järelhindamine

1. Liikmesriigid ja komisjon tagavad käesoleva määruse alusel elluviidavate projektide tõhusa järelevalve ja hindamise. Projekte võib kohandada vastavalt järelevalve ja hindamise tulemustele.

2. Selleks et tagada ühenduse abi tõhusus, jälgivad komisjon ja asjaomased liikmesriigid vajaduse korral koostöös Euroopa Investeeringupangaga või muude sobivate asutustega süstemaatilisel projektide edukust.

3. Abitaotluse laekumisel ja enne selle rahuldamist teeb komisjon eelhindamise, et hinnata projekti vastavust artiklites 4 ja 6 sätestatud tingimustele ja kriteeriumidele. Vajaduse korral kutsub komisjon hindamises osalema Euroopa Investeeringuspanga või muud asjakohased asutused.

4. Komisjon ja liikmesriigid annavad hinnangu projektide elluviimise viisi ning mõju kohta, et hinnata, kas esialgseid eesmärgi on võimalik saavutada või kas esialgsed eesmärgid on saavutatud. Hindamine hõlmab muu hulgas projektide keskkonnamõju, võttes arvesse kehtivaid ühenduse õigusakte. Komisjon võib pärast konsulteerimist asjaomase liikmesriigiga samuti nõuda, et abisaaja esitaks konkreetse hinnangu käesoleva määruse alusel toetatavatele projektidele või projektirühmadele või annaks talle selliste projektide hindamiseks vajalikku teavet ja abi.

5. Järelevalvet tehakse vajaduse korral materiaalsete ja finantsnäitajate alusel. Näitajad on seotud projekti ja selle eesmärkide eripäraga. Need esitatakse viisil, mis näitaks:

- a) projekti järku, milleni on algselt ettenähtud plaani või tegevuseesmärgi silmas pidades jõutud;
- b) juhtimisel saavutatud edu ja kõiki sellega seotud probleeme.

6. Komisjon võtab individuaalseid abitaotlusi läbi vaadates arvesse käesoleva artikliga kooskõlas korraldatud eel- ja järelehindamiste tulemusi.

7. Lõigetega 4 ja 5 ettenähtud hindamise ja järelevalve kord kehtestatakse projektide heakskiitmise otsustes ja/või rahalist abi käsitlevates lepingutingimustes.

Artikkel 16

Teave ja selle avalikustamine

1. Komisjon esitab aastaaruande käesoleva määruse alusel tehtavate toimingute kohta Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele nende kinnituse saamiseks. See aruanne sisaldab määruse eri reguleerimisalades ühenduse abiga saavutatud tulemuste hinnangu esialgseid eesmärgi silmas pidades, samuti peatüki jooksvate mitmeaastaste programmide olemuse ja rakendamise kohta, eelkõige võetakse arvesse artikli 5 lõike 4 teises lõigus ettenähtud ülevaatusi.

2. Abisaajad tagavad käesoleva määruse alusel antava abi asjakohase avalikustamise, et teavitada üldsust ühenduse osast projektide elluviimisel.

Nad arutavad komisjoniga, kuidas avalikustamist korraldada.

Artikkel 17

Rakendamine

Komisjon vastutab käesoleva määruse rakendamise eest.

Artikkel 18

Komitee

1. Komisjoni abistab komitee (edaspidi nimetatud „komitee“).

Euroopa Investeeringuspank nimetab komiteesse oma hääleõigusega esindaja.

2. Kui viidatakse käesolevale lõikele, kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikleid 5 ja 7, võttes arvesse kõnealuse otsuse artikli 8 sätteid.

Otsuse 1999/468/EÜ artikli 5 lõike 6 kohaseks tähtajaks kehtestatakse kolm kuud.

Artikkel 19

Rahastamine

Käesoleva määruse rakendamise finantsraamistik ajavahemikus 2000–2006 on 4 874 880 000 eurot.

Eelarvepädev institutsioon kinnitab iga-aastased assigneeringud finantsperspektiivi piires.

Raha eraldamine on seotud rakendamise kvalitatiivse ja kvantitatiivse tasemega.

Artikkel 20

Ülevaatomisklausel

Enne 2006. aasta lõppu esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule üksikasjaliku aruande saadud kogemustest käesolevas määruses ettenähtud mehhanismidega, eelkõige artiklis 3 ettenähtud mehhanismide ja sätetega ühenduse abi andmiseks.

Euroopa Parlament ja nõukogu uurivad asutamislepingu artikli 156 esimeses lõigus sätestatud korras, kas ja millistel tingimustel jätkata käesoleva määruse kohaselt võetud meetmeid pärast artiklis 19 nimetatud ajavahemiku lõppu.

Artikkel 21

Kehtetuks tunnistamine

Määrus (EÜ) nr 2236/95 tunnistatakse kehtetuks.

Viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele kooskõlas III lisas esitatud vastavustabeliga.

*Artikkel 22***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 30. november 2009

Euroopa Parlamendi nimel
president
J. BUSEK

Nõukogu nimel
eesistuja
B. ASK

I LISA

Artikli 3 lõike 1 punktis e nimetatud rakendusviisid1. *Tingimused ühenduse osalemiseks riskikapitalis*

Rahalise abi taotlused vastavalt käesoleva määruse artikli 3 lõike 1 punktile e sisaldavad järgmist teavet, mida artikli 18 lõikes 1 nimetatud komitee peab vajalikuks abi andmise otsuse alusena:

- teabekiri, mis sisaldab fondi kohustuslike dokumentide põhisätteid, kaasa arvatud tema õiguslik ja haldusstruktuur,
- fondi üksikasjalikud investeerimissuunised, kaasa arvatud andmed sihtprojektide kohta,
- teave erainvesteeri osaluse kohta,
- teave geograafilise ulatuse kohta,
- teave fondi rahandusliku elujõulisuse kohta,
- teave investorite õiguste kohta kasutada õiguskaitsevahendeid juhul, kui fond ei järgi neile antud kohustusi,
- teave fondi väljaastumise kohta ja fondi lõpetamise kord,
- esindusõigus investorite komiteedes.

Enne abi andmise otsust peab vahendav investeerimisfond või muu asjakohane finantsasutus kohustuma investeerima ühenduse osast vähemalt kaks ja pool korda suurema summa projektidesse, mis on varem kindlaks määratud ühist huvi pakkuvate projektidena vastavalt asutamislepingu artikli 155 lõike 1 esimese lõigu esimesele taandele.

Riskikapitali osaluse vormis antavat ühenduse abi investeerimisfondidele või asjakohastele finantsasutustele antakse üldiselt ainult juhul, kui ühenduse osa on riski osas samaväärne teiste fondi investorite omaga.

Abi saavad investeerimisfondid või asjakohased finantsasutused peavad järgima usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtteid.

2. *Sekkumise piirid ja investeeringute piirmäärad*

Artikli 3 lõike 1 punktile e vastavad osalused ei ületa 1 % artiklis 19 nimetatud ajavahemikuks määratud kogusummast. Seda piirmäära võib tõsta vastavalt artikli 3 lõike 1 punktile e.

Ühenduse abi vastavalt artikli 3 lõike 1 punktile e ei või ületada 20 % investeerimisfondi või asjakohase finantsasutuse kogukapitalist.

3. *Ühenduse osaluse haldamine*

Ühenduse osaluse haldamise tagab Euroopa Investeerimisfond (EIF). Üksikasjalikud tingimused ühenduse abi rakendamiseks vastavalt artikli 3 lõike 1 punktile e, kaasa arvatud selle jälgimiseks ja kontrolliks, sätestatakse koostöölepingus komisjoni ja EIFi vahel, võttes arvesse käesoleva lisa sätteid.

4. *Muud sätted*

Käesolevas määruses täpsustatud sätteid eelhindamise, järelevalve ja hindamise kohta kohaldatakse täielikult määruse artikli 3 lõike 1 punkti e suhtes, kaasa arvatud sätted ühenduse abi tingimuste, finantskontrolli ning abi vähendamise, peatamise ja tühistamise kohta. Muu hulgas tagatakse see vastavate sätetega komisjoni ja EIFi vahelises koostöölepingus ja sobivate kokkulepetega investeerimisfondide või asjakohaste finantsasutustega, mis näevad ette vajalikud kontrollimised individuaalsete ühist huvi pakkuvate projektide puhul. Võetakse vastu asjakohased korraldused, mis võimaldavad Euroopa Kontrollikojal oma ülesannet täita, eelkõige tõestada tehtud maksete korrapärasust.

Artikli 3 lõike 1 punkti e kohaseid makseid reguleerib artikli 11 lõige 7, piiramata artikli 11 lõike 6 kohaldamist. Pärast investeerimisperioodi lõppu või võimaluse korral varem tagastatakse ühenduse eelarvesse kõik investeeritud kapitali tulu või kasumi jaotamisest, samuti kapitali kasvutulude ning kõigi muude investoritele makstavate osade saldod.

Kõik otsused pakkuda riskikapitali osalust vastavalt artikli 3 lõike 1 punktile e esitatakse artikli 18 lõikes 1 nimetatud komiteele.

Komisjon teatab nimetatud komiteele korrapäraselt artikli 3 lõike 1 punkti e kohasest riskikapitali osaluste rakendamisest.

Enne 2006. aasta lõppu esitab komisjon artikli 15 raames hinnangu artikli 3 lõike 1 punkti e kohaselt tehtule, eriti selle kasutamisele, selle mõjule toetatavate üleeuroopaliste võrguprojektide rakendamiseks ja erainvestorite osalemiseks rahastatud projektides.

*II LISA***Kehtetuks tunnistatud määrus koos muudatustega**

Nõukogu määrus (EÜ) nr 2236/95
(EÜT L 228, 23.9.1995, lk 1)

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1655/1999
(EÜT L 197, 29.7.1999, lk 1)

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 788/2004
(ELT L 138, 30.4.2004, lk 17)

Ainult artikkel 1

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 807/2004
(ELT L 143, 30.4.2004, lk 46)

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1159/2005
(ELT L 191, 22.7.2005, lk 16)

III LISA

vastavustabel

Määrus (EÜ) nr 2236/95	Käesolev määrus
Artikkel 1	Artikkel 1
Artikkel 2, lõige 1	Artikkel 2
Artikkel 4, lõige 1, punktid a-e	Artikkel 3, lõige 1, punktid a-e
Artikkel 4, lõige 1, punkt f	Artikkel 3, lõige 2
Artikkel 4, lõige 2	Artikkel 3, lõige 3
Artikkel 4, lõige 3	Artikkel 3, lõige 4
Artikkel 4, lõige 4	Artikkel 3, lõige 5
Artikkel 5	Artikkel 4
Artikkel 5a	Artikkel 5
Artikkel 6, lõige 1	Artikkel 6, lõige 1
Artikkel 6, lõige 1a	Artikkel 6, lõige 2
Artikkel 6, lõige 2	Artikkel 6, lõige 3
Artikkel 6, lõige 3, sissejuhatavad sõnad	Artikkel 6, lõige 4, sissejuhatavad sõnad
Artikkel 6, lõige 3, esimene taane	Artikkel 6, lõige 4, punkt a
Artikkel 6, lõige 3, teine taane	Artikkel 6, lõige 4, punkt b
Artikkel 6, lõige 3, kolmas taane	Artikkel 6, lõige 4, punkt c
Artikkel 6, lõige 3, neljas taane	Artikkel 6, lõige 4, punkt d
Artikkel 6, lõige 3, viies taane	Artikkel 6, lõige 4, punkt e
Artikkel 6, lõige 4	Artikkel 6, lõige 5
Artikkel 7	Artikkel 7
Artikkel 8, esimene lause	Artikkel 8, esimene lõik
Artikkel 8, teine lause	Artikkel 8, teine lõik
Artikkel 9, lõige 1, sissejuhatavad sõnad	Artikkel 9, lõige 1, sissejuhatavad sõnad
Artikkel 9, lõige 1, punkt a, sissejuhatavad sõnad	Artikkel 9, lõige 1, punkt a, sissejuhatavad sõnad
Artikkel 9, lõige 1, punkt a, esimene taane	Artikkel 9, lõige 1, punkt a, alapunkt i
Artikkel 9, lõige 1, punkt a, teine taane	Artikkel 9, lõige 1, punkt a, alapunkt ii
Artikkel 9, lõige 1, punkt a, kolmas taane	Artikkel 9, lõige 1, punkt a, alapunkt iii
Artikkel 9, lõige 1, punkt a, neljas taane	Artikkel 9, lõige 1, punkt a, alapunkt iv
Artikkel 9, lõige 1, punkt a, viies taane	Artikkel 9, lõige 1, punkt a, alapunkt v
Artikkel 9, lõige 1, punkt a, kuues taane	Artikkel 9, lõige 1, punkt a, alapunkt vi
Artikkel 9, lõige 1, punkt a, seitsmes taane	Artikkel 9, lõige 1, punkt a, alapunkt vii
Artikkel 9, lõige 1, punkt a, kaheksas taane	Artikkel 9, lõige 1, punkt a, alapunkt viii
Artikkel 9, lõige 1, punktid b, c ja d	Artikkel 9, lõige 1, punktid b, c ja d
Artikkel 9, lõiked 2 ja 3	Artikkel 9, lõiked 2 ja 3
Artikkel 10 ja 11	Artikkel 10 ja 11
Artikkel 12, lõige 1, sissejuhatavad sõnad	Artikkel 12, lõige 1, sissejuhatavad sõnad
Artikkel 12, lõige 1, esimene taane	Artikkel 12, lõige 1, punkt a
Artikkel 12, lõige 1, teine taane	Artikkel 12, lõige 1, punkt b
Artikkel 12, lõige 1, kolmas taane	Artikkel 12, lõige 1, punkt c
Artikkel 12, lõiked 2-7	Artikkel 12, lõiked 2-7
Artikkel 13, lõiked 1 ja 2	Artikkel 13, lõiked 1 ja 2

Määrus (EÜ) nr 2236/95	Käesolev määrus
Artikkel 13, lõige 2a	Artikkel 13, lõige 3
Artikkel 13, lõige 3	Artikkel 13, lõige 4
Artikkel 13, lõige 4	Artikkel 13, lõige 5
Artikkel 14	Artikkel 14
Artikkel 15, lõiked 1- 4	Artikkel 15, lõiked 1- 4
Artikkel 15, lõige 5, sissejuhatavad sõnad	Artikkel 15, lõige 5, sissejuhatavad sõnad
Artikkel 15, lõige 5, esimene taane	Artikkel 15, lõige 5, punkt a
Artikkel 15, lõige 5, teine taane	Artikkel 15, lõige 5, punkt b
Artikkel 15, lõiked 6 ja 7	Artikkel 15, lõiked 6 ja 7
Artikkel 16, lõige 1	Artikkel 16, lõige 1
Artikkel 16, lõige 2, esimene lause	Artikkel 16, lõige 2, esimene lõik
Artikkel 16, lõige 2, teine lause	Artikkel 16, lõige 2, teine lõik
Artikkel 17, lõige 1	Artikkel 17
Artikkel 17, lõige 2, esimene lause	Artikkel 18, lõige 1, esimene lõik
Artikkel 17, lõige 2, teine lause	Artikkel 18, lõige 1, teine lõik
Artikkel 17, lõige 3	Artikkel 18, lõige 2
Artikkel 17, lõige 4	—
Artikkel 18	Artikkel 19
Artikkel 19, esimene lause	Artikkel 20, esimene lõik
Artikkel 19, teine lause	Artikkel 20, teine lõik
—	Artikkel 21
Artikkel 20	Artikkel 22
Lisa	I lisa
—	II lisa
—	III lisa

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2009/144/EÜ,

30. november 2009,

põllu- või metsamajanduslike ratastraktorite teatavate osade ja omaduste kohta

(kodifitseeritud versioon)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 95,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras ⁽²⁾,

ning arvestades järgmist:

(1) Nõukogu 21. detsembri 1988. aasta direktiivi 89/173/EMÜ põllu- või metsamajanduslike ratastraktorite teatavaid osasid ja omadusi käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta ⁽³⁾ on korduvalt oluliselt muudetud ⁽⁴⁾. Selguse ja otstarbekuse huvides tuleks kõnealune direktiiv kodifitseerida.

(2) Direktiiv 89/173/EMÜ on üks mitmest üksikdirektiivist, mis kuuluvad nõukogu direktiiviga 74/150/EMÜ (mis on asendatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta direktiiviga 2003/37/EÜ põllu- või metsamajanduslike traktorite, nende haagiste ja pukseeritavate vahetatavate masinate, ja nende masinate jaoks mõeldud süsteemide, nende osade ja eraldi seadmestike tüübikinnituse andmise kohta ⁽⁵⁾) sätestatud EÜ tüübikinnituse süsteemi ja millega kehtestatakse põllu- ja metsamajanduslike traktorite teatavate osade ja omaduste tehnilised näitajad. Need tehnilised näitajad on seotud liikmesriikide õigusaktide lähendamisega direktiivile 2003/37/EÜ, millega sätestatakse EÜ tüübikinnituse menetlus, mida tuleb kohaldada igat tüüpi traktoritele. Sellest tulenevalt kohaldatakse käesoleva direktiivi suhtes direktiivi 2003/37/EÜ sätteid põllu- ja metsamajanduslike traktorite, nende haagiste ja pukseeritavate vahetatavate masinate, ja nende masinate jaoks mõeldud süsteemide, nende osade ja eraldi seadmestike tüübikinnituse andmise kohta.

(3) Tehnilised nõuded, millele traktorid peavad siseriiklike õigusaktide kohaselt vastama, käsitlevad muu hulgas traktorite mõõtmeid ja massi, kiirusregulaatoreid, ajami osade,

enduvate osade ja rataste kaitset, veetavate tehnoloogiliste haagismasinade pidurdusseadiseid, tuuleklaase ja muid klaaspindu, traktori ja veetava tehnoloogilise haagismasina vahelisi mehhaanilisi haakeseadiseid ning traktori kerel kantavate andmesiltide ja kirjete kinnituspaika ja –viisi.

(4) On soovitatav arvestada Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni Euroopa Majanduskomisjoni eeskirjadega vastu võetud tehnilisi näitajaid; eeskirjad on lisatud ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni kokkuleppele, milles käsitletakse ratasõidukile ning sellele paigaldatavatele ja/või sellel kasutatavatele seadmetele ja osadele ühtsete tehnoloogiliste kehtestamist ja nende nõuete alusel väljastatud tunnistuste vastastikust tunnustamist ⁽⁶⁾.

(5) Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide kohustusi, mis on seotud VII lisa B osas esitatud direktiivide ülevõtmise ja kohaldamise tähtpäevadega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

1. Käesoleva direktiivi tähenduses on (põllu- või metsamajanduslik) „traktor” mis tahes rataste või roomikutega varustatud mootorsõiduk, millel on vähemalt kaks telge ja mille tähtsaim funktsioon on veo jõud ning mis on spetsiaalselt kavandatud vedama, lükkama, kandma või kasutama teatavaid põllu- või metsamajanduses kasutatavaid tööriistu, masinaid või haagiseid. See võib olla ette nähtud koorma või reisijate veoks.

2. Käesolevat direktiivi kohaldatakse üksnes selliste lõikes 1 määratletud traktorite suhtes, mis on varustatud õhkrehvidega ja mille maksimaalne valmistajakiirus on 6–40 km/h.

Artikkel 2

1. Liikmesriigid ei tohi käesoleva direktiivi nõuetele vastavate traktorite puhul käesoleva direktiivi sisuga seotud põhjustel:

a) keelduda EÜ või riigisisese tüübikinnituse andmisest või

⁽¹⁾ ELT C 182, 4.8.2009, lk 76.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 24. märtsi 2009. aasta arvamus (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata) ja nõukogu 26. novembri 2009. aasta otsus.

⁽³⁾ EÜT L 67, 10.3.1989, lk 1.

⁽⁴⁾ Vt VII lisa A osa.

⁽⁵⁾ ELT L 171, 9.7.2003, lk 1.

⁽⁶⁾ Avaldatud nõukogu otsuse 97/836/EÜ I lisas (EÜT L 346, 17.12.1997, lk 78).

- b) keelduda sellise traktori registreerimisest või keelata selle müüki, kasutuselevõtmist või kasutamist.

Erandina esimese lõigu sätetest traktori kasutamise kohta, võivad liikmesriigid kohaldada järelveetava(te) massi(de)ga seotud põhjustel I lisa punktis 2.2 loetletud järelveetavate masside piires edasi eelkõige oma territooriumi pinnamoega seotud erinõuetest tulenevaid siseriiklikke sätteid, tingimusel et traktorit ei muudeta ega anta täiendavat riigisisest tüübikinnitust.

2. Käesoleva direktiivi nõuetele mittevastavate traktorite puhul ja käesoleva direktiivi sisuga seotud põhjustel liikmesriigid:

- a) ei anna EÜ tüübikinnitust;

- b) võivad keelduda riigisisese tüübikinnituse andmisest.

3. Käesoleva direktiivi nõuetele mittevastavate uute traktorite puhul ja käesoleva direktiivi sisuga seotud põhjustel liikmesriigid:

- a) käsitlevad uute traktoritega kaasasolevaid vastavalt direktiivi 2003/37/EÜ sätetele koostatud vastavussertifikaate kehtetuna kõnealuse direktiivi artikli 7 lõike 1 kohaldamisel;

- b) võivad keelata kõnealuste uute traktorite registreerimise, müügi või kasutuselevõtmise.

Artikkel 3

1. Iga liikmesriik annab osa EÜ tüübikinnituse mis tahes tuuleklaasi või muu klaaspinna ja/või mehhaanilise haakeseadise tüübile, mis vastab III ja/või IV lisas ettenähtud konstruktsiooni- ja katsetamismõnedele.

2. Osa EÜ tüübikinnituse andnud liikmesriik võtab vajaduse korral koostöös teiste liikmesriikide pädevate asutustega vajalikud meetmed, et kontrollida vajalikus ulatuses tootmisproovide vastavust kinnitatud tüübile. Selline kontroll piirdub pistelise kontrolliga.

Artikkel 4

Liikmesriigid annavad iga nende poolt artikli 3 kohaselt kinnitatud tuuleklaasi või muu klaaspinna või mehhaanilise haakeseadise tüübi puhul traktori, tuuleklaasi või mehhaanilise haakeseadise valmistajale või valmistaja volitatud esindajale III või IV lisas esitatud näidistele vastava osa EÜ tüübikinnitusemärgi.

Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed, et välistada selliste märkide kasutamine, mis võivad tekitada segadust artikli 3 kohaselt EÜ tüübikinnituse saanud seadmetüübi ja muud tüüpi seadmete vahel.

Artikkel 5

Ükski liikmesriik ei tohi keelata tuuleklaaside ja muude klaaspinna või mehhaanilise haakeseadise turuleviimist nende konstruktsiooni tõttu, kui neil on osa EÜ tüübikinnitusemärgi.

Sellest olenemata võib liikmesriik keelata selliste osa EÜ tüübikinnitusemärgiga tuuleklaaside ja muude klaaspinna või mehhaanilise haakeseadise turuleviimise, mis ei vasta kinnitatud tüübile.

Kõnealune liikmesriik teatab viivitamata teistele liikmesriikidele ja komisjonile võetud meetmetest ja põhjendab oma otsust.

Artikkel 6

Liikmesriigi pädev asutus saadab ühe kuu jooksul teiste liikmesriikide pädevatele asutustele III või IV lisas esitatud näidiste kohase osa tüübikinnitustunnistuse koopia iga tuuleklaasi ja muu klaaspinna või mehhaanilise haakeseadise tüübi kohta, millele nad tüübikinnituse annavad või mille puhul nad selle andmisest keelduvad.

Artikkel 7

1. Kui osa EÜ tüübikinnituse andnud liikmesriik leiab, et teatav arv samasugust osa EÜ tüübikinnitusemärgi kandvaid tuuleklaase ja muid klaaspinna või mehhaanilise haakeseadiseid ei vasta tema poolt kinnitatud tüübile, siis võtab see liikmesriik vajalikud meetmed tagamaks, et tootmisproovid vastaksid kinnitatud tüübile.

Kõnealuse liikmesriigi pädev asutus teavitab teiste liikmesriikide pädevaid asutusi võetud meetmetest, mis tõsise ja korduva nõuetest kõrvalekaldumise puhul võivad viia kuni osa EÜ tüübikinnituse tühistamiseni.

Nimetatud asutused, olles saanud teise liikmesriigi pädevalt asutuselt nõuetest kõrvalekaldumise teate, võtavad samasugused meetmed.

2. Liikmesriikide pädevad asutused teavitavad üksteist ühe kuu jooksul igast osa EÜ tüübikinnituse tühistamisest ja selle põhjustest.

Artikkel 8

Iga käesoleva direktiivi rakendamisel vastu võetud sätete kohane otsus tuuleklaasile või mehhaanilise haakeseadisele osa EÜ tüübikinnituse andmisest keeldumise või tüübikinnituse tühistamise või nende turuleviimise või kasutamise keelamise kohta peab sisaldama üksikasjalikke põhjendusi.

Sellistest otsustest teatatakse asjaomasele osapoolele ning samal ajal teavitatakse teda õiguskaitsevahenditest, mis on liikmesriikides kehtivate seaduste alusel tema kasutuses, ning selliste õiguskaitsevahendite kasutamise tähtaegadest.

Artikkel 9

Muudatused, mis on vajalikud I kuni VI lisas esitatud nõuete kohandamiseks tehnika arenguga, võetakse vastu vastavalt direktiivi 2003/37/EÜ artikli 20 lõikes 3 osutatud menetlusele.

Artikkel 10

Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 11

Direktiiv 89/173/EMÜ, mida on muudetud VII lisa A osas loetletud õigusaktidega, tunnistatakse kehtetuks; see ei mõjuta liikmesriikide kohustusi, mis on seotud VII lisa B osas esitatud direktiivide ülevõtmise ja kohaldamise tähtpäevadega.

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile kooskõlas VIII lisas esitatud vastavustabeliga.

Artikkel 12

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. juunist 2010.

Artikkel 13

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 30. november 2009,

Euroopa Parlamendi nimel
president
J. BUZEK

Nõukogu nimel
eesistuja
B. ASK

LISADE LOETELU

I LISA:	Mõõtmed ja järeleveetavad massid
Liide:	EÜ tüübikinnitustunnistuse lisa
II LISA:	Kiirusregulaator ning ajami osade, eenduvate osade ja rataste kaitse
Liide:	EÜ tüübikinnitustunnistuse lisa
III A LISA:	Tuuleklaasid ja muud klaaspinnad – nõuded seadmetele, mõisted, osa tüübikinnituse taotlemine, osa tüübikinnitus, märgistused, üldnõuded, katsed ja toodangu vastavus
Liide:	Osa tüübikinnitusmärkide näidised
III B LISA:	Teatis osa EÜ tüübikinnituse andmise, osa EÜ tüübikinnituse andmisest keeldumise, osa EÜ tüübikinnituse laiendamise ja osa tüübikinnituse tühistamise kohta
1. liide:	Karastatud klaasist tuuleklaasid
2. liide:	Ühtlaselt karastatud klaaspinnad (v.a tuuleklaasid)
3. liide:	Lamineeritud klaasist tuuleklaasid
4. liide:	Lamineeritud klaaspinnad (v.a tuuleklaasid)
5. liide:	Klaasplastist tuuleklaasid
6. liide:	Klaasplastist klaaspinnad (v.a tuuleklaasid)
7. liide:	Topeltklaasid
8. liide:	Tuuleklaaside loetelu sisu
III C LISA:	Üldised katsetingimused
III D LISA:	Karastatud klaasist tuuleklaasid
III E LISA:	Ühtlaselt karastatud klaaspinnad (v.a tuuleklaasid)
III F LISA:	Tavalisest lamineeritud klaasist tuuleklaasid
III G LISA:	Lamineeritud klaaspinnad (v.a tuuleklaasid)
III H LISA:	Töödeldud lamineeritud klaasist tuuleklaasid
III I LISA:	Seestpoolt plastmaterjaliga kaetud turvaklaasid
III J LISA:	Klaasplastist tuuleklaasid
III K LISA:	Klaasplastist klaaspinnad (v.a tuuleklaasid)
III L LISA:	Topeltklaasid
III M LISA:	Tuuleklaaside rühmitamine osa tüübikattsetuste jaoks
III N LISA:	Segmendi kõrguse ja löögipunkti asukoha mõõtmine
III O LISA:	Toodete nõuetele vastavuse kontrollid
III P LISA:	EÜ tüübikinnitustunnistuse lisa
IV LISA:	Traktori ja veetava tehnoloogilise haagismasina vahelised mehhaanilised haakeseadised ning vertikaalkoormus haakepunktile
1. liide:	Mehhaaniliste haakeseadiste osade joonised
2. liide:	Dünaamiline katsemeetod
3. liide:	Haakeseadise staatiline katsemeetod
4. liide:	Osa tüübikinnitusmärk
5. liide:	Osa EÜ tüübikinnitustunnistuse näidis
6. liide:	Osa EÜ tüübikinnituse andmise tingimused
7. liide:	EÜ tüübikinnitustunnistuse lisa

V LISA:	Traktori kerele kantavate andmesiltide ja kirjete kinnituspaik ja -viis
Lüide:	EÜ tüübikinnitustunnistuse lisa
VI LISA:	Veetavate tehnoloogiliste haagismasinade pidurdusseadis ja pidurisüsteemide ühendus traktori ja veetavate tehnoloogiliste haagismasinade vahel
Lüide:	EÜ tüübikinnitustunnistuse lisa
VII LISA:	A osa: Kehtetuks tunnistatud direktiiv koos muudatustega
	B osa: Siseriiklikku õigusesse ülevõtmise ja kohaldamise tähtpäevad
VIII LISA:	Vastavustabel

I LISA

Mõõtmed ja järelveetavad massid

1. MÕISTED
- 1.1. **Pikkus:**
 - pikkus, mida mõõdetakse traktori pikitelje suhtes täisnurga all paiknevate vertikaaltasapindade kõige välimiste punktide vahelt, kuid millest väljapoole jäävad:
 - kõik peeglid,
 - kõik käivitusvändad,
 - kõik eesmised või külgmised ääretulelaternad.
- 1.2. **Laius**
 - laius, mida mõõdetakse traktori pikitelje suhtes paralleelselt paiknevate vertikaaltasapindade kõige välimiste punktide vahelt, kuid millest väljapoole jäävad:
 - kõik peeglid,
 - kõik suunatulelaternad,
 - kõik eesmised, tagumised või külgmised ääretulelaternad; kõik seisutulelaternad,
 - kõik traktori massist tingitud rehvide deformatsioonid,
 - kõik kokkukäivad osad, nagu ülestõstetavad jalatoed ja painduvad poripõlled.
- 1.3. **Kõrgus** – vahemaa maapinna ja maapinnast kõrgeimal paikneva traktori punkti (v.a antenni) vahel.
 - Kõrguse kindlaksmääramisel peavad traktoril olema uued rehvid, mille veereraadius on suurim nende valmistaja poolt kindlaksmääratud raadius.
- 1.4. **Lubatav järelveetav mass**
 - mass, mida teatavat tüüpi traktor võib vedada. See võib koosneda näiteks ühest või mitmest järelhaagisest või põllu- või metsatööriistast. Vahet tehakse valmistaja poolt määratud tehniliselt lubatava järelveetava massi ja punktis 2.2 sätestatud lubatava järelveetava massi vahel.
- 1.5. **Pukseerimisseadis**

traktori osa, mis on kavandatud toimima traktori ja veetava tehnoloogilise haagismasina mehhaanilise vahelülina.
- 1.6. **Töökorras traktori tühimass (m_t)**

direktiivi 2003/37/EÜ I lisa punktis 2.1.1 määratletud mass.
- 1.7. **Tehniliselt lubatav(ad) järelveetav(ad) mass(id):**
 - pidurisüsteemita järelveetav mass,
 - eraldi pidurisüsteemiga varustatud järelveetav mass (vastavalt nõukogu direktiivi 76/432/EMÜ ⁽¹⁾ I lisa punktis 1.12 esitatud määratlusele),

⁽¹⁾ Nõukogu 6. aprilli 1976. aasta direktiiv 76/432/EMÜ põllu- või metsamajanduslike ratastraktorite piduriseadmeid käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 122, 8.5.1976, lk 1).

- inertspiduriga varustatud järelveetav mass (vastavalt direktiivi 76/432/EMÜ I lisa punktis 1.14 esitatud määratlusele),
- hüdrauliliste või pneumaatiliste piduritega varustatud järelveetav mass: sellised pidurid võivad olla pidevatoimelised, poolpidevatoimelised või sõltumatu energiaallikaga (vastavalt direktiivi 76/432/EMÜ I lisa punktides 1.9, 1.10 ja 1.11 esitatud määratlustele).

2. NÕUDED

2.1. Mõõtmed

Traktori suurimad mõõtmed on järgmised:

- 2.1.1. Pikkus: 12 m;
- 2.1.2. Laius: 2,55 m (arvestamata rehvide maapinnaga kokkupuutes olevate osade väljakummumist);
- 2.1.3. Kõrgus: 4 m.
- 2.1.4. Nimetatud mõõtmete kontrollimiseks tehtavad mõõtmised viiakse läbi järgmiselt:
 - traktor peab olema tühi ja töökorras vastavalt punktile 1.6,
 - traktor peab olema tasasel horisontaalsel pinnal,
 - traktor peab olema paigal ja selle mootor peab olema välja lülitatud,
 - traktoril peavad olema uued rehvid, mille rõhk vastab valmistaja poolt soovitatule,
 - traktori ukсед ja aknad peavad olema suletud,
 - traktori rooliratas peab olema otseasendis,
 - traktori külge ei tohi olla kinnitatud põllu- ega metsatööriistu.

2.2. Lubatav järelveetav mass

- 2.2.1. Lubatav järelveetav mass ei tohi olla suurem kui:
 - 2.2.1.1. punktis 1.7 määratletud tehniliselt lubatav järelveetav mass, mida on soovitanud traktori valmistaja;
 - 2.2.1.2. osa EÜ tüübikinnituse kohaselt pukseerimisseadise jaoks sätestatud järelveetav mass.
- 2.2.2. Kui liikmesriik kohaldab artikli 2 lõiget 2, tuleb(tulevad) järelveetav(ad) mass(id) märkida traktori registreerimistunnistusse.

Liide

NÄIDIS

Ametiasutuse nimi

TRAKTORITÜÜBI EÜ TÜÜBIKINNITUSTUNNISTUSE LISA MÕÕTMETE JA JÄRELVEETAVATE MASSIDE OSAS

(Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta direktiivi 2003/37/EÜ (põllu- või metsamajanduslike traktorite, nende haagiste ja pukseeritavate vahetatavate masinate, ja nende masinate jaoks mõeldud süsteemide, nende osade ja eraldi seadmestike tüüvikinnituse andmise kohta) artikli 4 lõige 2)

EÜ tüüvikinnituse nr:

1. Osa(d) või omadus(ed):

1.1. Mõõtmed:

1.1.1. Pikkus: m

1.1.2. Laius: m

1.1.3. Kõrgus: m

1.2. Järeelvetavad massid:

1.2.1. Pidurisüsteemita järeelvetav mass: kg

1.2.2. Eraldi pidurisüsteemiga varustatud järeelvetav mass: kg

1.2.3. Inertspiduriga varustatud järeelvetav mass: kg

1.2.4. Pidurdussüsteemiga (hüdrauliliste või pneumaatiliste piduritega) varustatud järeelvetav mass: kg

2. Traktori mark või valmistaja ärinimi:

.....

3. Traktori tüüp ja vajaduse korral kaubanimi:

.....

4. Valmistaja nimi ja aadress:

.....

5. Vajaduse korral valmistaja volitatud esindaja nimi ja aadress:

.....

.....

6. Traktorile EÜ tüüvikinnituse andmise kuupäev:

.....

7. Tüüvikatsetusi sooritav tehniline teenistus:

.....

.....

8. Tehnilise teenistuse aruande väljastamiskuupäev:

.....

9. Tehnilise teenistuse aruande number:
.....
10. Mõõtmete ja järelveetavate masside EÜ tüübikinnitus on antud/tagasi lükatud ⁽¹⁾:
11. Koht:
12. Kuupäev:
13. Allkiri:
14. Käesolevale tunnistusele on lisatud järgmised eespool nimetatud EÜ tüübikinnitusnumbriga dokumendid:
..... mõõtkavas joonised;
..... traktori joonis või foto.
- Andmed tuleb esitada vastava taotluse korral teiste liikmesriikide pädevatele asutustele.
15. Märkused:
.....
.....

⁽¹⁾ Mittevajalik maha tõmmata.

II LISA

Kiirusregulaator ning ajami osade, eenduvate osade ja rataste kaitse

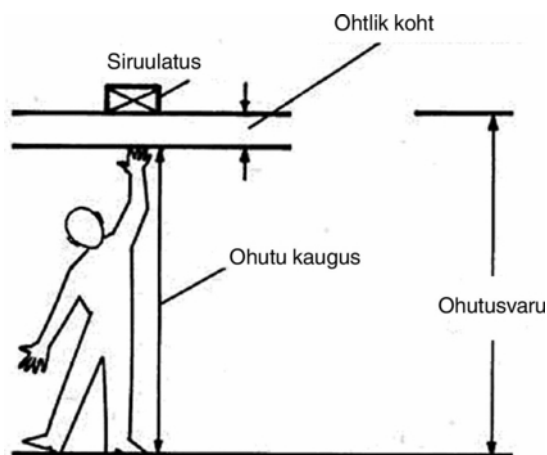
1. KIIRUSREGULAATOR
- 1.1. Kui kiirusregulaator on monteeritud valmistaja poolt standardvarustusena, peab see olema paigaldatud ja kavandatud nii, et traktor vastaks valmistajakiirust käsitlevale direktiivile 2009/60/EÜ⁽¹⁾.
2. AJAMI OSADE, EENDUVATE OSADE JA RATASTE KAITSE
- 2.1. **Üldosa**
- 2.1.1. Traktori ajami osad, eenduvad osad ja rattad peavad olema konstrueeritud, paigaldatud ja kaitstud nii, et need ei põhjustaks tavapärastes kasutustingimustes inimestele õnnetusi.
- 2.1.2. Punktis 2.1.1 sätestatud nõudeid käsitatakse täidetuna, kui on täidetud punktis 2.3 sätestatud nõuded. Muud kui punktis 2.3 kirjeldatud lahendused on lubatud juhul, kui valmistaja tõendab, et need on vähemalt samaväärsed punkti 2.3 nõuetega.
- 2.1.3. Ohutusseadised peavad olema kinnitatud tugevasti traktori külge. „Tugevasti kinnitatud” tähendab seda, et selliste seadiste eemaldamine on võimalik üksnes tööriistade abil.
- 2.1.4. Kapott, kaaned ja katted, mis võivad tekitada sulgumisel vigastusi, tuleb valmistada nii, et oleks välistatud nende juhuslik sulgumine (nt ohutusseadiste või sobiva paigalduse või väliskujunduse abil).
- 2.1.5. Üks ohutusseadis võib kaitsta mitut ohtlikku kohta. Kui ühe ohutusseadise alla on koondatud reguleerimis-, hooldamis- või häiresummutusseadised, mida on võimalik kasutada üksnes siis, kui mootor töötab, tuleb siiski paigaldada täiendavad ohutusseadised.
- 2.1.6. Kinnitusseadised (nt vedrukinnised või klapid),
 - millega kinnitatakse kiiresti valla päästetavad kinnitusseadised (kinnituspoldid);ja sellised ohutusseadiste osad,
 - mida on võimalik avada ilma tööriistade abita (nt mootori kapott),peavad olema kinnitatud tugevasti traktori või ohutusseadise külge.
- 2.2. **Mõisted**
- 2.2.1. Ohutusseadis – seadis, mis on nähtud ette ohtlike osade kaitsmiseks. Käesoleva direktiivi kohaldamisel on ohutusseadised kaitsekiibid, katted või piirded.
- 2.2.1.1. Kaitsekiip – ohutusseadis, mis asub vahetult ohtliku osa ees ja mis hoiab kas üksi või koos masina muude osadega ära kokkupuutumise ohtliku osaga.
- 2.2.1.2. Kate või kapott – ohutusseadis, mis asub ohtliku osa ees ja mis hoiab kaetud küljel ära kokkupuutumise ohtliku osaga.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/60/EÜ põllu- ja metsamajanduslike ratastraktorite maksimaalse valmistajakiiruse ja koormaplatvormide kohta (kodifitseeritud versioon) (ELT L 198, 30.7.2009, lk 15).

- 2.2.1.3. Piire – ohutusseadis, mis tagab reelingu, võre või muu sarnase seadise abil vajaliku ohutu kauguse, mis hoiab ära kokkupuutumise ohtliku osaga.
- 2.2.2. Ohtlik osa – mis tahes koht, mis võib tingituna traktori liikumatu või liikuva osa asetusest või ehitusest põhjustada vigastusi. Ohtlikud osad on eelkõige muljumis-, rebenemis-, löike-, torke-, läbistus-, takerdumis- ja kinnijäämiskohad.
- 2.2.2.1. Muljumiskoht – mis tahes ohtlik koht, kus traktori osad liiguvad üksteise või liikumatute osade suhtes nii, et see võib põhjustada inimeste või nende teatavate kehaosade muljumise.
- 2.2.2.2. Rebenemiskoht – mis tahes ohtlik koht, kus traktori osad liiguvad üksteise või muude osade suhtes nii, et see võib põhjustada inimeste või nende teatavate kehaosade muljumise või rebenemise.
- 2.2.2.3. Löike-, torke- või läbistuskohad – mis tahes ohtlik koht, kus traktori liikuvad või liikumatud, teravaservalised või -otsalised või tõmbid osad võivad vigastada inimesi või nende teatavaid kehaosi.
- 2.2.2.4. Takerdumiskoht – mis tahes ohtlik koht, kus teravaservalised eenduvad osad, hambad, tihvtid, kruvid ja poldid, määrdeniplid, vöolid, völliotsad ja muud osad liiguvad nii, et inimesed, nende teatavad kehaosad või riided võivad nende külge takerduda ja koos nendega edasi liikuda.
- 2.2.2.5. Kinnijäämiskoht – mis tahes ohtlik koht, mille osade avad kitsenevad liikudes nii, et inimesed, nende teatavad kehaosad või riided võivad sinna kinni jääda.
- 2.2.3. Siruulatus – pikim vahemaa, kuhu inimesed või nende teatavad kehaosad võivad abivahendeid kasutamata ulatuda suunaga üles-, alla- või sissepoole, üle, ümber või läbi (joonis 1).
- 2.2.4. Ohutu kaugus – vahemaa, mis vastab siruulatuse või kehamõõtmete ning ohutusvaru summale (joonis 1).
- 2.2.5. Juhtimispiir – mis tahes seadis, mille otsene käivitamine võimaldab muuta traktori või sellega ühendatud seadmete seisundit või toimingut.
- 2.2.6. Tavakäitamine – traktori kasutamine tootja ettenähtud tegevuseks traktori omadusi tundva juhi poolt, kes järgib tootja edastatud traktori kasutus-, hooldamis- ja ohutu kasutamise juhendeid, mille on koostanud tootja ja mille kohta on traktoril märgistus.
- 2.2.7. Tahtmatu kokkupuude – tavakäitamisest ja traktori tavahooldamisest tulenev inimese kavandamata kokkupuude ohutu põhjustada võiva asukohaga.
- 2.3. **Ohutud kaugused ohtlike osadega kokkupuutumise vältimiseks**
- 2.3.1. Ohutut kaugust mõõdetakse nendest kohtadest, milleni võib inimene ulatuda traktori käivitamisel, hooldamisel ja kontrollimisel ning samuti maapinna tasandilt. „Traktori hooldamine ja kontrollimine” tähendab üksnes juhi enda poolt vastavalt kasutamisejuhendile läbiviidavaid toiminguid. Ohutu kauguse kindlaksmääramisel lähitatakse põhimõttelt, et traktor on seisundis, milleks see on ette nähtud, ja ohtliku osani ulatamiseks ei kasutata mingeid abivahendeid.
- Ohutud kaugused on sätestatud punktides 2.3.2.1–2.3.2.5. Teatavates eripiirkondades ja teatavate eriosade jaoks nähakse asjakohane ohutu kaugus ette juhul, kui traktor vastab punktides 2.3.2.6–2.3.2.14 sätestatud nõuetele.
- 2.3.2. Ohtlike kohtade kaitse

2.3.2.1. Ülespoole

Püsti seisva inimese puhul on ohutu kaugus suunaga ülespoole 2 500 mm (vt joonis 1).

Joonis 1

2.3.2.2. Allapoole, üle

Ohutu kaugus üle piirde sirutumise puhul on:

- a = maapinnast kuni ohtliku kohani;
- b = piirde või kaitseeadise kõrgus;
- c = ohtliku koha ja piirde vaheline horisontaalne kaugus (vt joonis 2).

Joonis 2

Nii allapoole kui üle sirutumise puhul tuleb pidada kinni tabelis 1 sätestatud ohututest kaugustest.

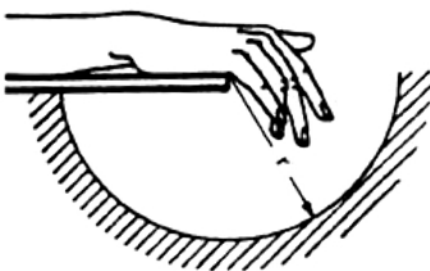
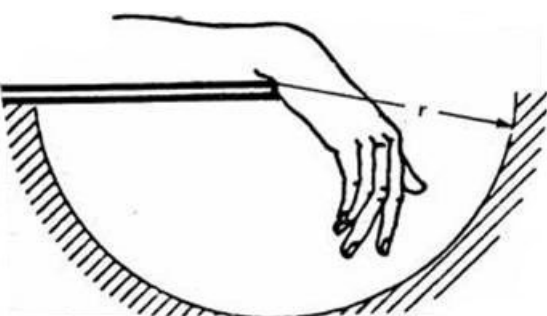
Tabel 1

a: vahemaa maapinnast ohtliku kohani	b: piirde või kaitseeadise kõrgus							
	2 400	2 200	2 000	1 800	1 600	1 400	1 200	1 000
	c: horisontaalne kaugus ohtlikust kohast							
2 400	—	100	100	100	100	100	100	100
2 200	—	250	350	400	500	500	600	600
2 000	—	—	350	500	600	700	900	1 100
1 800	—	—	—	600	900	900	1 000	1 100
1 600	—	—	—	500	900	900	1 000	1 300
1 400	—	—	—	100	800	900	1 000	1 300
1 200	—	—	—	—	500	900	1 000	1 400
1 000	—	—	—	—	300	900	1 000	1 400
800	—	—	—	—	—	600	900	1 300
600	—	—	—	—	—	—	500	1 200
400	—	—	—	—	—	—	300	1 200
200	—	—	—	—	—	—	200	1 100

2.3.2.3. Ümberulatumine

Selleks, et asjaomane kehaosa ei ulatuks ohtliku kohani, tuleb pidada kinni vähemalt tabelis 2 esitatud ohutust kaugusest. Ohutu kauguse kohaldamisel oletatakse, et asjaomase kehaosa põhiliiges on surutud kindlalt vastu ohutusseadise serva. Ohutut kaugust käsitatakse järgituna alles siis, kui on tehtud kindlaks, et asjaomane kehaosa ei saa enam liikuda ega tungida lähemale ohtlikule kohale.

Tabel 2

Kehaosa	Ohutu kaugus	Joonis
käelaba esimesest sõrmenukist kuni sõrmeotsteni	≥ 120	
käelaba randmest kuni sõrmeots- teni	≥ 230	

Kehaos	Ohutu kaugus	Joonis
käelaba küünarnukist kuni sõrmeotsteni	≥ 550	
käsi õlast kuni sõrmeotsteni	≥ 850	

2.3.2.4. Sisse- ja läbiulatumine

Kui ohtliku kohani võib ulatuda torgates avasse või läbi selle, tuleb pidada kinni tabelites 3 ja 4 sätestatud ohutustest kaugustest.

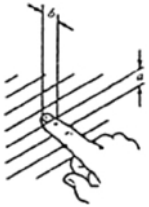
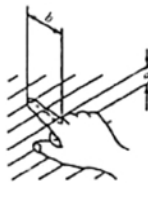
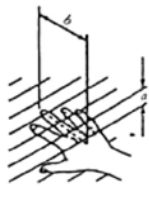

Üksteise suhtes liikuvaid või liikumatute osade külge kinnitatud osi ei käsitata riskiteguritena, tingimusel et nende vaheline kaugus on kuni 8 mm.

Tabel 3

Ohutud kaugused piklike ja paralleelsete avade puhul

a = ava väikseim mõõt

b = ohutu kaugus ohtlikust kohast.

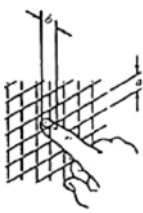
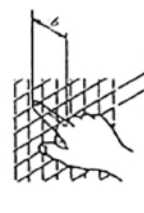

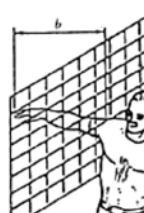
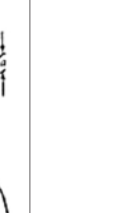
Sõrmeots	Sõrm		Sõrmeotstest kuni sõrmenukkideni	Sõrmeotstest kuni kaenlaauguni	—
					—
$4 < a \leq 8$	$8 < a \leq 12$	$12 < a \leq 20$	$20 < a \leq 30$	$30 < a \leq 135$ maksimaalselt	> 135
$b \geq 15$	$b \geq 80$	$b \geq 120$	$b \geq 200$	$b \geq 850$	—

Tabel 4

Ohutud kaugused nelinurksete või ümarate avade puhul

a = ava laius/läbimõõt või külje pikkus

b = ohutu kaugus ohtlikust kohast.

Sõrmeots	Sõrm		Sõrmeotstest kuni sõrmenukkideni	Sõrmeotstest kuni kaenlaauguni	—
$4 < a \leq 8$	$8 < a \leq 12$	$12 < a \leq 25$	$25 < a \leq 40$	$40 < a \leq 250$ maksimaalselt	> 250
$b \geq 15$	$b \geq 80$	$b \geq 120$	$b \geq 200$	$b \geq 850$	—

2.3.2.5. Ohutud kaugused muljumiskohtade puhul

Muljumiskohta ei käsitata näidatud kehaosale ohtlikuna, kui ohutud kaugused ei ole väiksemad tabelis 5 sätestatutest ja kui on tagatud, et järgmine, suurem kehaosa ei satu kõnealusesse kohta.

Tabel 5

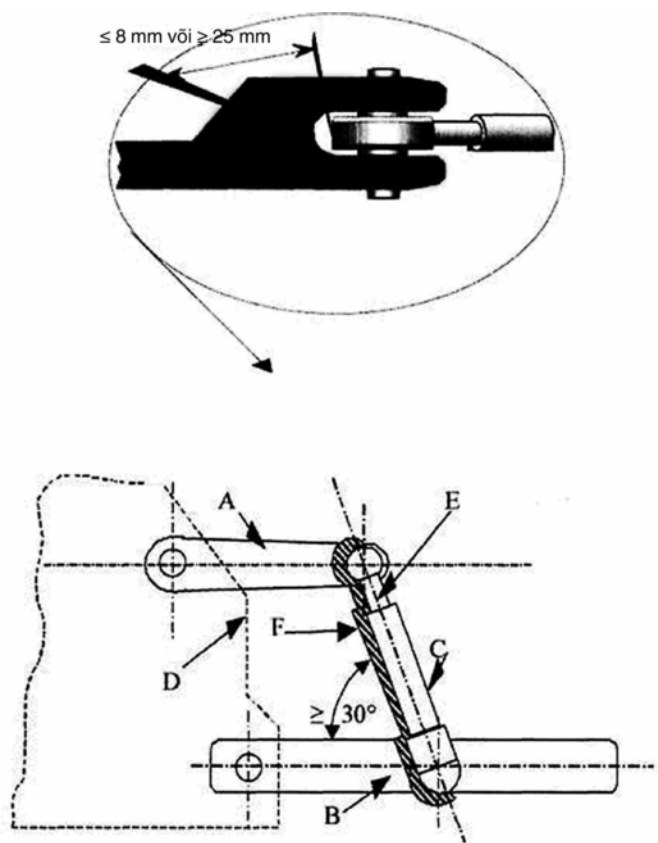
Kehaosa	Keha	Jalg	Labajalg	Käsi	Käelaba	Sõrm
Ohutud kaugused	500	180	120		100	25
Kujutis						

2.3.2.6. Juhtimispidemed

Tühimikku, mis jääb kahe pedaali ja juhtimispidemete läbiminekuavade vahele, ei käsitata muljumis- ega rebenemiskohana.

2.3.2.7. Tagumine kolmepunktiline haakeseadis

2.3.2.7.1. Kolmepunktilise haakesüsteemi tõstevarraste pöördepunktide keskmist tasapinda läbiva tasapinna taga tuleb pidada kinni 25-millimeetrisest ohutust kaugusest liikuvate osade vahel või tõsteseadise käigupikkuse igas punktis, v.a kõige ülemises ja alumises positsioonis 0,1 n, ning 25-millimeetrisest kaugusest või 30° nurgast nende nihkuvate osade puhul, mis võivad põhjustada nurga muutumise (vt joonis 3). Käigupikkus n, millest on lahutatud nii ülevaalt- kui altpoolt 0,1 n, on määratletud järgmiselt (vt joonis 4). Alumiste ühenduste otsese aktiveerimise korral tõsteseadise poolt määratakse võrdlustasand nende ühenduste vertikaalse keskristsandi abil.

Joonis 3

Tähiste seletus

A = Tõstehoob

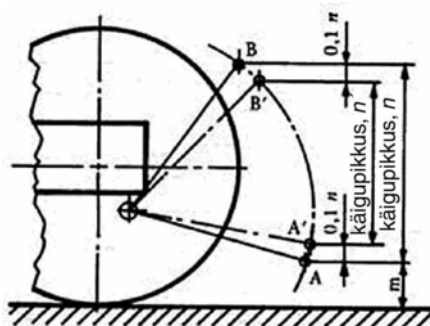
B = Alumine ühendus

C = Tõstevarras

D = Traktori šassi

E = Tõstevarraste pöördepunktide telgi läbiv tasand

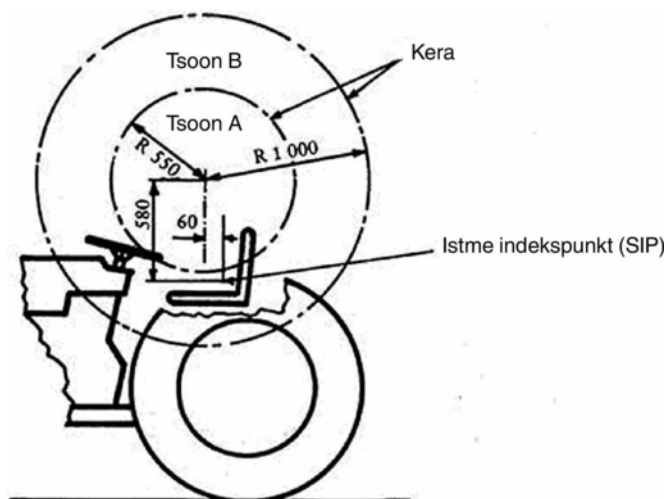
F = Liikumisruum

Joonis 4

- 2.3.2.7.2. Hüdraulilise tõsteüksuse käigupikkuse n jaoks piiratakse alumise ühenduse haakepunkti alumine positsioon A mõdotmega „14” vastavalt detsembri 1994 ISO standardi 730 osale 1 ja ülemine positsioon B piiratakse suurima hüdraulilise käigupikkusega. Käigupikkus n' vastab käigupikkusele n , millest on ülevalt- ja altpoolt lahutatud $0,1 n$, ja see moodustab A' ja B' vahelise vertikaalkauguse.

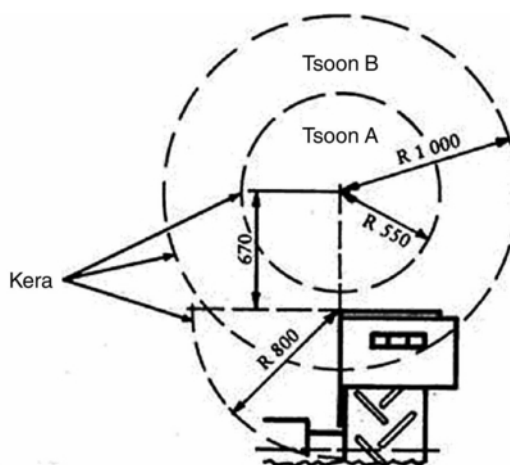
- 2.3.2.7.3. Lisaks sellele tuleb käigupikkuse n' puhul pidada tõstevarda profiili ümber kinni 25-millimeetrisest ohutust kaugusest kõrvalasuvate osade suhtes.
- 2.3.2.7.4. Kui kolmepunktilise haakesüsteemi puhul kasutatakse haakeseadiseid, mis ei nõua haakimise ajal juhi kohalviibimist traktori ja haakeseadise juures (nt kiirhaakurite puhul), ei kohaldata punkti 2.3.2.7.3 sätteid.
- 2.3.2.7.5. Kasutamisujuhend peaks sisaldama eriteavet punkti 2.3.2.7.1 esimeses lauses määratletud tasapinna ees asuvate ohtlike kohtade kohta.
- 2.3.2.8. Eesmine kolmepunktiline haakeseadis
- 2.3.2.8.1. Tõsteüksuse käigupikkuse n igas punktis, v.a kõige ülemises ja alumises positsioonis 0,1 n , tuleb pidada kinni 25-millimeetrisest ohutust kaugusest liikuvate osade vahel ning 25-millimeetrisest kaugusest või 30° nurgast nende nihkuvate osade puhul, mis võivad põhjustada nurga muutumise. Käigupikkus n' , millest on lahutatud nii ülevalt- kui altpoolt 0,1 n , on määratletud järgmiselt (vt ka joonis 4).
- 2.3.2.8.2. Hüdraulilise tõsteüksuse käigupikkuse n jaoks piiratakse alumise ühenduse haakepunkti kõige alumine positsioon A mõõtmega „14” vastavalt märtsi 1998 ISO standardi 8759 osale 2 ja kõige ülemine positsioon B piiratakse suurima hüdraulilise käigupikkusega. Käigupikkuse n' saamiseks lahutatakse käigupikkusest n ülevalt- ja altpoolt 0,1 n ja see moodustab A' ja B' vahelise vertikaalkauguse.
- 2.3.2.8.3. Kui kolmepunktilise haakesüsteemi alumiste ühenduste puhul kasutatakse haakeseadiseid, mis ei nõua haakimise ajal juhi kohalviibimist traktori ja haakeseadise juures (nt kiirhaakurite puhul), ei kohaldata punkti 2.3.2.8.1 nõudeid kuni 250-millimeetri kaugusel kohtadest, kus alumised ühendused haagitakse traktori külge. Tõstevarraste ja -silindrite välispinna ümber tuleb määratletud käigupikkuse n' piires pidada siiski kinni 25-millimeetrisest ohutust kaugusest kõrvalasuvate osade suhtes.
- 2.3.2.9. Juhiste ja keskkond
- Kui juht on istuvas asendis, peavad kõik muljumis- või rebenemiskohad olema väljaspool tema käe- ja jalaulatust. Seda nõuet käsitletakse täidetuna, kui on täidetud järgmised tingimused.
- 2.3.2.9.1. Juhiste on nii piki- kui vertikaalsuunas reguleerimise ala keskkohas. Juhi siruulatus on jagatud tsoonideks A ja B. Nende tsoonide keskkohas asub 60 mm istme indekspunktist eespool ja 580 mm sellest ülalpool (vt joonis 5). Tsoon A on kera, mille läbimõõt on 550 mm, ning tsoon B asub tsooni A ja 1 000-millimeetrise raadiusega kera vahel.

Joonis 5

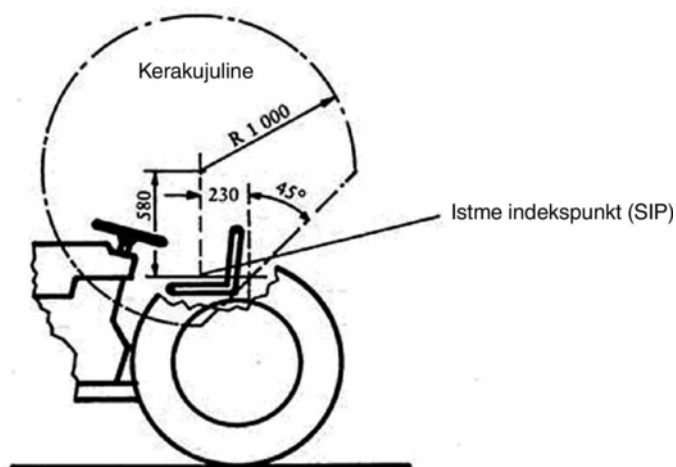
- 2.3.2.9.2. Muljumis- ja rebenemiskohtade läheduses tuleb tsoonis A pidada kinni 120-millimeetrisest ohutust kaugusest ja tsoonis B 25-millimeetrisest ohutust kaugusest ning rebenemiskohtades, mis võivad põhjustada nurga muutumise, tuleb pidada kinni 30° nurgast.
- 2.3.2.9.3. Tsoonis A tuleb arvesse võtta üksnes neid muljumis- ja rebenemiskohti, mida põhjustavad osad, mille paneb liikuma väline energiaallikas.

- 2.3.2.9.4. Kui ohtlik koht on tingitud istmega külgnevast konstruktsiooni osast, tuleb nimetatud konstruktsiooni osa ja istme vahel pidada kinni vähemalt 25-millimeetrise ohutust kaugusest. Istme seljatoe ja seljatoe taga asuvate konstruktsiooni osade vahel ei ole ohtlikku kohta, kui nimetatud konstruktsiooni osad on siledad ja seljatugi ise on selle ümber ümar ja ilma teravate kohtadeta.
- 2.3.2.10. Kaassõitja iste (juhul kui on olemas)
- 2.3.2.10.1. Kui konstruktsiooni osad võivad ohustada jalgu, tuleb näha ette poolkerajad kaitseesadised, mille raadius on 800 mm ning mis algavad istmepadja servast ja on suunatud allapoole.
- 2.3.2.10.2. Nagu on kirjeldatud punktis 2.3.2.9 (vt joonis 6), peavad tsoonide A ja B ohtlikud kohad olema kaitstud ala piires, mille keskpunkt on 670 mm kõrgusel kaassõitja istme esiserva keskkohast.

Joonis 6

- 2.3.2.11. Kitsarööpmeline traktor (traktorid, mille rattarööbe on määratletud nõukogu direktiivi 87/402/EMÜ⁽¹⁾ artikli 1 teises taandes).
- 2.3.2.11.1. Kitsarööpmeliste traktorite puhul ei kohaldata punkti 2.3.2.9 nõudeid tsooni suhtes, mis asub 45° nurga all tahapoole kaldu oleva ja liikumissuuna suhtes püstise tasapinna all, kui kõnealune tasapind läbib punkti, mis asub 230 mm istme indekspunktist tagapool (vt joonis 7). Kui kõnealuses tsoonis on ohtlikke kohti, tuleb traktorile kinnitada vastavad hoiatused.

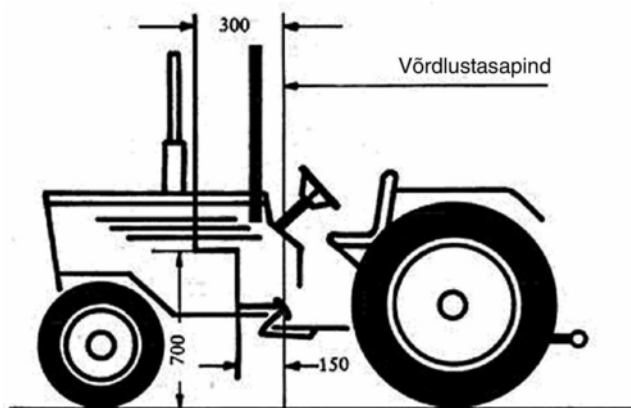

Joonis 7

⁽¹⁾ Nõukogu 25. juuni 1987. aasta direktiiv 87/402/EMÜ kitsarööpmeliste põllu- ja metsamajanduslike ratastraktorite juhiistme ette kinnitatud ümbermineku kaitsekonstruktsioonide kohta (EÜT L 220, 8.8.1987, lk 1).

- 2.3.2.11.2. Nõukogu direktiivi 80/720/EMÜ ⁽¹⁾ I lisa punkte II.1 ja II.2 kohaldatakse juhiistmele ligipääsemise suhtes.
- 2.3.2.11.3. Direktiivi 80/720/EMÜ I lisa punkti I.6 kohaldatakse juhtimispidemete suhtes.
- 2.3.2.11.4. Võrdlustasapinna ees, mis asub sõiduki pikitelje suhtes täisnurga all ja läbib koormamata pedaali (siduri või sõidupiduri) keskosa, tuleb heitgaasisüsteemi väga kuumi osi kaitsta ülemises tsoonis (700 mm maapinnast) 300-millimeetri ulatuses ja alumises tsoonis 150-millimeetri ulatuses (vt joonis 8). Külgsuunas on kaitstav ala piiratud traktori väliskontuuridega ja heitgaasisüsteemi väliskontuuridega.

Heitgaasisüsteemi väga kuumad osad, mis jooksevad läbi astmelaua alt, peavad olema vertikaalsuunas kaetud või muul viisil termiliselt kaitstud.

Joonis 8

- 2.3.2.12. Painduvate hüdrauliliste voolikute asend ja märgistus
- 2.3.2.12.1. Painduvad hüdraulilised voolikud peavad paiknema nii, et oleks välditud nende mehhaaniline ja termiline vigastamine.
- 2.3.2.12.2. Painduvad hüdraulilised voolikud peavad olema selgelt äratuntavad ja neile tuleb märkida kustutamatu järgmised andmed:
- painduva vooliku tootja märgistus,
 - valmistamiskuupäev (valmistamise kuu ja aasta),
 - suurim lubatav dünaamiline ülerõhk kasutamise ajal.
- 2.3.2.12.3. Juhi- või kaassõitja istme läheduses asuvad painduvad hüdraulilised voolikud peavad olema paigutatud või kaitsitud nii, et purunemise korral ei kujuta need endast inimesele mingit ohtu.
- 2.3.2.13. Pööramine ja pöördetelg
- Üksteise suhtes või liikumatute osade suhtes liikuvad osad peavad olema kaitstud, kui nad asuvad punktides 2.3.2.9 ja 2.3.2.10 määratletud tsoonis.
- Kui traktor on liigendjuhtimisega, peab traktori mõlemal küljel olema liigendala piires kustutamatu ja selge märgistus, kus on kujundlikult või sõnade abil märgitud, et kaitsmata liigendalal viibimine on keelatud. Vastav märgistus peab olema ka kasutamishendis.

⁽¹⁾ Nõukogu 24. juuni 1980. aasta direktiiv põllu- ja metsamajanduslike ratastraktorite juhtimisruumi, ligipääsu juhtimiskohale ning uksi ja aknaid käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 194, 28.7.1980, lk 1).

2.3.2.14. Traktori ülekandevõll

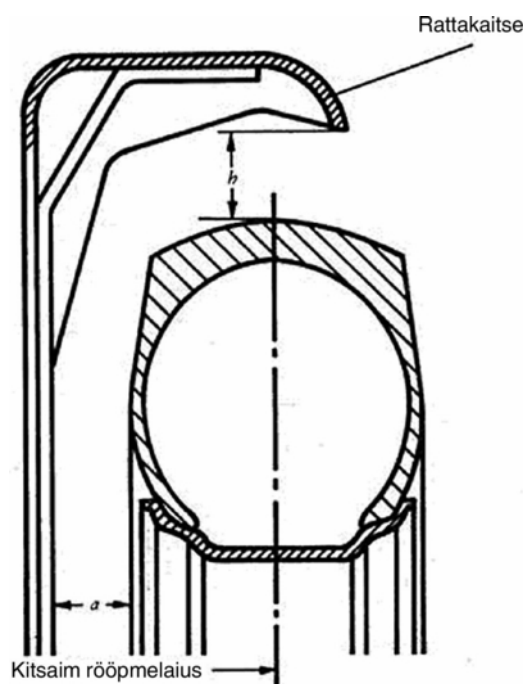
Ülekandevõlle (nt neljarattaveo võll, mida saab pöörata üksnes siis, kui traktor liigub) tuleb kaitsta, kui need asuvad punktides 2.3.2.9 ja 2.3.2.10 määratletud tsoonis.

2.3.2.15. Veorataste ümber olev liikumisruum

2.3.2.15.1. Rattakaitsete ümber olev liikumisruum peab vastama järgmistele nõuetele.

2.3.2.15.2. „Liikumisruum” on ruum, mis peab jääma vabaks veorataste rehvide ja sõiduki muude osade vahel.

Kui veorattad on varustatud suurimate rehvidega, peab rataste ümber olev liikumisruum vastama joonisel 9 ja tabelis 6 sätestatud mõõtmetele.

Joonis 9

Tabel 6

Tavalised traktorid		Kitsarööpmelised traktorid	
a	h	a	h
mm	mm	mm	mm
40	60	15	30

Joonisel 9 ja tabelis 6 kirjeldatust väiksem liikumisruum on lubatud lisaks punktides 2.3.2.9 ja 2.3.2.10 nimetatud tsoonidele ka kitsarööpmeliste traktorite puhul, kui rataste külge kinni jäänud maapinna mahakraapimiseks kasutatakse ka ratta porikaitseid.

2.3.2.16. Kuumad pinnad

Kuumad pinnad, mida juht võib tavakäitamise käigus puudutada, kaetakse kinni või isoleeritakse. Seda eeskirja rakendatakse astmete, käsipuude, käepidemete ning traktori osade puhul, mida kasutatakse sõidukisse sissepääsemiseks ja mida võidakse tahtmatult puudutada.

2.3.2.17. Aku klemmide kate

Maandamata akud peavad olema kaitstud juhusliku lühiühenduse eest.

2.4. **Istme indekspunkti kindlaksmääramise meetod**

2.4.1. Üldosa

Mis tahes tüüpi polsterdatud istme indekspunkti kindlaksmääramise meetod ja seade on kirjeldatud allpool.

2.4.2. Mõisted

Istme indekspunkt (SIP) –

punkt, mis asub punktide 2.4.4 ja 2.4.6 kohaselt juhiistmele paigutatud ja joonisel 10 näidatud istme indekspunkti asukoha määramise seade vertikaalsel keskpikitasapinnal.

Istme indekspunkt määratakse kindlaks sõiduki suhtes ja see ei muutu istme reguleerimise ja/või võnkumise mõjul.

2.4.3. Istme indekspunkti kindlaksmääramise seade

Istme indekspunkti kindlaksmääramise seade peab vastama joonisele 10. Kõnealuse seadme mass on 6 ± 1 kg ja selle alumine külg peab olema sile ja poleeritud.

2.4.4. Istme reguleerimine indekspunkti kindlaksmääramise jaoks

Kui istet ja selle vedrustust on võimalik reguleerida, tehakse seda enne indekspunkti kindlaksmääramist järgmiselt:

- a) iste peab olema reguleeritud nii ette/taha-, kõrval- kui kaldsuunas keskmisesse asendisse. Kui see ei ole võimalik, tuleks kasutada keskasendile ülal- või allpool lähimat asendit;
- b) reguleeritav vedrustus peab olema reguleeritud nii, et vedrustus oleks keskmises asendis ja asukoha määramise seade oleks paigal ja koormatud. Indekspunkti kindlaksmääramisel võib vedrustuse selles asendis mehhaaniliselt lukustada;
- c) vedrustuse, mis ei ole reguleeritav, võib lukustada püstiasendis, mille saavutamiseks peab asukoha määramise seade olema paigal ja koormatud;
- d) kui eespool nimetatud nõuded on vastuolus valmistaja erijuhendiga, tuleb neid järgida sedavõrd, et oleks saavutatud asend, mida soovitatakse 75-kilogrammisele juhile.

NB: 75-kilogrammiline juht vastab ligikaudselt 65-kilogrammise massiga koormatud ja istmele paigutatud asukoha määramise seadmele.

2.4.5. Istme indekspunkti kolme võrdlustelje x' , y' , ja z' kindlaksmääramine

Koordinaadid tuleb määrata kindlaks järgmiselt:

- a) määratakse kindlaks istme kinnituse ühe poole kõige tagumise kinnitusaugu asukoht;
- b) kui selle augu telg on paralleelne seadme määratletud pöördeteljega, käsitatakse seda teljena y' , mis osutab istuva juhi suhtes vasakult paremale (vt joonis 11);

- c) kui selle augu telg on paralleelne istme keskjoont läbiva vertikaalse tasapinnaga, käsitatakse teljena y' sirgjoont, mis jookseb paralleelselt nimetatud pöördeteljega ja läbib istme tugitasapinna ja eespool nimetatud augu telje lõikepunkti (vt joonis 12);
- d) kõikidel muudel juhtudel määratakse telg y' kindlaks vastavalt mõõdetava istme parameetritele;
- e) teljed x' ja z' määratletakse y' läbivate horisontaal- ja vertikaaltasapindade ja istme keskjoont läbivate vertikaaltasapindade lõikepunktidenä. Teljed x' ja z' on suunaga ette ja üles (vt joonised 11 ja 12).

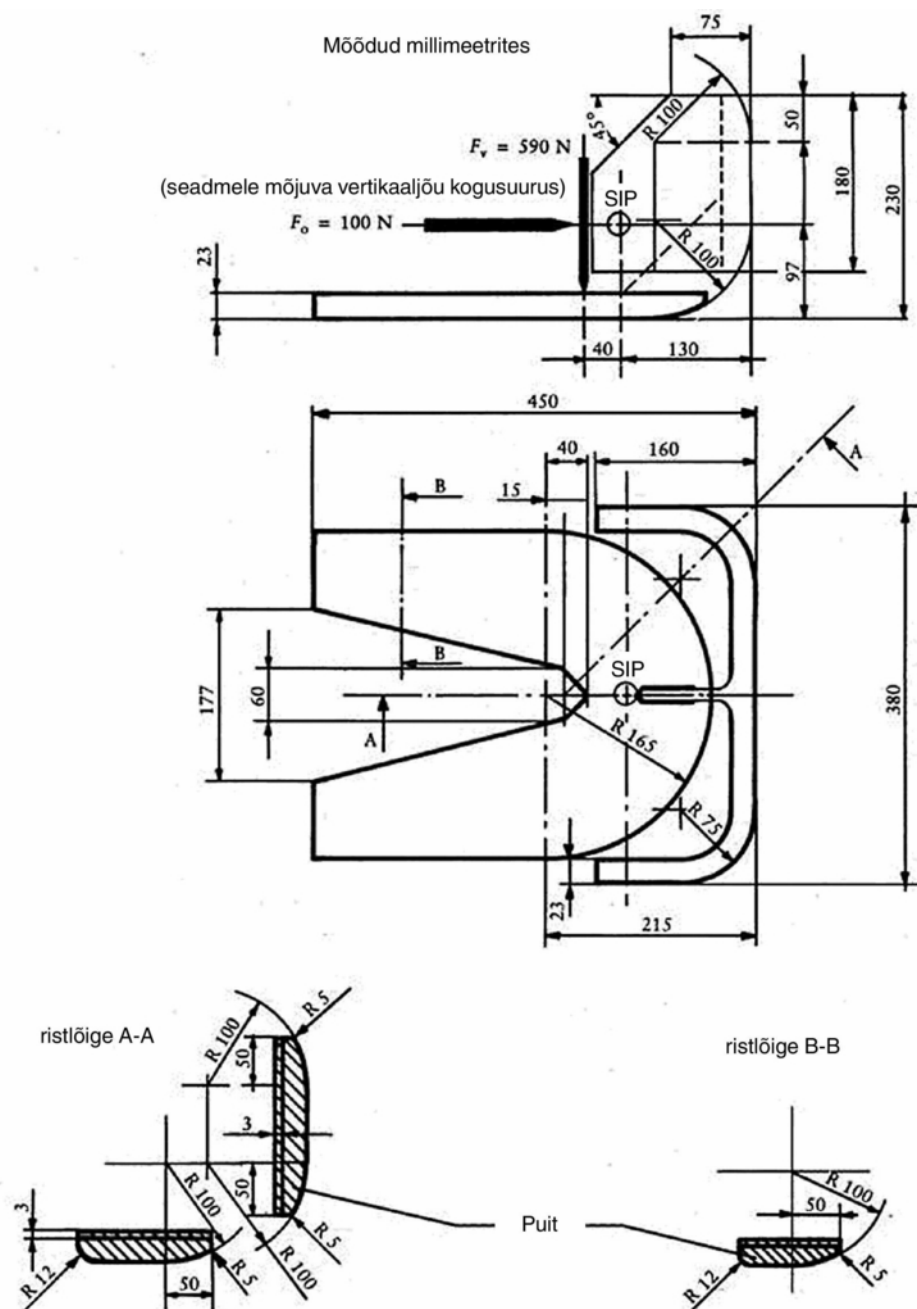
2.4.6. Istme indekspunkti kindlaksmääramise meetod

Istme indekspunkt määratakse kindlaks joonisel 10 näidatud seadme abil järgmiselt:

- a) iste kaetakse riidetükiga, et hõlbustada seadme õiget paigutamist;
- b) seade paigutatakse istmepadjale (ilma lisamassita), lükates seda tahapoole vastu seljatuge;
- c) massi suurendatakse nii, et seadme kogumass tõuseks 6 ± 1 kilogrammilt 26 ± 1 kilogrammini. Vertikaaljõu kese peab asuma 40 mm istme indekspunkti märgist eespool seadme horisontaalsel osal (vt joonis 10);
- d) istme indekspunktis kohaldatakse seadme suhtes kaks korda umbes 100 N suurust horisontaaljõudu, nagu on näidatud joonisel 10;
- e) massi suurendatakse veel, nii et seadme kogumass tõuseks 26 ± 1 kilogrammilt 65 ± 1 kilogrammini. Lisatud massi vertikaaljõu kese peab asuma 40 mm istme indekspunkti märgist eespool seadme horisontaalsel osal (vt joonis 10);
- f) istme keskmisest pikijoonest võrdsel kaugusel oleva kahe vertikaalse tasapinna ja seadme abil märgitud istme indekspunkti telje lõikepunkti punktis 2.4.5 määratletud koordinaadid mõõdetakse istme mõlemal täpsusega ± 1 mm.

Kõnealusel kahel tasapinnal tehtud mõõtmiste aritmeetilised keskmised registreeritakse istme indekspunkti koordinaatidenä;

- g) määramismeetodist tulenevad tingimused, mis erinevad käesolevas lisa sätestatud menetlusest või mis võivad anda vigaseid tulemusi, võib kirja panna nagu ka nende põhjused.

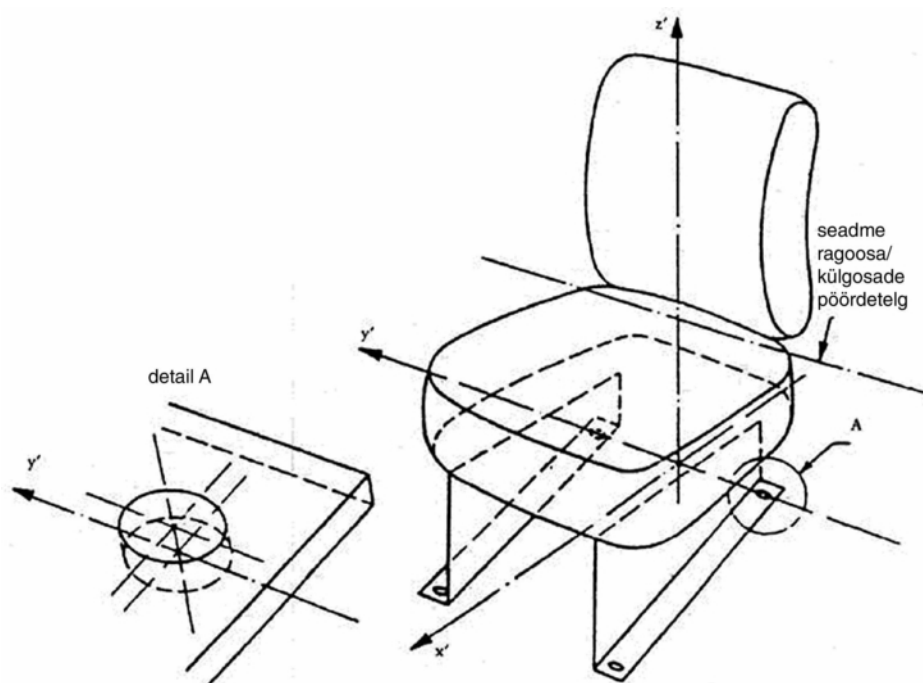

Joonis 10 — Istme indekspunkti (SIP) kindlaksmääramise seade seadme tagaosa/külgsade pöördetelg

Joonis 11 — Istme indekspunkti (SIP) võrdlustelgede kindlaksmääramine

(Seljatoe pöördeteljega paralleelne kinnitusaugu telg)

Joonis 12 — Istme indekspunkti (SIP) kolme võrdlustelje kindlaksmääramine

(Istme keskjooant läbiva vertikaalse tasapinnaga paralleelne kinnitusaugu telg)

Liide

NÄIDIS

Ametiasutuse nimi

TRAKTORITÜÜBI EÜ TÜÜBIKINNITUSTUNNISTUSE LISA KIIRUSREGULAATORI NING AJAMI OSADE, EENDUVATE OSADE JA RATASTE KAITSE OSAS

(Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta direktiivi 2003/37/EÜ (põllu- või metsamajanduslike traktorite, nende haagiste ja pukseeritavate vahetatavate masinate, ja nende masinate jaoks mõeldud süsteemide, nende osade ja eraldi seadmestike tüüvikinnituse andmise kohta) artikli 4 lõige 2)

EÜ tüüvikinnituse nr

1. Osa(d) või omadus(ed):

1.1. Kiirusregulaator (juhul kui on olemas)

1.2. Ajami osade, eenduvate osade ja rataste kaitse

2. Traktori mark (või valmistaja ärinimi):

.....
.....

3. Traktori tüüp ja vajaduse korral kaubanimi:

.....
.....

4. Valmistaja nimi ja aadress:

.....
.....

5. Vajaduse korral valmistaja volitatud esindaja nimi ja aadress:

.....
.....

6. Punktis 1 nimetatud osa(de) ja/või omadus(t)e kirjeldus:

.....
.....

7. Traktorile EÜ tüüvikinnituse andmise kuupäev:

.....
.....

8. Tüüvikatsetusi sooritav tehniline teenistus:

.....
.....

9. Tehnilise teenistuse aruande väljastamiskuupäev:
.....
10. Tehnilise teenistuse aruande number:
.....
11. Kiirusregulaatori ning ajami osade, eenduvate osade ja rataste kaitse EÜ tüübikinnitus on antud/tagasi lükatud ⁽¹⁾:
.....
12. Koht:
13. Kuupäev:
14. Allkiri:
15. Käesolevale tunnistusele on lisatud järgmised eespool nimetatud EÜ tüübikinnitusnumbriga dokumendid:
..... mõõtkavas joonis;
..... traktori asjaomaste osade joonis või foto.

Andmed tuleb esitada vastava taotluse korral teiste liikmesriikide pädevatele asutustele.
16. Märkused:
.....
.....
.....

⁽¹⁾ Mittevajalik maha tõmmata.

III A LISA

Tuuleklaasid ja muud klaaspinnad Nõuded seadmetele, mõisted, osa tüübikinnituse taotlemine, osa tüübikinnitus, märgistused, üldnõuded, katsed ja toodangu vastavus

1. NÕUDED SEADMETELE
 - 1.1. Põllumajandus- ja metsatraktoreid võib nende tootja valikul varustada:
 - 1.1.1. käesoleva lisa sätetega hõlmatud tuuleklaasidega ja muude klaaspindadega;
 - 1.1.2. tuuleklaasidega, mis on hõlmatud muude klaaspindade kui tuuleklaaside jaoks ettenähtud nõuetega, v.a. käesoleva direktiivi lisa III C punkti 9.1.4.2 nõuded (klaaspinnad valgusläbivusega alla 70 %);
 - 1.1.3. jäika klaasplastist klaasi lubatakse nõukogu direktiivi 92/22/EMÜ ⁽¹⁾ ning ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni eeskirja nr 43 lisa 14 kohaselt kasutada kõikjal, v.a tuuleklaaside puhul.
 2. MÕISTED

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

 - 2.1. karastatud klaas – mehaanilise vastupidavuse suurendamiseks ja purunemise korral killustumise piiramiseks eriliselt töödeldud ühekihiline klaaspind;
 - 2.2. lamineeritud klaas – kahest või enamast ühe või enama plastmaterjalist vahekihi abil kooshoitavast klaasikihist koosnev klaaspind; see klaaspind võib olla:
 - 2.2.1. tavaline klaaspind – klaaspind, mille puhul ei ole töödeldud ühtegi klaasi moodustavat klaasikihti, või
 - 2.2.2. töödeldud klaaspind – klaaspind, mille puhul vähemalt ühte klaasi moodustavat klaasikihti on eriliselt töödeldud mehaanilise vastupidavuse suurendamiseks ja purunemise korral killustumise piiramiseks;
 - 2.3. plastmaterjaliga kaetud turvaklaas – punktis 2.1 või 2.2 määratletud klaaspind, mille sisepinnal on plastmaterjalist kiht;
 - 2.4. klaasplastist turvaklaas – lamineeritud klaas, millel on üks klaasist kiht ja üks või rohkem plastmaterjalist kihti, millest vähemalt üks toimib vahekihina; traktorile paigaldatuna jääb klaaspinna plastkiht siseküljele;
 - 2.5. tuuleklaaside rühm – rühm erinevate mõõtmete ja kujuga tuuleklaase, mille puhul uuritakse nende mehaanilisi omadusi, killustumise viisi ning keskkonnakindlust;
 - 2.5.1. lame tuuleklaas – ilma nimikumeruseta tuuleklaas, mille segmendi kõrgus on alla 10 mm jooksva meetri kohta;
 - 2.5.2. kumer tuuleklaas – nimikumerusega tuuleklaas, mille segmendi kõrgus on üle 10 mm jooksva meetri kohta;
 - 2.6. topeltaken – kahest traktori samasse avausse eraldi paigaldatavast klaaspinnast koosnev üksus;
 - 2.7. topeltklaas – klaas, mis koosneb kahest tehases jäävalt kokku monteeritud klaaspinnast, mida eraldab ühtlane vahe;
 - 2.7.1. sümmeetriline topeltklaas – topeltklaas, mille kaks klaaspinda on sama tüüpi (karastatud või lamineeritud klaas vms) ning samade põhi- ja kõrvalomadustega;

⁽¹⁾ Nõukogu 31. märtsi 1992. aasta direktiiv 92/22/EMÜ mootorsõidukite ja nende haagiste turvaklaaside ja klaasmaterjali kohta (EÜT L 129, 14.5.1992, lk 11).

- 2.7.2. asümmeetriline topeltklaas – topeltklaas, mille kaks klaaspinda on erinevat tüüpi (karastatud või lamineeritud klaas vms) või erinevate põhi- ja kõrvalomadustega;
- 2.8. põhiomadus – omadus, mis märgatavalt muudab klaaspinna optilisi ja/või mehaanilisi näitajaid viisil, mis on oluline kõnealuse klaaspinna funktsiooni puhul traktoris. Kõnealune mõiste hõlmab samuti kaubanime või -märki;
- 2.9. kõrvalomadus – omadus, mis võib muuta klaaspinna optilisi ja/või mehaanilisi näitajaid viisil, mis on oluline kõnealuse klaaspinna jaoks ettenähtud funktsiooni puhul traktoris; sellise muutuse ulatuse hindamisel peetakse silmas keerukuse näitajaid;
- 2.10. keerukuse näitajad – näitajad, mis hõlmavad kaheastmelist hindamissüsteemi, mida rakendatakse iga kõrvalomaduse puhul praktikas täheldatud variatsioonide suhtes; muutus näitajalt „1” näitajale „2” osutab lisakatsete vajadusele;
- 2.11. tuuleklaasi pinnalaotus – väikseim nelinurkne klaaspind, millest on tuuleklaasi võimalik valmistada;
- 2.12. tuuleklaasi kaldenurk – vertikaalsirge ja tuuleklaasi ülemist ja alumist serva lõikava sirgjoone vaheline nurk, mille puhul kulgevad mõlemad sirged piki traktori pikitelge asetsevat vertikaaltasapinda;
- 2.12.1. kaldenurga mõõtmise ajal seisab tühimagiga traktor horisontaalsel pinnal;
- 2.12.2. hüdropneumaatilise, hüdraulilise või pneumaatilise vedrustusega varustatud või automaatselt koormusega kohanduva kliirensi seadistusega traktoreid testitakse tootja poolt määratletud normaalsetes töötingimustes;
- 2.13. segmendi kõrgus, h – klaaspinnaga ligilähedaselt täisnurga all mõõdetud maksimaalne kaugus klaaspinna sisepinna ja klaaspinna servi läbiva tasandi vahel (vt lisa III N, joonis 1);
- 2.14. klaaspinna tüüp – punktides 2.1–2.4 määratletud klaaspind, millel ei ole olulisi erinevusi lisades III D–III L nimetatud põhi- ja kõrvalomaduste osas;
- 2.14.1. kuigi põhiomaduste muutus näitab, et toode on uut tüüpi, tunnistatakse siiski, et teatud juhtudel ei ole kuju ja mõõtmete puhul vaja kõiki katseid läbi viia; eraldi lisadega ettenähtud teatavate katsete puhul võib klaaspindu rühmitada, kui on ilmne, et nende põhiomadused on sarnased;
- 2.14.2. vaid kõrvalomaduste poolest erinevaid klaaspindu võib käsitada samasse tüüpi kuuluvatena; teatavaid katseid võib siiski teha selliste klaaspindade proovidega, kui need katsed on katsetingimustes selgesõnaliselt ette nähtud;
- 2.15. kumerus, r – tuuleklaasi kõveruse väiksema raadiuse ligikaudne väärtus, mõõdetuna maksimaalse kumeruse alas.
3. OSA TÜÜBIKINNITUSE TAOTLUS
- 3.1. Osa EÜ tüüvikinnituse taotluse esitab klaaspinna tüübi jaoks turvaklaasi tootja või tema nõuetekohaselt volitatud esindaja iga turvaklaasi tüübi kohta. Taotluse võib esitada vaid ühes liikmesriigis.
- 3.2. Iga turvaklaasi tüübi kohta lisatakse taotlusele kolm koopiat järgmistest dokumentidest ja andmetest:
- 3.2.1. kõiki põhi- ja kõrvalomadusi hõlmav tehniline kirjeldus; ning
- 3.2.1.1. muude klaaspindade kui tuuleklaaside puhul joonised, mille formaat ei ole suurem kui A4 või mis on nimetatud formaadiks kokku murtud ning millel on näidatud:
- suurim pindala,
 - väikseim nurk klaaspinna kahe kõrvuti asetseva külje vahel ja
 - segmendi olemasolu korral selle suurim kõrgus;

- 3.2.1.2. tuuleklaaside puhul:
- 3.2.1.2.1. loetelu tuuleklaaside mudelitest, mille kohta osa tüübikinnitust soovitakse, märkides traktori tootja nime ning traktori tüübi/tüübid;
- 3.2.1.2.2. piisavalt üksikasjalikud joonised mõõtkavas 1:10 ja diagrammid tuuleklaaside ja nende traktorile paigaldamise kohta, et näidata:
- 3.2.1.2.2.1. tuuleklaasi paiknemist punkti R suhtes, mis on määratletud direktiivi 2008/2/EÜ⁽¹⁾ I lisa punktis 1.2;
- 3.2.1.2.2.2. tuuleklaasi kaldenurka;
- 3.2.1.2.2.3. selle ala asukohta ja suurust, mille optilised omadused on kontrollitud ja mida on vajadusel diferentseeritult tugevdatud;
- 3.2.1.2.2.4. tuuleklaasi pinnalaotust;
- 3.2.1.2.2.5. tuuleklaasi segmendi suurimat kõrgust ja
- 3.2.1.2.2.6. tuuleklaasi kumerust (üksnes tuuleklaaside rühmitamise eesmärgil);
- 3.2.1.3. topeltklaasi puhul tuleb esitada joonised, mille formaat ei ole suurem kui A4 või mis on nimetatud formaadiks kokku murtud, märkides lisaks punktis 3.2.1.1 osutatud andmetele:
- iga koostisosaks oleva klaaspinna tüübi,
 - sidususe tüübi (orgaaniline, klaas-klaas või klaas-metall),
 - kahe klaaspinna vaheline nominaalne vahe.
- 3.3. Lisaks peab taotleja asjaomaste mudelite puhul esitama piisava arvu valmis klaaspindade katsekehasid ja proove, mille arv määratakse vajadusel kindlaks kokkuleppel katsete läbiviimise eest vastutava tehnilise teenistusega.
- 3.4. Pädev asutus peab enne osa tüübikinnituse andmist kontrollima toodangu vastavuse tõhusaks jälgimiseks vajalike meetmete olemasolu.
4. MÄRGISTUSED
- 4.1. Kõik turvaklaasid, sealhulgas osa tüübikinnituse saamiseks esitatud katsekehad ja proovid peavad kandma tootja kaubanime või -märki. Märgistus peab olema selgesti loetav ja kustutamatu.
5. OSA TÜÜBIKINNITUS
- 5.1. Kui osa tüübikinnituse saamiseks esitatud proovid vastavad jagudes 5–7 esitatud nõudmistele, antakse vastavale turvaklaasi tüübile kinnitus.
- 5.2. Igale lisades III E, III G, III K ja III L määratletud tüübi või tuuleklaaside puhul iga heakskiidetud rühma jaoks antakse osa tüübikinnitusnumber. Selle kaks esimest numbrit (direktiivi 89/173/EMÜ puhul selle algkujul – 00) näitavad kinnituse avaldamise ajaks käesoleva direktiiviga asendatud direktiivis 89/173/EMÜ viimati tehtud peamisi tehnilisi muudatusi hõlmavat muudatuste seeriat. Liikmesriik ei või anda sama numbrit teisele turvaklaasi tüübile või rühmale.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2008. aasta direktiiv 2008/2/EÜ põllu- ja metsamajanduslike ratastraktorite vaatevälja ja klaasipuhastite kohta (kodifitseeritud versioon). (ELT L 24, 29.1.2008, lk 30).

- 5.3. Liikmesriikidele teatatakse käesoleva direktiivi kohasest turvaklaasi tüübi osa tüübikinnituse andmisest, laiendamisest või andmisest keeldumisest käesoleva direktiivi III B lisas ja selle liidetes esitatud näidise kohaselt koostatud teatisega.
- 5.3.1. Tuuleklaaside puhul tuleb osa EÜ tüübikinnitusteatisel III B lisa liite 8 kohaselt lisada dokument, milles on loetletud kõik kinnitatud rühma kuuluvad tuuleklaasimudelid ning rühma omadused.
- 5.4. Lisaks punktis 4.1 määratletud märgistusele tuleb kõikidele turvaklaasidele ja käesoleva direktiivi alusel kinnitatud tüüpidele vastavatele topeltklaasidele silmatorkavalt kanda osa EÜ tüübikinnitusmärki. Samuti võib kummalegi topeltklaasi klaaspinnale kanda spetsiaalset osa tüübikinnitusmärke.

Kõnealune osa tüübikinnitusmärki koosneb:

- 5.4.1. väikest e-tähte ümbritsevast riskülikust, millele järgneb tüübikinnituse andnud riigi eraldusnumber (1);
- 5.4.2. osa tüübikinnitusnumbrist, mis asub punktiga 5.4.1 ettenähtud riskülikust paremal.
- 5.5. Eespool kirjeldatud EÜ tüübikinnitusmärgi lähedale kantakse järgmised täiendavad sümbolid:
- 5.5.1. tuuleklaasi puhul:
- I: karastatud klaasile (I/P eestvaates) (2),
 - II: tavalisele lamineeritud klaasile (II/P eestvaates) (2),
 - III: töödeldud lamineeritud klaasile (III/P eestvaates) (2),
 - IV: klaasplastist klaasile;
- 5.5.2. V: III C lisa punkti 9.1.4.2. sätetega hõlmatud muu klaaspinna kui tuuleklaasi puhul;
- 5.5.3. VI: topeltklaasi puhul;
- 5.5.4. T: tuuleklaaside puhul, mis vastavad muude klaaspindade kui tuuleklaaside jaoks ettenähtud nõuetele, v.a. III C lisa punkti 9.1.4.2 nõuded (klaaspinnal valgusläbivusega alla 70 %); tuuleklaaside puhul, mis vastavad muude klaaspindade kui tuuleklaaside jaoks ettenähtud nõuetele, võib sümbolit „T” kasutada üksnes pärast III G lisa punktis 3.3.2 määratletud katset peakujulise mudeliga, kui langemiskõrgus on 4,0 m + 25/-0 mm.
- 5.6. Osa EÜ tüübikinnitusmärki ja sümbol peavad olema selgesti loetavad ja kustutamatud.
- 5.7. Käesoleva lisa liites on esitatud osa tüübikinnitusmärkide näidised.

6. ÜLDNÕUDED

- 6.1. Kõik klaaspinnad, eriti tuuleklaaside tootmiseks ettenähtud klaaspinnad, peavad olema piisavalt kõrge kvaliteediga, et klaasi purunemisel võimalikult palju vähendada kehavigastuste tekkimise ohtu. Klaas peab olema piisavalt vastupidav normaalses liikluses tõenäoliselt esinevatele juhtumitele ning ilmastiku- ja temperatuuritingimustele, keemilisele mõjule, põlemisele ja kriimustustele.
- 6.2. Turvaklaas peab lisaks olema piisavalt läbipaistev ning ei tohi põhjustada läbi tuuleklaasi nähtavate objektide märgatavaid moonutusi ega segadust liiklusmärkide ja -märguannete puhul kasutatavate värvide suhtes. Tuuleklaasi purunemise korral peab juht teed siiski piisavalt nägema, et traktor ohutult pidurdada ja peatada.

(1) 1 – Saksamaa, 2 – Prantsusmaa, 3 – Itaalia, 4 – Madalamaad, 5 – Rootsi, 6 – Belgia, 7 – Ungari, 8 – Tšehhi Vabariik, 9 – Hispaania, 11 – Ühendkuningriik, 12 – Austria, 13 – Luksemburg, 17 – Soome, 18 – Taani, 19 – Rumeenia, 20 – Poola, 21 – Portugal, 23 – Kreeka, 24 – Iirimaa, 26 – Sloveenia, 27 – Slovakkia, 29 – Eesti, 32 – Läti, 34 – Bulgaaria, 36 – Leedu, 49 – Küpros, 50 – Malta.

(2) Nagu on määratletud punktis 2.3.

7. ERINÕUDED
- Kõik turvaklaaside tüübid peavad olenevalt kategooriast, millesse need kuuluvad, vastama järgmistele erinõuetele:
- 7.1. karastatud klaasist tuuleklaasid III D lisa nõuetele;
 - 7.2. ühtlaselt karastatud klaaspinnad (v.a tuuleklaasid) III E lisa nõuetele;
 - 7.3. tavalisest lamineeritud klaasist tuuleklaasid III F lisa nõuetele;
 - 7.4. tavalised lamineeritud klaaspinnad (v. a tuuleklaasid) III G lisa nõuetele;
 - 7.5. töödeldud lamineeritud klaasist tuuleklaasid III H lisa nõuetele;
 - 7.6. plastmaterjaliga kaetud turvaklaasid III I lisa nõuetele ja eespool kirjeldatud asjakohastele nõuetele;
 - 7.7. klaasplastist tuuleklaasid III J lisa nõuetele;
 - 7.8. klaasplastist klaaspinnad (v.a tuuleklaasid) III K lisa nõuetele;
 - 7.9. topeltklaasid III L lisa nõuetele.
8. KATSED
- 8.1. Tuleb teha järgmised katsed.
 - 8.1.1. Killunemiskatse
 - Kõnealuse katse eesmärk on:
 - 8.1.1.1. kontrollida, kas klaaspinna purunemisel tükkideks ja kildudeks on vigastusohk minimaalne, ning
 - 8.1.1.2. tuuleklaaside puhul kontrollida nähtavust pärast purunemist.
 - 8.1.2. Mehaaniline vastupidavus
 - 8.1.2.1. Löögikindluskatse kuuliga
 - Seda katset viiakse läbi kahel viisil, millest ühe puhul kasutatakse 227 g kuuli ja teisel puhul 2 260 g kuuli.
 - 8.1.2.1.1. Löögikindluskatse 227 g kuuliga: kõnealuse katse eesmärk on hinnata lamineeritud klaasi vahekihi haardumist ja ühtlaselt karastatud klaaspinna mehaanilist vastupidavust.
 - 8.1.2.1.2. Löögikindluskatse 2 260 g kuuliga: kõnealuse katse eesmärk on hinnata lamineeritud klaasi vastupidavust kuuli läbitungimisele.
 - 8.1.2.2. Katse peakujulise mudeliga
 - Kõnealuse katse eesmärk on kontrollida klaaspinna vastavust nõuetele vigastuste vähendamise kohta pea kokkupõrkel tuuleklaasiga, lamineeritud klaasist või klaasplastist klaaspindadega (v.a tuuleklaasid) ja külgakendena kasutatavate topeltklaasidega.
 - 8.1.3. Keskkonnakindlus
 - 8.1.3.1. Kulumiskindluskatse
 - Kõnealuse katse eesmärk on kontrollida, kas turvaklaasi kulumiskindlus ületab kehtestatud väärtust.

- 8.1.3.2. Katse kõrge temperatuuriga
- Käesoleva katse eesmärk on kontrollida, et lamineeritud klaasist või klaasplastist klaaspinna pikaajalisel kokkupuutel kõrge temperatuuriga ei tekiks vahekihis õhumulle või muid defekte.
- 8.1.3.3. Kiirguskindluskatse
- Kõnealuse katse eesmärk on kontrollida, kas lamineeritud klaasist, klaasplastist või plastkattega klaaspinna valgusläbivus väheneb märkimisväärselt või klaasi värvus muutub märkimisväärselt klaaspinna pikaajalisel kiiritamisel.
- 8.1.3.4. Niiskuskindluskatse
- Kõnealuse katse eesmärk on kontrollida, kas lamineeritud klaasist, klaasplastist või plastkattega klaaspind peab ilma märkimisväärsete kahjustusteta vastu pikaajalisele kokkupuutele õhuniiskusega.
- 8.1.3.5. Vastupidavus temperatuurimuutustele
- Kõnealuse katse eesmärk on kontrollida, kas punktides 2.3 ja 2.4 määratletud turvaklaasis kasutatud plastmaterjal(id) peab/peavad ilma märkimisväärsete kahjustusteta vastu pikaajalisele kokkupuutele äärmuslike temperatuuridega.
- 8.1.4. Optilised omadused
- 8.1.4.1. Valgusläbivuskatse
- Kõnealuse katse eesmärk on kontrollida, kas turvaklaasi valgusläbivus ületab kehtestatud väärtust.
- 8.1.4.2. Optilise moonutuse katse
- Kõnealuse katse eesmärk on kontrollida, kas läbi tuuleklaasi nähtavate objektide moonutused võivad viia juhi segadusse.
- 8.1.4.3. Teisese kujutise eralduskatse
- Kõnealuse katse eesmärk on kontrollida, kas esmase kujutise ja teisese kujutise vaheline nurk ei ületa kindlaksmääratud väärtust.
- 8.1.4.4. Värvuste äratundmise katse
- Kõnealuse katse eesmärk on kontrollida, et ei esineks läbi tuuleklaasi nähtavate värvuste segiajamisohtu.
- 8.1.5. Tulekindluskatse
- Kõnealuse katse eesmärk on kontrollida, kas punktides 2.3 ja 2.4 määratletud turvaklaasi siseküljel on piisavalt madal põlevusaste.
- 8.1.6. Vastupidavus keemilistele mõjuritele
- Kõnealuse katse eesmärk on kindlaks määrata, kas punktides 2.3 ja 2.4 määratletud turvaklaasi siseküljel peab kahjustusteta vastu kokkupuutele traktoris töönaoliselt esinevate või kasutatavate kemikaalidega (nt puhastusvahendid).

8.2. Punktides 2.1–2.4 määratud kategooriatesse kuuluvate klaaspindade jaoks ettenähtud katsed

8.2.1. Turvaklaaside suhtes kohaldatakse järgmises tabelis loetletud katseid:

	Tuuleklaasid							Muud klaaspinnad kui tuuleklaasid		
	Karastatud klaas		Tavalisest lamineeritud klaas		Töödeldud lamineeritud klaas		Klaasplast	Karastatud klaas	Lamineeritud klaas	Klaasplast
	I	I/P	II	II/P	III	III/P	IV			
Killunemine	D/2	D/2	—	—	H/4	H/4	—	E/2	—	—
Mehaaniline vastupidavus:										
227 g kuul	—	—	F/4.3.	F/4.3.	F/4.3.	F/4.3.	F/4.3.	E/3.1.	G/4	G/4
2 260 g kuul	—	—	F/4.2.	F/4.2.	F/4.2.	F/4.2.	—	—	—	—
Katse peakujulise mudeliga ⁽¹⁾	D/3	D/3	F/3	F/3	F/3	F/3	J/3	—	C/3 ⁽³⁾	K/3 ⁽³⁾
Kulumine:										
väliskülg	—	—	F/5.1.	F/5.1.	F/5.1.	F/5.1.	F/5.1.	—	F/5.1.	F/5.1.
sisekülg	—	I/2	—	I/2	—	I/2	I/2	I/2 ⁽²⁾	I/2 ⁽²⁾	I/2
Kõrge temperatuur	—	—	C/5	C/5	C/5	C/5	C/5	—	C/5	C/5
Kiirgus	—	C/6	C/6	C/6	C/6	C/6	C/6	—	C/6	C/6
Niiskus	—	C/7	C/7	C/7	C/7	C/7	C/7	C/7 ⁽²⁾	C/7	C/7
Valgusläbivus	C/9.1.	C/9.1.	C/9.1.	C/9.1.	C/9.1.	C/9.1.	C/9.1.	C/9.1.	C/9.1.	C/9.1.
Optiline moonutus	C/9.2.	C/9.2.	C/9.2.	C/9.2.	C/9.2.	C/9.2.	C/9.2.	—	—	—
Teisene kujutis	C/9.3	C/9.3	C/9.3	C/9.3	C/9.3	C/9.3	C/9.3	—	—	—
Värvuste äratundmine	C/9.4.	C/9.4.	C/9.4.	C/9.4.	C/9.4.	C/9.4.	C/9.4.	—	—	—
Vastupidavus temperatuurimuutustele	—	C/8	—	C/8	—	C/8	C/8	C/8 ⁽²⁾	C/8 ⁽²⁾	C/8
Tulekindlus	—	C/10	—	C/10	—	C/10	C/10	C/10 ⁽²⁾	C/10 ⁽²⁾	C/10
Vastupidavus kemikaalidele	—	C/11	—	C/11	—	C/11	C/11	C/11 ⁽²⁾	C/11 ⁽²⁾	C/11

⁽¹⁾ See katse tuleb läbi viia ka topeltklaasidega vastavalt III lisa L liite punktile 3.

⁽²⁾ Juhul kui sisekülg on kaetud plastmaterjaliga.

⁽³⁾ Langemiskõrguse 1,5 m + 25/-0 mm asemel tuleb katsed läbi viia langemiskõrgusel 4 m + 25/-0 mm, kui klaasindu kasutatakse traktori tuuleklaasidena.

NB: Tabeli viitega K/3 viidatakse lisale III K ja selle lisa punktile 3, milles on kirjeldatud vastavat katset ja määratud vastuvõetavuse nõuded.

8.2.2. Turvaklaasile antakse osa tüübikinnitus, kui see vastab eespool esitatud tabelis osutatud asjakohastes sätetes ettenähtud nõuetele.

9. TURVAKLAASI TÜÜBIKINNITUSE MUUTMINE VÕI LAIENDAMINE

9.1. Kõigist turvaklaasi tüübi muutmistest või tuuleklaaside puhul kõigist tuuleklaasi rühma lisamistest tuleb teatada haldusasutusele, kes andis kinnituse sellele turvaklaasi tüübile. Kõnealune asutus võib:

- 9.1.1. leida, et tehtud muudatustest ei tulene tõenäoliselt negatiivset mõju ning, tuuleklaaside puhul, et uus tüüp sobib kinnitatud tuuleklaaside rühma ning et kõnealune turvaklaas vastab siiski kõikidel juhtudel nõuetele, või
- 9.1.2. nõuda katsete läbiviimise eest vastutavalt tehniliselt teenistusel täiendavat katsearuannet.
- 9.2. **Teatamine**
- 9.2.1. Liikmesriikidele teatatakse osa tüübikinnituse andmisest, andmisest keeldumisest või selle laiendamisest punktis 5.3 sätestatud korras.
- 9.2.2. Osa tüübikinnituse laienduse andud pädev asutus peab panema järjekorranumbri igale laiendamist käsitlevale teatisele.
10. TOODANGU VASTAVUS
- 10.1. Käesoleva ja järgmiste lisade kohaselt tüübikinnituse saanud turvaklaaside tootmine peab vastama kinnitatud tüübile ja vastama punktides 6, 7 ja 8 sätestatud nõuetele.
- 10.2. Punkti 10.1 nõuete täitmise kontrollimiseks tuleb tootmist pidevalt jälgida.
- 10.3. Osa tüübikinnituse omanik peab eelkõige:
- 10.3.1. tagama toote kvaliteedi kontrollimise korra olemasolu,
- 10.3.2. omama juurdepääsu iga kinnitatud tüübi vastavuse kontrollimiseks vajalikele seadmetele,
- 10.3.3. registreerima katsete tulemused ning tegema lisadokumendid (¹) kättesaadavaks kokkuleppel haldusasutusega kindlaksmääratavaks ajavahemikuks,
- 10.3.4. analüüsima iga katsetüübi tulemusi, et tagada toote omaduste püsivus, arvestades siiski tööstuslikus tootmises lubatud muutustega,
- 10.3.5. tagama, et iga tootetüübi puhul viiakse läbi vähemalt III O lisaga ettenähtud katsed, ning
- 10.3.6. tagama, et kui katsekehad või proovid ei vasta asjaomasele katsetüübile, tehakse katsed uute proovidega.
- Asjaomase toodangu vastavuse taastamiseks tuleb võtta kõik vajalikud meetmed.
- 10.4. Pädev asutus võib alati kontrollida iga tootmisüksuse suhtes kohaldatavaid vastavuse järgimise meetodeid (vt III O lisa punkt 1.3).
- 10.4.1. Iga kontrolli puhul tuleb kontrollijale esitada andmed katsete ja tootmise kohta.
- 10.4.2. Kontrollija võib pisteliselt valida proove, millega tehakse tootja laboris katseid. Proovide väikseima arvu kindlaksmääramisel võib arvesse võtta tootja tehtud kontrollide tulemusi.
- 10.4.3. Kui kvaliteedistandard osutub ebarahuldavaks või kui on vaja kontrollida punkti 10.4.2 alusel läbiviidud katsete kehtivust, võib kontrollija valida proovid, mis saadetakse osa tüübikatsetusi teinud tehnilisele teenistusele.
- 10.4.4. Pädev asutus võib teha mis tahes käesoleva direktiiviga ettenähtud katseid.
- 10.4.5. Tavaliselt viiakse kontrollle läbi kaks korda aastas. Kui selliste kontrollide ajal leitakse ebarahuldavaid tulemusi, peab pädev asutus tagama, et toodangu vastavuse võimalikult kiireks taastamiseks võetakse kõik vajalikud meetmed.

(¹) Killunemiskatsete tulemused tuleb registreerida isegi siis, kui fotosid ei nõuta.

11. KARISTUSED TOODANGU MITTEVASTAVUSE KORRAL
 - 11.1. Turvaklaasi tüübile käesoleva direktiivi kohaselt antud osa tüübikinnituse võib tühistada, kui punktis 10.1 sätestatud nõue ei ole täidetud.
 - 11.2. Kui liikmesriik tühistab varem antud tüübikinnituse, peab ta viivitamata teatama sellest teistele liikmesriikidele osa tüübikinnitustunnistuse allkirjastatud ja kuupäevastatud koopiaga, mille allserva on suurtähtedega kirjutatud „OSA TÜÜBIKINNITUS TÜHISTATUD”.

12. TOOTMISE LÕPLIK LÕPETAMINE

Kui osa tüübikinnituse omanik lõpetab täielikult käesoleva direktiivi kohaselt tüübikinnituse saanud turvaklaasi tüübi tootmise, peab ta sellest teatama kõnealuse kinnituse andnud asutusele. See asutus peab omakorda teatama sellest teistele liikmesriikidele osa tüübikinnitusteateise koopiaga, mis vastab III B lisas esitatud näidisele.

13. OSA TÜÜBIKATSETUSTE LÄBIVIIMISE EEST VASTUTAVATE TEHNILISTE TEENISTUSTE NING TÜÜBIKINNITUSI ANDVATE HALDUSASUTUSTE NIMED JA AADRESSID

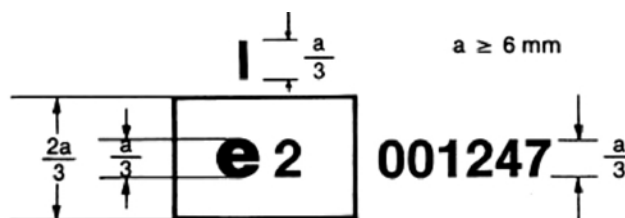
Iga liikmesriik peab teatama teistele liikmesriikidele ja komisjonile osa tüübikatsetuste läbiviimise eest vastutavate tehniliste teenistuste ja osa EÜ tüübikinnitusi andvate haldusasutuste nimed ja aadressid, millele saadetakse osa tüübikinnitustunnistus ning teatased teistes liikmesriikides välja antud osa tüübikinnituse andmisest keeldumise või tüübikinnituse tühistamise kohta.

Liide

OSA TÜÜBIKINNITUSMÄRKIDE NÄIDISED

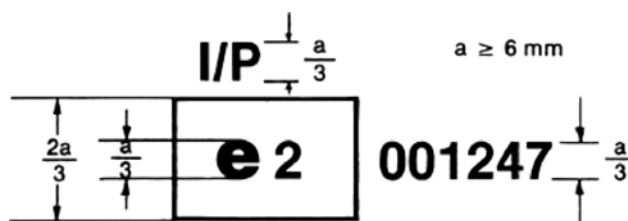
(Vt III A lisa punkti 5.5)

Karastatud klaasist tuuleklaasid

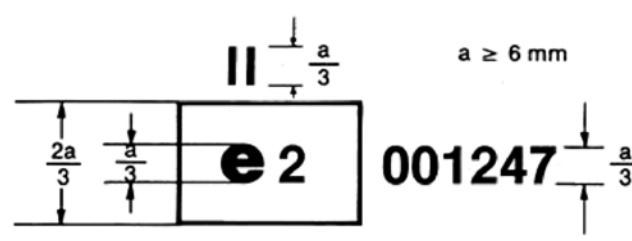
See karastatud klaasist tuuleklaasile kantud osa tüübikinnitusmärk näitab, et asjaomane osa on käesoleva direktiivi kohaselt kinnitatud Prantsusmaal (e 2) osa tüübikinnitusnumbriga 001247.

Plastmaterjaliga kaetud karastatud klaasist tuuleklaasid

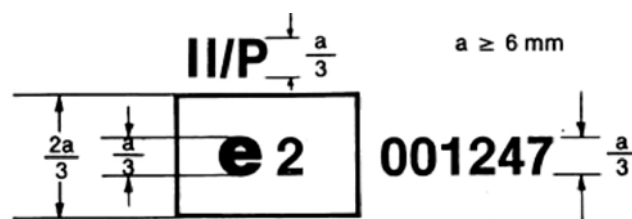
See plastmaterjaliga kaetud karastatud klaasist tuuleklaasile kantud osa tüübikinnitusmärk näitab, et asjaomane osa on käesoleva direktiivi kohaselt kinnitatud Prantsusmaal (e 2) osa tüübikinnitusnumbriga 001247.

Tavalisest lamineeritud klaasist tuuleklaasid

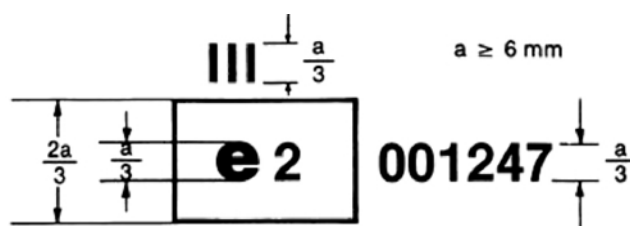
See tavalisest lamineeritud klaasist tuuleklaasile kantud osa tüübikinnitusmärk näitab, et asjaomane osa on käesoleva direktiivi kohaselt kinnitatud Prantsusmaal (e 2) osa tüübikinnitusnumbriga 001247.

Plastmaterjaliga kaetud tavalisest lamineeritud klaasist tuuleklaasid

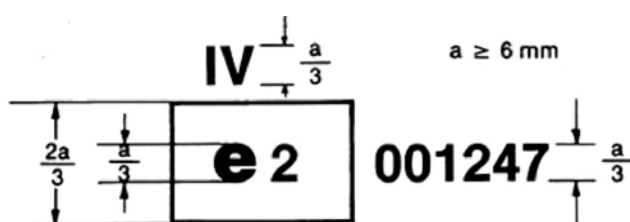
See plastmaterjaliga kaetud tavalisest lamineeritud klaasist tuuleklaasile kantud osa tüübikinnitusmärk näitab, et asjaomane osa on käesoleva direktiivi kohaselt kinnitatud Prantsusmaal (e 2) osa tüübikinnitusnumbriga 001247.

Töödeldud lamineeritud klaasist tuuleklaasid

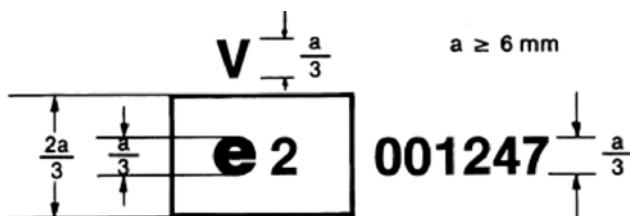
See töödeldud lamineeritud klaasist tuuleklaasile kantud osa tüübikinnitusmärk näitab, et asjaomane osa on käesoleva direktiivi kohaselt kinnitatud Prantsusmaal (e 2) osa tüübikinnitusnumbriga 001247.

Klaasplastist tuuleklaasid

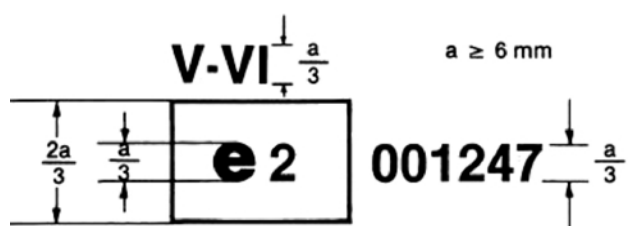
See klaasplastist tuuleklaasile kantud osa tüübikinnitusmärk näitab, et asjaomane osa on käesoleva direktiivi kohaselt kinnitatud Prantsusmaal (e 2) osa tüübikinnitusnumbriga 001247.

Klaaspinnad (v.a tuuleklaasid) valgusläbivusega alla 70 %

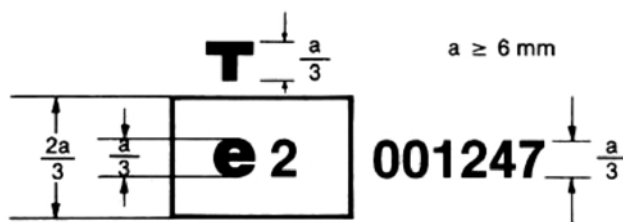
See osa tüübikinnitusmärk, mis on kantud klaaspinnale (v.a tuuleklaasile), mille suhtes kohaldatakse III C lisa punkti 9.1.4.2 nõudeid, näitab, et asjaomane osa on käesoleva direktiivi kohaselt kinnitatud Prantsusmaal (e 2) osa tüübikinnitusnumbriga 001247.

Topeltklaasid valgusläbivusega alla 70 %

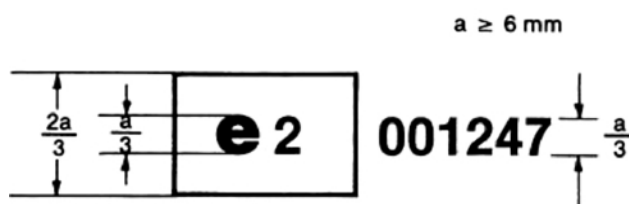
See topeltklaasile kantud osa tüübikinnitusmärk näitab, et asjaomane osa on käesoleva direktiivi kohaselt kinnitatud Prantsusmaal (e 2) osa tüübikinnitusnumbriga 001247.

Klaaspinnad (v.a tuuleklaasid), mida kasutatakse traktorite tuuleklaasidena

See klaaspinnale kantud osa tüübikinnitusmärk näitab, et asjaomane traktori tuuleklaasina kasutamiseks ettenähtud osa on käesoleva direktiivi kohaselt kinnitatud Prantsusmaal (e 2) osa tüübikinnitusnumbriga 001247.

Klaaspinnad (v.a tuuleklaasid) valgusläbivusega 70 % või rohkem

See osa tüübikinnitusmärk, mis on kantud klaaspinnale (v.a tuuleklaasile), mille suhtes kohaldatakse III C lisa punkti 9.1.4.1 nõudeid, näitab, et asjaomane osa on käesoleva direktiivi kohaselt kinnitatud Prantsusmaal (e 2) osa tüübikinnitusnumbriga 001247.

III B LISA

Ametiasutuse nimi

(Suurim formaat: A 4 (210 × 297 mm))

Teatis turvaklaasi

- osa EÜ tüübikinnituse andmise,
- osa tüübikinnituse andmisest keeldumise,
- osa tüübikinnituse laiendamise,
- osa tüübikinnituse tühistamise kohta ⁽¹⁾ vastavalt direktiivile 2009/144/EÜ

Osa EÜ tüübikinnitus nr: Laiendus nr:

1. Turvaklaasi kategooria:

.....

2. Klaaspinna kirjeldus (vt liiteid 1, 2, 3, 4, 5, 6 ja 7 ⁽¹⁾ ning, tuuleklaaside puhul, liite 8 kohast loetelu):

.....

.....

3. Kaubanimi või -mark:

.....

4. Tootja nimi ja aadress:

.....

.....

5. Vajaduse korral tootja esindaja nimi ja aadress:

.....

6. Osa tüübikinnituse saamiseks esitamise kuupäev:

.....

7. Osa tüübikatsetuste läbiviimise eest vastutav tehniline teenistus:

.....

8. Katsearuande esitamise kuupäev:

.....

9. Katsearuande number:

.....

10. Osa tüübikinnitus(e) antud/andmisest keeldutud/laiendatud/tühistatud ⁽¹⁾:

.....

11. Tüübikinnituse laiendamise põhjus(ed):

.....
.....
.....

12. Märkused:

.....
.....
.....

13. Koht:

14. Kuupäev:

15. Allkiri:

16. Käesolevale teatisele on lisatud loetelu dokumentidest, mis moodustavad osa tüübikinnitustoimiku, mis esitatakse osa tüübikinnitust andvale haldusasutusele; kõnealused dokumendid on soovi korral kättesaadavad.

(¹) Mittevajalik maha tõmmata.

1. liide

KARASTATUD KLAASIST TUULEKLAASID

(III D või III I lisas määratletud põhi- ja kõrvalomadused)

Osa tüübikinnitus nr: Laiendus nr:

Põhiomadused

- Kuju kategooria:
- Paksuskategooria:
- Tuuleklaasi nimipaksus:
- Plastkatte/Plastkatete laad ja tüüp:
- Plastkatte/Plastkatete paksus:

Kõrvalomadused

- Materjali laad (tahvelklaas, floatklaas, lehtklaas):
- Klaasi värvus:
- Plastkatte/Plastkatete värvus:
- Elektrijuhid (jah/ei):
- Pimestusvastased ribad (jah/ei):

Märkused:

.....

.....

.....

.....

.....

Lisatud dokumendid: tuuleklaaside loetelu (vt 8. liide).

2. liide

ÜHTLASELT KARASTATUD KLAASPINNAD (V. A TUULEKLAASID)

(III E või III I lisas määratletud põhi- ja kõrvalomadused)

Osa tüübikinnitus nr: Laiendus nr:

Põhiomadused

- Muu klaaspind kui tuuleklaas (jah/ei):
- Traktori(te) tuuleklaas:
- Kuju kategooria:
- Karastamistoimingu laad:
- Paksuskategooria:
- Plastkatte/Plastkatete laad ja tüüp:

Kõrvalomadused

- Materjali laad (tahvelklaas, floatklaas, lehtklaas):
- Klaasi värvus:
- Plastkatte/Plastkatete värvus:
- Elektrijuhid (jah/ei):
- Pimestusvastased ribad (jah/ei):

Kinnitatud kriteeriumid

- Suurim ala (lame klaas):
- Väikseim nurk:
- Suurim pinnalaotus (kumer klaas):
- Segmendi suurim kõrgus:

Märkused:

.....

.....

.....

.....

.....

Lisatud dokumendid: tuuleklaaside loetelu (vajadusel) (vt 8. liide).

3. liide

LAMINEERITUD KLAASIST TUULEKLAASID

(tavalised, töödeldud või plastkattega)

(III F, III H või III I lisas määratletud põhi- ja kõrvalomadused)

Osa tüübikinnitus nr: Laiendus nr:

Põhiomadused

- Klaasikihtide arv:
- Vahekihtide arv:
- Tuuleklaasi nimipaksus:
- Vahekihi/Vahekihtide nimipaksus:
- Klaasi eritöötlus:
- Vahekihi/Vahekihtide laad ja tüüp:
- Plastkatte/Plastkatete laad ja tüüp:

Kõrvalomadused

- Materjali laad (tahvelklaas, floatklaas, lehtklaas):
- Klaasi värvus (värvitu/toonitud):
- Plastkatte/Plastkatete värvus (täielik/osaline):
- Elektrijuhid (jah/ei):
- Pimestusvastased ribad (jah/ei):

Märkused:

.....

.....

.....

.....

.....

Lisatud dokumendid: tuuleklaaside loetelu (vt 8. liide).

4. liide

LAMINEERITUD KLAASPINNAD (V. A TUULEKLAASID)

(III G või III I lisas määratletud põhi- ja kõrvalomadused)

Osa tüübikinnitus nr: Laiendus nr:

Põhiomadused

- Muu klaaspind kui tuuleklaas (jah/ei):
- Traktori(te) tuuleklaas:
- Klaasikihtide arv:
- Vahekihtide arv:
- Paksuskategooria:
- Vahekihi/Vahekihtide nimipaksus:
- Klaasi eritöötlus:
- Vahekihi/Vahekihtide laad ja tüüp:
- Plastkatte/Plastkatete laad ja tüüp:
- Plastkatte/Plastkatete paksus:

Kõrvalomadused

- Materjali laad (tahvelklaas, floatklaas, lehtklaas):
- värvus (täielik/osaline):
- Klaasi värvus:
- Plastkatte/Plastkatete värvus:
- Elektrijuhid (jah/ei):
- Pimestusvastased ribad (jah/ei):

Märkused:

.....

.....

.....

.....

.....

Lisatud dokumendid: tuuleklaaside loetelu (vajadusel) (vt 8. liide).

5. liide

KLAASPLASTIST TUULEKLAASID

(III J lisas määratletud põhi- ja kõrvalomadused)

Osa tüübikinnitus nr: Laiendus nr:

Põhiomadused

- Kuju kategooria:.....
- Plastmaterjalist kihtide arv:
- Klaasi nimipaksus:
- Klaasi töötlus (jah/ei):
- Tuuleklaasi nimipaksus:
- Vahekihina toimiva(te) plastmaterjalist kihi (kihtide) nimipaksus:
- Vahekihina toimiva(te) plastmaterjalist kihi (kihtide) laad ja tüüp:
- Plastmaterjalist väliskihi laad ja tüüp:

Kõrvalomadused

- Materjali laad (tahvelklaas, floatklaas, lehtklaas):
- Klaasi värvus:
- Plastmaterjalist kihi (kihtide) värvus (täielik/osaline):
- Elektrijuhid (jah/ei):
- Pimestusvastased ribad (jah/ei):

Märkused:

.....

.....

.....

.....

.....

Lisatud dokumendid: tuuleklaaside loetelu (vt 8. liide).

6. liide

KLAASPLASTIST KLAASPINNAD (V. A TUULEKLAASID)

(III K lisas põhi- ja kõrvalomadused)

Osa tüübikinnitus nr: Laiendus nr:

Põhiomadused

- Muu klaaspind kui tuuleklaas (jah/ei):
- Traktori(te) tuuleklaas:
- Plastmaterjalist kihtide arv:
- Klaasist osa paksus:
- Klaasist osa töötlus (jah/ei):
- Klaasi nimipaksus:
- Vahekihina toimiva(te) plastmaterjalist kihi (kihtide) nimipaksus:
- Vahekihina toimiva(te) plastmaterjalist kihi (kihtide) laad ja tüüp:
- Plastmaterjalist väliskihi laad ja tüüp:

Kõrvalomadused

- Materjali laad (tahvelklaas, floatklaas, lehtklaas):
- Klaasi värvus (värvitu/toonitud):
- Plastmaterjalist kihi (kihtide) värvus (täielik/osaline):
- Elektrijuhid (jah/ei):
- Pimestusvastased ribad (jah/ei):

Märkused:

.....

.....

.....

.....

.....

Lisatud dokumendid: tuuleklaaside loetelu (vajadusel) (vt 8. liide).

7. liide

TOPELTKLAASID

(III L lisas määratletud põhi- ja kõrvalomadused)

Osa tüübikinnitus nr: Laiendus nr:

Põhiomadused

- Topeltklaaside ülesehitus (sümmeetriline/asümmeetriline):
- Vahe nominaalne paksus:
- Monteerimismeetod:
- Iga klaasi tüüp vastavalt III E, III G, III I ja III K lisa määratlustele:

Lisatud dokument

Üks vorm sümmeetrilise topeltklaasi kahe klaasi kohta vastavalt lisale, mille alusel on kõnealuste klaasidega tehtud katseid või mille kohaselt on need klaasid saanud kinnituse.

Üks vorm asümmeetrilise topeltklaasi iga klaasi kohta vastavalt lisadele, mille alusel on kõnealuste klaasidega tehtud katseid või mille kohaselt on need klaasid saanud kinnituse.

Märkused:

.....

.....

.....

.....

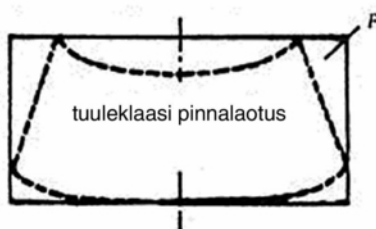
.....

8. liide

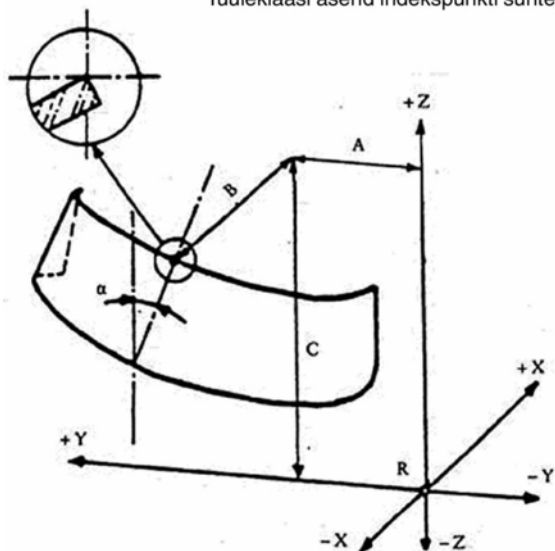
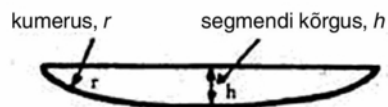
TUULEKLAASIDE LOETELU SISU ⁽¹⁾

Iga käesoleva osa tüübikinnitusega hõlmatud tuuleklaasi puhul tuleb esitada vähemalt järgmised üksikasjad:

- Traktori tootja:
- Traktori tüüp:
- Pinnalaotus (F):
- Segmendi kõrgus (h):
- Kumerus (r):
- Paigaldusnurk (α):
- Indekspunkti koordinaadid (A, B, C) tuuleklaasi ülemise serva keskpunkti suhtes:
.....

Tuuleklaasi parameetri F kirjeldus

Tuuleklaasi asend indekspunkti suhtes

Tuuleklaasi parameetrite r ja h kirjeldus

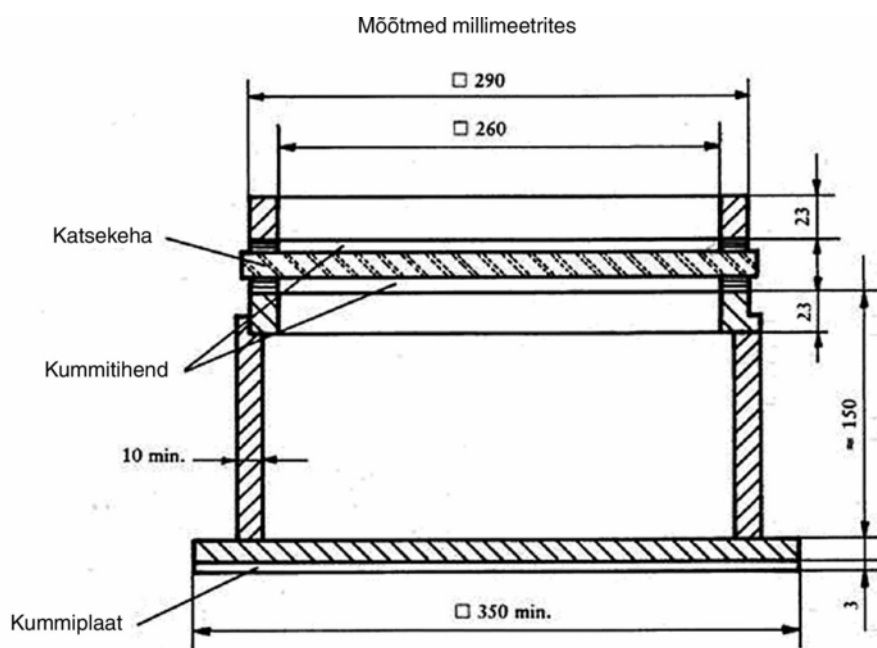
⁽¹⁾ Kõnealune loetelu tuleb lisada käesoleva lisa liidetele 1, 2 (vajadusel), 3 ja 5.

III C LISA

Üldised katsetingimused

1. KILLUNEMISKATSED
 - 1.1. Testitav klaaspind ei tohi olla kõvasti kinnitatud; see võib siiski olla kõikidest servadest kleeplindiga kinnitatud samasugusele klaaspinnale.
 - 1.2. Killunemise saavutamiseks kasutatakse 75 grammist haamrit või muud vahendit, millega saadakse samaväärne tulemus. Punkti kõverusraadius on $0,2 \pm 0,05$ mm.
 - 1.3. Igas ettenähtud löögipunktis tuleb teha üks katse.
 - 1.4. Kilde tuleb uurida fotopaberil, alustades hiljemalt kümme sekundit pärast lööki ja lõpetades hiljemalt kolme minuti pärast. Arvesse võetakse üksnes kõige tumedamaid jooni, mis märgivad esialgset killunemist. Laboratoorium peab alles hoidma killunemisest tehtud fotoreproduktioonid.
2. LÖÖGIKINDLUSKATSED
 - 2.1. **Löögikindluskatse 227 g kuuliga**
 - 2.1.1. Seadmed
 - 2.1.1.1. Karastatud terasest kuul massiga 227 ± 2 g ja läbimõõduga ligikaudu 38 mm.
 - 2.1.1.2. Seade kuuli kukutamiseks kindlaksmääratud kõrguselt või seade, millega antakse kuulile samaväärne kiirus kui vaba langemisega tekkiv kiirus. Kui kasutatakse seadet kuuli viskamiseks, võib kiiruse hälve olla ± 1 % kiirusest, mis on samaväärne vaba langemisega saavutatava kiirusega.
 - 2.1.1.3. Tugikonstruktsioon (esitatud joonisel 1), mis koosneb terasraamidest, millel on 15 mm laiad töödeldud ääred ja mis paiknevad üksteise peal ning millel on ligikaudu 3 mm paksud, 15 mm laiad ja 50 IRHD kõvadusega kummist tihendid.

Alumine raam asetseb teraskastil kõrgusega ligikaudu 150 mm. Katsekeha hoitakse paigal ülemise raami abil, mille mass on ligikaudu 3 kg. Tugiraam keevitatakse ligikaudu 12 mm paksusele terasplaadile, mis asetseb põrandal ligikaudu 3 mm paksuse ja 50 IRHD kõvadusega kummiplaadi peal.

Joonis 1 — Tugikonstruktsioon löögikindluskatse jaoks

- 2.1.2. Katsetingimused
- Temperatuur: 20 ± 5 °C.
 - Rõhk: 860–1 060 mbar.
 - Suhteline õhuniiskus: 60 ± 20 %.
- 2.1.3. Katsekeha
- Katsekeha peab olema tasapinnaline ruudukujuline tükk küljepikkusega $300 + 10/-0$ mm.
- 2.1.4. Katse läbiviimine
- Katsekeha tuleb hoida määratletud temperatuuril vähemalt neli tundi vahetult enne katset.
- Katsekeha asetatakse tugikonstruktsioonile (2.1.1.3). Katsekeha peab olema kuuli langemise suunaga risti, täpsusega $\pm 3^\circ$.
- Löögipunkt peab langemiskõrgusel 6 m või vähem jääma katsekeha geomeetrisest keskpunktist 25 mm raadiusse ning langemiskõrgusel üle 6 m katsekeha keskpunktist 50 mm raadiusse. Kuul peab tabama katsekeha seda külge, mis on sõidukile paigaldatuna turvaklaasi väliskülge. Kuul võib teha üksnes ühe löögi.
- 2.2. **Löögikindluskatse 2 260 g kuuliga**
- 2.2.1. Seadmed
- 2.2.1.1. Karastatud terasest kuul massiga $2\,260 \pm 20$ g ja läbimõõduga ligikaudu 82 mm.
- 2.2.1.2. Seade kuuli kukutamiseks kindlaksmääratud kõrguselt või seade, millega antakse kuulile samaväärne kiirus kui vaba langemisega tekkiv kiirus. Kui kasutatakse seadet kuuli viskamiseks, võib kiiruse hälve olla ± 1 % kiirusest, mis on samaväärne vaba langemisega saavutatava kiirusega.
- 2.2.1.3. Kasutatakse joonisel 1 esitatud ja punktis 2.1.1.3 kirjeldatud tugikonstruktsiooni.
- 2.2.2. Katsetingimused
- Temperatuur: 20 ± 5 °C.
 - Rõhk: 860–1 060 mbar.
 - Suhteline õhuniiskus 60 ± 20 %.
- 2.2.3. Katsekeha
- Katsekeha peab olema tasapinnaline ruudukujuline tükk küljepikkusega $300 + 10/-0$ mm või tükk, mis on välja lõigatud tuuleklaasi või muu kumera turvaklaasi lamedaimast osast.
- Katse võib teha ka terve tuuleklaasi või muu kumera turvaklaasiga. Sel juhul peab tagama, et turvaklaasi ja toetuspinna kontakt oleks piisav.
- 2.2.4. Katse läbiviimine
- Katsekeha tuleb hoida määratletud temperatuuril vähemalt neli tundi vahetult enne katset.
- Katsekeha asetatakse tugikonstruktsioonile (2.1.1.3). Katsekeha peab olema kuuli langemise suunaga risti, täpsusega $\pm 3^\circ$.
- Klaasplastist klaasi puhul peab katsekeha olema kindlalt toetuspinna külge kinnitatud.
- Löögipunkt peab jääma katsekeha geomeetrisest keskpunktist 25 mm raadiusse. Kuul peab tabama katsekeha seda külge, mis on sõidukile paigaldatuna turvaklaasi sisekülge. Kuul võib teha üksnes ühe löögi.

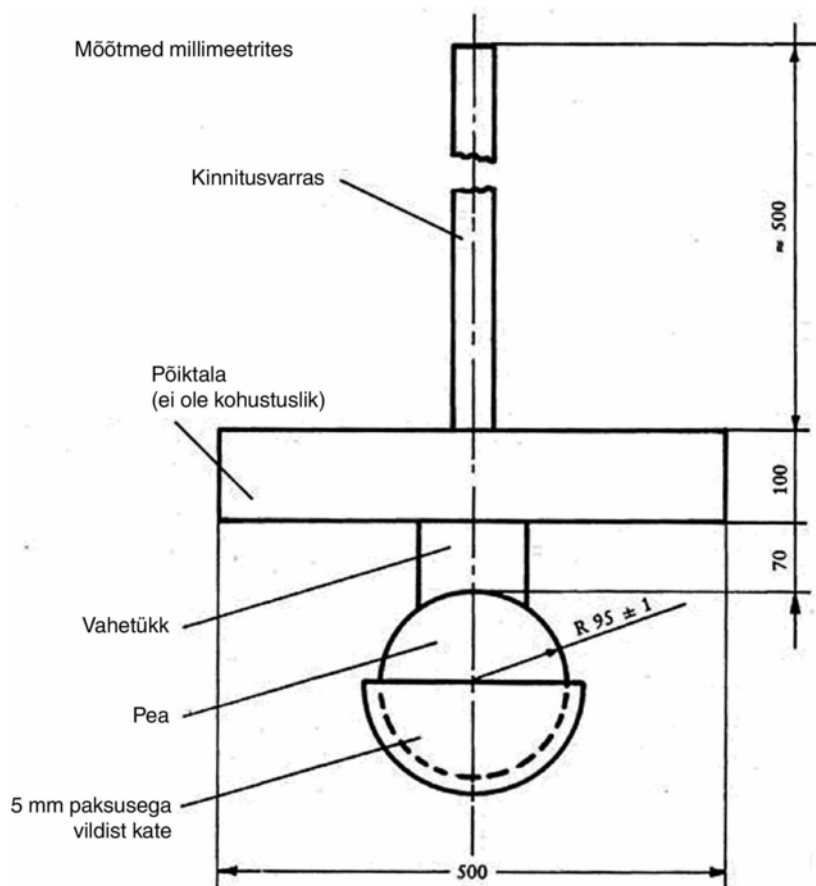
3. KATSE PEAKUJULISE MUDELIGA

3.1. Seadmed

- 3.1.1. Kerajas või poolkerajas peakujuline mudel, valmistatud lamineeritud lehtpuidust ja kaetud äravõetava vildiga ning varustatud puidust põiktalaga või mitte. Keraja osa ja põiktala vahel on kaelakujuline vahetükk ning põiktala teisel küljel on kinnitusvarras.

Mõõtmed on esitatud joonisel 2.

Seadme kogumass on $10 \pm 0,2$ kg.

Joonis 2 — Peakujuline mudel

- 3.1.2. Seade peakujulise mudeli kukutamiseks kindlaksmääratud kõrguselt või seade, millega antakse mudelile vaba langemisega saavutatava kiirusega samaväärne kiirus.

Kui kasutatakse seadet peakujulise mudeli viskamiseks, võib kiiruse hälve olla ± 1 % kiirusest, mis on samaväärne vaba langemisega saavutatava kiirusega.

- 3.1.3. Joonisel 3 esitatud tugikonstruktsioon tasapinnaliste katsekehade testimiseks. Tugikonstruktsioon koosneb kahest terasraamist, millel on 50 mm laiad töödeldud ääred, mis asetsevad üksteise peal ja millel on ligikaudu 3 mm paksud, 15 ± 1 mm laiad ja 70 IRHD kõvadusega kummist tihendid.

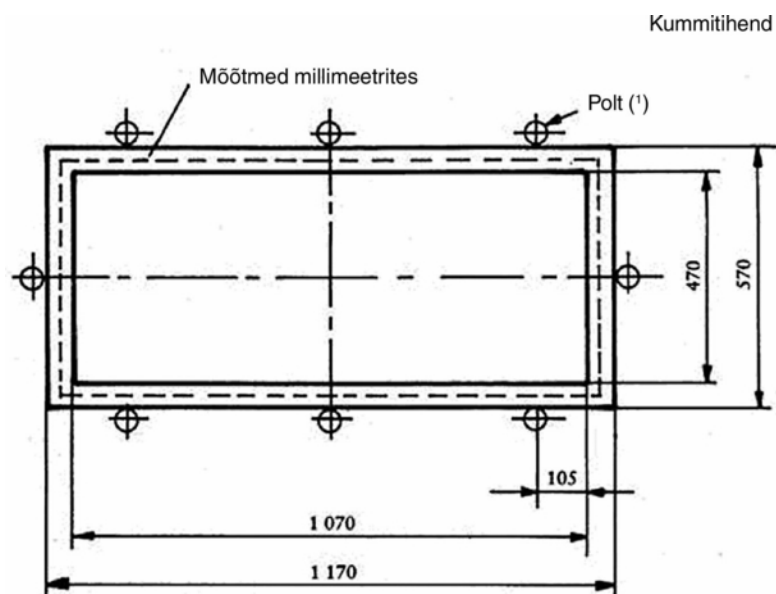
Ülemine raam on kinnitatud kõvasti alumise raami külge vähemalt kaheksa poldiga.

3.2. Katsetingimused

- 3.2.1. Temperatuur: 20 ± 5 °C.

- 3.2.2. Rõhk: 860–1 060 mbar.

3.2.3. Suhteline õhuniiskus: $60 \pm 20 \%$.

Joonis 3 — Tugikonstruktsioon peakujulise mudeliga katse jaoks

(¹) Soovitatav minimaalne pöördemoment M 20 puhul on 30 Nm.

3.3. Katse läbiviimine

3.3.1. Katse tasapinnalise katsekehaga

Tasapinnalist katsekeha, mille pikkus on $1\,100 +5/-2$ mm ja laius $500 +5/-2$ mm, hoitakse vähemalt neli tundi vahetult enne katset ühtlasel temperatuuril 20 ± 5 °C. Katsekeha kinnitatakse tugiraamidele (3.1.3); poldid kinnitatakse nii, et katsekeha ei liiguks katse ajal üle 2 mm. Katsekeha peab olema peakujulise mudeli langemise suunaga täiesti risti. Mudel peab tabama katsekeha 40 mm raadiuses selle geomeetrisest keskpunktist küljele, mis on sõidukile paigaldatuna turvaklaasi sisekülje, ning mudeliga võib teha üksnes ühe löögi.

Vildist kate löögipinna kohal tuleb asendada 12 katse järel.

3.3.2. Katse kogu tuuleklaasiga (kasutatakse üksnes kuni 1,5 m langemiskõrguse puhul)

Tuuleklaas asetatakse tugikonstruktsioonile ning nende vahel on 70 IRHD kõvadusega 3 mm paksune kummiriba, mis peab kogu ümbermõõdu katma laiuses 15 mm. Tugikonstruktsioon koosneb tuuleklaasikujulisest jäigast tükist ja peakujuline mudel tabab selle sisekülje. Vajaduse korral võib tuuleklaasi sobiva vahendiga kindlalt toetuspinna külge kinnitada. Tugikonstruktsioon peab olema jäigal alusel ning nende vahel on 70 IRHD kõvadusega ja ligikaudu 3 mm paksune kummiplaat.

Tuuleklaasi pind peab olema peakujulise mudeli langemise suunaga täiesti risti.

Peakujuline mudel peab tabama tuuleklaasi 40 mm raadiuses selle geomeetrisest keskpunktist küljele, mis on sõidukile paigaldatuna turvaklaasi sisekülje, ning mudeliga võib teha üksnes ühe löögi.

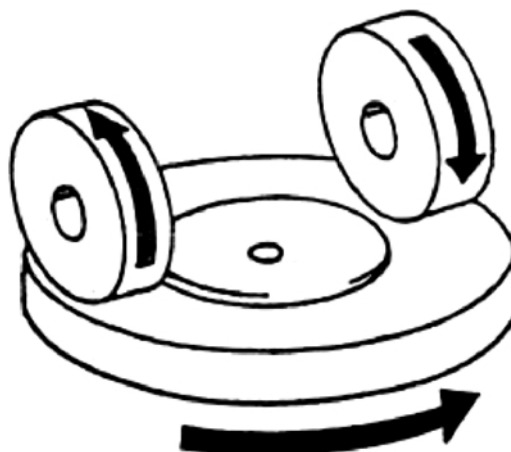
Vildist kate löögipinna kohal tuleb asendada 12 katse järel.

4. KULUMISKINDLUSKATSE

4.1. Seadmed

4.1.1. Kulutamisseade, ⁽¹⁾ mis on esitatud joonisel 4 ja mis koosneb:

— horisontaalsest pöörldlauast, millel on keskel kinnitus ja mis pöörleb vastupäeva 65–75 p/min, ning

Joonis 4 — Kulutamisseadme joonis

— kahest raskusega paralleelset käepidemest, millel mõlemal on spetsiaalne abrasiivne ketas ja mis pöörlevad kuullaagritel horisontaalsel völlil; mõlemad kettad suruvad katsekehale 500 g raskusega.

Kulutamisseadme pöörldlaud peab pöörlema ühtlaselt ühel tasapinnal (kõrvalekalle sellest tasapinnast võib olla $\pm 0,05$ mm pöörldlaua servast 1,6 mm kaugusel). Kettad peavad olema paigaldatud nii, et kui need on kontaktis pöörleva katsekehaga, pöörlevad nad vastassuunas, nii et katsekeha iga ringi jooksul tekib korral surumistoime ja abrasiivne toime mööda ringjoont ringikujulisel pinnal suurusega ligikaudu 30 cm².

4.1.2. Abrasiivsed kettad, ⁽²⁾ kumbki läbimõõduga 45–50 mm ja paksusega 12,5 mm, mis on valmistatud spetsiaalsest peenest abrasiivainest ja ümbritsetud keskmise kõvadusega kummiga. Kettad peavad olema kõvadusega 72 ± 5 IRHD, mõõdetuna võrdsete vahedega neljast punktist abrasiivpinna keskjoonel, kusjuures surve tekib vertikaalselt mööda ketta diameetrit ning näidud võetakse 10 sekundit pärast surve täielikku rakendamist.

Abrasiivsed kettad tuleb kasutamiseks ette valmistada väga aeglasel pöörlemisel vastu lamedat klaasi, et nende pind oleks täiesti tasane.

4.1.3. Valgusallikas, mis koosneb hõõglambist, mille hõõgniit asub paralleelses torus mõõtmetega 1,5 × 1,5 × 3 mm. Hõõgniidi pinge peab olema selline, et värvustemperatuur on $2\,856\text{ K} \pm 50\text{ K}$. Pinge tuleb stabiliseerida vahemikus $\pm 1/1\,000$. Pinge kontrollimiseks kasutatav seade peab olema nõutava täpsusega.

4.1.4. Optiline süsteem, mis koosneb läätsest fookuskaugusega f vähemalt 500 mm ning mis on korrigeeritud kromaatilise aberratsiooni jaoks. Läätse koguava ei või ületada $f/20$. Läätse ja valgusallika vahelist kaugust kohandatakse peaaegu paralleelse valgusvihu saamiseks. Valgusvihu läbimõõdu piiramiseks 7 mm-ni ± 1 mm paigaldatakse diafragma. Diafragma peab olema 100 ± 50 mm kaugusel läätse sellest poolest, mis on valgusallikast kaugemal.

⁽¹⁾ Sobiv kulutamisseade on Teledyne Taberi pakutav (Ameerika Ühendriigid).

⁽²⁾ Sobivad abrasiivsed kettad on Teledyne Taberi pakutavad (Ameerika Ühendriigid).

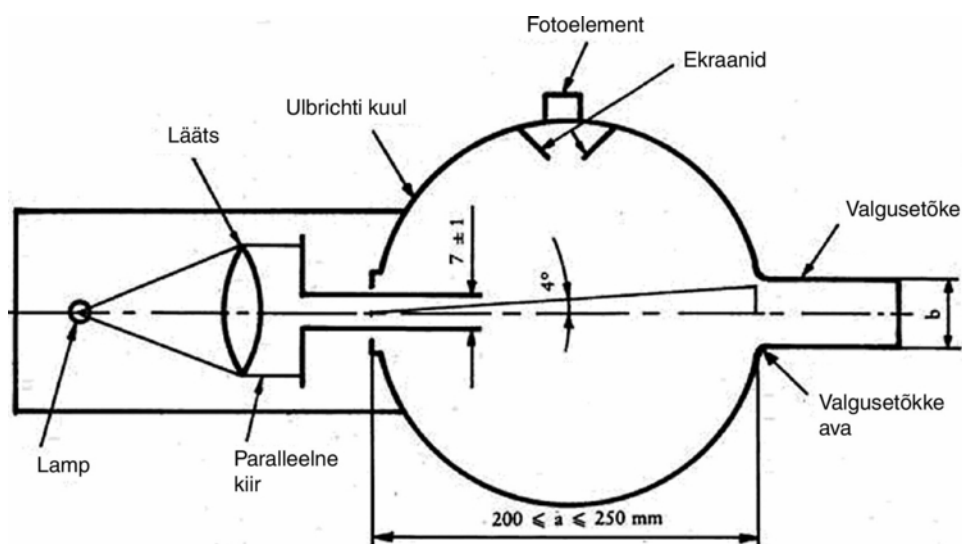
- 4.1.5. Hajuvalguse mõõtmise seade (vt joonis 5), mis koosneb fotoelemendist koos Ulbrichti kuuliga, mille läbimõõt on 200–250 mm. Kuulil on valguse sisse- ja väljapääsuavad. Sisepääsuava peab olema ringikujuline ja selle läbimõõt peab olema vähemalt kaks korda suurem kui valgusvihu läbimõõt. Kuuli väljapääsuaval peab olema kas valgusetõke või peegeldusetalon vastavalt punktis 4.4.3 kirjeldatud korrale. Valgusetõke neelab kogu valguse, kui valgusvihus ei ole ühtegi katsekeha.

Valgusvihu telg peab läbima sisse- ja väljapääsuavade keskpunkte. Väljapääsuava läbimõõt (b) peab olema võrdne $2a \tan 4^\circ$, kus a on kuuli läbimõõt.

Fotoelement peab olema paigaldatud nii, et selleni ei ulatu valgus, mis tuleb otse sisepääsuavast või peegeldusetalonilt.

Ulbrichti kuuli ja peegeldusetaloni sisepinnad peavad olema samaväärsed peegeldusega ning matid ja mitte-selektiivsed. Fotoelemendi väljund peab olema $\pm 2\%$ ulatuses lineaarne kasutatavate valgustugevuste ulatusega.

Seadme ehitus peab olema selline, et ei teki galvanomeetrilisi häiret, kui kuul on tume. Kogu seadet tuleb regulaarselt kontrollida kindlaksmääratud hämardumisega kalibrimislahuste abil. Kui hämardumist mõõdetakse muude seadmete abil või muude meetoditega kui eespool kirjeldatud, tuleb tulemusi vajaduse korral korrigeerida, et need oleksid vastavuses eespool kirjeldatud seadmetega saadud tulemustega.

Joonis 5 — Vahend hämardumise mõõtmiseks

4.2. Katsetingimused

- 4.2.1. Temperatuur: 20 ± 5 °C.
- 4.2.2. Rõhk: 860–1 060 mbar.
- 4.2.3. Suhteline õhuniiskus: 60 ± 20 %.

4.3. Katsekehad

Katsekehad peavad olema tasapinnalised ruudukujulised tükid küljepikkusega 100 mm, mille mõlemad pooled on tasased ja paralleelsed ning millel on vajaduse korral keskele puuritud $6,4 + 0,2/-0$ mm läbimõõduga kinnitusauk.

4.4. Katse läbiviimine

Kulumiskindluskatse tehakse katsekeha sellel pinnal, mis on sõidukile paigaldatuna turvaklaasi välispind, ning ka sisepinnal, kui klaas on plastmaterjaliga kaetud.

- 4.4.1. Vahetult enne ja pärast kulumiskindluskatset tuleb katsekeha puhastada järgmisel viisil:
- pühkida linasest riidest lapiga puhta jooksva vee all;
 - loputada destilleeritud või demineraliseeritud veega;
 - puhuda kuivaks hapniku või lämmastikuga;
 - eemaldada võimalikud veejäljed niiske linasest riidest lapiga kergelt tupsutades. Vajaduse korral kuivatada, surudes katsekeha õrnalt kahe linasest riidest lapi vahel.

Ei tohi kasutada ultraheliseadmeid. Pärast puhastamist võib katsekehasid puudutada üksnes servadest ning neid tuleb hoida nii, et välditakse pinna kahjustumist või määrdumist.

- 4.4.2. Katsekehasid tuleb hoida vähemalt 48 tundi temperatuuril 20 ± 5 °C ja suhtelise õhuniiskuse 60 ± 20 % juures.
- 4.4.3. Katsekeha asetatakse kohe Ulbrichti kuuli sissepääsuava vastu. Nurk katsekeha pinnaga risti oleva telje ja valgusvihuhel vahel ei või ületada 8°.

Võetakse neli näitu vastavalt järgmisele tabelile:

Näit	Koos katsekehaga	Koos valgusetõkkega	Koos peegeldus-etaloniga	Mõõdetud kogus
T ₁	Ei	Ei	Jah	Kaldvalgus
T ₂	Jah	Ei	Jah	Kogu katsekeha poolt läbilastav valgus
T ₃	Ei	Jah	Ei	Seadme poolt hajutatud valgus
T ₄	Jah	Jah	Ei	Seadme ja katsekeha poolt hajutatud valgus

Koondtulemuse saamiseks mõõdetakse näidud T₁, T₂, T₃ ja T₄ katsekeha muudest määratletud kohtadest.

Arvutatakse koguläbitustegur $T_t = T_2/T_1$.

Arvutatakse hajuläbitustegur T_d:

$$T_d = (T_4 - T_3(T_2/T_1))/T_1$$

Arvutatakse hajuläbituse või valgusläbivuse või mõlema määra protsentides:

$$(T_d/T_t) \times 100 \%$$

Mõõdetakse katsekeha esialgne hämardumine vähemalt neljast võrdsel kaugusel asetsevast punktist kulutamata pinnalt vastavalt eespool esitatud valemile. Arvutatakse iga katsekeha keskmised tulemused. Nelja mõõtmise asemel võib saada keskmise väärtuse, pöörates katsekeha ühtlaselt 3 või rohkem pööret sekundis.

Iga turvaklaasiga tehakse samamoodi kolm katset. Hämardumist kasutatakse mittepinndumise kulumise mõõtmiseks pärast katsekehaga kulumiskindluskatset tegemist.

Mõõdetakse hajutatud valgust kulutatud ribal vähemalt neljast võrdsel kaugusel asetsevast punktist vastavalt eespool esitatud valemile. Arvutatakse iga katsekeha keskmised tulemused. Nelja mõõtmise asemel võib saada keskmise väärtuse, pöörates katsekeha ühtlaselt 3 või rohkem pööret sekundis.

- 4.5. Kulumiskindluskatset tehakse üksnes selle laboratooriumi äranägemisel, kus katset tehakse, võttes arvesse selles laboratooriumis juba olemasolevat teavet, nt vahekihi või materjali paksuse muutuste puhul ei ole tavaliselt vaja rohkem katseid teha.

4.6. Kõrvalomaduste keerukuse näitajad.

Kõrvalomadusi ei esine.

5. KATSE KÕRGE TEMPERAATUURIGA

5.1. **Katse läbiviimine**

Kolm proovi või kolm 300 mm × 300 mm suurust katsekeha, mis on laboratooriumi poolt lõigatud tuuleklaasist või vajadusel muust klaaspinnast, ning mille üks külg on sama pikk kui klaaspinna ülemine serv, kuumutatakse 100 °C.

Seda temperatuuri hoitakse kaks tundi, seejärel lastakse katsekeha(de)l jahtuda toatemperatuurini. Kui turvaklaasi mõlemad välispinnad on anorgaanilisest ainest, võib katse teha, kastes katsekeha kindlaksmääratud ajaks keevasse vette ning jälgides, et ei tekiks liigset termolööki. Kui katsekehad on välja lõigatud tuuleklaasist, peab iga katsekeha üks serv olema tuuleklaasi serva osa.

5.2. **Kõrvalomaduste keerukuse näitajad**

	Värvitu	Toonitud
Vahekihi värvus:	1	2

Muid kõrvalomadusi ei ole.

5.3. **Tulemuste tõlgendamine**

5.3.1. Kõrge temperatuuri katse tulemus on positiivne, kui ei teki õhumulle ega muid defekte kaugemale kui 15 mm katsekeha lõikamata servast või 25 mm lõigatud servast või kaugemale kui 10 mm katse ajal tekkida võivatest pragudest.

5.3.2. Osa tüübikinnituse saamiseks esitatud katsekehasid käsitatakse kõrge temperatuuri katse puhul rahuldavatena, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:

5.3.2.1. kõikide katsete tulemus on rahuldav või

5.3.2.2. kui ühe katse tulemus ei vasta nõuetele, on uute katsekehade teatud uute katsete tulemused rahuldavad.

6. KIIRGUSKINDLUSKATSE

6.1. **Katsemeetod**

6.1.1. Seadmed

6.1.1.1. Kiirgusallikas, mis koosneb keskmise rõhuga elavhõbe-kvartslambist, millel on osoonivaba torukujuline kvartspirn; pirni telg on vertikaalne. Lambi nominaalmõõtmed on: pikkus 360 mm ja läbimõõt 9,5 mm. Kaare pikkus on 300 ± 4 mm. Lamp peab töötama võimsusel 750 ± 50 W.

Võib kasutada ka mis tahes muud kiirgusallikat, millel on eespool kirjeldatud lambiga sama mõju. Selle kontrollimiseks, et teise kiirgusallika mõju oleks samaväärne, võrreldakse energiahulka, mis väljub lainepikkusel vahemikus 300–450 nm, kui kõik muud lainepikkused on asjakohaste filtritega eemaldatud. Muud kiirgusallikat kasutatakse nimetatud filtritega.

Turvaklaaside puhul, mille korral ei ole rahuldavat korrelatsiooni kõnealuse katse ning kasutustingimuste vahel, tuleb katsetingimused üle vaadata.

6.1.1.2. Toiteallika trafo ja kondensaator, mis suudavad varustada lampi (6.1.1.1) maksimumpingega vähemalt 1 100 V ja toituspingega 500 ± 50 V.

6.1.1.3. Seade katsekehade paigaldamiseks ja pööramiseks 1–5 p/min keskel asetseva kiirgusallika suhtes, et tagada ühtlane kiiritus.

6.1.2. Katsekehad

6.1.2.1. Katsekehade suurus on 76 mm × 300 mm.

6.1.2.2. Katsekehad lõigatakse laboratooriumi poolt klaaside ülemisest osast nii, et:

- muude klaaside kui tuuleklaaside puhul on katsekehade ülemine serv sama mis klaasi ülemine serv,
- tuuleklaaside puhul on katsekeha ülemine serv sama mis selle piirkonna ülemine serv, mille valgusläbivust kontrollitakse ja määratakse vastavalt käesoleva lisa punktile 9.1.2.2.

6.1.3. Katse läbiviimine

Enne kiiritust kontrollitakse kolme katsekeha valgusläbivust vastavalt käesoleva lisa punktidele 9.1.1 ja 9.1.2. Iga katsekeha ühte osa kaitstakse kiirguse eest ning seejärel asetatakse katsekehad katseseadmesse lambi peateljest 230 mm kaugusele ja sellega paralleelselt. Kogu katse jooksul peab katsekehade temperatuur olema 45 ± 5 °C. Iga katsekeha see pool, mis moodustab traktori välise osa, peab olema lambi poole. Punktis 6.1.1.1 määratletud lambitüübi puhul on kiiritamise aeg 100 tundi.

Pärast kiiritamist mõõdetakse uuesti valgusläbivust iga katsekeha kiiritatud osas.

6.1.4. Iga katsekeha või proovi (kokku kolm) kiiritatakse vastavalt eespool kirjeldatud menetlusele, nii et iga katsekeha punkti kiiritamine mõjub kasutatud vahekihi samamoodi kui päikesekiirguse toime $1\,400\text{ W/m}^2$ 100 tunni jooksul.

6.2. Kõrvalomaduste keerukuse näitajad

	Värvitu	Toonitud
Klaasi värvus	2	1
Vahekihi värvus	1	2

Muid kõrvalomadusi ei ole.

6.3. Tulemuste tõlgendamine

6.3.1. Kiirguskindluskatse tulemus on positiivne, kui on täidetud järgmised tingimused:

6.3.1.1. vastavalt käesoleva lisa punktidele 9.1.1 ja 9.1.2 mõõdetud kogu valgusläbivus on vähemalt 95 % esialgsest väärtusest enne kiiritust ning mingil juhul ei ole väiksem kui:

6.3.1.1.1. 70 % muude klaaspindade kui tuuleklaaside puhul, mis peavad vastama nõuetele juhi vaatevälja kohta igas suunas;

6.3.1.1.2. 75 % tuuleklaaside puhul piirkonnas, kus tuleb kontrollida valgusläbivust, nagu on määratletud punktis 9.1.2.2.

6.3.1.2. Katsekehal või proovil võib siiski pärast kiiritamist esineda kerge värvivarjund, kui katsekeha vaadeldakse valgel taustal, kuid muid defekte ei tohi olla.

6.3.2. Osa tüübikinnituse saamiseks esitatud katsekehasid või proove käsitatakse kiirguskindluskatse puhul rahuldavate, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:

6.3.2.1. kõikide katsete tulemus on rahuldav või

6.3.2.2. kui ühe katse tulemus ei vasta nõuetele, on uute katsekehade teatud uute katsete tulemused rahuldavad.

7. NIISKUSKINDLUSKATSE

7.1. **Katse läbiviimine**

Kolme proovi või kolme katsekeha suurusega vähemalt 300×300 mm hoitakse kaks nädalat suletud mahutis, kus temperatuur on 50 ± 2 °C ning suhteline õhuniiskus $95 \% \pm 4 \%$ (!).

Katsekehad valmistatakse ette nii, et:

- üks katsekeha serv moodustab osa tuuleklaasi servast,
- kui katse tehakse mitme katsekehaga samal ajal, peab nende vahel olema piisavalt ruumi.

Tuleb võtta ettevaatusabinõud, et katsekambri seintele ja laele tekkiv kondensatsioon ei satuks katsekehade peale.

7.2. **Kõrvalomaduste keerukuse näitajad**

	Värvitu	Toonitud
Vahekihi värvus	1	2

Muid kõrvalomadusi ei ole.

7.3. **Tulemuste tõlgendamine**

7.3.1. Turvaklaase käsitatakse niiskuskindlatena, kui ei ole märgata suuri muutusi kaugemal kui 10 mm löikamata servadest või kaugemal kui 15 mm lõigatud servadest pärast seda, kui klaasid on olnud kaks tundi välisõhu käes tavaliste ja töödeldud lamineeritud klaaside puhul ning 48 tundi välisõhu käes plastmaterjaliga kaetud või klaasplastist klaaside puhul.

7.3.2. Osa tüübikinnituse saamiseks esitatud katsekehade või proovide hulka käsitatakse niiskuskindluskatse puhul rahuldavatena, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:

7.3.2.1. kõikide katsete tulemus on rahuldav; või

7.3.2.2. kui ühe katse tulemus ei vasta nõuetele, on uute katsekehadega tehtud uute katsete tulemused rahuldavad.

8. TEMPERAATUURIMUUTUSTELE VASTUPIDAVUSE KATSE

8.1. **Katsemeetod**

Kaks 300×300 mm katsekeha asetatakse kuueks tunniks temperatuuril -40 ± 5 °C suletud ruumi; seejärel asetatakse need üheks tunniks välisõhu kätte temperatuuril 23 ± 2 °C või seni, kuni katsekeha on saavutanud stabiilse temperatuuri. Siis asetatakse need kolmeks tunniks õhuvoolu kätte temperatuuril 72 ± 2 °C. Katsekehasid vaadeldakse, kui need on asetatud tagasi välisõhu kätte temperatuuril 23 ± 2 °C ning jahutatud selle temperatuurini.

8.2. **Kõrvalomaduste keerukuse näitaja**

	Värvitu	Toonitud
Plastmaterjalist vahekihi või katte värvumine	1	2

Muid kõrvalomadusi ei ole.

8.3. **Tulemuste tõlgendamine**

Temperatuurimuutustele vastupidavuse katse tulemus on positiivne, kui katsekehad ei ole pragunenud, matis-
tunud, kihistunud ega muul viisil nähtavalt kahjustunud.

(!) Nende katsetingimuste puhul ei tohi kondensatsioon mingil juhul tekkida katsekehade peale.

9. OPTILISED OMADUSED

9.1. Valgusläbivuskatse

9.1.1. Seadmed

9.1.1.1. Valgusallikas, mis koosneb hõõglambist, mille hõõgniit asub paralleelses torus mõõtmetega $1,5 \times 1,5 \times 3$ mm. Hõõgniidi pinge peab olema selline, et värvustemperatuur on $2\ 856\ K \pm 50\ K$. Pinge stabiliseeritakse vahemikus $1/1\ 000$. Pinge kontrollimiseks kasutatav seade peab olema nõuetekohase täpsusega.

9.1.1.2. Optiline süsteem, mis koosneb läätsest fookuskaugusega vähemalt 500 mm ning mida korrigeeritakse kromaatilise aberratsiooni jaoks. Läätse koguava ei või ületada $f/20$. Läätse ja valgusallika vahelist kaugust kohandatakse peaaegu paralleelse valgusvihu saamiseks.

Valgusvihu läbimõõdu piiramiseks 7 ± 1 mm-ni paigaldatakse diafragma. Diafragma peab olema 100 ± 50 mm kaugusel läätse sellest poolest, mis on valgusallikast kaugemal. Mõõtepunkt on valgusvihu keskel.

9.1.1.3. Mõõteseadmed. Vastuvõtjal peab olema suhteline spektraalne tundlikkus ning suhteline spektraalne valgusefektiivsus vastavalt Rahvusvahelise Valgustuskomisjoni (CIE ehk *Commission Internationale de l'Éclairage*) standardile fotomeetrilise vaatlusseadme kohta päevanägemise jaoks. Vastuvõtja tundlik pind on kaetud hajutava ainega ning see peab olema optilise süsteemi poolt väljastatava valgusvihu vähemalt kahekordse ristlõike suurune. Kui kasutatakse Ulbrichti kuuli, peab kuuli ava olema valgusvihu paralleelse osa vähemalt kahekordse ristlõike suurune ala.

Vastuvõtja ja sellega seotud seadme lineaarsus peab olema suurem kui 2 % skaala efektiivsuse osast. Vastuvõtja peab asuma valgusvihu teljel.

9.1.2. Katse läbiviimine

Vastuvõtja signaali näitav seade kohandatakse nii, et see näitab 100 mõõtosa, kui turvaklaas ei ole asetatud valgusvihku. Kui vastuvõtjale ei lange valgust, peab seadme näit olema null.

Turvaklaas asetatakse vastuvõtjast kaugusele, mis võrdub ligikaudu vastuvõtja läbimõõdu viiekordse korrutisega. Turvaklaas asetatakse diafragma ja vastuvõtja vahele ning selle asukohta kohandatakse nii, et valgusvihk langeb nurga all $0^\circ \pm 5^\circ$. Mõõdetakse turvaklaasi valgusläbivust ning iga mõõdetava punkti kohta mõõdetakse mõõtosade arv n vastavalt mõõteseadmele. Valgusläbivus t_p võrdub $n/100$.

9.1.2.1. Tuuleklaaside puhul võib kohaldada muid katsemeetodeid, kasutades kas tuuleklaasi lamedaimast osast lõigatud katsekeha või spetsiaalselt ettevalmistatud tasapinnalist ruudukujulist tükki, mille materjal ja paksus on samad mis tegelikul tuuleklaasil, kusjuures mõõtmised tehakse klaaspinna suhtes risti.

9.1.2.2. Katse tehakse käesoleva lisa punktis 9.2.5.2 määratletud I tsoonis.

9.1.2.3. Traktorite puhul, mille jaoks ei saa kindlaks määrata punktis 9.2.5.2 määratletud I tsooni, tehakse katse käesoleva lisa punktis 9.2.5.3 määratletud tsoonis I'.

9.1.3. Kõrvalomaduste keerukuse näitajad

	Värvitu	Toonitud
Klaasi värvus	1	2
Vahekihi värvus	1	2
(lamineeritud tuuleklaaside puhul)		
	Ei sisalda	Sisaldab
Toonitud või matistatud ribad	1	2

Muid kõrvalomadusi ei ole.

9.1.4. Tulemuste tõlgendamine

9.1.4.1. Vastavalt punktile 9.1.2 mõõdetud valgusläbivus peab tuuleklaaside puhul olema vähemalt 75 % ning muude klaaspindade kui tuuleklaaside puhul vähemalt 70 %.

9.1.4.2. Klaaspindade puhul, mis asuvad kohtades, mis ei ole juhi vaatevälja jaoks olulised (näiteks klaaskatus), võib valgusläbivus olla alla 70 %. Aknad, mille valgusläbivus on alla 70 %, peavad olema tähistatud asjakohase tähisega.

9.2. Optilise moonutuse katse

9.2.1. Kohaldamisala

Kõnealune meetod on projitseerimismeetod, mille abil saab hinnata turvaklaasi optilist moonutust.

9.2.1.1. Mõisted

9.2.1.1.1. Optiline kõrvalekalle – läbi turvaklaasi nähtava punkti tegeliku ja näiva suuna vaheline nurk, kusjuures nurga suurus sõltub vaatekiire langemispurga, klaasi paksuse ja kalde ning langemispunkti kõverusraadiuse suurusest.

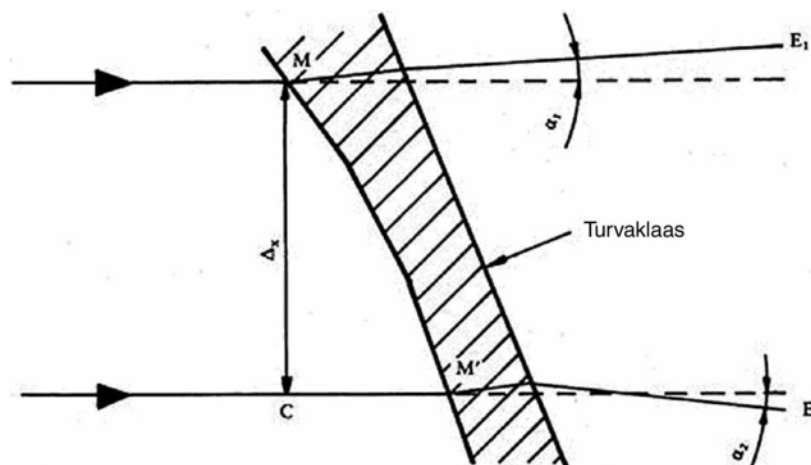
9.2.1.1.2. Optiline moonutus suunas MM' – turvaklaasi pinnal mõõdetud kahe punkti (M ja M') vaheline algebraalne erinevus nurga kõrvalekaldes Δ_{α} , kusjuures kahe punkti vaheline kaugus on selline, et nende projektsioonid vaatesuuna suhtes ristnurga all paikneval tasandil on üksteisest nimetatud kaugusel Δ_x (vt joonis 6).

Vastupäeva kõrvalekalle loetakse positiivseks ja päripäeva kõrvalekalle negatiivseks.

9.2.1.1.3. Optiline moonutus punktis M – optilise moonutuse maksimaalne summa kõikides suundades MM' punktist M .

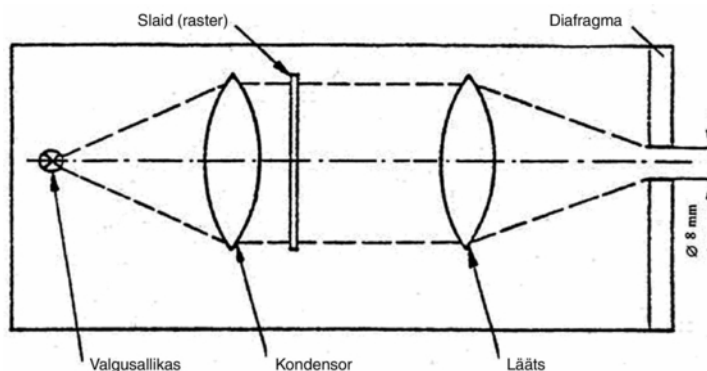
9.2.1.2. Seadmed

Selle meetodi puhul projitseeritakse sobiv slaid (raster) ekraanile läbi testitava turvaklaasi. Projitseeritava kujutise kuju muutus turvaklaasi valgusvihku asetamisel näitab moonutust. Seade koosneb järgmistest osadest, mis asetsevad vastavalt joonisele 9.

Joonis 6 — Optilise moonutuse diagrammiline kujutis

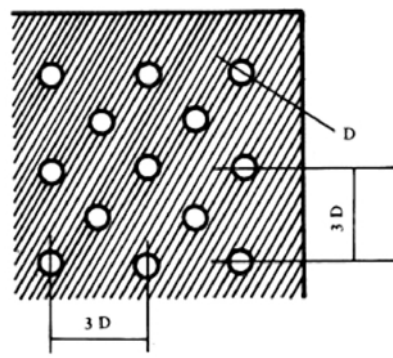
Märkused: $\Delta_{\alpha} = \alpha_1 - \alpha_2$, st optiline moonutus suunas MM' .
 $\Delta_x = MC$, st vaatesuunaga paralleelse ja punkte M ja M' läbiva kahe sirge vaheline kaugus.

Joonis 7 — Projektori optiline ehitus

9.2.1.2.1. Hea kvaliteediga projektor koos tugeva punktvalgusallikaga ning millel on näiteks järgmised omadused:

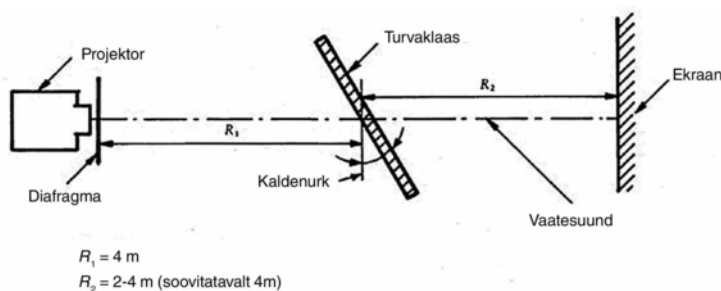
- fookuskaugus vähemalt 90 mm,
- ava ligikaudu 1/2,5,
- 150 W kvarts-halogenlamp (kui kasutatakse ilma filtrita),
- 250 W kvarts-halogenlamp (kui kasutatakse rohelist filtrit).

Joonis 8 — Slaidi suurendatud osa

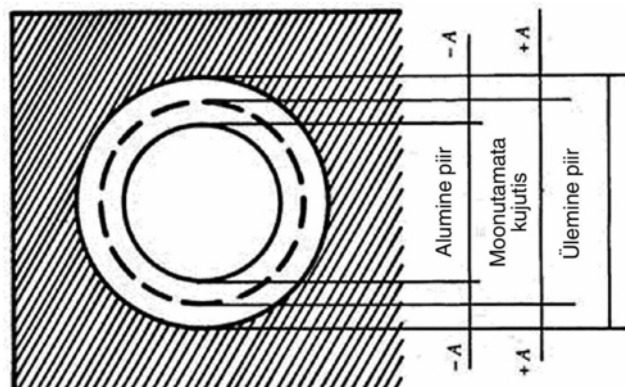
Projektori skeem on esitatud joonisel 7. Eesmisest läätsesest ligikaudu 10 mm kaugusele asetatakse 8 mm läbimõõduga diafragma.

9.2.1.2.2. Slaidid (rastrid), mis koosnevad näiteks ringikujuliste nähtavate objektide hulgast tumedal pinnal (vt joonis 8). Slaid peab olema piisavalt hea kvaliteediga ning kontrastsusega, et mõõtmise tulemuse viga oleks alla 5%. Kontrollitava turvaklaasi puudumisel peavad ringikujuliste objektide mõõtmed olema sellised, et kui need projitseeritakse, moodustavad nad massiivi ringidest, mille läbimõõt on: $(R_1 + R_2)/R_1$ kus $\Delta_x = 4$ mm (vt jooniseid 6 ja 9).

Joonis 9 — Optilise moonutuse katse seadme ehitus

- 9.2.1.2.3. Tugikonstruktsioon, soovitatavalt selline, millega saab turvaklaasi pöörata ja paigutada nii vertikaalselt kui horisontaalselt.
- 9.2.1.2.4. Kontrollžabloon mõõtmete muutuste mõõtmiseks, kui on vaja kiiret hinnangut. Sobiva žablooni kujutis on esitatud joonisel 10.

Joonis 10 — Sobiva kontrollžablooni kujutis

- 9.2.1.3. Katse läbiviimine

- 9.2.1.3.1. Üldosa

Turvaklaas paigaldatakse tugikonstruktsioonile (9.2.1.2.3) määratletud kaldenurgaga. Kujutis projitseeritakse läbi kontrollitava piirkonna. Turvaklaasi pööratakse või liigutatakse kas horisontaalselt või vertikaalselt, et kontrollida kogu määratletud piirkonda.

- 9.2.1.3.2. Hindamine kontrollžablooni abil

Kui piisab kiirest hinnangust võimaliku vea ülemmääraga kuni 20 %, arvutatakse väärtus A (vt joonis 10) suuruse $\Delta\alpha_L$ (kõrvalekalde muutus) ning R_2 (kaugus turvaklaasist ekraanini) põhjal:

$$A = 0,145 \Delta\alpha_L \cdot R_2$$

Projitseeritud kujutise läbimõõdu muudu Δd ja nurga kõrvalekalde muutuse $\Delta\alpha$ vaheline seos esitatakse:

$$\Delta d = 0,29 \Delta\alpha \cdot R_2$$

kus:

Δd on esitatud millimeetrites,

A on esitatud millimeetrites,

$\Delta\alpha_L$ on esitatud kaareminutites,

$\Delta\alpha$ on esitatud kaareminutites,

R_2 on esitatud meetrites.

- 9.2.1.3.3. Mõõtmine fotoelektrilise seadme abil

Kui nõutakse täpset mõõtmist lubatud vea ülemmääraga alla 10 %, mõõdetakse Δd projektsiooniteljel, kusjuures laiuga laiuse väärtus saadakse punktis, kus heledus on pool maksimaalsest punkti heleduse väärtusest.

- 9.2.1.4. Tulemuste esitamine

Hinnatakse turvaklaaside optilist moonutust, mõõtes Δd pinna mis tahes punktis ja kõikides suundades, et leida Δd maksimaalne väärtus.

9.2.1.5. Teine meetod

Lisaks projitseerimismeetodile võib kasutada ka strioskoopilist meetodit, tingimusel et säilib punktides 9.2.1.3.2 ja 9.2.1.3.3 esitatud mõõtmiste täpsus.

9.2.1.6. Kaugus Δ_x peab olema 4 mm.

9.2.1.7. Tuuleklaas tuleb asetada sama kaldenurga alla kui traktori külge paigaldatuna.

9.2.1.8. Projektsioonitelg horisontaalpinnal peab jääma praktiliselt risti tuuleklaasi tasapinna suhtes.

9.2.2. Mõõtmised tehakse I tsoonis, nagu on määratletud käesoleva lisa punktis 9.2.5.2.

9.2.2.1. Traktorite puhul, mille jaoks ei saa kindlaks määrata käesoleva lisa punktis 9.2.5.2 määratletud I tsooni, tehakse katse käesoleva lisa punktis 9.2.5.3 määratletud tsoonis I.

9.2.2.2. Traktori tüüp

Katset tuleb korrata, kui tuuleklaas tuleb paigaldada sellist tüüpi traktorile, mille ettepoole jääv vaateväli erineb seda tüüpi traktorite vaateväljast, mille jaoks tuuleklaas on juba heaks kiidetud.

9.2.3. Kõrvalomaduste keerukuse näitajad

9.2.3.1. Materjali laad

Poleeritud tahvelklaas

1

Floatklaas

1

Lehtklaas

2

9.2.3.2. Muud kõrvalomadused

Muid kõrvalomadusi ei ole.

9.2.4. Proovide arv

Katsete jaoks tuleb esitada neli proovi.

9.2.5. Traktori tuuleklaasi vaatevälja määratlus.

9.2.5.1. Vaateväli määratletakse järgmiste näitajate põhjal:

9.2.5.1.1. võrdluspunkt, mis on määratletud direktiivi 2008/2/EÜ I lisa punktis 1.2. Edaspidi on see punkt tähistatud tähena „O”;

9.2.5.1.2. sirgjoon OQ on horisontaalne, läbib võrdluspunkti ja on risti traktori keskmise pikitasapinnaga;

9.2.5.2. I tsoon on tuuleklaasi tsoon, mis on määratud kindlaks tuuleklaasi lõikumisel nelja tasapinnaga, mis on määratletud järgmiselt:

P_1 — vertikaalne tasapind, mis läbib O ning moodustab 15° nurga traktori keskmisest pikitasapinnast vasakul,

P_2 — vertikaalne tasapind, mis on sümmeetriline P_1 -ga, kuid asub traktori keskmisest pikitasapinnast paremal.

Kui see ei ole võimalik (näiteks sümmeetrilise keskmise pikitasapinna puudumisel), on P_2 tasapind, mis on sümmeetriline P_1 -ga võrdluspunkti läbiva pikitasapinna suhtes,

P_3 — tasapind, mis läbib sirgjoone OQ ning moodustab 10° nurga horisontaalsest tasapinnast ülalpool,

P_4 — tasapind, mis läbib sirgjoone OQ ning moodustab 8° nurga horisontaalsest tasapinnast allpool.

9.2.5.3. Traktorite puhul, mille jaoks ei ole võimalik määrata I tsooni vastavalt käesoleva lisa punktile 9.2.5.2, koosneb piirkond I' kogu tuuleklaasi pinnast.

9.2.6. Tulemuste tõlgendamine

Tuuleklaasi tüüpi käsitatakse optilise moonutuse katse puhul rahuldavana, kui katse jaoks esitatud nelja proovi puhul ei ületa optiline moonutus ei I tsoonis ega I' tsoonis maksimumväärtust 2 kaareminutit.

9.2.6.1. Mõõtma ei pea äärtest 100 mm laiuses.

9.2.6.2. Mitmeosaliste tuuleklaaside puhul ei mõõdetata riba laiuses 35 mm alates klaasi äärest, mis võib olla kõrvuti klaasivahega.

9.3. **Teisese kujutise eralduskatse**

9.3.1. Kohaldamisala

Tunnustatakse kahte meetodit:

- sihtmärgikatse ja
- kollimatsiooniteleskoobi katse.

Neid katsemeetodeid võib vastavalt vajadusele kasutada osa tüübikinnituseks, kvaliteedikontrolliks või tootehindamiseks.

9.3.1.1. Sihtmärgikatse

9.3.1.1.1. Seadmed

Selle meetodi järgi vaadeldakse valgustatud sihtmärki läbi turvaklaasi. Sihtmärk võib olla kujutatud nii, et katse saab teha lihtsalt jah/ei põhimõttel.

Sihtmärk peab olema soovitatavalt üks järgmistest tüüpidest:

- a) valgustatud rõngakujuline sihtmärk, mille välisdiameeter D moodustab nurga suurusega η kaareminutit punktis, mis asub x meetri kaugusel (joonis 11a); või
- b) valgustatud rõngakujuline sihtmärk, mille keskel on ringikujuline laik ja mille mõõtmed on sellised, et vähim kaugus D rõnga sisemisel ringjoonel asuva punkti ja laigu äärel asuva punkti vahel moodustab nurga η kaareminutit punktis, mis asub x meetri kaugusel (joonis 11b);

kus:

- η on teisese kujutise eralduvuse piirväärtus,
- x on kaugus turvaklaasist sihtmärgini (vähemalt 7 m),
- D saadakse valemiga:

$$D = x \cdot \tan \eta$$

Valgustatud sihtmärk koosneb heledast kastist mõõtmetega ligikaudu $300 \times 300 \times 150$ mm, mille eesküljeks sobib kõige paremini klaas, mis on kaetud läbipaistmatu musta paberiga või musta mattvärviga. Kasti valgustab sobiv valgusallikas. Kasti sisemus on kaetud valge mattvärviga. Võib kasutada ka teistsuguseid sihtmärke, näiteks joonisel 14 esitatuid. Sihtmärgi võib asendada ka projitseeritud sihtmärgiga ning vaadata kujutist ekraanilt.

9.3.1.1.2. Katse läbiviimine

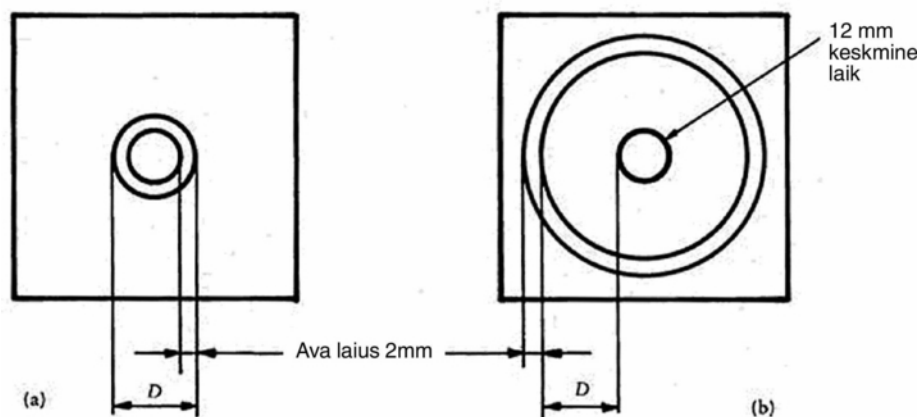
Turvaklaas paigaldatakse määratletud kaldenurga all sobivale alusele nii, et vaatlus tehakse sihtmärgi keskpunkti läbival horisontaalsel tasapinnal.

Heledat kasti tuleb vaadata pimedas või poolpimedas ruumis läbi uuritava piirkonna iga osa, et teha kindlaks valgustatud sihtmärgiga seotud mis tahes teisene kujutis. Turvaklaasi pööratakse vajadusel, et tagada õige vaatesuuna säilimine. Vaatamiseks võib kasutada monokulaari.

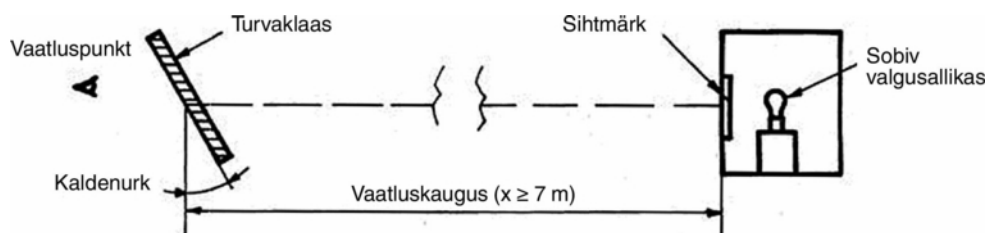
9.3.1.1.3. Tulemuste esitamine

Määratakse kindlaks, kas:

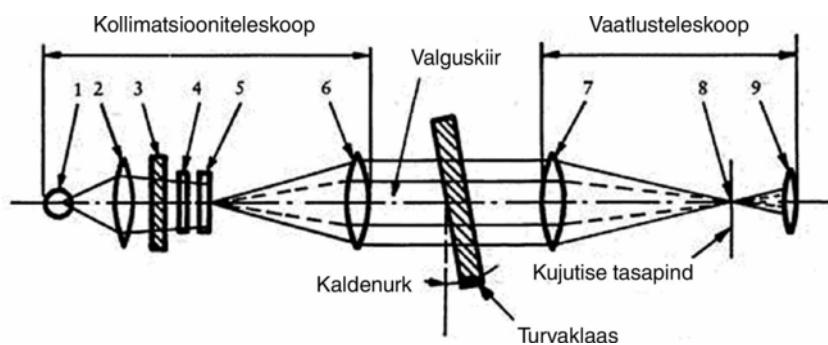
- kasutades sihtmärki a (vt joonis 11a), eristuvad ringi esmane ja teisene kujutis, st kas ületatakse piirväärtus η , või
- kasutades sihtmärki b (vt joonis 11b), laiugu teisene kujutis ületab puutepunkti ringjoone sisemisel äärel, st kas ületatakse piirväärtus η .

Joonis 11 — Sihtmärkide mõõtmed

Joonis 12 — Seadme ehitus

1. Lambipirn.
2. Kondensori ava > 8,6 mm.
3. Alusklaasi ekraani ava > kondensori ava.
4. Värviline filter, mille keskel on ligikaudu 0,3 mm auk; läbimõõt > 8,6 cm.
5. Polaarkoordinaatidega plaat, läbimõõt > 8,6 mm
6. Akromaatiline lääts, $f \geq 86$ mm, ava 10 mm.
7. Akromaatiline lääts, $f \geq 86$ mm, ava 10 mm.
8. Tume täpp, läbimõõt ligikaudu 0,3 mm.
9. Akromaatiline lääts, $f = 20$ mm, ava ≤ 10 mm.

Joonis 13 — Seade kollimatsiooniteleskoobi katse jaoks

9.3.1.2. Kollimatsiooniteleskoobi test

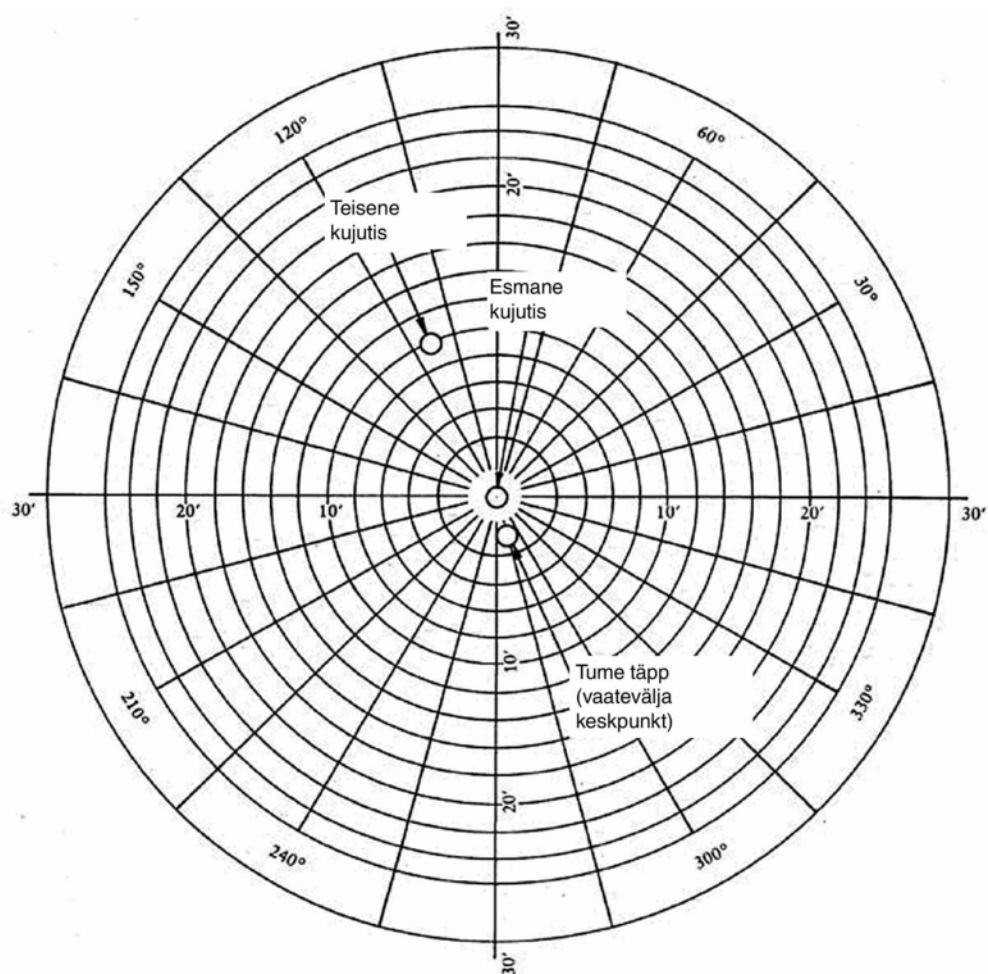
Vajaduse korral kasutatakse käesolevas punktis kirjeldatud menetlust.

9.3.1.2.1. Seadmed

Seade koosneb kollimaatorist ja teleskoobist ning võib olla paigaldatud vastavalt joonisele 13. Võib kasutada ka muud samalaadset optilist süsteemi.

9.3.1.2.2. Katse läbiviimine

Kollimatsiooniteleskoobiga moodustatakse lõpmatusse polaarkoordinaatide süsteem, mille keskel on ere täpp (vt joonis 14). Vaatlusteleskoobi fookusse asetatakse optilisele teljele väike läbipaistmatu täpp, mille läbimõõt on veidike suurem projitseeritavast eredast täpist, mis seega varjab ereda täpi.

Joonis 14 — Vaatluse näide kollimatsiooniteleskoobi katse puhul

Kui katsekeha, millel ilmneb teisene kujutis, asetatakse teleskoobi ja kollimaatori vahele, ilmub teatavale kaugusele polaarkoordinaatide süsteemi keskkohast teine vähem ere punkt. Teisese kujutise eristumist võib vaadata kui kaugust läbi vaatlusteleskoobi nähtava kahe punkti vahel (vt joonis 14). (Tumeda täpi ja ereda täpi vaheline kaugus polaarkoordinaatide süsteemi keskel kujutab optilist kõrvalekallet.)

9.3.1.2.3. Tulemuste esitamine

Turvaklaasi uuritakse kõigepealt tavalise vaatluse teel, et teha kindlaks piirkond, kus esineb tugevaim teisene kujutis. Seejärel uuritakse seda piirkonda kollimatsiooniteleskoobiga sobiva langemisnurga all. Mõõdetakse maksimaalne teisese kujutise eristumine.

9.3.1.3. Vaatlussuund horisontaaltasapinnal peab olema praktiliselt risti tuuleklaasi tasapinnaga.

9.3.2. Mõõtmised tehakse vastavalt traktori kategooriale punktis 9.2.2 määratletud tsoonides.

9.3.2.1. Traktoritüüp

Katset tuleb korrata, kui tuuleklaas tuleb paigaldada seda tüüpi traktorile, mille ettepoole jääv vaateväli erineb seda tüüpi traktorite vaateväljast, mille jaoks tuuleklaas on juba heaks kiidetud.

9.3.3. Kõrvalomaduste keerukuse näitajad

9.3.3.1. Materjali laad

Poleeritud tahvelklaas

Floatklaas

Lehtklaas

1

1

2

9.3.3.2. Muud kõrvalomadused

Muid kõrvalomadusi ei esine.

9.3.4. Proovide arv

Katsete jaoks tuleb esitada neli proovi.

9.3.5. Tulemuste tõlgendamine

Tuuleklaasi tüüpi käsitatakse teisese kujutise eralduskatse puhul rahuldavana, kui katse jaoks esitatud nelja proovi puhul ei ületa esmase ja teisese kujutise eristumine maksimumväärtust 15 kaareminutit.

9.3.5.1. Mõõtma ei pea äärtest 100 mm laiuses.

9.3.5.2. Mitmeosaliste tuuleklaaside puhul ei mõõdetata riba laiuses 35 mm alates klaasi äärest, mis võib olla kõrvuti klaasivahega.

9.4. **Värvuste äratundmise katse**

Kui tuuleklaas on punktides 9.2.5.2 või 9.2.5.3 määratletud tsoonides toonitud, tehakse katse nelja tuuleklaasiga järgmiste värvuste identifitseerimiseks:

- valge,
- valikkollane,
- punane,
- roheline,
- sinine,
- merevaigukollane.

10. TULEKINDLUSKATSE

10.1. **Eesmärk ja kohaldamisala**

Selle meetodiga saab kindlaks määrata traktori sõitjateruumis kasutatud materjalide horisontaalset põlemiskiirust kokkupuutel väikese leegiga. Selle meetodiga saab kontrollida traktori sisustuselementide materjale ja osasid eraldi või koos kuni paksuseni 15 mm. Seda kasutatakse materjalide tootepartiide ühtsuse määramiseks nende põlemiskäitumise osas. Kuna tegelike olukordade (kasutamine ja asukoht traktoris, kasutamistingimused, süüteallikad jne) ning siin kirjeldatud täpsete katsetingimuste vahel on palju erinevusi, ei saa seda meetodit pidada sobivaks kõikide traktoriseste põlemisomaduste hindamisel.

10.2. Mõisted

10.2.1. Põlemiskiirus – kõnealuse meetodiga mõõdetud põlengu sügavuse ja selle põlemiseks kulunud aja suhe.

Seda väljendatakse millimeetrites minuti kohta.

10.2.2. Komposiitmaterjal – materjal, mis koosneb mitmest ühe või erineva materjali kihist, mille pinnad on üksteise külge kinnitatud liimi vm sideaine abil, plakeerimise, keevitamise jms teel. Kui eri materjalid on omavahel ühendatud vahelduvalt (näiteks õblemise, kõrgsageduskeevituse, neetamise teel), ei loeta selliseid materjale komposiitmaterjalideks, et võimaldada vastavalt punktile 10.5 ette valmistada eri materjale.

10.2.3. Testitav külg – külg, mis jääb materjali traktorile paigaldamisel sõitjateruumi poole.

10.3. Põhimõte

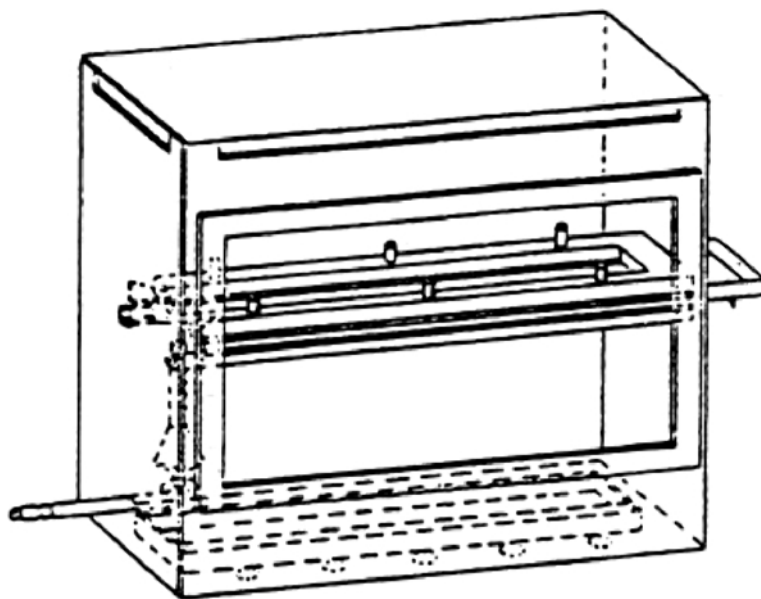
Proovi hoitakse horisontaalasendis U-kujulise hoidiku abil põlemiskambris reguleeritud vähese soojuskiirgusega leegis 15 sekundit, kusjuures leek ulatub proovi vaba servani. Katse näitab, kas ja millal leek kustub või kui kaua kulub leegil teatava vahemaa läbimiseks.

10.4. Seadmed

10.4.1. Põlemiskamber (joonis 15), mis on eelistatavalt roostevabast terasest ning joonisel 16 toodud mõõtmetega. Kambril esiosas on tulekindel vaateaken, mis võib katta kogu esiosa ja mis võib funktsioneerida ka juurdepääsuluugina.

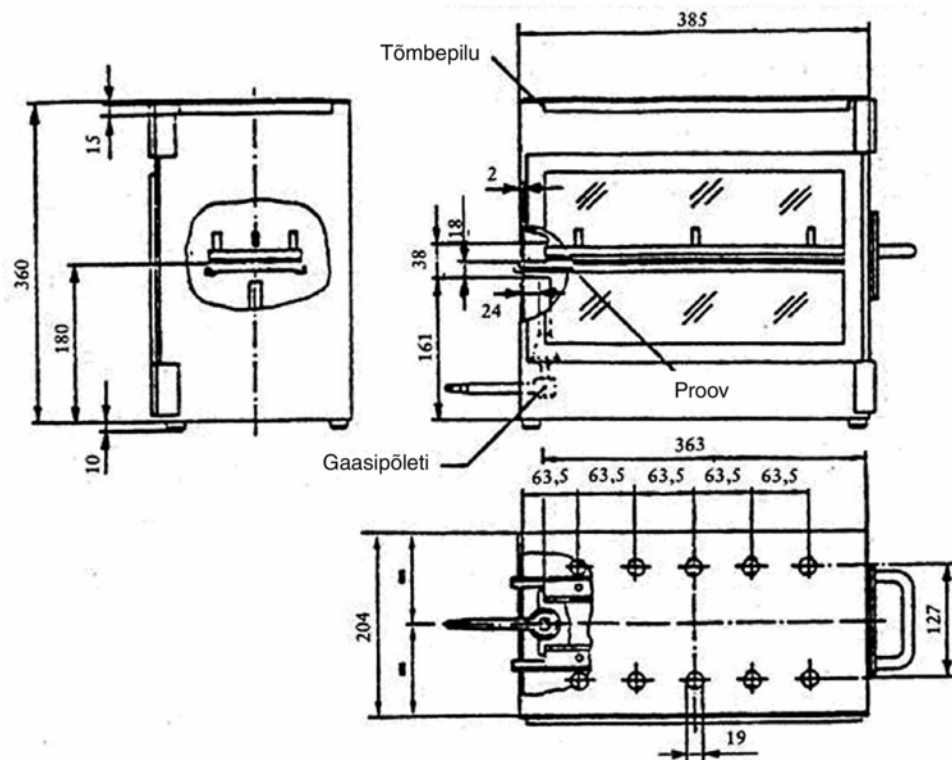
Kambril põhjas on tõmbeavad ning laes ümber kogu kambril ulatuv tõmbepilu. Põlemiskamber asetatakse neljale 10 mm kõrgusele jalale.

Kambril võib ühes otsas olla ava proovi hoidja ja proovi sisseviimiseks; vastasotsas on ava gaasijuhtme jaoks. Sulanud materjal püütakse pritsmepanni (vt joonis 17), mis asetatakse kambril põhjale tõmbeavade vahele, ilma et see kataks ühtki tõmbeava.

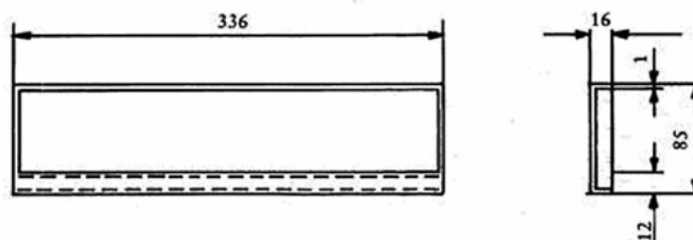
Joonis 15 — Põlemiskambri näidis koos proovi hoidja ja pritsmepanniga

Mõõtmed on millimeetrites, hälbed vastavalt standardile ISO 2768

Joonis 16 — Põlemiskambri näidis

Mõõtmed on millimeetrites, hälbed vastavalt standardile ISO 2768

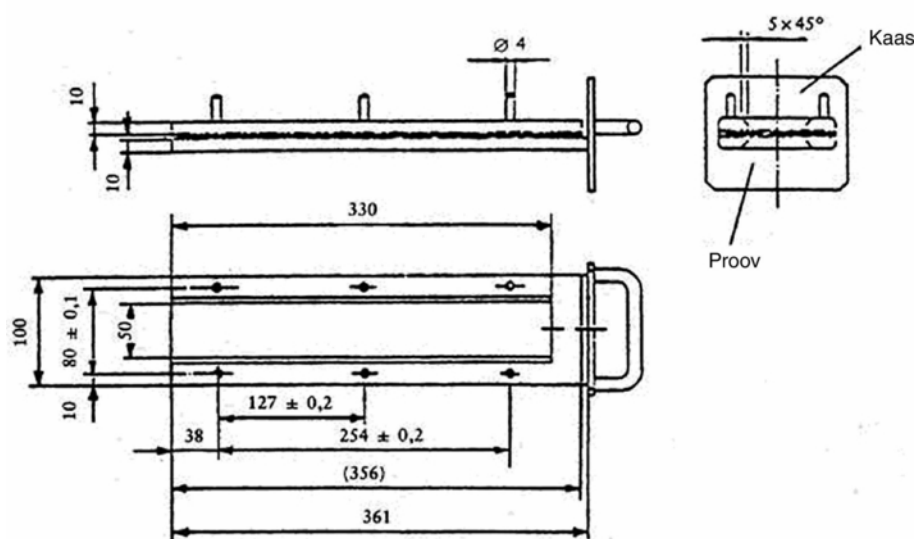
Joonis 17 — Tüüpiline pritsmepann

- 10.4.2. Proovihoidja, mis koosneb kahest U-kujulisest korrosioonikindlast materjalist metallplaadist. Mõõtmed on esitatud joonisel 18.

Alumine plaat on varustatud tihvtidega ning ülemine vastavate avadega, et tagada proovi kindel kohalpüsimine. Tihvtid on ka mõõtepunktideks põlemissügavuse alguses ja lõpus.

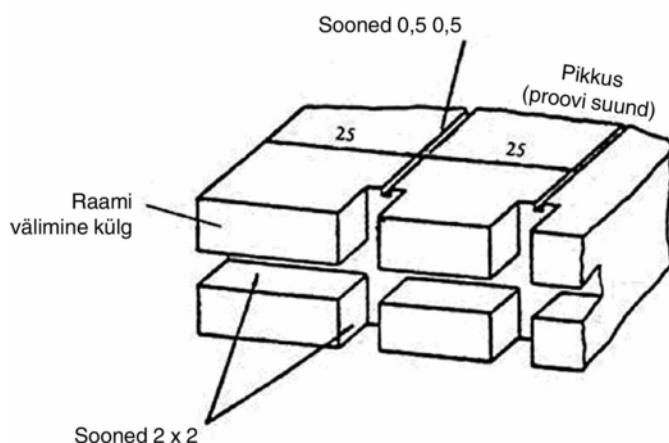
Alumise U-kujulise raami kohal on toetuspind, mis koosneb 0,25 mm läbimõõduga kuumakindlatest traatidest, mis toetavad raami 25 mm vahemaadega (vt joonis 19).

Mõõtmed on millimeetrites, hälbed vastavalt standardile ISO 2768

Joonis 18 — Proovihoidja näidis

Mõõtmed on millimeetrites, hälbed vastavalt standardile ISO 2768

Joonis 19 — Alumise U-kujulise raami osa näidis

Proovi alumise külje tasapind asub põrandaplaadist 178 mm kõrgusel. Proovihoidja esiserva kaugus kambri seinast on 22 mm; proovihoidja pikiservade kaugus kambri külgedest on 50 mm (kõik sisemõõdud). (Vt jooniseid 15 ja 16.)

- 10.4.3. Gaasipõleti. Väikeseks süüteallikaks on Bunseni põleti, mille sisemine läbimõõt on 9,5 mm. See asetseb katsekambri sees nii, et selle otsaku keskpunkt on 19 mm allpool proovi lahtise otsa allserva keskohta (vt jooniseid 15 ja 16).
- 10.4.4. Katsegaas. Põletisse viidava gaasi kütteväärtus peab olema umbes 38 MJ/m³ (näiteks maagaas).
- 10.4.5. Metallkamm, vähemalt 110 mm pikkune, seitsme kuni kaheksa sileda ümara piiga iga 25 mm kohta.
- 10.4.6. Stopper, 0,5-sekundilise mõõtmistäpsusega.
- 10.4.7. Tõmbekapp. Põlemiskambri võib asetada tõmbekappi, kui selle siseruumala on vähemalt 20 korda, ent kõige rohkem 110 korda suurem kui põlemiskambri ruumala, ning kui tõmbekapi mis tahes üks kõrgus-, laius- või pikkusmõõt ei ole rohkem kui 2 ½ korda suurem kui kumbki teine mõõt.

Enne katse tegemist mõõdetakse õhu liikumise kiirust tõmbekapis 100 mm põlemiskambri lõplikust asukohast ees- ja tagapool. See peab olema vahemikus 0,10 ja 0,30 m/s, et põlemissaadused ei häiriks kasutajat. Võib kasutada loomuliku ventilatsiooni ja sellele vastava õhu liikumiskiirusega tõmbekappi.

10.5. Proovid

10.5.1. Kuju ja mõõtmed

Proovide kuju ja mõõtmed on näidatud joonisel 20. Proovi paksus vastab katsetatava toote paksusele. See ei tohi olla üle 13 mm. Kui proovivõtmine seda võimaldab, koosneb proov kogu pikkuses ühest tükkist. Kui toote kuju ja mõõtmed ei võimalda antud suurusega proovi võtta, tuleb järgida järgmisi miinimummõõtmeid:

- proovid laiusel 3–60 mm on 356 mm pikad. Sel juhul katsetatakse materjali toote laiuse ulatuses;
- proovid laiusel 60–100 mm on vähemalt 138 mm pikad. Sel juhul vastab võimalik põlemissügavus proovi pikkusele, kusjuures mõõtmist alustatakse esimese mõõtepunkti juurest;
- proove laiusel alla 60 mm ja pikkusega alla 356 mm ning proove laiusel 60–100 mm ja pikkusega alla 138 mm, samuti proove laiusel alla 3 mm ei saa kõnealuse meetodiga testida.

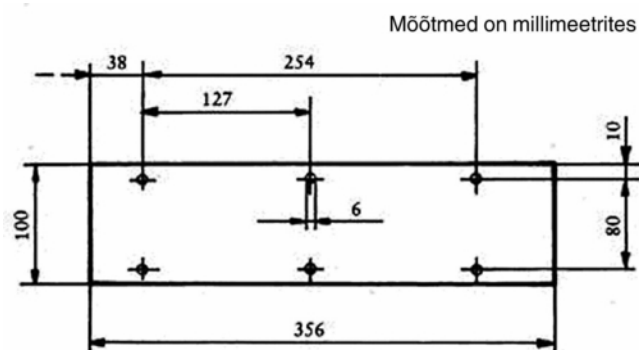
10.5.2. Proovide võtmine

Testitavast materjalist tuleb võtta vähemalt viis proovi. Kui materjalil on erinevad põlemiskiirused vastavalt materjali suunale (see tehakse kindlaks eelkatsetel), tuleb viis (või rohkem) proovi võtta ning asetada katseseadmesse nii, et mõõdetakse suurimat põlemiskiirust. Kui materjal on esitatud kindla laiusega tükkides, lõigatakse kogu laiuse ulatuses vähemalt 500 mm pikkune tükk. Selliselt lõigatud tükkist võetakse proovid vähemalt 100 mm kauguselt materjali servast ning võrdsete vahemaade tagant.

Samal viisil võetakse proovid valmistoodetest, kui toote kuju seda võimaldab. Kui toode on paksem kui 13 mm, vähendatakse seda 13 millimeetrini mehaanilise menetluse abil, mida rakendatakse sellel materjalipoolel, mis ei ole pööratud sõitjateruumi poole.

Komposiitmaterjale (vt punkt 10.2.2) katsetatakse nii, nagu oleks tegemist ühtse koostisega materjaliga.

Üksteise peale kantud erineva koostisega kihtidest koosnevate materjalide puhul, mis ei ole komposiitmaterjalid, katsetatakse ükshaaval kõiki materjalikihte, mis asuvad kuni 13 mm sügavusel sõitjateruumi poole pööratud pinnast.

Joonis 20 — Proov

10.5.3. Konditsioneerimine

Proove hoitakse vähemalt 24 tundi, ent mitte rohkem kui 7 päeva temperatuuril 23 ± 2 °C ning suhtelise õhuniiskuse 50 ± 5 % juures ning neis tingimustes hoitakse proove kuni vahetult katse-eelse ajani.

- 10.6. **Katse läbiviimine**
- 10.6.1. Asetage karestatud või karvastatud pinnaga proovid tasasele pinnale ning kammige kammiga (10.4.5) kaks korda vastukarva.
- 10.6.2. Asetage proov proovihoidjasse (10.4.2) nii, et testitav külj on suunatud allapoole leegi suunas.
- 10.6.3. Seadke gaasileek 30 mm kõrguseks, kasutades selleks kambris olevat märki, hoides põleti õhu sisselaskeava suletuna. Leek peab stabiliseerumiseks põlema vähemalt ühe minuti enne esimese testi alustamist.
- 10.6.4. Lükake proovihoidja põlemiskambrisse nii, et proovi serv ulatub leegini, ning 15 sekundi pärast katkestage gaasi juurdevool.
- 10.6.5. Põlemisaega hakatakse mõõtma hetkest, mil tulekolde piir möödub esimesest mõõtepunktist. Jälgige tule levikut küljel, mis põleb kiiremini kui teine külj (ülemisel või alumisel küljel).
- 10.6.6. Põlemisaja mõõtmine lõpetatakse, kui leek on jõudnud viimase mõõtepunktini või kui leek kustub enne viimase mõõtepunktini jõudmist. Kui leek ei jõua viimase mõõtepunktini, mõõdetakse põlemissügavust kuni punktini, kus leek kustus. Põlemissügavus on proovi kahjustunud osa, mis on pinnalt või seest põlemise teel hävinud.
- 10.6.7. Kui proov ei võta tuld või ei jätka põlemist pärast põleti kustutamist või kui leek kustub enne esimese mõõtepunktini jõudmist, nii et põlemisaega ei saa mõõta, märgitakse katsearuandesse, et põlemiskiirus on 0 mm/min.
- 10.6.8. Katseseeriat või korduvkatseid tehes tagatakse, et põlemiskambri ja proovihoidja temperatuur on enne järgmise katse alustamist kõige rohkem 30 °C.

10.7. **Arvutamine**

Põlemiskiirus B, väljendatuna millimeetrites minuti kohta, saadakse valemiga:

$$B = (s/t) \times 60$$

kus

s on põlemissügavus millimeetrites;

t on aeg sekundites, mis kulub sügavuse s läbipõlemiseks.

10.8. **Kõrvalomaduste keerukuse näitajad**

Kõrvalomadusi ei ole.

10.9. **Tulemuste tõlgendamine**

Plastmaterjaliga kaetud (2.3) ja klaasplastist klaase (2.4) käsitatakse põlemiskäitumise (tulekindluse) osas rahuldavana, kui põlemiskiirus on alla 250 mm/min.

11. KATSE KEEMILISTELE MÕJURITELE VASTUPIDAVUSE KOHTA

11.1. **Kasutatavad keemilised mõjurid**

11.1.1. Mitteabasiivne seebilahus: 1 massiprotsent kaaliumoleaati deioniseeritud vees.

11.1.2. Aknapuhastusvahend: isopropanooli ja dipropüleenglükoolmonometüüleetri (mõlemaid aineid 5–10 massiprotsenti) ning ammooniumhüdrosiidi (1-5 massiprotsenti) vesilahus.

- 11.1.3. Lahjendamata denatureeritud alkohol: üks mahuosa metüülalkoholi 10 mahuosa etüülalkoholi kohta.
- 11.1.4. Mootoribensiini standardsegu, kus on 50 mahuprotsenti tolueni, 30 mahuprotsenti 2,2,4-trimetüülpentaani, 15 mahuprotsenti 2,4,4-trimetüül-1-pentaani ja 5 mahuprotsenti etüülalkoholi.
- 11.1.5. Standardpetrool: segu, milles on 50 mahuprotsenti n-oktaani ja 50 mahuprotsenti n-dekaani.

11.2. Katsemeetod

Kahe 180 × 25 mm katsekehaga tehakse katse keemiliste mõjuritega vastavalt punktis 11.1 sätestatule, kusjuures iga katse ja toote puhul kasutatakse uut katsekeha. Pärast iga katset tuleb katsekehad puhastada vastavalt tootja juhistele ning hoida 48 tundi temperatuuril 23 ± 2 °C ja suhtelisel õhuniiskusel 50 ± 5 %. Need tingimused peavad olema katsete jooksul samad. Katsekehad tuleb kasta üheks minutiks täielikult katsevedelikku, võtta välja ning seejärel kohe kuivatada (puhta) absorbeeriva puuvillase lapiga.

11.3. Kõrvalomaduste keerukuse näitajad

	Värvitu	Toonitud
Plastmaterjalist vahekihi või katte värvumine	1	2

Kõrvalomadusi ei ole.

11.4. Tulemuste tõlgendamine

- 11.4.1. Keemiliste mõjuritele vastupidavuse katse tulemus on positiivne, kui katsekehad ei ole pehmenenud, kleepunud, pindmiselt pragunenud ega muutunud oluliselt vähem läbipaistvaks.
- 11.4.2. Osa tüübikinnituse saamiseks esitatud katsekehasid käsitatakse keemiliste mõjuritele vastupidavuse katse puhul rahuldavatena, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:
- 11.4.2.1. kõikide katsete tulemused on rahuldavad;
- 11.4.2.2. kui ühe katse tulemus ei vasta nõetele, on uute katsekehade tehtud uute katsete tulemused rahuldavad.

III D LISA

Karastatud klaasist tuuleklaasid

1. TÜÜBI MÄÄRATLUS

Karastatud klaasist tuuleklaasid kuuluvad eri tüüpidesse, kui need erinevad vähemalt ühe põhi- või kõrvalomaduse poolest.

1.1. **Põhiomadused on järgmised:**

1.1.1. kaubanimi või -märk;

1.1.2. kuju ja mõõtmed.

Karastatud klaasist tuuleklaase loetakse kuuluvaks ühte järgmisest kahest klassist killunemiskatse ja mehaaniliste omaduste katse puhul, s.o:

1.1.2.1. lamedad tuuleklaasid ja

1.1.2.2. kumerad tuuleklaasid;

1.1.3. paksuskategooriad, kus nimipaksus e on (lubatud on valmistamisest tingitud hälve $\pm 0,2$ mm):

— I kategooria:		$e \leq 4,5$ mm
— II kategooria:	4,5 mm <	$e \leq 5,5$ mm
— III kategooria:	5,5 mm <	$e \leq 6,5$ mm
— IV kategooria:	6,5 mm <	e

1.2. **Kõrvalomadused on järgmised:**

1.2.1. materjali laad (poleeritud (tahvel)klaas, floatklaas, lehtklaas),

1.2.2. värvus (värvitu või toonitud),

1.2.3. elektrijuhtide olemasolu või puudumine,

1.2.4. pimestusvastaste ribade olemasolu või puudumine.

2. KILLUNEMISKATSE

2.1. **Kõrvalomaduste keerukuse näitajad**

2.1.1. Hõlmatud on üksnes materjali laad.

2.1.2. Floatklaasil ja lehtklaasil on sama keerukuse näitaja.

2.1.3. Killunemiskatset tuleb korrata üleminekul poleeritud tahvelklaasilt floatklaasile või lehtklaasile ja vastupidi.

2.1.4. Katset tuleb korrata, kui kasutatakse muid pimestusvastaseid ribasid kui värvitud ribad.

2.2. **Proovide arv**

Katse tehakse kuue prooviga väikseima pinnalaotusega klaasidest ning kuue prooviga suurima pinnalaotusega klaasidest, mis valitakse vastavalt III M lisale.

2.3. Klaasi eri tsoonid

Karastatud klaasist tuuleklaasil on kaks peamist tsooni: FI ja FII. Sellel võib olla ka vahetsoon FIII.

Tsoonid määratletakse järgmiselt:

- 2.3.1. FI tsoon – peene killunemisega äärmine tsoon vähemalt 7 cm laiuses tuuleklaasi kõikidest servadest ning mis hõlmab 2 cm laia välimise riba, mida ei hinnata;
- 2.3.2. FII tsoon – vahelduva killunemisega nähtavustsoon, mis hõlmab alati vähemalt 20 cm kõrge ja 50 cm pika nelinurkse osa.
 - 2.3.2.1. Nelinurga keskpunkt on ringi keskel, mille raadius on 10 cm ja mille keskel asub projitseeritud võrdluspunkt.
 - 2.3.2.2. Traktorite puhul, mille korral ei saa määrata kindlaks võrdluspunkti, tuleb katsearuandes viidata nähtavustsooni asukohale.
 - 2.3.2.3. Tuuleklaaside puhul, mille kõrgus on alla 44 cm, võib eespool nimetatud nelinurga kõrgust vähendada 15 cm-ni;
- 2.3.3. FIII tsoon – FI ja FII tsooni vahel asuv vahetsoon, mille laius ei ole rohkem kui 5 cm.

2.4. Katsemeetod

Kasutatakse III C lisa punktis 1 kirjeldatud meetodit.

2.5. Löögipunktid (vt III N lisa, joonis 2).

- 2.5.1. Löögipunktid valitakse järgmiselt:

punkt 1: FII tsooni keskmises osas kõrge või madala pingega piirkonnas;

punkt 2: FIII tsoonis võimalikult lähedal FII tsooni vertikaalsele sümmeetriasandile;

punktid 3 ja 3': proovi ühe mediaani äärtest 3 cm kaugusel; kui serval on tangijalg, on üks löögipunkt selle serva lähedal, kus on tangijalg, ning teine vastasserva lähedal;

punkt 4: koht, kus kõveruse raadius on pikimal mediaanil väikseim;

punkt 5: 3 cm kaugusel proovi servast vasakule või paremale kohas, kus serva kõveruse raadius on väikseim.

- 2.5.2. Killunemiskatse tehakse kõikides punktides (1, 2, 3, 3', 4 ja 5).

2.6. Tulemuste tõlgendamine

- 2.6.1. Katse tulemus on rahuldav, kui killunemine vastab kõikidele punktides 2.6.1.1, 2.6.1.2 ja 2.6.1.3 esitatud tingimustele.

- 2.6.1.1. FI tsoon

- 2.6.1.1.1. Iga 5×5 cm ruudu kildude arv on 40–350; kui leitakse vähem kui 40 kildu, on katse tulemus rahuldav, kui igas 10×10 cm ruudus, mis sisaldab seda 5×5 cm ruutu, on kildude arv vähemalt 160.

- 2.6.1.1.2. Eespool esitatud reegli kohaldamisel loetakse kild, mis ulatub üle ruudu serva, pooleks killuks.

- 2.6.1.1.3. Killunemist ei kontrollita proovide servadest 2 cm laiuses, kuna selle riba suurune on klaasi raam, ega 7,5 cm raadiuses löögipunkti.

- 2.6.1.1.4. Üle 3 cm² suuruse pindalaga kilde võib esineda üksnes kolm tükki. Kaks kildu ei tohi olla samas 10 cm läbimõõduga ringis.
- 2.6.1.1.5. Piklikud killud on lubatud, tingimusel et need ei tohi olla teravate äärtega ning nende pikkus ei ületa 7,5 cm, välja arvatud punktis 2.6.2.2 sätestatud juhul. Kui piklikud killud ulatuvad klaasi servani, ei tohi nende nurk klaasi serva suhtes olla suurem kui 45°.
- 2.6.1.2. FII tsoon
- 2.6.1.2.1. Nähtavust pärast klaasi purunemist kontrollitakse punktis 2.3.2 määratletud nelinurkses piirkonnas. Selles nelinurgas ei või üle 2 cm² suuruste kildudega pindala ületada 15 % nelinurga pindalast; tuuleklaaside puhul, mille kõrgus on alla 44 cm või mis paigaldatakse vertikaalselt väiksema kui 15° nurga all, peab nähtavus olema vähemalt 10 % asjaomase nelinurga pindalast.
- 2.6.1.2.2. Ükski kild ei tohi olla suurem kui 16 cm², välja arvatud punktis 2.6.2.2 sätestatud juhul.
- 2.6.1.2.3. 10 cm raadiuses löögipunkti, kuid üksnes selles ringi osas, mis kuulub FII tsooni, võib olla kolm kildu suurusega 16 cm²–25 cm².
- 2.6.1.2.4. Killud peavad olema ühtlase kujuga ning neil ei tohi olla punktis 2.6.1.2.4.1 kirjeldatud teravikke. 50 × 20 cm suuruses nelinurgas võib siiski olla kuni 10 ning kogu tuuleklaasis kuni 25 ebaühtlase kujuga kildu.
- Ühelgi killul ei või olla pikemat teravikku kui 35 mm, mõõdetuna vastavalt punktile 2.6.1.2.4.1.
- 2.6.1.2.4.1. Kild on ebaühtlase kujuga, kui see ei mahu 40 mm läbimõõduga ringjoone sisse, kui sellel on vähemalt üks üle 15 mm pikkune teravik (mõõdetuna teraviku tipust selle osani, mille paksus on võrdne klaasi paksusega) ning kui sellel on üks või rohkem teravikku, mille tipunurk on alla 40°.
- 2.6.1.2.5. Pikliku kujuga killud on lubatud terves FII tsoonis, kui need on alla 10 cm pikad, välja arvatud punktis 2.6.2.2 sätestatud juhul.
- 2.6.1.3. FIII tsoon
- Selle tsooni killunemise omadused peavad jääma kahe kõrvalasuva tsooni (FI ja FII) puhul lubatud killunemise omaduste vahepeale.
- 2.6.2. Osa tüübikinnituse saamiseks esitatud tuuleklaasi käsitatakse killunemise puhul rahuldavana, kui on täidetud vähemalt üks järgmistest tingimustest:
- 2.6.2.1. kui kõik katsed punktis 2.5.1 määratletud löögipunktidega on andnud rahuldava tulemuse;
- 2.6.2.2. kui ühe katse tulemus kõikidest punktis 2.5.1 ettenähtud löögipunktidega tehtud katsetest on mitterahuldav, võttes arvesse kõrvalekaldeid järgmistes piirides:
- FI tsoon: kuni viis kildu pikkusega 7,5–15 cm;
- FII tsoon: kuni kolm kildu pindalaga 16–20 cm² väljaspool ringi, mille raadius on 10 cm ja mille keskpunkt on löögipunkt;
- FIII tsoon: kuni neli kildu pikkusega 10–17,5 cm;
- ning seda katset korratakse uue prooviga, mis vastab punkti 2.6.1 nõuetele või mille puhul esinevad nimetatud kõrvalekalded eespool määratletud piirides.
- 2.6.2.3. kui kahe katse tulemused kõikidest punktis 2.5.1 ettenähtud löögipunktidega tehtud katsetest on mitterahuldavad, võttes arvesse ka kõrvalekaldeid, mis ei ületa punktis 2.6.2.2 määratletud piire, ning uus katsete seeria uute proovidega vastab punkti 2.6.1 nõuetele või kui uutest proovidest jääb kuni kahe proovi puhul kõrvalekalle punktis 2.6.2.2 määratletud piiridesse.
- 2.6.3. Kui avastatakse eespool nimetatud kõrvalekalded, tuleb need märkida katsearuandesse ning sellele tuleb lisada tuuleklaaside asjaomaste osade fotod.

3. KATSE PEAKUJULISE MUDELIGA

3.1. **Kõrvalomaduste keerukuse näitajad**

Kõrvalomadusi ei ole.

3.2. **Proovide arv**

3.2.1. Iga karastatud klaasist tuuleklaasi rühma kohta tehakse katse nelja suurima ja nelja väikseima pinnalaotusega prooviga, kusjuures kõik kaheksa proovi on sama tüüpi mis killunemiskatseks valitud proovid (vt punkti 2.2).

3.2.2. Teise võimalusena võib selle laboratooriumi äranägemisel, kus katsed tehakse, võtta katsete jaoks iga tuuleklaasi paksuskategooria jaoks kuus proovi mõõtmetega (1 100 × 500 mm) +5/-2 mm.

3.3. **Katsemeetod**

3.3.1. Kasutatakse III C lisa punktis 3 kirjeldatud meetodit.

3.3.2. Langemiskõrgus on 1,5 m +0/-5 mm.

3.4. **Tulemuste tõlgendamine**

3.4.1. Katse tulemus on rahuldav, kui tuuleklaas või katsekeha praguneb.

3.4.2. Osa tüübikinnituse saamiseks esitatud proove võib käsitada peakujulise mudeliga katse puhul rahuldavatena, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:

3.4.2.1. kõikide katsete tulemus on rahuldav; või

3.4.2.2. kui ühe katse tulemus ei vasta nõuetele, on uute proovidega tehtud uute katsete tulemused rahuldavad.

4. OPTILISED OMADUSED

Kõikide tuuleklaasi tüüpide suhtes kohaldatakse III C lisa punktis 9 sätestatud nõudeid optiliste omaduste kohta.

—

III E LISA

Ühtlaselt karastatud klaaspinnad (v.a tuuleklaasid) ⁽¹⁾

1. TÜÜBI MÄÄRATLUS

Ühtlaselt karastatud klaaspinnad kuuluvad eri tüüpidesse, kui need erinevad vähemalt ühe põhi- või kõrvalomaduse poolest.

1.1. Põhiomadused on järgmised:

1.1.1. kaubanimi või -märk;

1.1.2. karastamistoimingu laad (termiline või keemiline);

1.1.3. kuju kategooria; eristatakse kahte kategooriat:

1.1.3.1. lamedad klaaspinnad,

1.1.3.2. lamedad ja kumerad klaaspinnad;

1.1.4. paksuskategooriad, kus nimipaksus e on (lubatud on valmistamisest tingitud hälve $\pm 0,2$ mm):

— I kategooria: $e \leq 3,5$ mm

— II kategooria: $3,5 \text{ mm} < e \leq 4,5$ mm

— III kategooria: $4,5 \text{ mm} < e \leq 6,5$ mm

— IV kategooria: $6,5 \text{ mm} < e$

1.2. Kõrvalomadused on järgmised:

1.2.1. materjali laad (poleeritud (tahvel)klaas, floatklaas, lehtklaas),

1.2.2. värvus (värvitu või toonitud),

1.2.3. elektrijuhtide olemasolu või puudumine,

2. KILLUNEMISKATSE

2.1. Kõrvalomaduste keerukuse näitajad

Materjal	Keerukuse näitaja
Tahvelklaas	2
Floatklaas	1
Lehtklaas	1

Muid kõrvalomadusi ei ole.

2.2. Proovide valimine

2.2.1. Katse tegemiseks valitakse järgmiste kriteeriumide alusel proovid igast kuju- ja paksuskategooriast, mida on keerule toota:

2.2.1.1. lamedate klaaspindade puhul kasutatakse kahte proovide komplekti, mis vastavad:

2.2.1.1.1. suurimale pinnalaotusele,

⁽¹⁾ Seda tüüpi ühtlaselt karastatud klaaspindasid võib kasutada ka traktorite tuuleklaasidena.

- 2.2.1.1.2. väikseimale nurgale kahe kõrvuti asetseva külje vahel.
- 2.2.1.2. Lehtklaasi ja kumerate klaaspindade puhul kasutatakse kahte proovide komplekti, mis vastavad:
- 2.2.1.2.1. suurimale pinnalaotusele,
- 2.2.1.2.2. väikseimale nurgale kahe kõrvuti asetseva külje vahel,
- 2.2.1.2.3. segmendi suurimale kõrgusele.
- 2.2.2. Katseid, mis tehakse proovidega, mis vastavad suurimale pinnalaotusele S , saab teha mis tahes muu pinnaga, mis on väiksem kui $S + 5\%$.
- 2.2.3. Kui esitatud proovide nurk γ on väiksem kui 30° , saab katseid teha kõikide klaaspindadega, mille nurk on suurem kui $\gamma - 5^\circ$.
- Kui esitatud proovide nurk γ on 30° või suurem, saab katseid teha kõikide klaaspindadega, mille nurk on 30° või suurem.
- 2.2.4. Kui esitatud proovide segmendi kõrgus h on suurem kui 100 mm, saab katseid teha kõikide klaaspindadega, mille segmendi kõrgus on väiksem kui $h + 30$ mm.
- Kui esitatud proovide segmendi kõrgus h on 100 mm või väiksem, saab katseid teha kõikide klaaspindadega, mille segmendi kõrgus on 100 mm või väiksem.

2.3. Proovide arv komplektis

Võttes arvesse punktis 1.1.3 määratletud kujukategooriat, on proovide arv igas grupis järgmine:

Klaaspinna tüüp	Proovide arv
Lehtklaas (kaks komplekti)	4
Lamedad ja kumerad klaaspinnad (kolm komplekti)	5

2.4. Katsemeetod

- 2.4.1. Kasutatakse III C lisa punktis 1 kirjeldatud meetodit.

2.5. Löögipunktid (vt III N lisa, joonis 3).

- 2.5.1. Lamedate ja kumerate klaaspindade puhul on löögipunktid, mis on vastavalt esitatud III N lisa joonistel 3a ja 3b ning III N lisa joonisel 3c, järgmised:

punkt 1: 3 cm klaaspinna servadest kohas, kus serva kõverusraadius on väiksem;

punkt 2: 3 cm ühe mediaani äärest, kusjuures klaasi küljel (kui on olemas) on tangijäljed;

punkt 3: klaasi geomeetrilises keskpunktis;

punkt 4: üksnes kumerate klaaspindade puhul; see punkt valitakse suurimal mediaanil väikseima kõverusraadiusega klaaspinna osas.

- 2.5.2. Igas ettenähtud löögipunktis tehakse ainult üks katse.

2.6. Tulemuste tõlgendamine

- 2.6.1. Katse tulemus on rahuldav, kui killunemine vastab järgmistele tingimustele:

- 2.6.1.1. Igas 5×5 cm tükis on kildude arv 40–400 või alla 3,5 mm paksusega klaasi puhul 450.

- 2.6.1.2. Eespool esitatud reegli kohaldamisel loetakse kild, mis ulatub üle ruudu serva, pooleks killuks.
- 2.6.1.3. Killunemist ei kontrollita proovi servadest 2 cm laiuses, kuna selle riba suurune on klaasi raam; ega 7,5 cm raadiuses löögipunkti.
- 2.6.1.4. Ei tohi olla üle 3 cm² suuruseid kilde, välja arvatud punktis 2.6.1.3 määratletud osades.
- 2.6.1.5. Lubatud on üksikud pikliku kujuga killud, tingimusel et:
- nende otsad ei ole teravad,
 - kui need killud ulatuvad klaasi servani, ei tohi nende nurk klaasi serva suhtes olla suurem kui 45°, ning kui need on alla 7,5 cm pikad, välja arvatud punktis 2.6.2.2 sätestatud juhul.
- 2.6.2. Osa tüübikinnituse saamiseks esitatud proovide komplekti käsitatakse killunemise puhul rahuldavana, kui on täidetud vähemalt üks järgmistest tingimustest:
- 2.6.2.1. kui kõik katsed punktis 2.5.1 määratletud löögipunktidega on andnud rahuldava tulemuse;
- 2.6.2.2. kui ühe katse tulemus kõikidest punktis 2.5.1 ettenähtud löögipunktidega tehtud katsetest on mitterahuldav, võttes arvesse kõrvalekaldeid järgmistes piirides:
- kuni viis kildu pikkusega 6—7,5 cm,
 - kuni viis kildu pikkusega 7,5—10 cm,
- ning seda katset korratakse uue prooviga, mis vastab punkti 2.6.1 nõuetele või mille puhul kõrvalekaldeid jäävad eespool määratletud piiridesse;
- 2.6.2.3. kui kahe katse tulemused kõikidest punktis 2.5.1 ettenähtud löögipunktidega tehtud katsetest on mitterahuldavad võttes arvesse ka punktis 2.6.2.2 määratletud kõrvalekaldeid ning uus katsete seeria uute proovidega vastab punkti 2.6.1 nõuetele või kui uutest proovidest jääb kuni kahe proovi puhul kõrvalekalle punktis 2.6.2.2 määratletud piiridesse.
- 2.6.3. Kui avastatakse eespool nimetatud kõrvalekaldeid, tuleb need märkida katsearuandesse ning sellele tuleb lisada klaasi asjaomaste osade fotod.

3. MEHAANILISE VASTUPIDAVUSE KATSE

3.1. Löögikindluskatse 227 kuuliga

3.1.1. Kõrvalomaduste keerukuse näitajad

Materjal	Keerukuse näitaja	Värvus	Keerukuse näitaja
Poleeritud klaas	2	värvitu	1
Floatklaas	1	toonitud	2
Lehtklaas	1		

Muid kõrvalomadusi (elektrijuhtide olemasolu või puudumine) ei esine.

3.1.2. Katsekehade arv

Punktis 1.1.4 määratletud igas paksuskategoorias tehakse katse kuue katsekehaga.

3.1.3. Katsemeetod

3.1.3.1. Kasutatakse III C lisa punktis 2.1 kirjeldatud meetodit.

- 3.1.3.2. Langemiskõrgus (kuuli alumisest küljest katsekeha ülemise küljeni) on esitatud järgmises tabelis vastavalt klaaspinna paksusele:

Klaasi nimipaksus (e)	Langemiskõrgus
$e \leq 3,5 \text{ mm}$	2,0 m + 5/-0 mm
$3,5 \text{ mm} < e$	2,5 m + 5/-0 mm

- 3.1.4. Tulemuste tõlgendamine

- 3.1.4.1. Katse tulemus on rahuldav, kui katsekeha ei purune.

- 3.1.4.2. Osa tüübikinnituse saamiseks esitatud katsekehade komplekti käsitatakse mehaanilise tugevuse katse puhul rahuldavana, kui on täidetud vähemalt üks järgmistest tingimustest:

- 3.1.4.2.1. kui üle ühe katse tulemus ei ole mitterahuldav,

- 3.1.4.2.2. kui kahe katse tulemused on olnud mitterahuldavad ja on tehtud uued katsed kuue uue katsekehaga ning nende katsete tulemused on olnud rahuldavad.

4. OPTILISED OMADUSED

- 4.1. **Valgusläbivus**

III C lisa punktis 9.1 sätestatud valgusläbivuse nõudeid kohaldatakse ühtlaselt karastatud klaaspindade või klaaspindade osade puhul, mis asuvad juhi vaatevälja jaoks olulistes kohtades.

—

III F LISA

Tavalisest lamineeritud klaasist tuuleklaasid

1. TÜÜBI MÄÄRATLUS

Tavalisest lamineeritud klaasist tuuleklaasid kuuluvad eri tüüpidesse, kui need erinevad vähemalt ühe põhi- või kõrvalomaduse poolest.

 - 1.1. **Põhiomadused on järgmised:**
 - 1.1.1. kaubanimi või -märk;
 - 1.1.2. kuju ja mõõtmed.

Tavalisest lamineeritud klaasist tuuleklaasid loetakse ühte gruppi kuuluvaks mehaaniliste omaduste ja keskkonnakindluse katsete puhul;
 - 1.1.3. klaasikihtide arv;
 - 1.1.4. tuuleklaasi nimipaksus e, lubatud on valmistamisest tingitud hälve $\pm 0,2$ n mm nimiväärtusest (n on tuuleklaasi kihtide arv);
 - 1.1.5. vahekihi või vahekihtide nimipaksus;
 - 1.1.6. vahekihi või vahekihtide laad ja liik (nt polüvinüülbutüraal või muu(d) plastikust vahekiht või vahekihid).
 - 1.2. **Kõrvalomadused on järgmised:**
 - 1.2.1. materjali laad (poleeritud (tahvel)klaas, floatklaas, lehtklaas),
 - 1.2.2. vahekihi või vahekihtide värvus (täielik või osaline) (värvitu või toonitud),
 - 1.2.3. klaasi värvus (värvitu või toonitud),
 - 1.2.4. elektrijuhtide olemasolu või puudumine,
 - 1.2.5. pimestusvastaste ribade olemasolu või puudumine.
2. ÜLDOSA
 - 2.1. Tavalisest lamineeritud klaasist tuuleklaaside puhul tehakse katsed (v.a katse peakujulise mudeliga (punkt 3.2) ja optiliste omaduste katse) lamedate katsekehade, mis on lõigatud tegelikust tuuleklaasist või on spetsiaalselt katse jaoks valmistatud. Mõlemal juhul peavad katsekehad olema tüüpilised tegelikele tuuleklaasidele, millele soovitakse osa tüübikinnitust saada.
 - 2.2. Enne iga katset hoitakse katsekehasid vähemalt neli tundi temperatuuril 23 ± 2 °C. Katsed tuleb teha nii kiiresti kui võimalik pärast katsekehade väljavõtmist mahutist, kus neid hoiti.
3. KATSE PEAKUJULISE MUDELIGA
 - 3.1. **Kõrvalomaduste keerukuse näitajad**

Kõrvalomadusi ei ole.
 - 3.2. **Katse peakujulise mudeliga, kasutades tervet tuuleklaasi**
 - 3.2.1. Proovide arv

Katse tehakse nelja prooviga, mis on saadud väikseima pinnalaotusega klaasidest, ning nelja prooviga, mis on saadud suurima pinnalaotusega klaasidest, ning mis valitakse vastavalt III M lisa sätetele.

- 3.2.2. Katsemeetod
- 3.2.2.1. Kasutatakse III C lisa punktis 3.3.2 kirjeldatud meetodit.
- 3.2.2.2. Langemiskõrgus on 1,5 m $+0/-5$ mm.
- 3.2.3. Tulemuste tõlgendamine
- 3.2.3.1. Katse tulemus on rahuldav, kui on täidetud järgmised tingimused:
- 3.2.3.1.1. proov puruneb nii, et löögipunkti ümber on palju ümmargusi mõrasid, kusjuures ükski mõra ei ole löögipunktile lähemal kui 80 mm;
- 3.2.3.1.2. klaasikihid peavad jääma plastmaterjalist vahekihi külge. Mõrast kummalgi pool võib olla üks või rohkem alla 4 mm laiust vahet klaasikihi ja vahekihi vahel, tingimusel et need jäävad löögipunkti ümbrisevast 60 mm läbimõõduga ringist väljapoole.
- 3.2.3.1.3. Löögiküljel:
- 3.2.3.1.3.1. ei või vahekiht paljastuda rohkem kui 20 cm² ulatuses,
- 3.2.3.1.3.2. võib vahekiht olla rebenenud kuni 35 mm ulatuses.
- 3.2.3.2. Tüübikinnituse saamiseks esitatud proove võib käsitada peakujulise mudeliga katse puhul rahuldavatena, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:
- 3.2.3.2.1. kõikide katsete tulemused on rahuldavad või
- 3.2.3.2.2. kui ühe katse tulemus ei vasta nõuetele, on uute katsekehadega tehtud uute katsete tulemused rahuldavad.
- 3.3. **Katse peakujulise mudeliga, kasutades lamedaid katsekehasid**
- 3.3.1. Katsekehade arv
- Katse tehakse kuue lameda katsekehaga, mille mõõtmed on (1 100 × 500 mm) $+5/-2$ mm.
- 3.3.2. Katsemeetod
- 3.3.2.1. Kasutatakse III C lisa punktis 3.3.1 kirjeldatud meetodit.
- 3.3.2.2. Langemiskõrgus on 4 m $+25/-0$ mm.
- 3.3.3. Tulemuste tõlgendamine
- 3.3.3.1. Katse tulemus on rahuldav, kui on täidetud järgmised tingimused:
- 3.3.3.1.1. katsekeha annab järele ja puruneb nii, et sellele tekib löögipunkti ümber arvukalt ümmargusi mõrasid;
- 3.3.3.1.2. vahekiht võib olla rebenenud, tingimusel et peakujuline mudel ei läbi katsekeha;
- 3.3.3.1.3. vahekihi küljest ei eraldu suuri kilde.
- 3.3.3.2. Tüübikinnituse saamiseks esitatud katsekehasid võib käsitada peakujulise mudeliga katse puhul rahuldavatena, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:
- 3.3.3.2.1. kõikide katsete tulemused on rahuldavad; või
- 3.3.3.2.2. kui ühe katse tulemus ei vasta nõuetele, on uute katsekehadega tehtud uute katsete tulemused rahuldavad.

4. MEHAANILISE VASTUPIDAVUSE KATSE

4.1. **Kõrvalomaduste keerukuse näitajad**

Kõrvalomadusi ei ole.

4.2. **Löögikindluskatse 2 260 g kuuliga**

4.2.1. Katsekehade arv

Katse tehakse kuue ruudukujulise katsekehaga, mille mõõtmed on 300 mm + 10/-0 mm.

4.2.2. Katsemeetod

4.2.2.1. Kasutatakse III C lisa punktis 2.2 kirjeldatud meetodit.

4.2.2.2. Langemiskõrgus (kuuli alumisest küljest katsekeha ülemise küljeni) on 4 m + 25/-0 mm.

4.2.3. Tulemuste tõlgendamine

4.2.3.1. Katse tulemus loetakse rahuldavaks, kui kuul ei läbi klaasi viie sekundi jooksul alates löögi hetkest.

4.2.3.2. Osa tüübikinnituse saamiseks esitatud katsekehasid võib käsitada 2 260 g kuuliga löögikindluskatse puhul rahuldavatena, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:

4.2.3.2.1. kõikide katsete tulemused on rahuldavad või

4.2.3.2.2. kui ühe katse tulemus ei vasta nõuetele, on uute katsekehadega tehtud uute katsete tulemused rahuldavad.

4.3. **Löögikindluskatse 227 g kuuliga**

4.3.1. Kõrvalomaduste keerukuse näitajad

Kõrvalomadusi ei ole.

4.3.2. Katsekehade arv

Katse tehakse 20 ruudukujulise katsekehaga, mille mõõtmed on 300 mm +10/-0 mm.

4.3.3. Katsemeetod

4.3.3.1. Kasutatakse III C lisa punktis 2.1 kirjeldatud meetodit. Kümne katsekehaga tehakse katse temperatuuril + 40 ± 2 °C ning kümne katsekehaga temperatuuril – 20 ± 2 °C.

4.3.3.2. Langemiskõrgused erinevate paksuskategoriate ja eraldunud kildude massi puhul on esitatud järgmises tabelis:

Katsekeha paksus mm	+ 40 °C		– 20 °C	
	Langemiskõrgus M (°)	Kildude lubatud maksimaalne mass g	Langemiskõrgus M (°)	Kildude lubatud maksimaalne mass g
e ≤ 4,5	9	12	8,5	12
4,5 < e ≤ 5,5	10	15	9	15
5,5 < e ≤ 6,5	11	20	9,5	20
e > 6,5	12	25	10	25

(°) Langemiskõrguse puhul on lubatud hälve +25/-0 mm.

- 4.3.4. Tulemuste tõlgendamine
- 4.3.4.1. Katse tulemus on rahuldav, kui on täidetud järgmised tingimused:
- kuul ei läbi katsekeha,
 - katsekeha ei purune mitmeks tükiks,
 - kui vahekiht ei ole rebenenud, ei tohi löögipunkti vastas olevalt klaasiküljelt eraldunud kildude mass ületada punktis 4.3.3.2 määratletud asjakohaseid väärtusi.
- 4.3.4.2. Osa tüübikinnituse saamiseks esitatud katsekehasid võib käsitada 227 g kuuliga löögikindluskatse puhul rahuldavatenä, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:
- 4.3.4.2.1. vähemalt kaheksa katse tulemused igal temperatuuril on rahuldavad; või
- 4.3.4.2.2. kui üle kahe katse tulemus igal temperatuuril ei ole rahuldav, on uute katsekehadega tehtud uued katsed, mille tulemused on rahuldavad.
5. KESKKONNAKINDLUSE KATSE
- 5.1. **Kulumiskindluskatse**
- 5.1.1. Keerukuse näitajad ja katsemeetod
- Kohaldatakse III C lisa punkti 4 nõudeid, kusjuures katset jätkatakse 1 000. tsüklini.
- 5.1.2. Tulemuste tõlgendamine
- Turvaklaasi käsitatakse kulumiskindluse puhul rahuldavana, kui valguse hajumine pärast katsekeha kulumist ei ületa 2 %.
- 5.2. **Kõrgele temperatuurile vastupidavuse katse**
- Kohaldatakse III C lisa punkti 5 nõudeid.
- 5.3. **Kiirguskindluskatse**
- 5.3.1. Üldnõue
- Katse tehakse üksnes siis, kui laboratoorium peab seda vajalikuks, võttes arvesse laboratooriumi valduses olevat teavet vahekihi kohta.
- 5.3.2. Kohaldatakse III C lisa punkti 6 nõudeid.
- 5.4. **Niiskuskindluskatse**
- Kohaldatakse III C lisa punkti 7 nõudeid.
6. OPTILISED OMADUSED
- Kõikide tuuleklaasi tüüpide suhtes kohaldatakse III C lisa punktis 9 sätestatud nõuet optiliste omaduste kohta.
-

III G LISA

Lamineeritud klaaspinnad (v.a tuuleklaasid) ⁽¹⁾

1. TÜÜBI MÄÄRATLUS

Lamineeritud klaaspinnad (v.a tuuleklaasid) kuuluvad eri tüüpidesse, kui need erinevad vähemalt ühe põhi- või kõrvalomaduse poolest.

1.1. **Põhiomadused on järgmised:**

1.1.1. kaubanimi või -märk;

1.1.2. klaasi paksuskategooria, kuhu kuulub nimipaksus e , kusjuures on lubatud valmistamisest tingitud hälve $\pm 0,2$ mm (n on klaasikihtide arv):

— I kategooria:		$e \leq 5,5$ mm
— II kategooria:	5,5 mm <	$e \leq 6,5$ mm
— III kategooria:	6,5 mm <	e

1.1.3. vahekihi või vahekihtide nimipaksus;

1.1.4. vahekihi või vahekihtide laad ja tüüp, nt polüvinüülbutüraal või muu(d) plastmaterjalist vahekiht või vahekihid;

1.1.5. mis tahes eritöötlus, mis tuleb teha ühele klaasikihile.

1.2. **Kõrvalomadused on järgmised:**

1.2.1. materjali laad (poleeritud (tahvel)klaas, floatklaas, lehtklaas),

1.2.2. vahekihi või vahekihtide värvus (täielik või osaliselt) (värvitu või toonitud),

1.2.3. klaasi värvus (värvitu või toonitud).

2. ÜLDOSA

2.1. Lamineeritud klaaspindade (v.a tuuleklaasid) puhul tehakse katse lamedate katsekehadega, mis on lõigatud tegelikust klaasist või on spetsiaalselt katse jaoks valmistatud. Mõlemal juhul peavad katsekehad olema tüüpilised tegelikele klaaspindadele, millele soovitakse osa tüübikinnitust saada.

2.2. Enne iga katset hoitakse katsekehasid vähemalt neli tundi temperatuuril 23 ± 2 °C. Katsed tuleb teha kohe pärast katsekehade väljavõtmist mahutist, kus neid hoiti.

2.3. Käesoleva lisa sätteid loetakse täidetuks, kui osa tüübikinnituseks esitatud klaasid on sama koostisega mis III F, III H ja III I lisa sätete alusel kinnitatud tuuleklaasid.

3. KATSE PEAKUJULISE MUDELIGA

3.1. **Kõrvalomaduste keerukuse näitajad**

Kõrvalomadusi ei ole.

3.2. **Katsekehade arv**

Katse tehakse kuue lameda katsekehaga, mille mõõtmed on 1 100 × 500mm (+ 25/0 mm).

(¹) Seda tüüpi lamineeritud klaaspindasid võib kasutada ka traktorite tuuleklaasidena.

3.3. Katsemeetod

- 3.3.1. Kasutatakse III C lisa punktis 3 kirjeldatud meetodit.
- 3.3.2. Langemiskõrgus on 1,5 m +0/-5 mm. Traktori tuuleklaasina kasutatavate klaaside puhul on langemiskõrgus 4 m + 25/- 0 mm.

3.4. Tulemuste tõlgendamine

- 3.4.1. Katse tulemus on rahuldav, kui on täidetud järgmised tingimused:
- 3.4.1.1. katsekeha annab järele ja puruneb nii, et sellele tekib löögipunkti ümber arvukalt ümmargusi mõrasid;
- 3.4.1.2. vahekiht võib olla rebenenud, tingimusel et peakujuline mudel ei läbi katsekeha;
- 3.4.1.3. vahekihi küljest ei eraldu suuri klaasikilde.
- 3.4.2. Osa tüübikatsetusteks esitatud katsekehasid võib käsitada peakujulise mudeliga katse puhul rahuldavatena, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:
- 3.4.2.1. kõikide katsete tulemused on rahuldavad või
- 3.4.2.2. kui ühe katse tulemus ei vasta nõuetele, on uute katsekehadega tehtud uute katsete tulemused rahuldavad.

4. MEHAANILISE VASTUPIDAVUSE KATSE – KATSE 227 g KUULIGA

4.1. Kõrvalomaduste keerukuse näitajad

Kõrvalomadusi ei ole.

4.2. Katsekehade arv

Katse tehakse nelja lameda ruudukujulise katsekehaga, mille mõõtmed on 300 mm (+ 10/-0 mm).

4.3. Katsemeetod

- 4.3.1. Kasutatakse III C lisa punktis 2.1 kirjeldatud meetodit.
- 4.3.2. Langemiskõrgus (kuuli alumisest küljest katsekeha ülemise küljeni) on esitatud järgmises tabelis vastavalt nimipaksusele:

Nimipaksus	Langemiskõrgus	
$e \leq 5,5$ mm	5 m	+ 25 mm/- 0 mm
$5,5$ mm $\leq e \leq 6,5$ mm	6 m	
$6,5$ mm $\leq e$	7 m	

4.4. Tulemuste tõlgendamine

- 4.4.1. Katse tulemus on rahuldav, kui on täidetud järgmised tingimused:
- kuul ei läbi katsekeha,
 - katsekeha ei purune mitmeks killuks,
 - löögipunkti vastas olevalt klaasiküljelt eraldunud mõne killu mass ei ületa 15 g.

4.4.2. Osa tüübikatsetesteks esitatud katsekehasid võib käsitada mehaanilise vastupidavuse katse puhul rahuldavatena, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:

4.4.2.1. kõikide katsete tulemus on rahuldav või

4.4.2.2. kui kuni kahe katse tulemus ei ole rahuldav, on uute katsekehadega tehtud uued katsed, mille tulemused on rahuldavad.

5. KESKKONNAKINDLUSE KATSE

5.1. **Kulumiskindluskatse**

5.1.1. Keerukuse näitajad ja katsemeetod

Kohaldatakse III C lisa punkti 4 nõudeid, kusjuures katset jätkatakse 1 000. tsüklini.

5.1.2. Tulemuste tõlgendamine

Turvaklaasi käsitatakse kulumiskindluse osas rahuldavana, kui valguse hajumine pärast katsekeha kulumist ei ületa 2 %.

5.2. **Kõrgele temperatuurile vastupidavuse katse**

Kohaldatakse III C lisa punkti 5 nõudeid.

5.3. **Kiirguskindluskatse**

5.3.1. Üldnõue

Katse tehakse üksnes siis, kui laboratoorium peab seda vajalikuks, võttes arvesse laboratooriumi valduses olevat teavet vahekihi kohta.

5.3.2. Kohaldatakse III C lisa punkti 6 nõudeid.

5.4. **Niiskuskindluskatse**

5.4.1. Kohaldatakse III C lisa punkti 7 nõudeid.

6. OPTILISED OMADUSED

6.1. **Valgusläbivus**

III C lisa punktis 9.1 sätestatud valgusläbivuse nõudeid kohaldatakse klaaspindade (v.a tuuleklaasid) puhul, mis asuvad juhi vaatevälja jaoks olulistest kohtades.

III H LISA

Töödeldud lamineeritud klaasist tuuleklaasid

1. TÜÜBI MÄÄRATLUS

Töödeldud lamineeritud klaasist tuuleklaasid kuuluvad eri tüüpidesse, kui need erinevad vähemalt ühe põhi- või kõrvalomaduse poolest.
- 1.1. **Põhiomadused on järgmised:**
 - 1.1.1. kaubanimi või -märk;
 - 1.1.2. kuju ja mõõtmed.

Töödeldud lamineeritud klaasist tuuleklaasid loetakse ühte gruppi kuuluvaks killunemiskatse, mehaaniliste omaduste katse ja keskkonnakindluse katsete puhul;
 - 1.1.3. klaasikihtide arv;
 - 1.1.4. tuuleklaasi nimipaksus e, lubatud on valmistamisest tingitud hälve $\pm 0,2$ n mm nimiväärtusest (n on tuuleklaasi klaasikihtide arv);
 - 1.1.5. mis tahes eritöötlus, mis tuleb teha ühele või mitmele klaasikihile;
 - 1.1.6. vahekihi või vahekihtide nimipaksus;
 - 1.1.7. vahekihi või vahekihtide laad ja tüüp (nt polüvinüülbutüraal või muu(d) plastmaterjalist vahekiht või vahekihid).
- 1.2. **Kõrvalomadused on järgmised:**
 - 1.2.1. materjali laad (poleeritud (tahvel)klaas, floatklaas, lehtklaas),
 - 1.2.2. vahekihi või vahekihtide värvus (täielik või osaline) (värvitu või toonitud),
 - 1.2.3. klaasi värvus (värvitu või toonitud),
 - 1.2.4. elektrijuhtide olemasolu või puudumine,
 - 1.2.5. pimestusvastaste ribade olemasolu või puudumine.
2. ÜLDOSA
 - 2.1. Töödeldud lamineeritud klaasist tuuleklaaside puhul tehakse katsed (v.a katse peakujulise mudeliga) kogu tuuleklaasile ja optiliste omaduste katsed selleks spetsiaalselt valmistatud proovide ja/või lamedate katsekehadega. Katsekehad peavad siiski olema tüüpilised tegelikele tuuleklaasidele, millele soovitakse osa tüübikinnitust saada.
 - 2.2. Enne iga katset hoitakse katsekehasid vähemalt neli tundi temperatuuril 23 ± 2 °C. Katsed tuleb teha nii kiiresti kui võimalik pärast katsekehade väljavõtmist mahutist, kus neid hoiti.
3. ETTENÄHTUD KATSED

Töödeldud lamineeritud klaasist tuuleklaasidega tehakse:

 - 3.1. tavalisest lamineeritud klaasist tuuleklaaside jaoks III F lisas ettenähtud katsed,
 - 3.2. käesoleva lisa punktis 4 kirjeldatud killunemiskatse.

4. KILLUNEMISKATSE

4.1. Kõrvalomaduste keerukuse näitajad

Materjal	Keerukuse näitaja
Tahvelklaas	2
Floatklaas	1
Lehtklaas	1

4.2. Katsekehade või proovide arv

Katse tehakse ühe katsekehaga, mille mõõtmed on 1 100 × 500 mm (+5/-2 mm), või ühe prooviga iga löögipunkti kohta.

4.3. Katsemeetod

Kasutatakse III C lisa punktis 1 kirjeldatud meetodit.

4.4. Löögipunkt(id)

Löögipunkt on mõlemal välimisel töödeldud lehel katsekeha või proovi keskel.

4.5. Tulemuste tõlgendamine

4.5.1. Iga löögipunkti puhul loetakse killunemiskatse tulemus rahuldavaks, kui üle 2 cm² suuruste kildudega kaetud pind kokku, mis moodustab osa III D lisa punktis 2.3.2 määratletud nelinurga, on vähemalt 15 % nelinurga pinnast.

4.5.1.1. Proovi puhul:

4.5.1.1.1. Asub nelinurga keskpunkt ringis, mille raadius on 10 cm ja mille keskel on võrdluspunkti kujutis, mis on määratletud direktiivi 2008/2/EÜ 1 lisa punktis 1.2.

4.5.1.1.2. Traktorite puhul, mille korral ei saa määrata kindlaks võrdluspunkti, tuleb katsearuandes viidata nähtavustsooni asukohale.

4.5.1.1.3. Tuuleklaaside puhul, mille kõrgus on alla 44 cm või mis paigaldatakse vertikaalselt väiksema kui 15° nurga all, võib nelinurga kõrgust vähendada 15 cm-ni; nähtavus peab olema vähemalt 10 % asjaomase nelinurga pindalast.

4.5.1.2. Katsekeha puhul peab nelinurga keskkohal asuma katsekeha pikemal teljel vähemalt 450 mm kaugusel katsekeha ühest servast.

4.5.2. Osa tüübikinnituse saamiseks esitatud katsekeha(sid) või proovi/proove käsitatakse killunemise puhul rahuldavaten, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:

4.5.2.1. katse tulemus on iga löögipunkti puhul rahuldav või

4.5.2.2. kui katset on korratud nelja uue katsekehaga iga löögipunkti puhul, mille kohta esialgse katse tulemus oli mit-terahuldav, ning nelja uue katse tulemused samade löögipunktide puhul on rahuldavad.

III I LISA

Seestpoolt plastmaterjaliga kaetud turvaklaasid

1. III D–III H lisas määratletud turvaklaasid, mis on seestpoolt kaetud plastmaterjalist kihiga, peavad lisaks asjaomaste lisade nõuetele vastama ka järgmistele nõuetele.

2. KULUMISKINDLUSKATSE

- 2.1. **Keerukuse näitajad ja katsemeetod**

Plastkattega tehakse katse 100 tsükliga vastavalt III C lisa punktis 4 sätestatud nõuetele.

- 2.2. **Tulemuste tõlgendamine**

Plastkatet käsitatakse kulumiskindluse puhul rahuldavana, kui valguse hajumine pärast katsekeha kulumist ei ületa 4 %.

3. NIISKUSKINDLUSKATSE

- 3.1. Plastkattega tugevdatud turvaklaasidega tehakse niiskuskindluskatse.

- 3.2. Kohaldatakse III C lisa punkti 7 nõudeid.

4. TEMPERatuurimuutustele vastupidavuse katse

Kohaldatakse III C lisa punkti 8 nõudeid.

5. Tulekindluskatse

Kohaldatakse III C lisa punkti 10 nõudeid.

6. Keemilistele mõjuritele vastupidavuse katse

Kohaldatakse III C lisa punkti 11 nõudeid.

III J LISA

Klaasplastist tuuleklaasid

1. TÜÜBI MÄÄRATLUS

Klaasplastist tuuleklaasid kuuluvad eri tüüpidesse, kui need erinevad vähemalt ühe põhi- või kõrvalomaduse poolest.

1.1. **Põhiomadused on järgmised:**

1.1.1. kaubanimi või -märk;

1.1.2. kuju ja mõõtmed.

Klaasplastist tuuleklaasid loetakse ühte gruppi kuuluvaks mehaanilise vastupidavuse katse, keskkonnakindluskatse, temperatuurimuutustele vastupidavuse katse ja keemilistele mõjuritele vastupidavuse katse puhul;

1.1.3. plastmaterjalist kihtide arv;

1.1.4. tuuleklaasi nimipaksus e, lubatud on valmistamisest tingitud hälve $\pm 0,2$ mm;

1.1.5. klaasikihi nimipaksus;

1.1.6. vahekihina toimiva(te) plastmaterjalist kihi (kihtide) nimipaksus;

1.1.7. vahekihina toimiva(te) plastmaterjalist kihi (kihtide) laad ja tüüp (nt polüvinüülbutüraal või muu materjal) ning sisemisel küljel asuva(te) plastmaterjalist kihi (kihtide) laad ja tüüp;

1.1.8. mis tahes eritöötlus, mis on klaasile tehtud.

1.2. **Kõrvalomadused on järgmised:**

1.2.1. materjali laad (tahvelklaas, floatklaas, lehtklaas),

1.2.2. plastmaterjalist kihi või kihtide värvus (täielik või osaline) (värvitu või toonitud),

1.2.3. klaasi värvus (värvitu või toonitud),

1.2.4. elektrijuhtide olemasolu või puudumine,

1.2.5. pimestusvastaste ribade olemasolu või puudumine.

2. ÜLDOSA

2.1. Klaasplastist tuuleklaaside puhul tehakse katsed (v.a katse peakujulise mudeliga (3.2)) ja optiliste omaduste katsed lamedate katsekehadega, mis on lõigatud tegelikust tuuleklaasist või mis on spetsiaalselt katse jaoks valmistatud. Mõlemal juhul peavad katsekehad olema tüüpilised tegelikele tuuleklaasidele, millele soovitakse osa tüübikinnitust saada.

2.2. Enne iga katset hoitakse katsekehaid vähemalt neli tundi temperatuuril 23 ± 2 °C. Katsed tuleb teha nii kiiresti kui võimalik pärast katsekehade väljavõtmist mahutist, kus neid hoiti.

3. KATSE PEAKUJULISE MUDELIGA

3.1. **Kõrvalomaduste keerukuse näitajad**

Kõrvalomadusi ei ole.

3.2. Katse peakujulise mudeliga, kasutades tervet tuuleklaasi

3.2.1. Proovide arv

Katse tehakse nelja prooviga, mis on saadud väikseima pinnalaotusega klaasidest, ning nelja prooviga, mis on saadud suurima pinnalaotusega klaasidest, ning mis valitakse vastavalt III M lisa sätetele.

3.2.2. Katsemeetod

3.2.2.1. Kasutatakse III C lisa punktis 3.3.2 kirjeldatud meetodit.

3.2.2.2. Langemiskõrgus on 1,5 m + 0/-5 mm.

3.2.3. Tulemuste tõlgendamine

3.2.3.1. Katse tulemus on rahuldav, kui on täidetud järgmised tingimused:

3.2.3.1.1. klaasikiht puruneb nii, et löögipunkti ümber on palju ümmargusi mõrasid, kusjuures ükski mõra ei ole löögipunktile lähemal kui 80 mm;

3.2.3.1.2. klaasikihid peavad jääma plastmaterjalist vahekihi külge. Mõrast kummalgi pool võib olla üks või rohkem alla 4 mm laiust vahet klaasikihi ja vahekihi vahel, tingimusel et need jäävad löögipunkti ümbritsevat 60 mm läbimõõduga ringist väljapoole;

3.2.3.1.3. vahekiht võib olla löögiküljelt rebenenud kuni 35 mm ulatuses.

3.2.3.2. Osa tüübikinnituse saamiseks mõeldud katsekehasid võib käsitada peakujulise mudeliga katse puhul rahuldavateks, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:

3.2.3.2.1. kõikide katsete tulemused on rahuldavad või

3.2.3.2.2. kui ühe katse tulemus ei vasta nõuetele, on uute katsekehadega tehtud uute katsete tulemused rahuldavad.

3.3. Peakujulise mudeliga katse lamedal katsekehal

3.3.1. Katsekehade arv

Katse tehakse kuue lameda katsekehaga, mille mõõtmed on 1 100 × 500 mm (+ 5/-2 mm).

3.3.2. Katsemeetod

3.3.2.1. Kasutatakse III C lisa punktis 3.3.1 kirjeldatud meetodit.

3.3.2.2. Langemiskõrgus on 4 m + 25/-0 mm.

3.3.3. Tulemuste tõlgendamine

3.3.3.1. Katse tulemus on rahuldav, kui on täidetud järgmised tingimused:

3.3.3.1.1. klaasikiht annab järele ja puruneb nii, et sellele tekib löögipunkti ümber arvukalt ümmargusi mõrasid;

3.3.3.1.2. vahekiht võib olla rebenenud, tingimusel et peakujuline mudel ei läbi katsekeha;

3.3.3.1.3. vahekihi küljest ei eraldu suuri klaasikilde.

3.3.3.2. Osa tüübikinnituse saamiseks esitatud katsekehasid võib käsitada peakujulise mudeliga katse puhul rahuldavateks, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:

3.3.3.2.1. kõikide katsete tulemused on rahuldavad või

3.3.3.2.2. kui ühe katse tulemus ei vasta nõuetele, on uute katsekehadega tehtud uute katsete tulemused rahuldavad.

4. MEHAANILISE VASTUPIDAVUSE KATSE
 - 4.1. **Keerukuse näitajad, katsemeetod ja tulemuste tõlgendamine**

Kohaldatakse III F lisa punkti 4 nõudeid.
 - 4.2. Siiski ei kohaldata III F lisa punktis 4.3.4.1 sätestatud kolmandat nõuet.
5. KESKKONNAKINDLUSE KATSE
 - 5.1. **Kulumiskindluskatse**
 - 5.1.1. Klaasi välimise poole kulumiskindluse katse
 - 5.1.1.1. Kohaldatakse III F lisa punkti 5.1. nõudeid.
 - 5.1.1.2. Klaasi sisemise poole kulumiskindluse katse
 - 5.1.2.1. Kohaldatakse III I lisa punkti 2 nõudeid.
 - 5.2. **Kõrgele temperatuurile vastupidavuse katse**

Kohaldatakse III C lisa punkti 5 nõudeid.
 - 5.3. **Kiirguskindluskatse**

Kohaldatakse III C lisa punkti 6 nõudeid.
 - 5.4. **Niiskuskindluskatse**

Kohaldatakse III C lisa punkti 7 nõudeid.
 - 5.5. **Temperatuurimuutustele vastupidavuse katse**

Kohaldatakse III C lisa punkti 8 nõudeid.
 6. OPTILISED OMADUSED

III C lisa punktis 9 sätestatud nõudeid optiliste omaduste kohta kohaldatakse kõikide tuuleklaasi tüüpide kohta.
 7. TULEKINDLUSKATSE

Kohaldatakse III C lisa punkti 10 nõudeid.
 8. KEEMILISTELE MÕJURITELE VASTUPIDAVUSE KATSE

Kohaldatakse III C lisa punkti 11 nõudeid.

III K LISA

Klaasplastist klaaspinnad (v.a tuuleklaasid) (*)

1. TÜÜBI MÄÄRATLUS

Klaasplastist klaaspinnad (v.a tuuleklaasid) kuuluvad eri tüüpidesse, kui need erinevad vähemalt ühe põhi- või kõrvalomaduse poolest.

1.1. **Põhiomadused on järgmised:**

1.1.1. kaubanimi või -märk;

1.1.2. paksuskategooriad, kus nimipaksus e on (lubatud on valmistamisest tingitud hälve $\pm 0,2$ mm):

- I kategooria: $e \leq 3,5$ mm
- II kategooria: $3,5 \text{ mm} < e \leq 4,5$ mm
- III kategooria: $4,5 \text{ mm} < e$

1.1.3. vahekihina toimiva(te) plastmaterjalist kihi (kihtide) nimipaksus;

1.1.4. klaaspinna nimipaksus;

1.1.5. vahekihina toimiva(te) plastmaterjalist kihi (kihtide) laad (nt polüvinüülbutüraal või muu materjal) ning sisemisel küljel asuva(te) plastmaterjalist kihi (kihtide) laad;

1.1.6. mis tahes eritõttlus, mis on klaasikihile tehtud

1.2. **Kõrvalomadused on järgmised:**

1.2.1. materjali laad (tahvelklaas, floatklaas, lehtklaas),

1.2.2. plastmaterjalist kihi või kihtide värvus (täielik või osaline) (värvitu või toonitud),

1.2.3. klaasi värvus (värvitu või toonitud).

2. ÜLDOSA

2.1. Klaasplastist klaaspindade (v.a tuuleklaasid) puhul tehakse katse lamedate katsekehadega, mis on lõigatud tegelikust klaasist või on spetsiaalselt katse jaoks valmistatud. Mõlemal juhul peavad katsekehad olema tüüpilised tegelikele klaaspindadele, millele soovitakse osa tüübikinnitust saada.

2.2. Enne iga katset hoitakse klaasplastist klaaspindade katsekehasid vähemalt neli tundi temperatuuril 23 ± 2 °C. Katset tuleb teha nii kiiresti kui võimalik pärast katsekehade väljavõtmist mahutist, kus neid hoiti.

2.3. Käesoleva lisa sätteid loetakse täidetuks, kui osa tüübikinnituse saamiseks esitatud klaaspind on sama koostisega mis III J lisa sätete alusel kinnitatud tuuleklaas.

(*) Seda tüüpi klaasplastist klaaspindasid võib kasutada ka traktorite tuuleklaasidena.

3. KATSE PEAKUJULISE MUDELIGA

3.1. **Kõrvalomaduste keerukuse näitajad**

Kõrvalomadusi ei ole.

3.2. **Katsekehade arv**

Katse tehakse kuue lameda katsekehaga, mille mõõtmed on 1 100 × 500 mm (+ 5/-2 mm).

3.3. **Katsemeetod**

3.3.1. Kasutatakse III C lisa punktis 3 kirjeldatud meetodit.

3.3.2. Langemiskõrgus on 1,5 m + 0/-5 mm. (Traktori tuuleklaasina kasutatavate klaaspindade puhul on langemiskõrgus 4 m + 25/-0 mm.)

3.4. **Tulemuste tõlgendamine**

3.4.1. Katse tulemus on rahuldav, kui on täidetud järgmised tingimused:

3.4.1.1. klaasikiht puruneb nii, et on näha arvukalt mõrasid;

3.4.1.2. vahekiht võib olla rebenenud, tingimusel et peakujuline mudel ei läbi katsekeha;

3.4.1.3. vahekihi küljest ei eraldu suuri klaasikilde.

3.4.2. Osa tüübikinnituse saamiseks esitatud katsekehasid võib käsitada peakujulise mudeliga katse puhul rahuldavatena, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:

3.4.2.1. kõikide katsete tulemused on rahuldavad; või

3.4.2.2. kui ühe katse tulemus ei vasta nõuetele, on uute katsekehadega tehtud uute katsete tulemused rahuldavad.

4. MEHAANILISE VASTUPIDAVUSE KATSE – LÖÖGIKINDLUSKATSE 227 g KUULIGA

4.1. Kohaldatakse III G lisa punkti 4 sätteid, välja arvatud punktis 4.3.2 esitatud tabel, mis asendatakse järgmise tabeliga:

Nimipaksus	Langemiskõrgus	
$e \leq 3,5$ mm	5 m	
$3,5$ mm $< e \leq 4,5$ mm	6 m	+ 25/- 0 mm
$e > 4,5$ mm	7 m	

4.2. Ei kohaldata III G lisa punkti 4.4.1 kolmandas taandes sätestatud nõuet.

5. KESKKONNAKINDLUSE KATSE

5.1. **Kulumiskindluskatse**

5.1.1. Klaasi välimise poole kulumiskindluse katse

Kohaldatakse III G lisa punkti 5.1. nõudeid.

- 5.1.2. Klaasi sisemise poole kulumiskindluse katse
Kohaldatakse III I lisa punkti 2.1 nõudeid.
- 5.2. **Kõrgele temperatuurile vastupidavuse katse**
Kohaldatakse III C lisa punkti 5 nõudeid.
- 5.3. **Kiirgusele vastupidavuse katse**
Kohaldatakse III C lisa punkti 6 nõudeid.
- 5.4. **Niiskuskindluskatse**
Kohaldatakse III C lisa punkti 7 nõudeid.
- 5.5. **Temperatuurimuutustele vastupidavuse katse**
Kohaldatakse III C lisa punkti 8 nõudeid.
6. OPTILISED OMADUSED
III C lisa punktis 9.1 sätestatud valgusläbivuse nõudeid kohaldatakse klaaspindade või klaaspindade osade puhul, mis asuvad juhi vaatevälja jaoks olulistest kohtades.
7. TULEKINDLUSKATSE
Kohaldatakse III C lisa punkti 10 nõudeid.
8. KEEMILISTELE MÕJURITELE VASTUPIDAVUSE KATSE
Kohaldatakse III C lisa punkti 11 nõudeid.
-

III L LISA

Topeltklaasid

1. TÜÜBI MÄÄRATLUS

Topeltklaasid kuuluvad eri tüüpidesse, kui need erinevad vähemalt ühe põhi- või kõrvalomaduse poolest.

1.1. **Põhiomadused on järgmised:**

1.1.1. kaubanimi või -märk;

1.1.2. topeltklaaside ülesehitus (sümmeetriline/asümmeetriline);

1.1.3. topeltklaasi iga klaasi tüüp vastavalt III E, III G või III K lisa punktis 1 määratletule;

1.1.4. kahe klaaspinna vahelise vahe nimilaius;

1.1.5. sidususe tüüp (orgaaniline, klaas-klaas või klaas-metall).

1.2. Kõrvalomadused on järgmised:

1.2.1. Klaaspinna iga klaasi kõrvalomadused, nagu on määratletud III E, III G või III K lisa punktis 1.2.

2. ÜLDOSA

2.1. Klaaspinna igale klaasile peab olema antud tüübikinnitus või peab see vastama asjakohases lisas (III E, III G või III K) sätestatud nõuetele.

2.2. Topeltklaasidega, millel on nominaalne vahe laius e , tehtavaid katseid kohaldatakse kõikide topeltklaaside puhul, millel on samad omadused ja nominaalne vahe laius $e \pm 3$ mm. Osa tüübikinnituse taotleja võib siiski katse jaoks esitada väikseima ja suurima vahega proovid.2.3. Topeltklaaside puhul, millel on vähemalt üks lamineeritud klaas või üks klaasplastist klaas, hoitakse katsekehasid vähemalt neli tundi enne katset temperatuuril 23 ± 2 C. Katset tuleb teha kohe pärast katsekehade väljavõtmist mahutist, kus neid hoiti.

3. KATSE PEAKUJULISE MUDELIGA

3.1. **Kõrvalomaduste keerukuse näitajad**

Kõrvalomadusi ei ole.

3.2. **Katsekehade arv**

Topeltklaasi osa igas paksuskategoorias ja igas vahe kategoorias, mis on määratletud käesoleva lisa punktis 1.1.4, tehakse katse kuue katsekehaga, mille mõõtmed on $1\ 100 \times 500$ mm (+ 5/-2 mm).

3.3. **Katsemeetod**

3.3.1. Kasutatakse III C lisa punktis 3 kirjeldatud meetodit.

3.3.2. Langemiskõrgus on 1,5 m (+ 0/-5 mm).

3.3.3. Asümmeetrilise topeltklaasi puhul tehakse iga küljega kolm katset.

3.4. Tulemuste tõlgendamine

3.4.1. Topeltklaas, millel on kaks ühtlaselt karastatud klaasi.

Katse tulemus loetakse rahuldavaks, kui mõlemad klaasid purunevad.

3.4.2. Topeltklaas, mis koosneb kahest lamineeritud klaasist (v.a tuuleklaasid).

Katse tulemus on rahuldav, kui on täidetud järgmised tingimused:

3.4.2.1. mõlemad klaasid annavad järele purunevad nii, et neile tekib löögipunkti ümber arvukalt ümmargusi mõrasid;

3.4.2.2. vahekihid võivad olla rebenenud, tingimusel ei peakujuline mudel ei läbi katsekeha;

3.4.2.3. vahekihi küljest ei eraldu suuri klaasikilde.

3.4.3. Topeltklaas, mis koosneb ühtlaselt karastatud klaasist ja lamineeritud klaasist või klaasplastist klaasist (v.a tuuleklaasid).

Katse tulemus on rahuldav, kui on täidetud järgmised tingimused:

3.4.3.1. karastatud klaas puruneb;

3.4.3.2. lamineeritud klaas või klaasplastist klaas annab järele ja puruneb nii, et sellele tekib löögipunkti ümber arvukalt ümmargusi mõrasid;

3.4.3.3. vahekiht (vahekihid) võib (võivad) olla rebenenud, tingimusel et peakujuline mudel ei läbi katsekeha;

3.4.3.4. vahekihi küljest ei eraldu suuri klaasikilde.

3.4.4. Osa tüübikinnituse saamiseks esitatud katsekehasid võib käsitada peakujulise mudeliga katse puhul rahuldavatena, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:

3.4.4.1. kõikide katsete tulemused on rahuldavad;

3.4.4.2. kui ühe katse tulemus ei vasta nõuetele, on uute katsekehade teatud uute katsete tulemused rahuldavad.

4. OPTILISED OMADUSED

III C lisa punktis 9.1 sätestatud valgusläbivuse nõudeid kohaldatakse topeltklaaside või topeltklaaside osade puhul, mis asuvad juhi vaatevälja jaoks olulistest kohtades.

—

III M LISA

Tuuleklaaside rühmitamine osa tüübikatssetuste jaoks

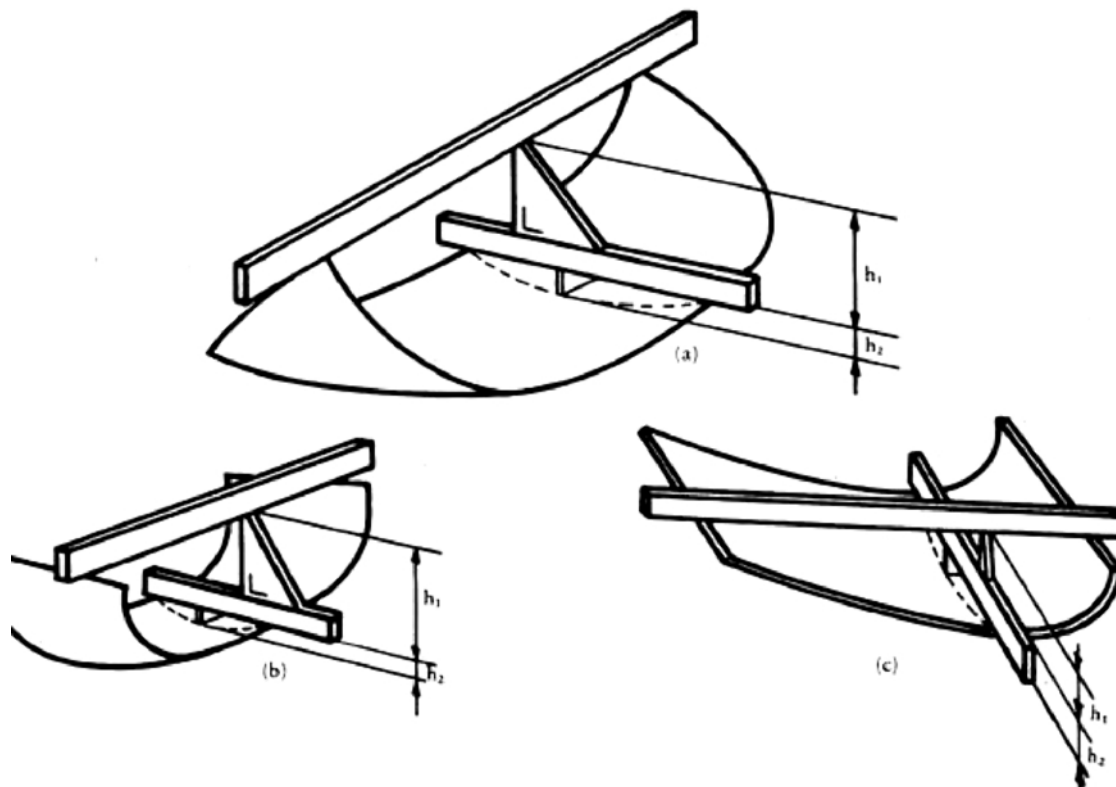
1. arvesse võetakse järgmisi näitajaid:
 - 1.1. tuuleklaasi pinnalaotus;
 - 1.2. segmendi kõrgus;
 - 1.3. kõverus.
2. Rühmitatakse paksuskategoriasse.
3. Klassifitseeritakse pinnalaotuse alusel kasvavas järjekorras. Valitakse viis suurimat ja viis väikseimat pinnalaotust, mis nummerdatakse järgmiselt:

1	suurim	1	väikseim
2	suuruselt järgmine kahanevas järjekorras pärast kategooriat 1	2	suuruselt järgmine pärast kategooriat 1
3	suuruselt järgmine kahanevas järjekorras pärast kategooriat 2	3	suuruselt järgmine pärast kategooriat 2
4	suuruselt järgmine kahanevas järjekorras pärast kategooriat 3	4	suuruselt järgmine pärast kategooriat 3
5	suuruselt järgmine kahanevas järjekorras pärast kategooriat 4	5	suuruselt järgmine pärast kategooriat 4
4. Käesoleva lisa punktis 3 määratletud kummagi seeria puhul märgitakse segmendi kõrgused järgmiselt:
 - 1 segmendi suurim kõrgus,
 - 2 järgmine kõrgus kahanevas järjekorras,
 - 3 järgmine kõrgus kahanevas järjekorras jne.
5. Käesoleva lisa punktis 3 määratletud kummagi seeria puhul märgitakse kõverusraadiused järgmiselt:
 - 1 väikseim kõverusraadius,
 - 2 suuruselt järgmine,
 - 3 suuruselt järgmine jne.
6. Punktis 3 määratletud kahe seeria numbrid, mis on omistatud igale tuuleklaasile, liidetakse kokku.
- 6.1. III D, III F, III H, III I või III J lisa määratletud katsete jaoks võetakse viie suurima tuuleklaasi hulgast väikseima summaga tuuleklaas ja viie väikseima tuuleklaasi hulgast väikseima summaga tuuleklaas.
- 6.2. Teiste samasse seeriasse kuuluvate tuuleklaasidega tehakse III C lisa punktis 9 määratletud optiliste omaduste katse.
7. Samuti võib teha katseid tuuleklaasidega, millele kuju ja/või kõverusraadiuse parameetrid erinevad märkimisväärselt valitud rühma äärmistest näitajatest, kui katseid tegev tehniline teenistus leiab, et kõnealustel parameetritel on tõenäoliselt oluline negatiivne mõju.
8. Rühma piirid määratakse kindlaks tuuleklaasi pinnalaotuse järgi. Kui osa tüübikinnituse saamiseks esitatud tuuleklaasi pinnalaotus ületab kinnitatud piirmäärad ja/või selle tuuleklaasi segmendi kõrgus on suurem või kõverusraadius oluliselt väiksem, loetakse see tuuleklaas uude tüüpi kuuluvaks ning sellega tuleb teha lisakatseid, kui tehniline teenistus leiab, et sellised katsed on tehniliselt vajalikud, pidades silmas tehnilise teenistuse valduses olevat teavet toote ja kasutatud materjali kohta.

9. Kui juba kinnitatud paksuse klassis toodab osa tüübikinnituse omanik edaspidi mis tahes muid tuuleklaasi mudeleid:
 - 9.1. tuleb kindlaks teha, kas mudeli saab lisada asjaomase rühma osa tüübikinnituseks valitud viie suurima või viie väikseima klaasi hulka;
 - 9.2. klaasid nummerdatakse uuesti käesoleva lisa punktides 3, 4 ja 5 määratletud korras;
 - 9.3. kui viie suurima või viie väikseima tuuleklaasi hulka kuuluvale tuuleklaasile omistatud numbrite summa:
 - 9.3.1. on väikseim, tehakse järgmised katsed:
 - 9.3.1.1. karastatud klaasist tuuleklaas:
 - 9.3.1.1.1. killunemiskatse,
 - 9.3.1.1.2. katse peakujulise mudeliga,
 - 9.3.1.1.3. optilise moonutuse katse,
 - 9.3.1.1.4. teisese kujutise eralduskatse,
 - 9.3.1.1.5. valgusläbivuskatse.
 - 9.3.1.2. Lamineeritud klaasist või klaasplastist tuuleklaas:
 - 9.3.1.2.1. katse peakujulise mudeliga,
 - 9.3.1.2.2. optilise moonutuse katse,
 - 9.3.1.2.3. teisese kujutise eraldumise katse,
 - 9.3.1.2.4. valgusläbivuskatse.
 - 9.3.1.3. Töödeldud lamineeritud klaasist tuuleklaas: punktides 9.3.1.1.1, 9.3.1.1.2 ja 9.3.1.2 määratletud katsed;
 - 9.3.1.4. Plastmaterjaliga kaetud tuuleklaas: vastavalt vajadusele kas punktis 9.3.1.1 või 9.3.1.2 määratletud katsed;
 - 9.3.2. ei ole väikseim, tehakse üksnes III C lisa punktis 9 määratletud katseid optiliste omaduste kontrollimiseks.

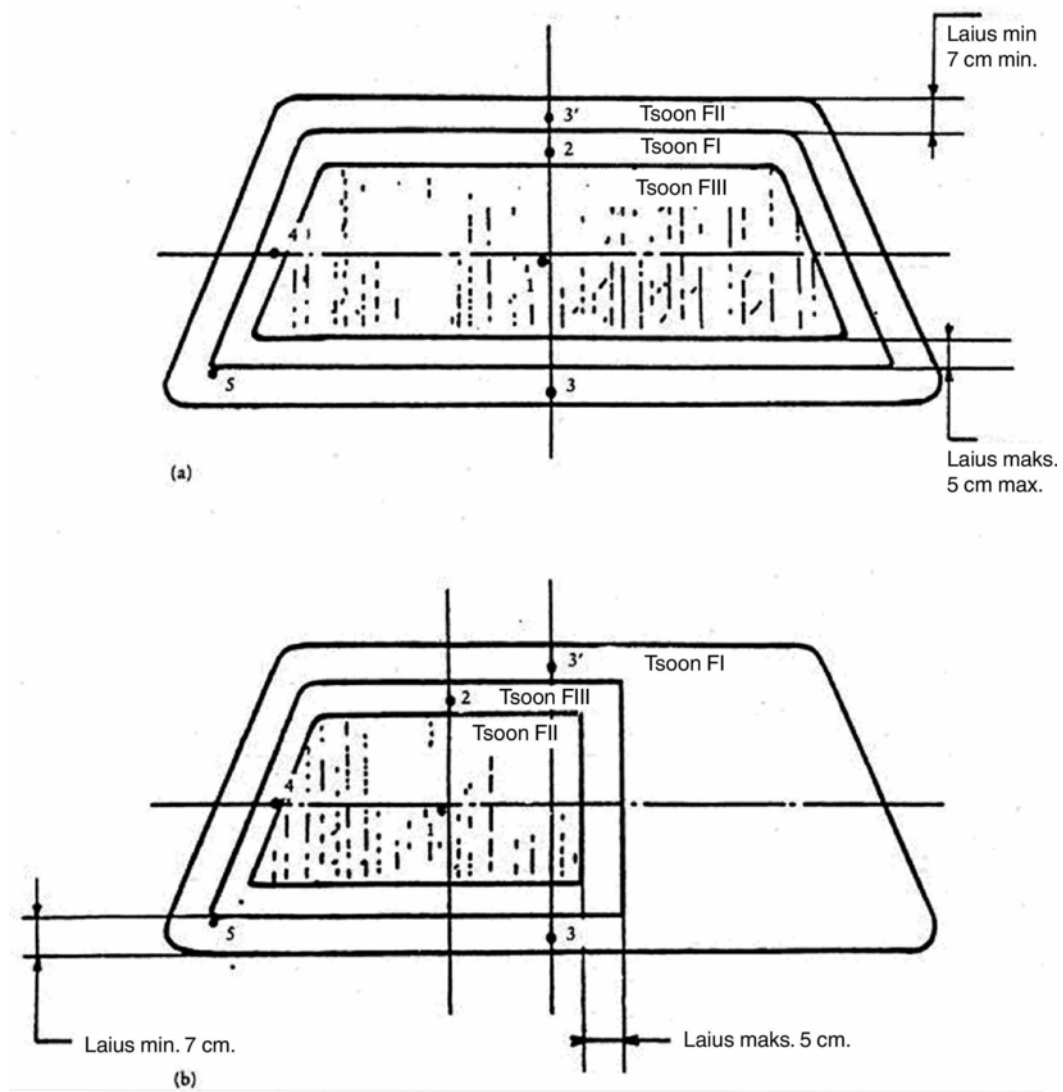
III N LISA

Segmendi kõrguse ja löögipunkti asukoha mõõtmine

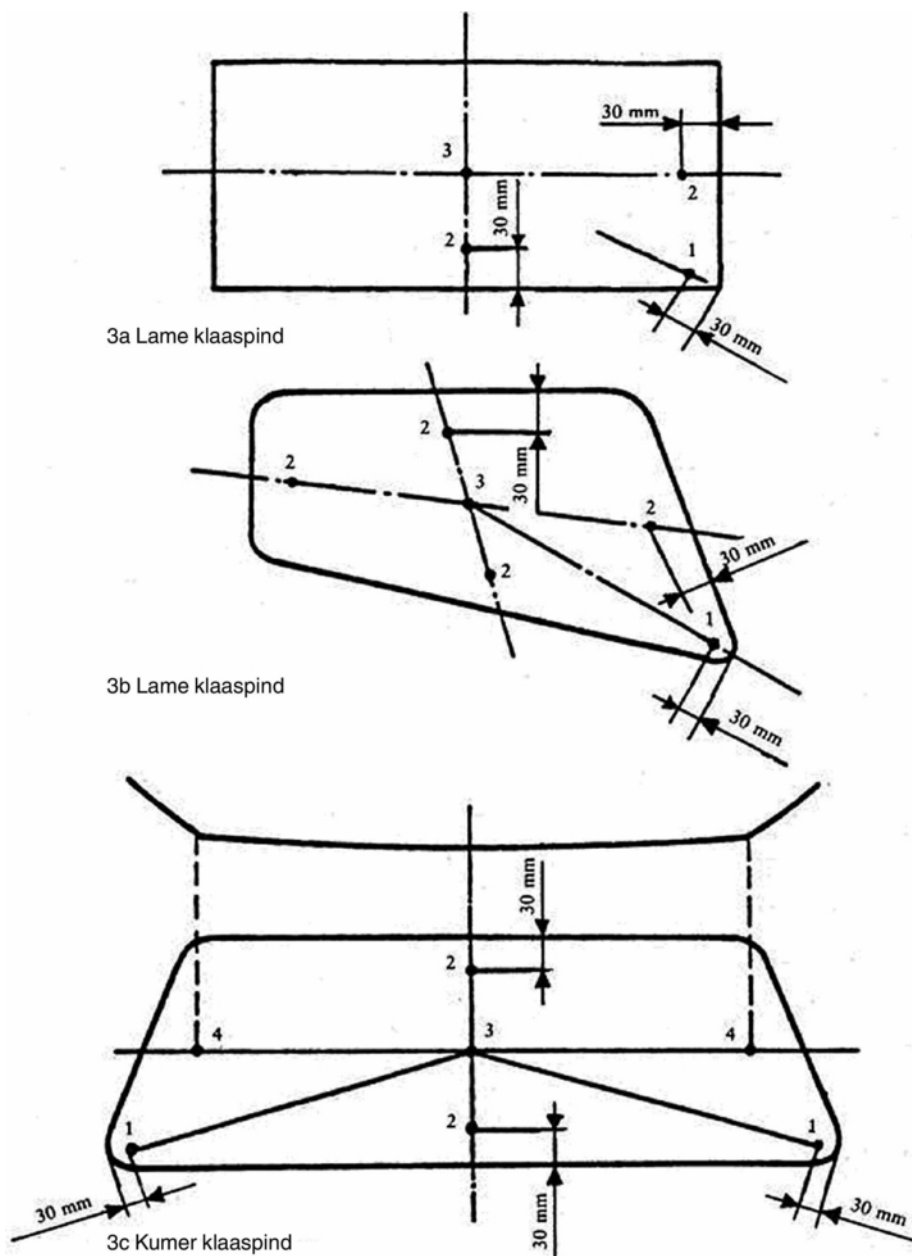
Joonis 1 — Segmendi kõrguse (h) määramine

Ühekordse kumerusega klaaspinna puhul on segmendi maksimumkõrgus h_1 .

Kahekordse kumerusega klaaspinna puhul on segmendi maksimumkõrgus $h_1 + h_2$.

Joonis 2 — Tuuleklaaside puhul ettenähtud löögipunktid

Joonised 3a, 3b ja 3c — Ühtlaselt karastatud klaaspindade puhul ettenähtud löögipunktid

Joonistel 3a, 3b ja 3c osutatud punktid 2 on proovid III E lisa punktis 2.5 ettenähtud punkti 2 asukohast.

III O LISA

Toodete nõuetele vastavuse kontrollid

1. MÕISTED

Käesolevas lisas kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1.1. tootetüüp – kõik klaaspinnad, millel on samad põhiomadused;
- 1.2. paksusklass – kõik klaaspinnad, mille koostisosade paksus jääb lubatud hälvete piiridesse;
- 1.3. toodanguühik – kõik samas kohas asuvad üht või mitut tüüpi klaaspindade tootmiseadmed; see võib koosneda mitmest tootmisliinist;
- 1.4. vahetus – sama tootmisliini tootmisperiood ühe päeva töötundide jooksul;
- 1.5. tootmistsükkel – samas vahetuses toodetud sama tüüpi toodangu pidev tootmisperiood;
- 1.6. Ps – samas vahetuses toodetud sama tüüpi klaaspindade arv;
- 1.7. Pr – tootmistsükli jooksul toodetud sama tüüpi klaaspindade arv.

2. KATSED

Klaaspindadega tehakse järgmised katsed.

2.1. **Karastatud klaasist tuuleklaasid**

- 2.1.1. Killunemiskatse vastavalt III D lisa punkti 2 nõuetele.
- 2.1.2. Valgusläbivuse mõõtmine vastavalt III C lisa punkti 9.1 nõuetele.
- 2.1.3. Optilise moonutuse katse vastavalt III C lisa punkti 9.2 nõuetele.
- 2.1.4. Sekundaarse kujutise eralduskatse vastavalt III C lisa punkti 9.3 nõuetele.

2.2. **Ühtlaselt karastatud klaaspinnad**

- 2.2.1. Killunemiskatse vastavalt III E lisa punkti 2 nõuetele.
- 2.2.2. Valgusläbivuse mõõtmine vastavalt III C lisa punkti 9.1 nõuetele.
- 2.2.3. Juhul kui klaaspinda kasutatakse tuuleklaasidena:
 - 2.2.3.1. optilise moonutuse katse vastavalt III C lisa punkti 9.2 nõuetele;
 - 2.2.3.2. sekundaarse kujutise eralduskatse vastavalt III C lisa punkti 9.3 nõuetele.

2.3. **Tavalisest lamineeritud klaasist tuuleklaasid ja klaasplastist tuuleklaasid**

- 2.3.1. Katse peakujulise mudeliga vastavalt III F lisa punkti 3 nõuetele.
- 2.3.2. Löögikindluskatse 2 260 g kuuliga vastavalt III F lisa punkti 4.2 ja III C lisa punkti 2.2 nõuetele.
- 2.3.3. Kõrgele temperatuurile vastupidavuse katse vastavalt III C lisa punkti 5 nõuetele.

- 2.3.4. Valgusläbivuse mõõtmine vastavalt III C lisa punkti 9.1 nõuetele.
- 2.3.5. Optilise moonutuse katse vastavalt III C lisa punkti 9.2 nõuetele.
- 2.3.6. Sekundaarse kujutise eralduskatse vastavalt III C lisa punkti 9.3 nõuetele.
- 2.3.7. Ainult klaasplastist tuuleklaaside puhul:
 - 2.3.7.1. kulumiskindluskatse vastavalt III I lisa punkti 2.1 nõuetele;
 - 2.3.7.2. niiskuskindluskatse vastavalt III I lisa punkti 3 nõuetele;
 - 2.3.7.3. keemilistele mõjuritele vastupidavuse katse vastavalt III C lisa punkti 11 nõuetele.
- 2.4. **Tavalisest lamineeritud klaasist ja klaasplastist klaaspinnad (v.a tuuleklaasid)**
 - 2.4.1. Löögikindluskatse 227 g kuuliga vastavalt III G lisa punkti 4 nõuetele.
 - 2.4.2. Kõrgele temperatuurile vastupidavuse katse vastavalt III C lisa punkti 5 nõuetele.
 - 2.4.3. Valgusläbivuse mõõtmine vastavalt III C lisa punkti 9.1 nõuetele.
 - 2.4.4. Ainult klaasplastist pindade puhul:
 - 2.4.4.1. kulumiskindluskatse vastavalt III I lisa punkti 2.1 nõuetele;
 - 2.4.4.2. niiskuskindluskatse vastavalt III I lisa punkti 3 nõuetele;
 - 2.4.4.3. keemilistele mõjuritele vastupidavuse katse vastavalt III C lisa punkti 11 nõuetele.
 - 2.4.5. Eespool nimetatud sätted on täidetud, kui vastavad katsed on tehtud samasuguse koostisega tuuleklaasidega.
- 2.5. **Töödeldud lamineeritud klaasist tuuleklaasid**
 - 2.5.1. Lisaks punktis 2.3 kirjeldatud katsetele tehakse killunemiskatse vastavalt III H lisa punkti 4 nõuetele.
- 2.6. **Plastmaterjaliga kaetud klaaspinnad**

Lisaks käesoleva lisa eri jagudes ettenähtud katsetele tehakse järgmised katsed:

 - 2.6.1. kulumiskindluskatse vastavalt III I lisa punkti 2.1 nõuetele;
 - 2.6.2. niiskuskindluskatse vastavalt III I lisa punkti 3 nõuetele;
 - 2.6.3. keemilistele mõjuritele vastupidavuse katse vastavalt III C lisa punkti 11 nõuetele.
- 2.7. **Topeltklaasid**

Iga topeltklaase sisaldava klaaspinna puhul tehakse käesolevas lisas määratletud katsed sama sagedusega ja vastavalt samadele nõuetele.
- 3. KATSETE SAGEDUS JA TULEMUSED
 - 3.1. **Killunemine**
 - 3.1.1. Katsed

- 3.1.1.1. Esimene katseseeria, mis koosneb löökidest kõigisse käesoleva direktiiviga täpsustatud löögipunktidesse, tehakse koos fotodega iga uut tüüpi klaaspinna tootmise algul, et kindlaks määrata kõige tõsisem purunemispunkt.

Karastatud klaasist tuuleklaaside puhul tehakse esimene katseseeria ainult siis, kui seda tüüpi klaaspindade toodang on üle 200 ühiku aastas.

- 3.1.1.2. Tootmistsükli jooksul tehakse kontrollkatseid, kasutades punktis 3.1.1.1 kindlaks määratud purunemispunkte.
- 3.1.1.3. Kontroll tehakse iga tootmistsükli algul või pärast värvimuutust.
- 3.1.1.4. Tootmistsükli ajal tehakse kontrollkatseid järgmise miinimumsagedusega:

Karastatud klaasist tuuleklaasid		Karastatud klaaspinnad (v.a tuuleklaasid)		Töödeldud lamineeritud klaasist tuuleklaasid
Ps ≤ 200:	üks purunemine tootmistsükli kohta	Pr ≤ 500:	üks purunemine vahetuse kohta	0,1 % tüübi kohta
Ps > 200:	üks purunemine tootmise iga nelja tunni kohta	Pr > 500:	kaks purunemist vahetuse kohta	

- 3.1.1.5. Kontrollkatse tehakse tootmistsükli lõpul ühega viimastest toodetud klaaspindadest.

- 3.1.1.6. Pr < 20 puhul tehakse ainult üks killunemiskatse tootmistsükli kohta.

- 3.1.2. Tulemused

Kõik tulemused tuleb registreerida, kaasa arvatud tulemused ilma fotodeta.

Lisaks tuleb üks kord vahetuse jooksul teha foto, välja arvatud Pr ≤ 500 puhul. Viimasel juhul tehakse ainult üks foto tootmistsükli kohta.

- 3.2. **Katse peakujulise mudeliga**

- 3.2.1. Katsed

Kontrollitakse proove, mis moodustavad vähemalt 0,5 % lamineeritud klaasist tuuleklaaside ühe tootmisliini päevatoodangust.

Proovide valik peab olema eri tüüpi tuuleklaaside toodangut esindav.

Haldusteenistuse nõusolekul võib need katsed asendada katsega 2 260 g kuuliga (vt 3.3). Käitumist peaga kokkupõrkel tuleb igal juhul kontrollida vähemalt kahe iga paksusklassi prooviga aastas.

- 3.2.2. Tulemused

Kõik tulemused tuleb registreerida.

- 3.3. **Löögikindluskatse 2 260 g kuuliga**

- 3.3.1. Katsed

Kontrolli miinimumsagedus on üks täielik katse kuus iga paksusklassi kohta.

- 3.3.2. Tulemused

Kõik tulemused tuleb registreerida.

3.4. Löögikindluskatse 227 g kuuliga

3.4.1. Katsed

Katsekehad lõigatakse proovidest. Praktilistel põhjustel võib katseid siiski teha valmistoodete või nende osadega.

Kontrollitakse proove, mis moodustavad vähemalt 0,5 % ühe vahetuse toodangust, ja maksimaalselt 10 proovi päevas.

3.4.2. Tulemused

Kõik tulemused tuleb registreerida.

3.5. Kõrge temperatuur

3.5.1. Katsed

Katsekehad lõigatakse proovidest. Praktilistel põhjustel võib katseid siiski teha valmistoodete või nende osadega. Need valitakse nii, et kõiki klaasikihte testitaks proportsionaalselt nende kasutusega.

Iga vahekihi värvuse kohta kontrollitakse vähemalt kolme päevatoodangust võetud proovi.

3.5.2. Tulemused

Kõik tulemused tuleb registreerida.

3.6. Valgusläbivus

3.6.1. Katsed

Selle katse jaoks tuleb esitada toonitud valmistootete tüüpilised proovid.

Kontroll tehakse vähemalt iga tootmistsükli algul, kui klaaspinna omadustes ilmneb mingeid katse tulemusi mõjutavaid muutusi.

Klaaspinnad, mille osa tüübikinnituse ajal mõõdetud valgusläbivus on vähemalt 80 % tuuleklaaside puhul ja vähemalt 75 % muude klaaspindade puhul (v.a tuuleklaasid); seda katset ei tule teha V kategooriasse kuuluvate klaaspindadega.

Karastatud klaasi puhul võib sertifikaadi eespool nimetatud nõuetele vastavuse kohta esitada ka tarnija.

3.6.2. Tulemused

Registreeritakse valgusläbivuse väärtus. Lisaks tuleb toonitud või pimestusvastaste ribadega tuuleklaaside puhul III A lisa punktis 3.2.1.2.2.3 osutatud jooniste põhjal kontrollida, et nimetatud ribad paiknevad väljaspool Γ tsooni.

3.7. Optilise moonutuse ja teisese kujutise eraldus

3.7.1. Katsed

Kõiki tuuleklaase kontrollitakse silmaga nähtavate vigade suhtes. Lisaks tehakse eri nägemispiirkondades mõõtmisi määratletud meetodeid või nendega samaväärseid tulemusi andvaid meetodeid kasutades järgmise miinimumsagedusega:

- kui $P_s \leq 200$, üks proov vahetuse kohta,
- $P_s > 200$, kaks proovi vahetuse kohta,
- või 1 % kogutoodangust, valitud proovid on kogu toodangut esindavad.

3.7.2. Tulemused

Kõik tulemused tuleb registreerida.

3.8. **Kulumiskindlus**

3.8.1. Katsed

Seda katset kohaldatakse üksnes plastmaterjaliga kaetud ja klaasplastist klaaspindade puhul. Iga plastmaterjalist katte- või vahekihi tüübi kohta tuleb teha vähemalt üks kontroll kuus.

3.8.2. Tulemused

Valguse hajuvuse mõõtmine registreeritakse.

3.9. **Niiskuskindlus**

3.9.1. Katsed

Seda katset kohaldatakse üksnes plastmaterjaliga kaetud ja klaasplastist klaaspindade puhul. Iga plastmaterjalist katte- või vahekihi tüübi kohta tuleb teha vähemalt üks kontroll kuus.

3.9.2. Tulemused

Kõik tulemused tuleb registreerida.

3.10. **Vastupidavus kemikaalidele**

3.10.1. Katsed

Seda katset kohaldatakse üksnes plastmaterjaliga kaetud ja klaasplastist klaaspindade puhul. Iga plastmaterjalist katte- või vahekihi tüübi kohta tuleb teha vähemalt üks kontroll kuus.

3.10.2. Tulemused

Kõik tulemused tuleb registreerida.

III P LISA

NÄIDIS

Ametiasutuse nimi

Traktori osa EÜ tüübikinnitustunnistuse lisa tuuleklaasi ja muude klaaspindade osas

(Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta direktiivi 2003/37/EÜ (põllu- ja metsamajanduslike traktorite tüübikinnitust, nende haagiste ja pukseeritavate vahetatavate masinate, ja nende masinate jaoks mõeldud süsteemide, nende osade ja eraldi seadmetike tüübikinnituse andmise kohta) artikli 4 lõige 2)

EÜ tüübikinnituse nr: Laienduse nr:

1. Traktori tootja (ettevõtte nimi):

.....

2. Traktori tüüp ja vajaduse korral kaubanimi:

.....

3. Tootja nimi ja aadress:

.....

4. Tootja volitatud esindaja (olemasolu korral) nimi ja aadress:

.....

5. Tuuleklaasi ja muude klaaspindade tüübi kirjeldus (karastatud, lamineeritud, plast, klaasplast, lame, kumer jne):

.....

6. Tuuleklaasi ja muude klaaspindade osa EÜ tüübikinnitusnumber:

.....

7. Kuupäev, mil traktor on esitatud EÜ tüübikinnituseks:

.....

8. Tüübikinnituse eest vastutav tehniline teenistus:

.....

9. Tehnilise teenistuse aruande väljastamiskuupäev:

.....

10. Tehnilise teenistuse aruande number:

.....

11. Osa EÜ tüübikinnitus antakse/ei anta tuuleklaasile ja muudele klaaspindadele ⁽¹⁾:
12. Koht:
13. Kuupäev:
14. Allkiri:
15. Käesolevale dokumendile lisatakse järgmised eespool esitatud EÜ tüübikinnitusnumbriga dokumendid:
..... mõõtkavas joonised;
..... traktori kabiini tuuleklaasi ja muude klaaspindade joonis või foto.
Andmed esitatakse selgesõnalise taotluse korral teiste liikmesriikide pädevatele asutustele.
16. Märkused:
.....
.....
.....
.....
.....

(¹) Mittevajalik maha tõmmata.

IV LISA

Traktori ja veetava tehnoloogilise haagismasina vahelised mehhaanilised haakeseadised ning vertikaalkoormus haakepunktile

1. MÕISTED

- 1.1. Traktori ja veetava tehnoloogilise haagismasina vaheline haakeseadis – traktorile ja veetavale tehnoloogilisele haagismasinalle paigaldatud osad mehhaanilise haakeseadise saamiseks nende sõidukite vahel.

Käesoleva direktiiviga on hõlmatud üksnes traktorite mehhaaniliste haakeseadiste osad.

Traktorite mehhaaniliste haakeseadiste osade eri tüüpide põhiline liigitus on:

- kahvel (vt 1. liite jooniseid 1 ja 2),
- veokonks (vt joonist 1 „Haakekonksu mõõtmed” standardis ISO 6489-1:2001),
- traktori veotiisel (vt 1. liite joonist 3).

- 1.2. Traktori ja veetava tehnoloogilise haagismasina vahelise mehhaanilise haakeseadise tüüp – osad, mis ei erine üksteisest järgmiste oluliste tunnuste poolest:

1.2.1. mehhaanilise haakeseadise laad,

1.2.2. veotiisli rõngad (40 mm ja/või 50 mm läbimõõduga),

1.2.3. väliskuju, mõõtmed ja tööpõhimõte (nt automaatne või mitteautomaatne),

1.2.4. materjal,

1.2.5. D väärtus, nagu see on määratletud 2. liites dünaamilist meetodit kasutades tehtava katse jaoks, või haagise mass, nagu see on määratletud 3. liites statistilist meetodit kasutades tehtavate katsete jaoks, ning samuti vertikaalkoormus haakepunktile S.

1.3. Mehhaanilise haakeseadise nullkese – punkt poldi teljel, mis kahvli puhul asub võrdsel kaugusel haaradest ja punktist, mis saadakse konksu sümmeetriasandi lõikumisel konksu nõgusa osa moodustajaga kokkupuutetasandil rõngaga, kui see on veoasendis.

1.4. Mehhaanilise haakeseadise kõrgus maapinnast (h) – mehhaanilise haakeseadise nullkeset läbiva horisontaaltasapinna ja traktori rattaid toetava horisontaaltasapinna vahe.

1.5. Mehhaanilise haakeseadise väljaulatav osa (c) – mehhaanilise haakeseadise osa nullkeset ja traktori tagarataste telge läbiva vertikaaltasapinna vahe.

1.6. Vertikaalkoormus haakepunktile (S) – mehhaanilise haakeseadise nullkeskmele staatilistes tingimustes rakenduv koormus.

1.7. Automaatne – mehhaanilise haakeseadise osa, mis ilma täiendava mõjuta ise sulgub ja kinnitub, kui käivitub veotiisli rõngaste liugmehhanism.

1.8. Traktori teljevahe (l) – traktori telgesid läbiva keskmise pikitasapinnaga risti asetsevate vertikaaltasapindade vahe.

- 1.9. Tühimassiga traktori mass esiteljel (m_a) – see osa traktori massist, millega staatilistes tingimustes rõhub pinnasele traktori esitelg.

2. ÜLDNÕUDED

- 2.1. Mehhaanilise haakeseadise osad võivad olla konstrueeritud toimima automaatselt või mitteautomaatselt.
- 2.2. Traktori mehhaanilise haakeseadise osad peavad mõõtude ja tugevuse osas vastama punktide 3.1 ja 3.2 nõuetele ning haakepunkti vertikaalse koormuse osas punkti 3.3 nõuetele.
- 2.3. Mehhaanilise haakeseadise osad peavad olema konstrueeritud ja valmistatud nii, et need tavapärasel kasutamisel töötaksid jätkuvalt rahuldavalt ning et säiliks nende omadused, mis on ette nähtud käesoleva direktiiviga.
- 2.4. Kõik mehhaanilise haakeseadise osa moodustavad ühikud peavad olema valmistatud piisavalt kvaliteetsest materjalist, et vastu pidada punktis 3.2 osutatud katsetele ning neil peavad olema kestvad tugevusomadused.
- 2.5. Kõik haakeseadised ja nende lukustusüsteemid peavad olema kergesti kinnitatavad ja lahtipäästetavad ning konstrueeritud nii, et tavapärasel töötingimustel ei ole õnnetust põhjustav seadise lahtipääsemine võimalik.

Automaatsete haakeseadise osade puhul tuleb lukustusasend kinnitada kahe teineteisest sõltumatult funktsioneeriva ohutusseadisega. Viimaseid võib lahti päästa sama juhtimiseadisega.

- 2.6. Veotiisli rõngaid peab saama horisontaalselt kallutada vähemalt 60° kummalegi poole sisseehitamata haakeseadise pikiteljest. Lisaks on kogu aeg nõutav vertikaalne liikuvus 20° üles- ja allapoole. (Vt ka 1. liide).

Samaaegselt ei või kasutada liigendühendust.

- 2.7. Haarats peab võimaldama veotiisli rõngaid pöörata vähemalt 90° vasakule või paremale ümber haakeseadise pikitelje ning pidurdusmoment peab jääma 30 ja 150 Nm vahele.

Veokonks peab võimaldama veotiisli rõngaid pöörata vähemalt 20° paremale või vasakule ümber konksu pikitelje.

- 2.8. Tingimusel, et vähemalt üks mehaaniline haakeseadis on saanud osa EÜ tüübikinnituse, lubatakse teisi liikmesriikides kasutusel olevaid mehaaniliste ühendusliülide ja haakeseadiste tüüpe kasutada 10 aasta jooksul alates direktiivi 89/173/EMÜ jõustumisest ilma traktori EÜ tüübikinnitust tühistamata, tingimusel et kasutamine ei mõjuta osalisi heakskiitusi.

- 2.9. Haakesilmuse juhusliku lahtipääsemise vältimiseks ei tohi suurima lubatud koormuse puhul veokonksu ja klambri vahe olla üle 10 mm.

3. ERINÕUDED

3.1. Mõõtmed

Traktori mehhaanilise haakeseadise osade mõõtmed peavad vastama 1. liite joonistele 1, 2 ja 3. Kui mõõde ei ole joonistel kujutatud, võib need vabalt valida.

3.2. Tugevus

- 3.2.1. Mehhaanilise haakeseadise osade tugevuse kontrollimiseks peab neile tegema dünaamilise koormuskatse vastavalt 2. liites sätestatud tingimustele või staatilise koormuskatse vastavalt 3. liites sätestatud tingimustele.

3.2.2. Katse ei tohi põhjustada ühtki püsivat deformatsiooni, purunemist või rebenemist.

3.3. Vertikaalkoormus haakepunktile (S)

3.3.1. Maksimaalne staatiline vertikaalkoormus on sätestatud tootja poolt. Siiski ei tohi see mingil juhul olla üle 3 tonni.

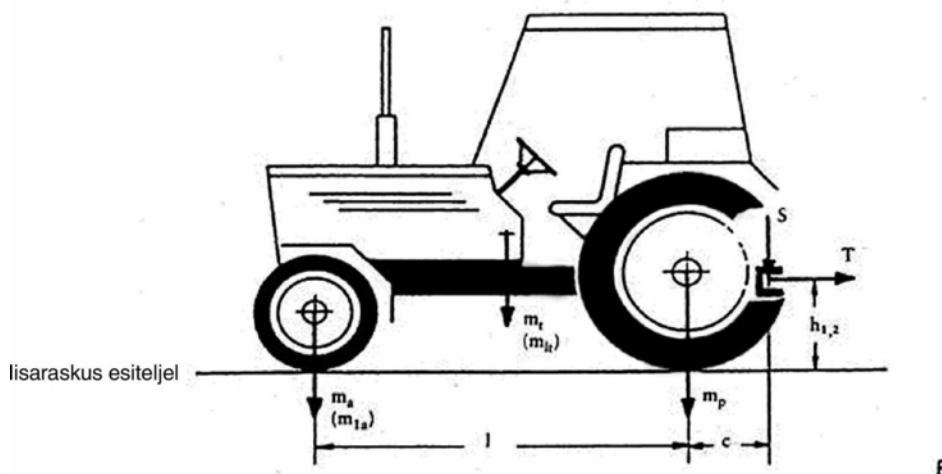
3.3.2. Aktsepteerimistingimused:

3.3.2.1. Lubatav staatiline vertikaalkoormus ei tohi ületada traktori tootja poolt soovitatud tehniliselt lubatavat vertikaalkoormust ega osa EÜ tüübikinnituse kohaselt pukseerimiseadise jaoks sätestatud staatilist vertikaalkoormust.

3.3.2.2. Direktiivi 2009/63/EÜ⁽¹⁾ I lisa punkti 2 nõuded peavad olema täidetud, kuid tagatelje suurimat lubatud koormust ei tohi ületada.

3.4. Haakeseadise kõrgus maapinnast (h)

(vt järgnevat joonist).

3.4.1. Kõigi üle 2,5 t täismassiga traktoritel peab olema haakeseadis, mille kliirens vastab ühele järgmistest tingimustest:

$$h_1 \leq \frac{(m_a - 0,2 \cdot m_t) \cdot l - (S \cdot c)}{0,6 \cdot (0,8 \cdot m_t + S)}$$

või

$$h_2 \leq \frac{(m_{1a} - 0,2 \cdot m_t) \cdot l - (S \cdot c)}{0,6 \cdot (0,8 \cdot m_t - 0,2 \cdot m_t + S)}$$

kus

m_t : traktori mass (vt I lisa punkt 1.6),

m_{1t} : traktori mass (vt I lisa punkt 1.6) lisaraskusega esiteljel,

m_a : tühimagiga traktori mass esiteljel (vt IV lisa punkt 1.9),

m_{1a} : traktori mass esiteljel (vt IV lisa punkt 1.9) koos lisaraskusega esiteljel,

l : traktori teljevahe (vt IV lisa punkt 1.8),

S : vertikaalkoormus haakepunktis (vt IV lisa punkt 1.6),

c : mehhaanilise haakeseadise nullkeskme ja traktori tagarataste telje läbiva vertikaaltasapinna vahe (vt IV lisa punkt 1.5).

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/63/EÜ põllu- ja metsamajanduslike ratastraktorite teatavate osade ja omaduste kohta (kodifitseeritud versioon) (ELT L 214, 19.8.2009, lk 23).

4. OSA EÜ TÜÜBIKINNITUSE TAOTLUS

- 4.1. Traktori osa EÜ tüüvikinnituse taotluse peab haakeseadise puhul esitama seadise tootja või tema volitatud esindaja.
- 4.2. Mehhaanilise haakeseadise osade kõigi tüüpide puhul tuleb taotlusele lisada järgmised dokumendid ja üksikasjad:
- haakeseadise mõõtkavas joonised (kolmes eksemplaris); nendel joonistel tuleb eelkõige üksikasjalikult esitada nõutavad mõõtmed seadise paigaldamiseks,
 - haakeseadise lühike tehniline iseloomustus, milles näidatakse seadise konstruktsioon ja kasutatud materjal,
 - märke 2. liites osutatud D väärtuse kohta dünaamilise koormuskatse puhul või 3. liites osutatud T (tõmbejõud) väärtuse kohta staatilise koormuskatse puhul ning vertikaalkoormus haakepunktis S,
 - üks või mitu prooviseadist, kui tehniline teenistus seda nõuab.

5. KIRJED

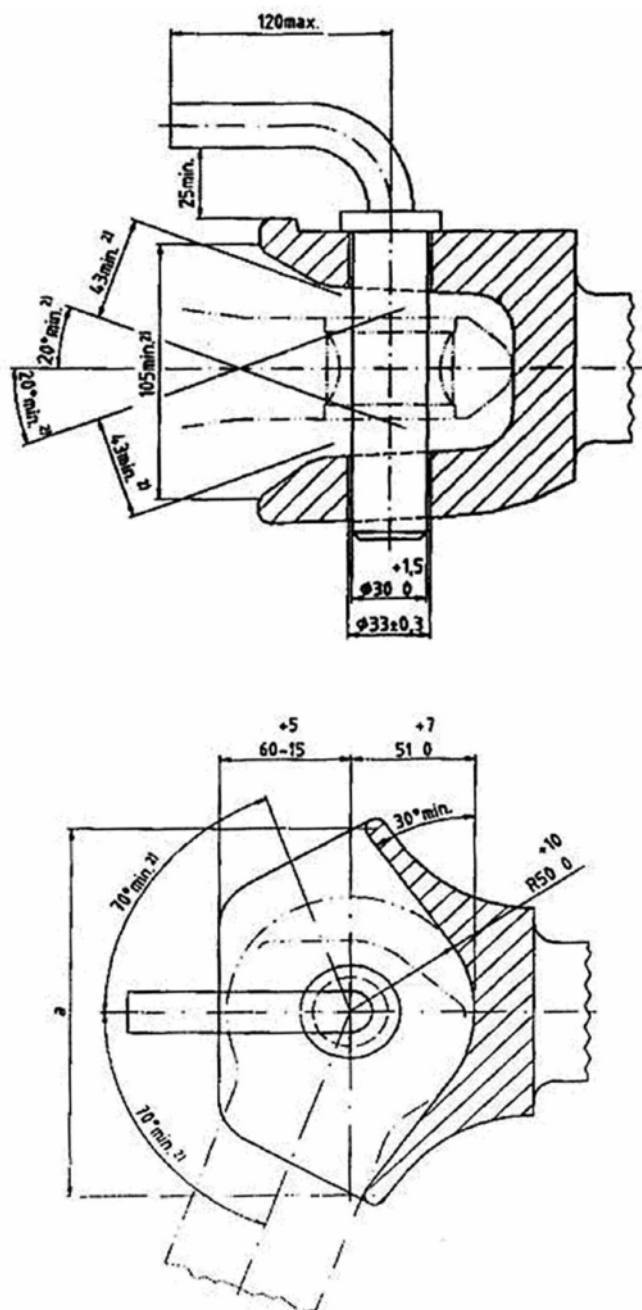
- 5.1. Iga mehhaanilise haakeseadise osa, mis vastab tüübile, mille kohta on antud osa EÜ tüüvikinnitus, peab olema varustatud järgmiste kirjetega:
- 5.1.1. kaubanimi või -märk;
- 5.1.2. osa EÜ tüüvikinnitusmärk vastavalt 4. liite näidisele;
- 5.1.3. kui tugevust on kontrollitud vastavalt 2. liitele (dünaamiline koormustest):
- D lubatav suurus,
- S-i staatilise vertikaalkoormuse suurus;
- 5.1.4. kui tugevust on kontrollitud vastavalt 3. liitele (staatiline koormustest):
- järelveetav mass ja vertikaalkoormus haakepunktis (S).
- 5.2. Andmed peavad olema selgelt nähtavad, loetavad ja kustutatamatud.

6. KASUTAMISJUHEND

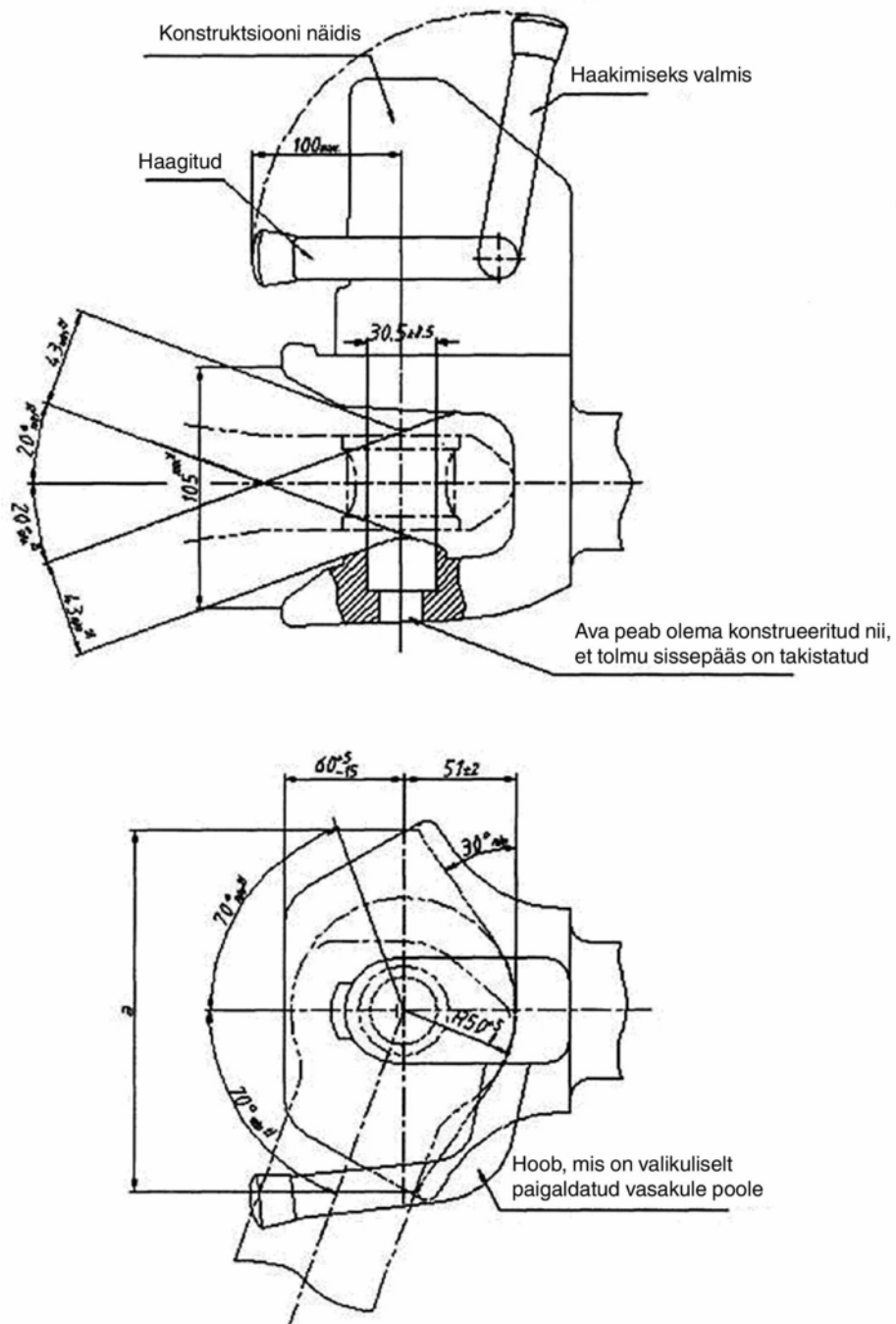
Kõigi mehhaaniliste haakeseadistega peab kaasas olema tootja kasutamisyjuhend. Juhend peab sisaldama osa EÜ tüüvikinnitusnumbrit ning sõltuvalt haakeseadisega tehtud katsest D või T suuruse.

1. liide

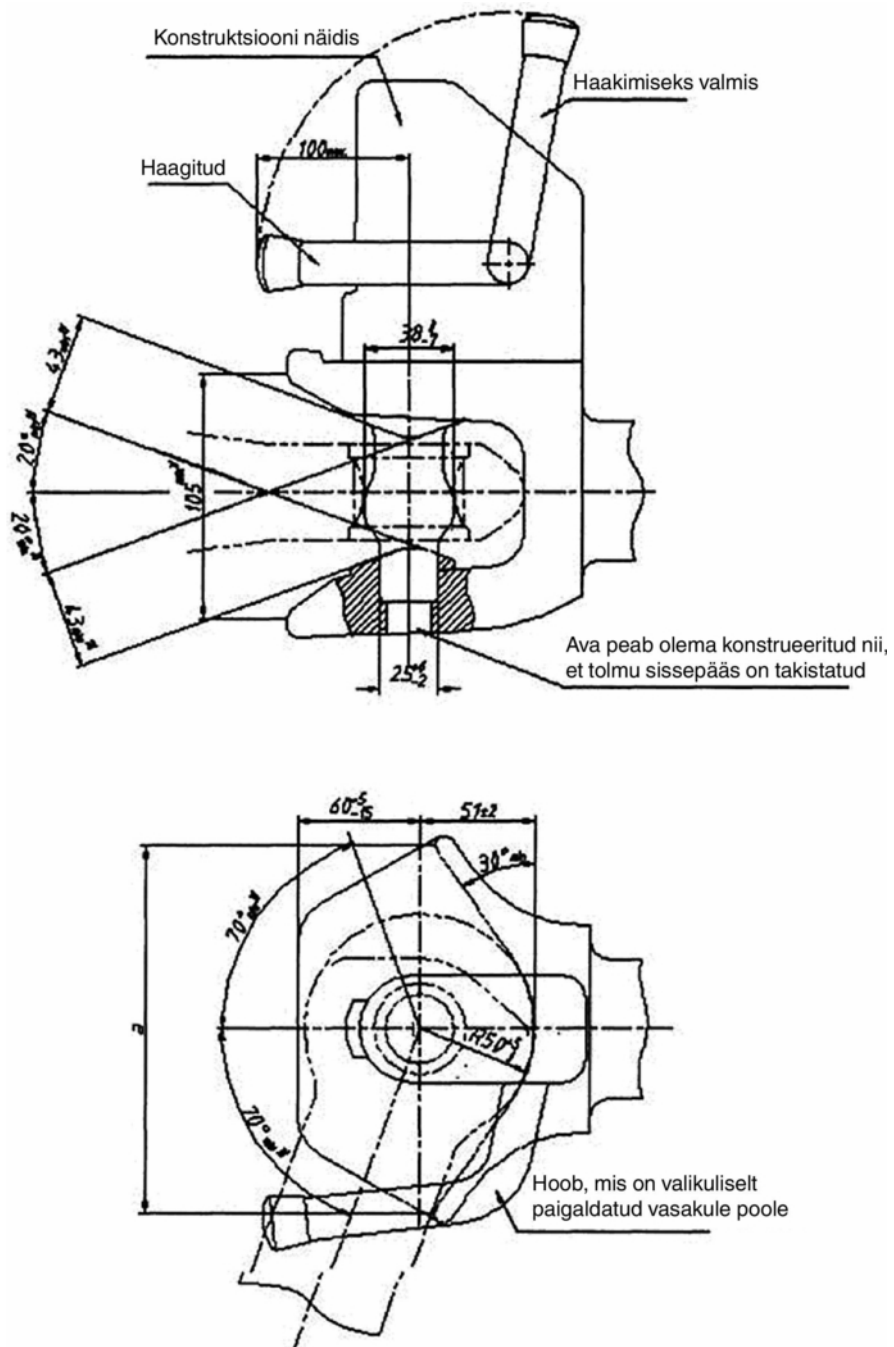
MEHHAANILISTE HAAKESEADISTE OSADE JOONISED

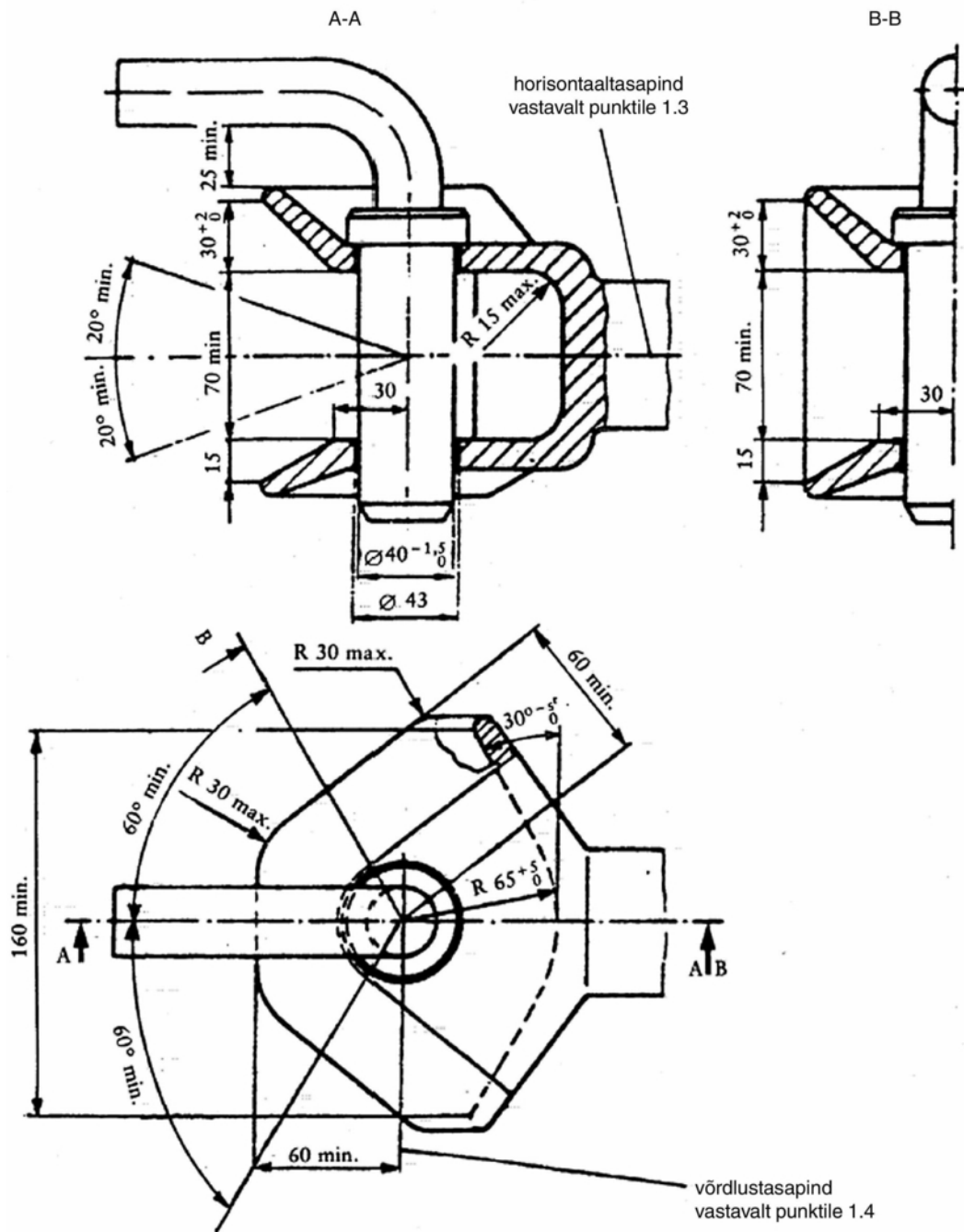
Joonis 1a — Mitteautomaatne haakeseadis silindrilise veopoldiga

Joonis 1b — Automaatne haakeseadis silindrilise veopoldiga

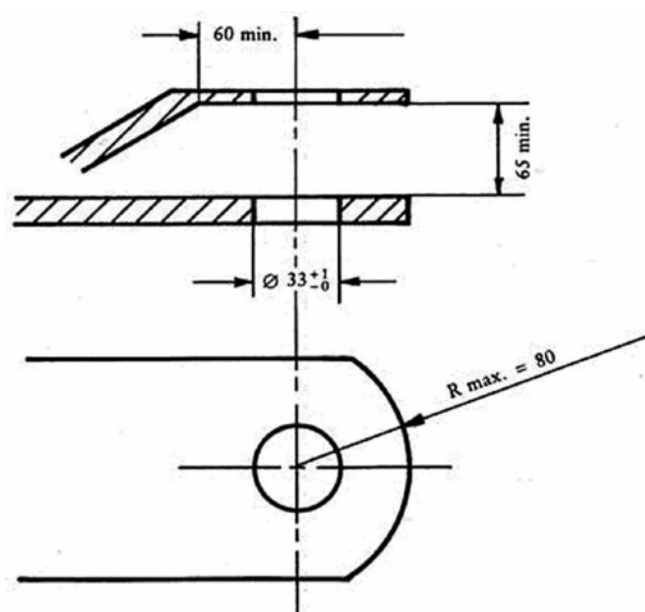

Joonis 1c — Automaatne haakeseadis kõverdatud veopoldiga

Joonis 2 — Mitteautomaatne haakeseadise lukk

vastab ISO standardi 6489 osale 2, juuli 2002

Joonis 3 — Traktori veetiisel

vastab ISO standardi 6489 osale 3, juuni 2004

2. liide

DÜNAAMILINE KATSEMEETOD

1. KATSE LÄBIVIIMINE

Mehhaanilise haakeseadise tugevus määratakse kindlaks testisüsteemi tõmbe muutmisega.

See meetod kirjeldab väsimuskatset, mida kasutatakse kogu mehhaanilise haakeseadise puhul, s.o kõigi selle paigaldamiseks vajalike osadega varustatud mehhaanilise haakeseadise puhul, mis on paigaldatud ja mida katsetatakse testisüsteemis.

Niipalju kui võimalik, kohaldatakse muutuvat jõudu sinusoidaalselt (muutuvalt ja/või tugevnevalt) koormustsükliga, mis sõltub kasutatavatest materjalidest. Katse käigus ei tohi proov rebeneda või puruneda.

2. KATSE KRITEERIUMID

Sõiduki pikitelje horisontaaljõu komponendid moodustavad koos vertikaaljõu komponentidega katsekoormuse aluse.

Kuni sõiduki pikitelje suhtes täisnurga all paiknevad horisontaaljõu komponendid ja momendid on teisejärgulise tähtsusega, ei võeta neid arvesse.

Sõiduki pikiteljel asuvad horisontaaljõu komponendid esitatakse matemaatiliselt kindlaksmääratava tüüpilise jõuna, suurus D.

Mehhaanilistele haakeseadistele puhul kasutatakse järgmist võrrandit:

$$D = g \cdot (M_T \cdot M_R / M_T + M_R)$$

kus:

M_T = traktori tehniliselt lubatav kogumass,

M_R = veetava tehnoloogilise haagismasina tehniliselt lubatav kogumass,

g = 9,81 m/s².

Sõidusuuna suhtes täisnurga all paiknevad vertikaaljõu komponendid väljendatakse staatilise vertikaalkoormusega S.

Tehniliselt lubatud koormused esitab tootja.

3. KATSE LÄBIVIIMINE

3.1. Üldnõuded

Katsel rakendatakse jõudu mehhaanilisele haakeseadisele, mida katsetatakse asjakohaste standardsete veotiisli rõngaste abil nurga all, mis moodustub katsekoormuse F_v vertikaalasendist katsekoormuse F_h horisontaalasendi suhtes esikülje ülaosast tagakülje alumise osani ulatava pikisuunalise tasapinna suunal.

Katsel rakendatakse jõudu mehhaanilise haakeseadise ja veotiisli rõnga vahelisele tavalisele kontaktpunktile.

Lõtk haakeseadise ja rõnga vahel peab olema viidud miinimumini.

Põhimõtteliselt rakendatakse katsel nullpunkti ümbruses muutuvat katsekoormust. Muutuval katsekoormusel on koormus võrdne nulliga.

Kui haakeseadise konstruktsioon (nt ülemäärane lõtk, veokonks) ei võimalda teha muutuva koormusega katseid, võib katsekoormust rakendada, suurendades tõmbe- või tõukejõudu, olenevalt sellest, kumb on suurem.

Kui katseid tehakse tõusva koormusega, on katsekoormus võrdne suurima koormusega ning väikseim koormus ei tohi ületada 5 % suurimast.

Muutuva koormusega katse puhul tuleks hoolt kanda, et katseeadmete sobiva paigaldusega ja jõuülekandesüsteemi valikuga oleks välditud katsekoormusega täisnurga all lisamomentide või -koormuse tekkimine; nurga muutus koormuse suuna suhtes ei tohi muutuva koormusega katse puhul ületada $\pm 1,5^\circ$; ning tõusva koormusega katse puhul on nurk seatud kõrgeima koormusega asendisse.

Katse sagedus ei tohi ületada 30 Hz.

Terasest või valuterasest osade puhul on koormustsükkel $2 \cdot 10^6$. (Sellele järgnev rebenemiskatse tehakse värvaine penetraatsiooni meetodit või muud samalaadset meetodit kasutades.)

Kui haakeseadise osade hulka kuuluvad vedrud ja/või amortisaatorid, ei eemaldata neid katse ajaks, aga võib asendada, kui need talusid katse käigus koormust tingimustel, mida tavapärasel kasutusel ei esine (nt kuumutamisel) ning said kahjustada. Nende käitumine enne katset, katse ajal ja pärast katset tuleb märkida katsearuandesse.

3.2. Katsekoormused

Geomeetrilises mõistes koosneb katsekoormus järgmistest horisontaalsetest ja vertikaalsetest katsekomponentidest:

$$F = \sqrt{F_h^2 + F_v^2}$$

kus

$F_h = \pm 0,6 \cdot D$ muutuva koormuse puhul,

või

$F_h = 1,0 \cdot D$ tõusva koormuse puhul (vedamine või tõukamine),

$F_v = g \cdot 1,5 \cdot S$

$S =$ staatiline veotiisli koormus (püstsuunalised vertikaaljõu komponendid).

3. liide

HAAKESEADISE

STAATILINE KATSEMEETOD

1. KATSE SPETSIFIKATSIOONID

1.1. Üldosa

- 1.1.1. Konstruksiooniliste omaduste kontrollimiseks tuleb pukseerimiseadisele teha katsed vastavalt punktide 1.2, 1.3 ja 1.4 nõuetele.

1.2. Katse ettevalmistamine

Test tuleb teha erilisel masinal pukseerimiseadisega ja seda jäiga konstruktsiooni külge kinnitatud traktori kerega ühendava haakeseadisega, kasutades samasid komponente, mida kasutatakse selle traktorile paigaldamiseks.

1.3. Katsevahendid

Vahenditel, mida kasutatakse rakendatavate koormuste ja liikumiste registreerimiseks, peab olema järgmine täpsusaste:

- rakendatavate koormuste puhul ± 50 daN,
- liikumiste puhul $\pm 0,01$ mm.

1.4. Katse läbiviimine

- 1.4.1. Haakeseadisele tuleb kõigepealt rakendada veoelset koormust, mis ei ületa 15 % punktis 1.4.2 määratletud tõmbejõu koormusest.

- 1.4.1.1. Punktis 1.4.1 kirjeldatud toimingut tuleb korrata vähemalt kaks korda, alustades nullkoormusest, mida järk-järgult suurendatakse, kuni on saavutatud punktis 1.4.1 ettenähtud koormus, ning siis vähendada kuni 500 daN-ni; nimetatud koormust tuleb säilitada vähemalt 60 sekundit.

- 1.4.2. Koormus-/deformatsioonikõvera joonistamiseks registreeritud andmed või nimetatud kõvera graafik, mis on trükitud tõmbemasina külge ühendatud printeriga, peab põhinema üksnes kasvavate koormuste rakendamisel haakeseadise nullkeskmele alates 500 daN-st.

Koormustes ei tohi olla lüngasid kuni tõmbejõu koormuseni (kaasa arvatud), mis on kehtestatud veetava tehnoloogilise haagismasina 1,5-kordse tehniliselt lubatava massina; lisaks peab koormus-/deformatsioonikõver näitama korrapärast sujuvat tõusu vahemikus 500 daN kuni 1/3 maksimaalsest tõmbejõust.

- 1.4.2.1. Jäävdeformatsioon registreeritakse koormus-/deformatsioonikõveral 500 daN koormuse suhtes pärast seda, kui katsekoormus on sellele tasemele tagasi viidud.

- 1.4.2.2. Jäävdeformatsiooni registreeritud väärtus ei tohi ületada 25 % ilmnenuid maksimaalsest elastsest deformatsioonist.

- 1.5. Punktis 1.4.2 osutatud katsele peab eelnema katse, milles tootja poolt soovitatavast maksimaalsest lubatud vertikaalkoormusest kolm korda suuremat esialgset koormust rakendatakse järk-järgult suurendades haakeseadise nullkeskmele, alustades esialgsest koormusest 500 daN.

Katse käigus ei tohi haakeseadise deformatsioon ületada 10 % ilmnenuid maksimaalsest elastsest deformatsioonist.

Katse tehakse pärast vertikaalkoormuse eemaldamist ja esialgse koormuse 500 daN juurde tagasipöördumist.

4. liide

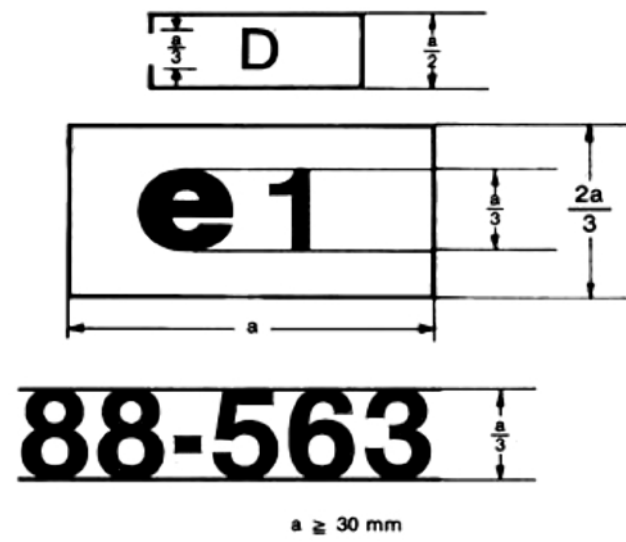
OSA TÜÜBIKINNITUSMÄRK

Osa EÜ tüüfikinnitusmärgil on:

- väiketähte e ümbritsev ristkülik, millele järgneb osa tüüfikinnituse andnud liikmesriigi eralduskood (täht/tähed või number):

1 - Saksamaa, 2 - Prantsusmaa, 3 - Itaalia, 4 - Holland, 5 - Rootsi, 6 - Belgia, 7 - Ungari, 8 - Tšehhi Vabariik, 9 - Hispaania, 11 - Ühendkuningriik, 12 - Austria, 13 - Luksemburg, 17 - Soome, 18 - Taani, 19 – Rumeenia, 20 - Poola, 21 - Portugal, 23 - Kreeka, 24 - Iirimaa, 26 - Sloveenia, 27 - Slovakkia, 29 - Eesti, 32 - Läti, 34 – Bulgaaria, 36 - Leedu, 49 - Küpros ja 50 - Malta,
- osa EÜ tüüfikinnitusnumber, mis vastab kõnealuse haakeseadise tüübi jaoks tugevuse ja mõõtmete välja antud osa EÜ tüüfikinnitustunnistuse numbrile, mis on paigutatud mis tahes sobivale ristküliku lähedale,
- väikest e-tähte ümbritseva ristküliku kohal suurtäht D või S vastavalt sellele, milline katse mehhaanilise haakeseadisega tehti (dünaamiline katse = D ja staatiline katse = S).

Osa EÜ tüüfikinnitusmärgi näidis

Selgitus: Eespool esitatud osa EÜ tüüfikinnitusmärgiga haakeseadis on seadis, millele on antud osa EÜ tüüfikinnitus Saksaamaal (e 1) numbriga 88–563 ja millega on tehtud dünaamiline koormuskatse (D).

5. liide

OSA EÜ TÜÜBIKINNITUSTUNNISTUSE NÄIDIS

Ametiasutuse nimi

TEADE HAAKESEADISE TÜÜBILE (KAHVLI TÜÜPI, TRAKTORI VEOTIISEL, VEOKONKS) OSA EÜ TÜÜBIKINNITUSE ANDMISE, ANDMISEST KEELDUMISE, TŪHISTAMISE VÕI LAIENDAMISE KOHTA TUGEVUSE, MÕÖTMETE JA HAAKEPUNKTI VERTIKAALKOORMUSE OSAS

Osa EÜ tüüvikinnituse nr:

.....

..... laiendamine (1)

1. Kaubanimi või -mark:

.....

.....

2. Haakeseadise tüüp (kahvli tüüpi, traktori veotisel, veokonks) (?):

.....

3. Haakeseadise tootja nimi ja aadress:

.....

.....

4. Vajaduse korral haakeseadise tootja volitatud esindaja nimi ja aadress:

.....

5. Haakeseadisega on tehtud dünaamiline/staatiline katse (2) ja see on heaks kiidetud järgmiste väärtuste suhtes:

5.1. *Dünaamiline koormuskatse:*

D väärtus:

..... (kN)

vertikaalkoormus haakepunktile (S):

..... (daN)

5.2. *Staatiline koormuskatse:*

järeleveetav mass:

..... (kg)

vertikaalkoormus haakepunktile:

..... (daN)

6. Osa EÜ tüübikinnituse saamiseks esitamise kuupäev:
.....
7. Katsete eest vastutav tehniline teenistus:
.....
8. Katsearuande kuupäev ja number:
.....
9. Mehhaanilise haakeseadise osa EÜ tüübikinnitus antakse/ei anta (?):
.....
10. Koht:
11. Kuupäev:
12. Käesolevale tunnistusele on lisatud järgmised eespool esitatud tüübikinnitusnumbriga dokumendid (nt katsearuanne, joonised jne). Nimetatud teave tehakse teiste liikmesriikide pädevatele talitustele kättesaadavaks üksnes selgelt valjendatud nõudmisel:
.....
.....
13. Märkused:
.....
14. Allkiri:

(1) Laienduse puhul märkida, kas see on esialgse osa EÜ tüübikinnituse esimene, teine jne laiendus.

(2) Mittevajalik maha tõmmata.

6. liide

OSA EÜ TÜÜBIKINNITUSE ANDMISE TINGIMUSED

1. Traktori EÜ tüüvikinnituse taotluse haakeseadise tugevuse ja mõõtmete osas esitab traktori tootja või tema volitatud esindaja.
2. Tüüvikatsetuste eest vastutavale tehnilisele teenistusele esitatakse tüüvikinnituskatsete läbiviimiseks kinnitatavale traktoritüübile tüüpiline traktor, millele on paigaldatud asjakohaselt kinnitatud haakeseadis.
3. Tüüvikatsetuste läbiviimise eest vastutav tehniline teenistus kontrollib, kas kinnitatud haakeseadise tüüp sobib paigaldamiseks traktoritüübile, mille jaoks tüüvikinnitust taotletakse. Elkõige tehakse kindlaks, kas haakeseadise kinnitus vastab kinnitusele, mida katsetati osa EÜ tüüvikinnituse andmisel.
4. Tüüvikinnituse omanik võib taotleda selle laiendamist muudele haakeseadiste tüüpidele.
5. Pädevad asutused annavad kõnealuse laienduse järgmistel tingimustel:
 - 5.1. uut tüüpi haakeseadis on saanud osa EÜ tüüvikinnituse;
 - 5.2. see sobib paigaldamiseks traktoritüübile, mille jaoks taotletakse EÜ tüüvikinnituse laiendust;
 - 5.3. haakeseadise kinnitamine traktorile vastab kinnitamisele, mis esitati osa EÜ tüüvikinnituse andmisel.
6. Tunnistus, mille näidis on esitatud 5. liites, lisatakse EÜ tüüvikinnitustunnistusele iga tüüvikinnituse või tüüvikinnituse laienduse puhul, mis on antud või mille andmisest on keeldutud.
7. Kui traktoritüübi EÜ tüüvikinnituse taotlus on esitatud samal ajal haakeseadise tüübi EÜ tüüvikinnituse taotlusega traktori jaoks, mille jaoks soovitakse EÜ tüüvikinnitust, punkte 2 ja 3 ei kohaldata.

7. liide

NÄIDIS

Ametiasutuse nimi

**TRAKTORITÜÜBI EÜ TÜÜBIKINNITUSTUNNISTUSE LISA HAAKESEADISE NING SELLE TRAKTORI
KÜLGE KINNITAMISE TUGEVUSE OSAS**

(Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta direktiivi 2003/37/EÜ (põllu- ja metsamajanduslike traktorite tüüvikinnitust, nende haagiste ja pukseeritavate vahetatavate masinate, ja nende masinate jaoks mõeldud süsteemide, nende osade ja eraldi seadmetike tüüvikinnituse andmise kohta) artikli 4 lõige 2)

Osa EÜ tüüvikinnituse nr

..... laiendamine (!)

1. Traktori kaubanimi või -mark:

.....

2. Traktori tüüp ja kaubanimi:

.....

3. Traktori tootja nimi ja aadress:

.....

.....

4. Vajaduse korral tootja volitatud esindaja nimi ja aadress:

.....

.....

5. Haakeseadise kaubanimi või -mark:

.....

.....

6. Haakeseadise/seadiste tüüp/tüübid:

.....

7. EÜ mark ja osa EÜ tüüvikinnitusnumber:

.....

8. Järgmiste haakeseadiste tüübi/tüüpide EÜ tüüvikinnituse laiendamine:

.....

.....

9. Haakepunktile rakenduv lubatav staatiline vertikaalkoormus:
..... daN
10. Traktor on esitatud EÜ tüübikatssetuse jaoks (kuupäev):
.....
11. Tüübikatssetuste eest vastutav tehniline teenistus:
.....
12. Tehnilise teenistuse katsearuande väljaandmise kuupäev:
.....
13. Tehnilise talituse katsearuande number:
.....
14. EÜ tüübikinnitus haakeseadise ja selle traktori külge kinnitamise tugevuse osas on antud/andmisest on keeldunud (?).
15. EÜ tüübikinnituse laiendus haakeseadise ja selle traktori külge kinnitamise tugevuse osas antakse/ei anta (?).
.....
16. Koht:
17. Kuupäev:
18. Allkiri:

(¹) Laienduse puhul märkida, kas see on esialgse EÜ tüübikinnituse originaaleksemplari esimene, teine jne laiendus.

(²) Mittevajalik maha tõmmata.

V LISA

Traktori kerele kantavate andmesiltide ja kirjete kinnituspaik ja -viis

1. ÜLDOSA
- 1.1. Kõik põllu- või metsamajandustraktorid peavad olema varustatud järgmistes jagudes kirjeldatud andmesildi ja kirjeteaga. Andmesildi ja kirjed kinnitab tootja või tema volitatud esindaja.
2. VALMISTAJA SILT
- 2.1. Liites esitatud näidise kohaselt kujundatud valmistaja silt peab olema tugevasti kinnitatud nähtavale ja kergesti juurdepääsetavale kohale osa pinnal, mida kasutamise käigus tavaliselt ei vahetata. Sellel peavad olema märgitud selgelt ja kustutamata järgmised andmed esitatud järjekorras.
 - 2.1.1. Tootja nimi
 - 2.1.2. Traktori tüüp (ja vajaduse korral mudel)
 - 2.1.3. EÜ tüübikinnitusnumber:

Osa EÜ tüübikinnitusnumber koosneb väiketähest e, millele järgneb osa tüübikinnituse andnud liikmesriigi eralduskood (täht/tähed või number):

1 - Saksamaa, 2 - Prantsusmaa, 3 - Itaalia, 4 - Holland, 5 - Rootsi, 6 - Belgia, 7 - Ungari, 8 - Tšehhi Vabariik, 9 - Hispaania, 11 - Ühendkuningriik, 12 - Austria, 13 - Luksemburg, 17 - Soome, 18 - Taani, 19 - Rumeenia, 20 - Poola, 21 - Portugal, 23 - Kreeka, 24 - Iirimaa, 26 - Sloveenia, 27 - Slovakkia, 29 - Eesti, 32 - Läti, 34 - Bulgaaria, 36 - Leedu, 49 - Küpros ja 50 - Malta,

ja tüübikinnitusnumbrist, mis vastab sõidukitüübile antud tüübikinnitustunnistuse numbrile.

Väiketähe e, millele järgneb tüübikinnituse andnud liikmesriigi eralduskood, ja tüübikinnitusnumbri vahele pannakse tärn.
 - 2.1.4. Traktori identifitseerimisnumber.
 - 2.1.5. Traktori suurima lubatud tegeliku massi miinimum- ja maksimumväärtused, sõltuvalt võimalikest sobivatest rehvitüüpidest.
 - 2.1.6. Suurim lubatav sõiduki mass traktori kummalegi teljele vastavalt võimalikele sobivatele rehvitüüptidele; kõnealune teave tuleb loetleda järjekorras eest tahapoole.
 - 2.1.7. Tehniliselt lubatav(ad) järeleveetav(ad) mass(id): nagu on osutatud I lisa punktis 1.7.
 - 2.1.8. Liikmesriigid võivad nende turgudele viidud traktorite puhul nõuda, et lisaks tootja nimele oleks näidatud ka riik, kus tehti lõplik monteerimine, kui tegemist on ühendusse mittekuuluva riigiga.
- 2.2. Tootja võib esitada lisateavet ettenähtud kirje all või kõrval, väljaspool selgesti märgitud riskülikut, mis ümbritseb ainult punktides 2.1.1–2.1.7 ettenähtud teavet (vt valmistaja sildi näidist).

3. TRAKTORI IDENTIFITSEERIMISNUMBER

Traktori identifitseerimisnumber on igale traktorile tootja poolt antud kindlaksmääratud tähemärkide kombinatsioon. Selle eesmärk on tagada, et tootja vahendaja saaks iga traktori ja selle tüübi kindlalt identifitseerida 30 aasta jooksul, ilma et selleks oleks vaja täiendavaid nõudeid.

Identifitseerimisnumber peab vastama järgmistele nõuetele:

- 3.1. See peab olema märgitud valmistajasildile ning ka šassiile või muudele samalaadsetele tarinditele.
- 3.1.1. See peab võimaluse korral olema paigutatud ühele reale.
- 3.1.2. See peab olema märgitud ka šassiile ja muudele samalaadsetele struktuuridele sõiduki paremal küljel.
- 3.1.3. See peab olema numbriraudadega lõõdud või pressitud selgesti nähtavale ja juurdepääsetavale kohale nii, et see ei kustuks ega kahjustuks.

4. TÄHEMÄRGID

- 4.1. Kõigi punktides 2 ja 3 ettenähtud kirjete puhul tuleb kasutada ladina tähti ja araabia numbreid. Punktides 2.1.1 ja 3 ettenähtud märgistamistel kasutatakse ladina suurtähti.
- 4.2. Traktori identifitseerimisnumbris:
 - 4.2.1. ei ole lubatud kasutada tähti I, O ja Q, mõttekriipse, tärne ja muid erimärke;
 - 4.2.2. peab tähtede ja numbrite minimaalne kõrgus olema järgmine:
 - 4.2.2.1. 7 mm otse šassiile, raamile või traktori muudele samalaadsetele struktuuriosadele kantud tähemärkide puhul;
 - 4.2.2.2. 4 mm valmistaja sildile kantud tähemärkide puhul.

Valmistaja sildi näidis

Järgmine näidis ei piira mingil moel teavet, mida valmistaja sildile tegelikult kanda võib: see on esitatud üksnes teabe andmise eesmärgil.

STELLA TRAKTOR WERKE

Tüüp: 846 E

EÜ number: e * 1 * 1 792

Identifitseerimisnumber: GBS18041947

Lubatav kogumass: (*) 4 820 – 6 310 kg

Lubatav koormus esiteljel: (*) 2 390 – 3 200 kg

Lubatav koormus tagateljel: (*) 3 130 – 4 260 kg

(*) Sõltub rehvidest

Lubatav järelveetav mass:

- pidurisüsteemita järelveetav mass: 3 000 kg
 - iseseisva pidurdussüsteemiga järelveetav mass: 6 000 kg
 - inertspidurdusega järelveetav mass: 3 000 kg
 - võimendiga pidurdussüsteemiga (hüdraulilise või pneumaatiliste piduritega) varustatud järelveetav mass: 12 000 kg
-

Liide

NÄIDIS

Ametiasutuse nimi

Traktoritüübi EÜ tüübikinnitustunnistuse lisa traktori kerele kantavate andmesiltide ning kirjete kinnituspaiiga ja -vilsis osas

(Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta direktiivi 2003/37/EÜ (põllu- ja metsamajanduslike traktorite tüübikinnitust, nende haagiste ja pukseeritavate vahetatavate masinate, ja nende masinate jaoks mõeldud süsteemide, nende osade ja eraldi seadmetike tüübikinnituse andmise kohta) artikli 4 lõige 2)

EÜ tüübikinnitusnumber:

1. Traktori mark või tootja ärinimi:

.....

2. Traktori tüüp ja vajaduse korral kaubanimi:

.....

3. Tootja nimi ja aadress:

.....

4. Vajaduse korral tootja volitatud esindaja nimi ja aadress:

.....

5. Traktorile EÜ tüübikinnituse andmise kuupäev:

.....

6. Tüübikatssetusi sooritav tehniline teenistus:

.....

7. Tehnilise teenistuse aruande väljaandmise kuupäev:

.....

8. Tehnilise teenistuse aruande number:

.....

9. EÜ tüübikinnitus traktori kerele kantavate andmesiltide ja kirjete kinnituspaiiga ja -vilsis osas antakse/ei anta (!).

10. Koht:

11. Kuupäev:

12. Allkiri:

13. Käesolevale tunnistusele on lisatud järgmised eespool esitatud EÜ tüübikinnitusnumbriga dokumendid:

..... mõõtkavas joonis;

..... traktori kerele kantavate andmesiltide ja kirjete kinnituspäiga ja -viisi joonis või foto.

Andmed tuleb esitada vastava taotluse korral teiste liikmesriikide pädevatele asutustele.

14. Märkused:

.....

.....

.....

(¹) Mittevajalik maha tõmmata.

VI LISA

VEETAVATE TEHNOLOOGILISTE HAAGISMASINATE PIDURDUSSEADIS JA PIDURISÜSTEEMIDE ÜHENDUS TRAKTORI JA VEETAVATE TEHNOLOOGILISTE HAAGISMASINATE VAHEL

1. kui traktoril on haagise pidurdusseadis, siis on see kas käsi- või jalgpduriga ning seda peab olema võimalik kasutada juhiistmelt, kuid muud juhtimiseadmed ei tohi seda mõjutada.

Kui traktor on varustatud pneumaatilise või hüdraulilise haakeseadisega traktori ja veetava massi vahel, peaks sõiduki ja järelveetava haagise pidurdamiseks piisama ühest pidurdusseadisest.

2. Kasutatavad pidurdussüsteemid võivad olla süsteemid, mille omadused vastavad direktiivi 76/432/EMÜ I lisas defineeritud põllu- või metsamajanduslike ratastraktorite pidurdusseadmete omadustele.

Seade peab olema konstrueeritud ja toodetud nii, et traktori toimimist ei mõjuta ebasoodsalt see, kui veetava tehnoloogilise haagismasina pidurdusseadis läheb rikki või töötab puudulikult, või juhul, kui haakeseadis puruneb.

3. Kui haakeseadis traktori ja veetava tehnoloogilise haagismasina/haagismasinate vahel on hüdrauliline või pneumaatiline, peab see vastama ühele järgmistest tingimustest:

3.1. Hüdrauliline ühendus:

Hüdrauliline ühendus peab olema ühejuhtmeline.

See peab vastama ISO 1983. aasta standardile 5676, kui väljaulatuv osa asub traktori sees.

Juhtimiseadme toimimine peab seisuasendis võimaldama tekitada voolikute ühendusotsakutes nullrõhu; töö rõhk peab jääma vahemikku 10–15 Mpa.

Ühenduse katkestamine toiteallika ja mootori vahel ei tohi olla võimalik.

3.2. Pneumaatiline ühendus:

Kahejuhtmeline ühendus traktori ja veetava tehnoloogilise haagismasina/haagismasinate vahel: automaatne juhe ja pidurite juhtimisjuhe töötavad rõhu suurendamise abil.

Voolikute ühendusotsakud peavad vastama ISO 1980. aasta standardile 1728.

Juhtimiseadme toimimine peab võimaldama tekitada voolikute ühendusotsakutes töö rõhku vahemikus 0,65–0,8 MPa.

Liide

NÄIDIS

Ametiasutuse nimi

**TRAKTORITÜÜBI EÜ TÜÜBIKINNITUSTUNNISTUSE LISA VEETAVATE TEHNOLOOGILISTE
HAAGISMASINATE PIDURDUSSEADISE OSAS**

(Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta direktiivi 2003/37/EÜ (põllu- ja metsamajanduslike traktorite tüüvikinnitust, nende haagiste ja pukseeritavate vahetatavate masinate, ja nende masinate jaoks mõeldud süsteemide, nende osade ja eraldi seadmestike tüüvikinnituse andmise kohta) artikli 4 lõige 2)

EÜ tüüvikinnitusnumber:

1. Traktori mark (või tootja ärinimi):

.....

2. Traktori tüüp ja vajaduse korral kaubanimi:

.....

3. Tootja nimi ja aadress:

.....

4. Vajaduse korral tootja volitatud esindaja nimi ja aadress:

.....

5. Veetava tehnoloogilise haagismasina pidurdusseadise osa(de) ja/või omaduste kirjeldus:

.....

6. Traktorile EÜ tüüvikinnituse andmise kuupäev:

.....

7. Tüüvikatsetusi sooritav tehniline talitus:

.....

8. Tehnilise teenistuse aruande väljaandmise kuupäev:

.....

9. Tehnilise teenistuse aruande number:

.....

10. EÜ tüüvikinnitus veetava tehnoloogilise haagismasina pidurdusseadisele antakse/ei anta ⁽¹⁾:

11. Koht:
12. Kuupäev:
13. Allkiri:
14. Käesolevale tunnistusele on lisatud järgmised eespool esitatud tüübikinnitusnumbriga dokumendid:
..... traktori asjaomaste osade joonis või foto.
Need andmed tuleb esitada vastava taotluse korral teiste liikmesriikide pädevatele asutustele.
15. Märkused:
.....
.....

(¹) Mittevajalik maha tõmmata.

VII LISA

A OSA

Kehtetuks tunnistatud direktiiv koos muudatustega

(osutatud artiklis 10)

Nõukogu direktiiv 89/173/EMÜ
(EÜT L 67, 10.3.1989, lk 1)

1994. aasta ühinemisakti I lisa punkt XI.C.II.7
(EÜT C 241, 29.8.1994, lk 207)

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/54/EÜ
(EÜT L 277, 10.10.1997, lk 24)

Ainult viide direktiivile 89/173/EMÜ artikli 1 esimeses taandes

Komisjoni direktiiv 2000/1/EÜ
(EÜT L 21, 26.1.2000, lk 16)

2003. aasta ühinemisakti II lisa punkt I.A.33
(ELT L 236, 23.9.2003, lk 62)

Komisjoni direktiiv 2006/26/EÜ
(ELT L 65, 7.3.2006, lk 22)

Ainult viide direktiivile 89/173/EMÜ artiklis 4 ja IV lisas

Nõukogu direktiiv 2006/96/EÜ
(ELT L 363, 20.12.2006, lk 81)

Ainult viide direktiivile 89/173/EMÜ artiklis 1 ja lisa punktis A.31

B OSA

Siseriiklikku õigusesse ülevõtmise ja kohaldamise tähtpäevad

(Artikkel 10)

Direktiiv	Ülevõtmise tähtpäev	Kohaldamise tähtpäev
89/173/EMÜ	31. detsember 1989	—
97/54/EÜ	22. september 1998	23. september 1998
2000/1/EÜ	30. juuni 2000	—
2006/26/EÜ	31. detsember 2006 ⁽¹⁾	—
2006/96/EÜ	1. jaanuar 2007	—

(¹) Kooskõlas direktiivi 2006/26/EÜ artikliga 5:

- „1. Alates 1. jaanuarist 2007 ei tohi liikmesriigid käesoleva direktiiviga muudetud direktiivide 74/151/EMÜ, 78/933/EMÜ, 77/311/EMÜ ja 89/173/EMÜ nõuetele vastavate sõidukite puhul asjaomase direktiivi sisuga seotud põhjustel:
- keelduda EÜ või riigisisese tüübikinnituse andmisest või
 - keelata sellise sõiduki registreerimist, müüki või kasutuselevõtmist.
2. Alates 1. juulist 2007 käesoleva direktiiviga muudetud direktiivide 74/151/EMÜ, 78/933/EMÜ, 77/311/EMÜ ja 89/173/EMÜ nõuetele mittevastavate sõidukite puhul ja asjaomase direktiivi sisuga seotud põhjustel liikmesriigid:
- ei anna enam EÜ tüübikinnitust;
 - võivad keelduda riigisisese tüübikinnituse andmisest.
3. Alates 1. juulist 2009 käesoleva direktiiviga muudetud direktiivide 74/151/EMÜ, 78/933/EMÜ, 77/311/EMÜ ja 89/173/EMÜ nõuetele mittevastavate sõidukite puhul asjaomase direktiivi sisuga seotud põhjustel liikmesriigid:
- käsitlevad uute sõidukitega kaasasolevaid vastavalt direktiivi 2003/37/EÜ sätetele koostatud vastavussertifikaate kehtetuna selle direktiivi artikli 7 lõike 1 kohaldamisel;
 - võivad keelata uute sõidukite registreerimise, müügi või kasutuselevõtmise.”

VIII LISA

VASTAVUSTABEL

Direktiiv 89/173/EMÜ	Direktiiv 2006/26/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikkel 1		Artikkel 1
Artikli 2 lõike 1 sissejuhatus	Artikli 5 lõike 1 sissejuhatus	Artikli 2 lõike 1 esimese lõigu sissejuhatus
Artikli 2 lõike 1 esimene kuni kuues taane		—
Artikli 2 lõike 1 kokkuvõte		—
	Artikli 5 lõike 1 punktid a ja b	Artikli 2 lõike 1 esimese lõigu punktid a ja b
Artikli 2 lõige 2		Artikli 2 lõike 1 teine lõik
—	Artikli 5 lõige 2	Artikli 2 lõige 2
—	Artikli 5 lõige 3	Artikli 2 lõige 3
Artiklid 3 ja 4		Artiklid 3 ja 4
Artikli 5 lõige 1		Artikli 5 esimene lõik
Artikli 5 lõige 2		Artikli 5 teine ja kolmas lõik
Artiklid 6 kuni 9		Artiklid 6 kuni 9
Artikli 10 lõige 1		—
Artikli 10 lõige 2		Artikkel 10
—		Artiklid 11 ja 12
Artikkel 11		Artikkel 13
Lisad I kuni VI		Lisad I kuni VI
—		Lisa VII
—		Lisa VIII

Tellimishinnad aastal 2010 (ilma käibemaksuta, sisaldavad tavalise saatmise kulusid)

<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria väljaanne ainult paber kandjal	ELi 22 ametlikus keeles	1 100 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria paber kandjal + CD-ROMil aastane väljaanne	ELi 22 ametlikus keeles	1 200 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L-seeria väljaanne ainult paber kandjal	ELi 22 ametlikus keeles	770 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria igakuiselt ja kumulatiivselt CD-ROMil	ELi 22 ametlikus keeles	400 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> lisa (S-seeria – avalikud hanked ja pakkumismenetlused) CD-ROMil, kaks väljaannet nädalas	mitmekeelne: ELi 23 ametlikus keeles	300 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> C-seeria – värbamiskonkursid	konkursside keeled	50 eurot aastas

Euroopa Liidu Teatajat saab tellida Euroopa Liidu 22 ametlikus keeles. Teataja on jaotatud L-seeriaks (õigusaktid) ja C-seeriaks (teave ja teatised).

Iga keeleversioon tuleb tellida eraldi.

Vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 920/2005, mis avaldati ELTs L 156 18. juunil 2005 ja milles sätestatakse, et Euroopa Liidu institutsioonid ei ole ajutiselt kohustatud koostama ja avaldama kõiki õigusakte iiri keeles, müüakse ELT iirikeelseid väljaandeid eraldi.

Euroopa Liidu Teataja lisa (S-seeria – avalikud hanked ja pakkumismenetlused) tellimus sisaldab kõiki 23 keeleversiooni ühel mitmekeelsel CD-ROMil.

Soovi korral saab koos *Euroopa Liidu Teataja* tellimusega mitmesuguseid *Euroopa Liidu Teataja* kaasandeid. Kaasannete ilmumisest teavitatakse tellijaid teadaande vahendusel, mis avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

CD-ROM asendatakse 2010. aasta jooksul DVDga.

Müük ja tellimused

Erinevate tasuliste perioodikaväljaannete tellimusi, k.a *Euroopa Liidu Teataja* tellimust, saab vormistada meie edasimüüjate kaudu. Edasimüüjate nimekiri on kättesaadav järgmisel veebilehel:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_et.htm

EUR-Lexi (<http://eur-lex.europa.eu>) kaudu pakutakse otsest ja tasuta juurdepääsu Euroopa Liidu õigusaktidele. Nimetatud veebilehel saab tutvuda *Euroopa Liidu Teatajaga* ning ka lepingute, õigusaktide, kohtupraktika ja ettevalmistatavate õigusaktidega.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saab veebilehelt <http://europa.eu>

